חסידות · ברסלב · ספרי רבי אברהם בר' נחמן

כוכבי אור

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

כוכבי אור

מקור הטקסט: אור ברסלב

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/כוכבי-אור/
הקובץ נוצר ב־15 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611151759 של הספרייה.

תוכן העניינים

הקדמה 7

כוכבי אור חלק א' אנשי מוהר"ן 9

פתיחה 9

א 9

ב 10

ג 10

ד 11

ה 12

ו 13

ז 13

ח 13

ט 14

י 14

יא 15

יב 16

יג 17

יד 17

טו 18

טז 18

יז 19

יח 19

יט 19

כ 19

כא 20

כב 21

כג 21

כד 23

כה 24

כו 25

כז 25

כח 25

כט 25

ל 26

לא 26

לב 26

ראשית דבר 27

א 28

ב 28

ג 29

ד 30

ה 31

ו 32

ז 32

ח 34

ט 34

י 34

יא 34

יב 35

יג 36

יד 36

טו 37

טז 37

יז 37

יח 37

יט 38

כ 38

כא 38

כב 38

כג 39

כד 39

כה 39

כו 40

כז 40
כח 41
כט 41
ל 41
לא 42
לב 42
לג 43
לד 43
לה 44
לו 44
לז 44
לח 44
לט 44
מ 45
מא 45
מב 46
מג 47
מד 48
מה 49
מו 50
מז 50
*** 52
א 52
ב 52
ג 53
ד 53
ה 53
ו 53
ז 54
ח 54
ט 54
י 55
יא 56
יב 56
יג 56
יד 57
טו 57
טז 57
יז 57
יח 57
יט 58
כ 58
כא 58
כב 58
כג 59
כד 59
כה 59
כו 59
כז 60
כח 60
כט 60
ל 60
לא 60
לב 61
לג 61
לד 61
לה 61
לו 61
לז 63
כוכבי אור חלק ב' אמת ואמונה 63
פתיחה 63
א 63
ג 65
ד 65

ה 67
ו 67
ז 68
ח 68
ט 69
י 69
יא 70
יב 70
יג 70
יד 71
טו 71
טז 72
יז 73
כוכבי אור חלק ג' חכמה ובינה 73
הקדמה 73
א 74
ב 74
ג 74
ד 75
ה 75
ו 75
ז 75
ח 75
ט 75
י 75
יא 76
יב 76
יג 76
יד 76
טו 76
טז 76
יז 77
יח 77
יט 77
כ 78
כא 78
כב 78
כג 79
כד 79
כה 79
כו 80
כז 80
כח 81
כט 81
ל 81
לא 81
לב 82
לג 82
לד 82
לה 83
לו 83
לז 84
לח 84
לט 84
מ 85
מא 85
מב 85
מג 86
מד 86
מו 86
מז 87
כוכבי אור חלק ד' ששון ושמחה 88
פתיחה 88
תפלה א: 89

תפלה ב: 91
תפלה ג: 93
תפלה ד: 94
תפלה ה: 95
תפלה ו': 97
תפלה ז': 99
תפלה ח': 100
א 100
ב 100
ג 101
ד 101
ה 102
ו 102
ז 103
ח 103
ט 103
י 104
יא 104
יב 105
יג 105
יד 105
טו 105
טז 105
יז 106

הקדמה

אֶת ה' אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וֵאלֹהֵי הָאָרֶץ אֶפְאַר וַאֲרוֹמֵם.
בְּכָל לִבִּי וְנַפְשִׁי אֲבָרְכוֹ וַאֲהַדְּרוֹ בְּכָל מִינֵי הִדּוּרִים.
רִנָּה וְתוֹדָה יוֹמָם וָלַיְלָה אַבִּיעַ וְאֶעֱרֹךְ לְפָנָיו, גַּם
הִלּוּל וְשֶׁבַח שִׁירָה וְזִמְרָה, כִּי מְאֹד רַבִּים וּגְדוֹלִים
מַעֲשָׂיו וּמִפְעָלוֹתָיו אֲשֶׁר פָּעַל וְהֵכִין גַּם לְעֵינֵינוּ הַגַּשְׁמִיִּים(א),
בָּזֹאת גַּם בְּמָשָׁל גַּם בְּחִידָה אֶפְתַּח שְׂפָתַי וְאַנָּוהוּ,
כִּי הִגְדִּיל לַעֲשׂוֹת מִקְצֵה הַשָּׁמַיִם וְעַד קְצֵהוּ
אֲלָפִים וְרִבְבוֹת מְכוֹנוֹת(ב)
מְכוֹנוֹת מִמְּכוֹנוֹת שׁוֹנוֹת:
בְּהַשְׂכָּלָה נִפְלָאָה וְנוֹרָאָה מְלֵאכֶת חֶלְקֵיהֶם,
בִּתְבוּנָה עֲצוּמָה וְנִשְׂגָּבָה מַעֲרֶכֶת אֵיבְרֵיהֶם.
אַף בְּרֹב הַפְלֵא וָפֶלֶא הִרְכִּיב בָּהֶם מְכוֹנִים (מַאשִׁינְסְטֶען)
מְמֻכוֹנְיִים שׁוֹנִים לְהַנְהָנָתָם(ג),
אַף בְּעֹצֶם חָכְמָה וָדַעַת הִמְצִיא לָהֶם אוֹצָרוֹת(ד) מֵאוֹצָרוֹת שׁוֹנוֹת לְמַלַּאכְתָּם,
אַף תַּהֲלוּכָתָם בְּמִסְלוֹתֵיהֶם, נִפְלָא וְנָכוֹן לְבַל יְמוֹטוּ וְיִמְעֲדוּ(ה),
אַף מְאוֹרוֹת וּנְגוּהוֹת לְעֵינֵי הַמְכוֹנְיִים לְבַל יִכָּשְׁלוּ וְיֹאבְדוּ,
עַד אֲשֶׁר יִתְפַּלֵּא וְיִשְׁתּוֹמֵם כָּל מַבִּיט וְרוֹאֶה אֶת הַמַּרְאֶה הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא הַזֶּה,
יִבָּהֵל וְיֶחֱרַד עַד שְׁעָרוֹ תִּסְמַר מִפַּחַד הַנֶּעְלָם הַמַּמְצִיא כָּל זֶה:
וְכָל הַנִּפְלָאוֹת הָאֵלֶּה עוֹד כְּלֹא חֻשׁוּבִים נֶגֶד עֹצֶם רִבּוּי הַנִּפְלָאוֹת עַד אֵין סוֹף וְאֵין תַּכְלִית
אֲשֶׁר הִפְלִיא וְהִלְבִּישׁ בְּהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, אֲשֶׁר בָּהּ בְּעַצְמָהּ בָּרָא וְהִמְצִיא גַּם אֶת כָּל הַנַּ"ל,
וְגַם שְׁאָר כָּל הָעוֹלָמוֹת עִם כָּל הַנִּמְצָא בָּהֶם, וְעַל יָדָם מְחַיֶּה וּמְקַיֵּם אוֹתָם מִתְּחִלָּה וְעַד סוֹף,
הַכֹּל עַל יְדֵי תּוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה אֲשֶׁר מָסַר לָנוּ בִּכְתָב וּבְעַל פֶּה בְּנִגְלֶה וּבְנִסְתָּר, שֶׁבָּזֶה כָּלוּל
גַּם כָּל אֲשֶׁר הוֹפִיעַ בְּרוּחַ קָדְשׁוֹ עַל הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים לְחַדֵּשׁ בָּהּ(ו), שֶׁעַל זֶה מוּבָא בַּזֹּהַר
הַקָּדוֹשׁ עַל פָּסוּק "וְלֵאמֹר לְצִיּוֹן עַמִּי אַתָּה" אַל תִּקְרֵי עַמִּי אֶלָּא עִמִּי, מָה אֲנִי בּוֹרֵא שָׁמַיִם
וָאָרֶץ בְּמִלּוֹתַי, אַף אַתָּה כֵּן. וְכַמּוּבָא בְּלִקּוּטֵי תְּנָיְנָא סִימָן ל"ז שֶׁהַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים בּוֹרְאִים
אֶת הַכֹּל עַל יְדֵי דִּבְרֵיהֶם, וְכַיָּדוּעַ מַאֲמַר אַדְמוֹ"ר זַצַ"ל בְּעֵת שׁוּבוֹ מִנְּסִיעָתוֹ (אַחַר בּוֹאוֹ
מִלֶּעמְבֶּרְג) לְהָרַב רַבִּי בָּרוּךְ זַצַ"ל, שֶׁאָמַר אָז בְּתוֹךְ שִׂיחָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה שֶׁאֵינוֹ עוֹשֶׂה שׁוּם דָּבָר
בְּלֹא תּוֹרָה, וּכְמוֹ שֶׁנִּרְאָה לַאֲנָשָׁיו גַּם בְּעֵינֵיהֶם הַגַּשְׁמִיִּים כַּמָּה מַעֲשִׂיּוֹת וּמוֹפְתִים בְּעִנְיָן זֶה,
וְגַם כָּל מַה שֶּׁהָיָה נַעֲשֶׂה בָּעוֹלָם בִּכְלָלִיּוּת כַּל פַּעַם הָיָה מְרֻמָּז בְּתוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה, וְגַם כַּמָּה

פְּעָמִים כְּשֶׁהָיָה רוֹצֶה לְהַמְשִׁיךְ אֵיזוֹ רְפוּאָה לְאֶחָד מֵאֲנָשָׁיו הָיָה מְגַלֶּה תּוֹרָה מֵעֵין זֶה, וְעַל יְדֵי זֶה הִמְשִׁיךְ לוֹ רְפוּאָתוֹ. וְכָל מַאֲמִין אֲמִתִּי כְּשֶׁיָּשִׂים אֶת לִבּוֹ לְכָל זֶה, יִשְׁתּוֹמֵם וְיִתְפַּלֵּא עַל זֶה בְּכָפְלֵי כְּפָלַיִם אֲלָפִים פְּעָמִים כְּמוֹ עַל כָּל הַנַּ"ל, וְכַנּוֹדָע בָּזֶה מַאֲמַר אַדְמוֹ"ר זַצַ"ל שֶׁאָמַר פַּעַם אַחַת בְּזֶה הַלָּשׁוֹן: פּוּן מִיר קָאן מָען וויסְען גָאט'ס גְרוֹסְקֵייט [מִמֶּנִּי יְכוֹלִים לָדַעַת גְּדֻלּוּת ה']:

וּבְזֹאת אֲנַחְנוּ חַיָּבִים לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל כָּל יְמֵי חַיֵּינוּ לְעוֹשֶׂה לָנוּ אוֹרִים גְּדוֹלִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ, אֶת הַשֶּׁמֶשׁ לְמֶמְשֶׁלֶת בַּיּוֹם, הוּא אַדְמוֹ"ר מוֹהֲרַ"ן זַצַ"ל (הַנִּמְשָׁל בִּגְבוּרַת מְאוֹרוֹ וּזְרִיחָתוֹ לְהַשֶּׁמֶשׁ שֶׁעִקָּר יִהְיֶה בַּיּוֹם, שֶׁמְּרַמֵּז עַל הַגְּאֻלָּה שֶׁאָז יִתְגַּלֶּה גַּם סִפְרוֹ הַגָּנוּז וְסִפְרוֹ הַנִּשְׁרָף, וְגַם עִצָּם הַנּוֹרָאוֹת שֶׁבְּכַפְרְדֵּס תּוֹרוֹתָיו וּמַעֲשִׂיּוֹתָיו שֶׁל עַכְשָׁו) וְאֶת הַיָּרֵחַ לְמֶמְשֶׁלֶת בַּלַּיְלָה, הוּא תַּלְמִידוֹ הַקָּדוֹשׁ מוֹרֵנוּ מוֹהֲרַנַ"ת זַ"ל (הַנִּמְשָׁל לַלְּבָנָה עַל אֲשֶׁר זִכְּךְ וְצָרַף אֶת גּוּפוֹ עַד שֶׁקִּבֵּל בְּעַצְמוֹ אֶת אוֹר הַשֶּׁמֶשׁ לְהַזְרִיחוֹ גַּם בְּעֹמֶק הַחֹשֶׁךְ שֶׁבְּדוֹרוֹתֵינוּ אֵלֶּה, וּלְהַחֲיוֹת וּלְהָשִׁיב בָּזֶה גַּם אֶת כָּל חֲלוּשֵׁי הָרְאוּת שֶׁמַּחֲמַת גֹּדֶל כִּהְיוֹן עֵינֵיהֶם אֵין יְכוֹלִים לְהַבִּיט בְּאוֹר הַשֶּׁמֶשׁ בְּעַצְמוֹ(ז) וְהַכּוֹכָבִים שֶׁנִּתְּנוּ לְהַלְבָּנָה לְהָפִיס דַּעְתָּהּ, יֵשׁ לְפָרֵשׁ שֶׁזֶּה מְרַמֵּז עַל שְׁאָר אֲנָשָׁיו שֶׁהָיוּ מְקֹרָבִים אֵלָיו וְהִשְׁתַּדְּלוּ לְהַצְדִּיק אֶת הָרַבִּים (זֶה בְּגוּפוֹ וְזֶה בְּמָמוֹנוֹ) כָּל אֶחָד עַד מָקוֹם שֶׁיָּדוֹ הַגִּיעָה (עַל שֵׁם הַכָּתוּב: וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִירוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים כַּכּוֹכָבִים וְכוּ'):

וְעַל אֲשֶׁר קָרָאתִי עַל שְׁמָם אֶת הַחִבּוּר הַזֶּה בְּשֵׁם "כּוֹכְבֵי אוֹר", כִּי הִנֵּה חִלַּקְתִּי אֶת הַסֵּפֶר הַזֶּה לְאַרְבָּעָה חֲלָקִים. הַחֵלֶק הָרִאשׁוֹן קָרָאתִי בְּשֵׁם – אֲנָשֵׁי מוֹהֲרַ"ן – כִּי בּוֹ יְדֻבַּר מֵרוֹמְמוּת מַעֲלַת יְקָר הָאֲנָשִׁים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל אַדְמוֹ"ר זַצַ"ל; הַחֵלֶק הַשֵּׁנִי קָרָאתִי בְּשֵׁם – אֱמֶת וֶאֱמוּנָה – כִּי בּוֹ יְדֻבַּר עַל אוֹדוֹת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁעִקָּרָהּ תְּלוּי רַק בָּאֱמֶת, כַּמּוּבָא מִזֶּה בְּדִבְרֵי אַדְמוֹ"ר זַצַ"ל וּמוֹהֲרַנַ"ת זַ"ל, וּבִפְרָט בְּלִקּוּטֵי הֲלָכוֹת הִלְכוֹת פֶּסַח (הֲלָכָה ט' בְּתְחִלָּתָהּ) עַיֵּן שָׁם בַּאֲרִיכוּת. שֶׁמִּי שֶׁחוֹשֵׁק בֶּאֱמֶת אֶל הָאֱמֶת בְּוַדַּאי יִזְכֶּה לְהָבִין הָאֱמֶת אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ לוֹ כַּמָּה קֻשְׁיוֹת וְכוּ' עַיֵּן שָׁם; הַחֵלֶק הַשְּׁלִישִׁי קָרָאתִי בְּשֵׁם – חָכְמָה וּבִינָה – כִּי בּוֹ יְדֻבַּר עַל אוֹדוֹת אֲשֶׁר זָכָה אַדְמוֹ"ר זַצַ"ל לַעֲלוֹת וּלְהִכָּלֵל בְּאוֹר פְּנֵי הַחָכְמָה וְהַבִּינָה לָעַד וְלָנֶצַח, וְשֶׁמְּרַמְּזִים כָּל זֶה בַּהֲגִמַטְרִיָא שֶׁל שְׁמוֹ הַקָּדוֹשׁ זצל"ה; הַחֵלֶק הָרְבִיעִי קָרָאתִי בְּשֵׁם – שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה – כִּי בּוֹ יְדֻבַּר עַל אוֹדוֹת יְקָר תִּפְאֶרֶת מִצְוַת הַשָּׂשׂוֹן וְהַשִּׂמְחָה בַּה' וּבְצַדִּיקָיו הָאֱמִתִּיִּים וּבְתוֹרָתוֹ וּמִצְוֹתָיו הַקְּדוֹשִׁים:

כוכבי אור חלק א' אנשי מוהר"ן

פתיחה

לְחֵלֶק א' הַנִּקְרָא בְּשֵׁם אַנְשֵׁי מוֹהֲרַ"ן

זֶה הַיּוֹם עָשָׂה ה', אֲשֶׁר שַׂמְתִּי אֶל לִבְבִי לְהַעֲלוֹת עַל הַכְּתָב אֵיזוֹ סְפוּרִים בְּקִצְרָה מִמַּה שֶׁעָבַר עַל מוֹהֲרַנַ"ת זַצַ"ל שֶׁלֹּא הוּבָא בְּ"הַיְמֵי מוֹהֲרַנַ"ת" אֲשֶׁר כָּתַב בְּעַצְמוֹ, כִּי לֹא כָּתַב שָׁם רַק רָאשֵׁי פְּרָקִים, כַּמּוּבָן לְהַמְעַיֵּן שָׁם. וְעוֹד נָתַתִּי אֶת לִבִּי לְצָרֵף לָזֶה גַּם קְצָת מִשִּׂיחוֹתָיו הַקְּדוֹשִׁים, וְגַם קְצָת סְפוּרִים מִשְּׁאָר אַנְשֵׁי אַדְמוֹ"ר זַצַ"ל, כִּי בְּשֶׁכְּבָר הַיָּמִים הַבָּאִים נִשְׁכָּח הַכֹּל. וּמִי יוֹדֵעַ עַד כַּמָּה יִתְאָרֵךְ עוֹד זְמַן גָּלֻיּוֹתֵינוּ וְהַלְבָּבוֹת הוֹלְכִים וְנִתְמַעֲטִים בְּכָל עֵת, לָכֵן הַהֶכְרֵחַ לְהַעֲלוֹת גַּם זֹאת עַל הַכְּתָב. וּמְהוֹדַעְנָא לְהַקּוֹרֵא שֶׁכָּל הַסִּפּוּרִים הָאֵלֶּה שָׁמַעְתִּי מֵאָבִי מוֹרִי הַמֻּפְלָא מוֹרֵנוּ הָרַב נַחְמָן זַ"ל, זוּלַת אֵיזֶה מְעַט וּמְקְצָת צֵרַפְתִּי לָזֶה מַה שֶּׁשָּׁמַעְתִּי גַּם מִשְּׁאָר אֲנָשִׁים הַזְּקֵנִים שֶׁבַּאַנְשֵׁי מוֹהֲרַנַ"ת זַ"ל. וְהַסִּפּוּרִים מִמַּה שֶׁעָבַר עַל מוֹהֲרַנַ"ת זַ"ל שָׁמַע אָבִי זַ"ל קְצָת מִפִּיהֶם בְּעַצְמוֹ זַ"ל וּקְצָת מִיּוֹדְעָיו וַחֲבֵרָיו מֵהַנִּסְתָּר שֶׁהָיוּ בְּקִיאִים בָּזֶה:

הַפְּתִיחָה מֵהַדְּפָסָה רִאשׁוֹנָה

הִנֵּה שַׂמְתִּי אֶל לִבְבִי לְהַעֲלוֹת עַל הַכְּתָב קְצָת סִפּוּרִים מֵאַנְשֵׁי רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא הָרַב רַבִּי נַחְמָן זַצַ"ל. וּבְרֵאשִׁיתָם קָדַמְתִּי אֶת הַסִּפּוּר מִמּוֹהֲרַנַ"ת זַ"ל, כִּי עָלָיו סָמַךְ אֶת יָדָיו וְהֵאִיר בּוֹ כַּמָּאוֹר הַגָּדוֹל בַּמָּאוֹר הַקָּטָן לְמֶמְשֶׁלֶת וּלְהַכְנָעַת לוֹחֲמָיו וּמְרִיבָיו אֲשֶׁר רַבּוּ בְּחֹשֶׁךְ אֲפֵלָתֵנוּ כִּי [רַבּוֹת מַחֲשָׁבוֹת בְּלֵב אִישׁ, וַעֲצַת ה' הִיא תָקוּם]:

אַנְשֵׁי מוֹהֲרַ"ן

א

בִּשְׁנַת ה' אֲלָפִים תק"ם נוֹלַד מוֹהֲרַנַ"ת זַ"ל. וְלֵדָתוֹ וְהִתְגַּדְּלוּתוֹ הָיָה בְּנֶעֱמְרוֹב, בְּבֵית אָבִיו הָרַב הַגָּאוֹן הַנִּכְבָּד רַבִּי נַפְתָּלִי הִירְץ זַ"ל, וְנִתְגַּדֵּל אֶצְלוֹ בַּתּוֹרָה וּבְעֹשֶׁר וּבְחָכְמָה. כִּי אָבִיו הַנַּ"ל הָיָה עָשִׁיר גָּדוֹל, וְהָיָה לוֹ עִם עוֹד שְׁנֵי שֻׁתָּפִים גְּדוֹלִים שְׁלֹשׁ חֲנֻיּוֹת גְּדוֹלוֹת בְּאַדֶעס וּבְבָארְדִּיטְשׁוֹב וּבְעִיר מוֹשָׁבוֹ בְּנֶעֱמְרוֹב. וְגַם מוֹהֲרַנַ"ת זַ"ל הָיָה מְנַעֲוֵרָיו בָּקִי וּמֻבְיָן בְּכָל סְחוֹרוֹתָיו וּבְשָׁאָר עֲסָקָיו. וְחוֹתְנוֹ הָיָה רַב וְאַב בֵּית דִּין בִּישְׁרָאֵל אֲשֶׁר עַד הַיּוֹם נוֹדָע שְׁמוֹ עַל פְּנֵי תֵּבֵל, הָרַב הַגָּאוֹן הַצַּדִּיק רַבִּי דָּוִד צְבִי זַצַ"ל מִמָּאהְלוֹב, אֲשֶׁר נָהַג רַבָּנוּת בְּמָאהְלוֹב וּבְשַׁארִיגְרַאד וּבִקְרֶעמִינִיץ וּבְכָל הָעֲיָרוֹת אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֵיהֶם כֻּלָּם סָרוּ לְמִשְׁמַעְתּוֹ. וּבְבוֹא מוֹהֲרַנַ"ת זַ"ל בְּבֵית הַתַּלְמוּד שֶׁל חוֹתְנוֹ הַנַּ"ל נִתְגַּבֵּר וְעָלָה בַּחֲרִיפוּתוֹ וּבְקִיאוּתוֹ בַּתַּלְמוּד וּבְכָל הַפּוֹסְקִים רִאשׁוֹנִים וְאַחֲרוֹנִים כִּשְׁאָר הַגְּדוֹלִים אֲשֶׁר בָּאָרֶץ.

ב

וְהִנֵּה מִימֵי יַלְדוּתוֹ וִימֵי נְעוּרָיו שֶׁל מוֹהֲרַנַ"ת זַ"ל נִכְסַף לִבּוֹ לַעֲבוֹדַת ה', כִּי לֹא הַמִּדְרָשׁ עִקֵּר אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה, וּמִכָּל שֶׁכֵּן בְּעֵת הִתְקָרְבוּתוֹ אֲחַר־כָּךְ לְתַלְמִידֵי הַמַּגִּיד זַ"ל שֶׁהָיוּ עֲדַיִן בָּעוֹלָם, הֲלֹא הֵמָּה הָרַב הַצַּדִּיק רַבִּי זוּסְיָא זַ"ל, וְהָרַב הַצַּדִּיק רַבִּי לֵוִי יִצְחָק מִבַּארְדִּיטְשׁוֹב, וְהָרַב הַקָּדוֹשׁ רַבִּי בָּרוּךְ זַ"ל, וְהַצַּדִּיק רַבִּי גְּדַלְיָה מִלִּינִיץ זַ"ל, וְהָרַב הַצַּדִּיק רַבִּי שָׁלוֹם זַ"ל מִפְּרָאבִישְׁטְשׁ, וּשְׁאָר גְּדוֹלִים זְכרוֹנָם לִבְרָכָה. וּמֵאָז נִתְעוֹרֵר וְנִכְסַף יוֹתֵר לְקִיּוּם הַתּוֹרָה לְעוּבְדָּא וּלְמַעֲשֶׂה (כִּי בַּדָּבָר הַזֶּה נִתְעַלּוּ יוֹתֵר הַצַּדִּיקִים וְהַקְּדוֹשִׁים הַנַּ"ל שֶׁהָיוּ מִצַּד הַבַּעַל שֵׁם טוֹב וְהַמַּגִּיד זֶכֶר צַדִּיקִים לִבְרָכָה). וּמֵאָז הָיָה הִשְׁתּוֹקְקוּתוֹ וְכִסּוּפָיו לַה' יִתְבָּרַךְ גָּדוֹל וְנִפְלָא מְאֹד, אֲבָל מֵעִצָּם הִתְגָּרוּת הַכֹּחַ הַמּוֹנֵעַ וְהַמַּדִּיחַ שֶׁבְּכָל מַדְרֵגָה וּמַדְרֵגָה (וְכָל הַגָּדוֹל מֵחֲבֵרוֹ יִצְרוֹ גָּדוֹל מִמֶּנּוּ, וּמַנִּיחַ כָּל הָעוֹלָם וְאֵינוֹ מִתְגָּרֶה וְכוּ' אֶלָּא בְּתַלְמִידֵי חֲכָמִים) עַל כֵּן עָלָה וְיָרַד בַּעֲלִיּוֹת וִירִידוֹת רַבּוֹת וַעֲצוּמוֹת מְאֹד בְּכָל עֵת וָעֵת, וְהָיָה קָשֶׁה עָלָיו מְאֹד כָּל דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה שֶׁרָצָה לַעֲשׂוֹת, הֵן בַּתּוֹרָה וְהֵן בִּתְפִלָּה וְכַיּוֹצֵא. גַּם הָיָה בַּעַל מַחֲשָׁבָה גָּדוֹל מְאֹד שֶׁבִּקְדֻשָּׁה שֶׁרָצָה לַעֲשׂוֹת, הֵן בַּתּוֹרָה וְהֵן בִּתְפִלָּה וְכַיּוֹצֵא. גַּם הָיָה בַּעַל מַחֲשָׁבָה גָּדוֹל מְאֹד שֶׁזֶּה אֶחָד מֵהָעֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה דְּבָרִים שֶׁמְּעַכְּבִין אֶת הַתְּשׁוּבָה. וְלֹא יָדַע לְכָל הַנַּ"ל שׁוּם עֵצָה וְתַחְבּוּלָה מַה לַּעֲשׂוֹת כִּי כְּבָר בָּחַן וְנָסָּע לְכַמָּה צַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁהָיוּ בְּאוֹתוֹ הָעֵת כַּנַּ"ל, אֲבָל לֹא הוֹעִילוּ לוֹ כְּלָל לָזֶה וְלֹא הָיָה לוֹ מֵהֶם שׁוּם תּוֹעֶלֶת מִזֶּה. וְאִם בְּכָל זֹאת הָיָה מְרֻצֶּה לִנְסֹעַ אֲלֵיהֶם, אֲבָל מֵחֲמַת שֶׁאָבִיו הָיָה מִצַּד הַמִּתְנַגְּדִים עַל כָּל הַחֲבְרִיָּא הַקְּדוֹשָׁה שֶׁל הַבַּעַל שֵׁם טוֹב זַצַ"ל, וְגַם חוֹתְנוֹ הָיָה מִתְנַגֵּד גָּדוֹל (עַיֵּן בְּלִקּוּטֵי הֲלָכוֹת הִלְכוֹת רִבִּית הֲלָכָה ה' בְּאוֹת כ') כִּי אָז לֹא נִשְׁקַט עֲדַיִן בָּעוֹלָם הַמַּחֲלֹקֶת וְהָרְדִיפוֹת שֶׁרָדְפוּ מְאֹד אֶת כָּל הָאֲנָשִׁים שֶׁרָצוּ לְהִתְקָרֵב לְתַלְמִידֵי הַמַּגִּיד זַ"ל כַּיָּדוּעַ וּמְפֻרְסָם כָּל זֶה, וּמֵחֲמַת כָּל זֶה הָיָה גַּם לְמוֹהֲרַנַ"ת זַ"ל מְנִיעוֹת עֲצוּמוֹת מִלְּנְסוֹעַ אֲלֵיהֶם, רַק אַף עַל פִּי כֵן אִם הָיָה מַרְגִּישׁ שֶׁהֵם מוֹעִילִים לוֹ לַעֲבוֹדַת ה' לֹא הָיָה מִסְתַּכֵּל עַל שׁוּם מְנִיעָה:

ג

אַחַר־כָּךְ בַּקַּיִץ שֶׁקֹּדֶם הִתְקָרְבוּת מוֹהֲרַנַ"ת זַ"ל לַאדְמוֹ"ר זְצוּקַ"ל, הָיָה בְּדַעַת מוֹהֲרַנַ"ת זַ"ל לִקְבֹּעַ דִּירָתוֹ בְּבַרְדִּיטְשׁוֹב אוֹ בְּאַדֶעס אוֹדוֹת מִסְחַר הַחַיָּוֹת שֶׁל אָבִיו כַּנַּ"ל, רַק שֶׁנִּתְעַכֵּב מֵחֲמַת שֶׁהִגִּיעָה לוֹ יְדִיעָה מֵחוֹתְנוֹ רַבִּי דָּוִד צְבִי זַ"ל שֶׁהוּא צָרִיךְ לַעֲבֹר דֶּרֶךְ נֶעמִירוֹב בְּנְסִיעָתוֹ. וְה' יִתְבָּרַךְ סִבֵּב שֶׁנִּזְדַּמֵּן נְסִיעַת חוֹתְנוֹ מִיּוֹם אֶל יוֹם עַד אַחַר רֹאשׁ חֹדֶשׁ חֶשְׁוָן, וּמוֹהֲרַנַ"ת זַ"ל חִכָּה וְהִמְתִּין עָלָיו בְּנֶעמִירוֹב. וּבְתוֹךְ כָּךְ סִבֵּב ה' יִתְבָּרַךְ בְּנִפְלְאוֹתָיו הָעֲצוּמִים שֶׁיָּצָא אַדְמוֹ"ר זַצַ"ל לִבְרֶסְלֶב שֶׁהִיא קְרוֹבָה לְנֶעמִירוֹב עִיר מוֹשָׁבוֹ שֶׁל מוֹהֲרַנַ"ת זַ"ל בְּעֶרֶךְ שְׁמוֹנָה עָשָׂר מִיל (שְׁקוֹרִין וויִעֶרְסְט) (וְכָל זֶה הָיְתָה סִבָּה מֵאֵת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּדֵי שֶׁיִּתְקָרֵב מוֹהֲרַנַ"ת זַ"ל לַאדְמוֹ"ר זְצַ"ל כְּדֵי שֶׁעַל יְדֵי זֶה לֹא תִּשְׁכַּח אֲפִלּוּ דִּבּוּר אֶחָד מִדִּבְרֵי

אַדְמוֹ"ר זְצַ"ל). וּמִיָּד כְּשֶׁשָּׁמַע זֹאת מוֹהֲרַנַ"ת זַ"ל שֶׁאַדְמוֹ"ר קָבַע יְשִׁיבָתוֹ בִּבְרֶסְלֶב, נִבְעַר לְבָבוֹ כָּל כָּךְ עַד שֶׁשָּׁכַח וְלֹא הֶעֱלָה עוֹד עַל לְבָבוֹ מִמַּחְשְׁבוֹתָיו וּמִסְחָרָיו הַנַ"ל, וְתֵכֶף רָצָה לִנְסֹעַ אֲלֵיהֶם בַּמְּהִירוּת הָאֶפְשָׁרִי כִּי אָבִיו הָיָה אָז בִּבְרַדִיטְשׁוֹב. עַל כֵּן נִתְיַשֵּׁב בְּדַעְתּוֹ שֶׁלְּעֵת עַתָּה יִסַּע מִיָּד לְפִי שָׁעָה כִּי כָּעֵת מִמֵּילָא אֵין לוֹ מְנִיעָה גְּדוֹלָה מֵחֲמַת שֶׁאָבִיו אֵינוֹ בְּבֵיתוֹ, וְאַחַר־כָּךְ אִם יִרְאֶה וְיֵחָזֶה שֶׁמְּקֻבָּל מֵאִתּוֹ חָכְמָה וְדַעַת לְהִתְחַזֵּק בְּקִיּוּם הַתּוֹרָה (שֶׁזֶּה עִקַּר וְכוּ' כַּנַ"ל), וְיִרְאֶה וְיָבִין בְּדַעְתּוֹ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ תּוֹעֶלֶת מֵאִתּוֹ בַּעֲבוֹדַת ה' לֹא יַבִּיט עוֹד אַחַר־כָּךְ עַל שׁוּם מְנִיעָה(ח). וְכֵן הָיָה שֶׁנָּסַע בְּשָׁבוּעַ זֹאת הוּא וְרַבִּי נַפְתָּלִי זַ"ל וְעוֹד שְׁנֵי אֲנָשִׁים (רַבִּי לִיפָּע וְרַבִּי זַלְמָן הַקָּטָן) לְאַדְמוֹ"ר זְצוּקַ"ל. וּמִיָּד בְּכִנִיסָתָם לְאַדְמוֹ"ר זַ"ל דִּבֵּר עִמָּהֶם הַרְבֵּה, וּבְתוֹךְ שִׂיחָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה סִפֵּר לָהֶם שִׁלְשָׁה מַעֲשִׂיּוֹת:

מַעֲשֶׂה רִאשׁוֹן מֵהָרַב מִנַּאסְקִיז זַ"ל שֶׁבָּזֶה רָמַז לָהֶם שֶׁיִּתְּנוּ מְאֹד אֶת לְבָבָם לְכָל דִּבּוּר וְדִבּוּר שֶׁיּוֹצֵא מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ אֲפִלּוּ בְּעִסְקֵי הָעוֹלָם, וּלְבַל יְדַמּוּ בְּנַפְשָׁם שֶׁעַל־פִּי פָּשׁוּט הוּא מְדַבֵּר אֶת דְּבָרָיו חָלִילָה:

מַעֲשֶׂה שֵׁנִי מֵהָרַב רַבִּי שְׁנִיאוֹר זַלְמָן זַ"ל שֶׁבָּזֶה רָמַז עַל מוֹהֲרַנַ"ת זַ"ל שֶׁיַּרְבֶּה מְאֹד לְחַדֵּשׁ בְּתוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה.

מַעֲשֶׂה שְׁלִישִׁי מֵהִתְקָרְבוּת הָרַב הַקָּדוֹשׁ רַבִּי מִיכָל לְהַבַּעַל שֵׁם טוֹב זַ"ל שֶׁבָּזֶה כְּוֵן לְמוֹהֲרַנַ"ת זַ"ל מַחֲשַׁבְתּוֹ שֶׁחָשַׁב אָז וְנִתְבַּהֵל וְנִשְׁתּוֹמֵם מְאֹד בִּרְאוֹתוֹ בְּעֵינָיו כִּי לֹא נֶעְלָם מֵאִתּוֹ גַּם כָּל מַחְשְׁבוֹתָיו וְרַעְיוֹנוֹתָיו הָעוֹלִים עַל לְבָבוֹ. וּמֵאָז נִמְשְׁכוּ אֵלָיו בְּהִתְקָרְבוּת גָּדוֹל מְאֹד. וּמוֹהֲרַנַ"ת זַ"ל הֵבִין מִיָּד שֶׁבְּוַדַּאי יִהְיֶה לוֹ תּוֹעֶלֶת מֵאִתּוֹ בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כִּרְצוֹנוֹ הַטּוֹב כַּנַ"ל, וְאַחַר־כָּךְ חָזְרוּ לְבֵיתָם וְאַחַר יוֹם אוֹ יוֹמַיִם בָּא אָבִיו שֶׁל מוֹהֲרַנַ"ת זַ"ל מִבַּאר־דִּיטְשׁוֹב, וּמִסְתָּמָא חָרָה אַפּוֹ עַל זֶה אֲבָל כְּבָר נֶחְלַט בְּדַעְתּוֹ שֶׁל מוֹהֲרַנַ"ת זַ"ל לְבַל יִשְׁמַע אֲלֵיהֶם כְּלָל בַּדָּבָר הַזֶּה כַּנַ"ל:

ד

וְכָל זֶה הָיָה בְּהִשְׁתַּבְּשׁוּעַ שֶׁלִּפְנֵי סְלִיחוֹת (כִּי אַדְמוֹ"ר זְצַ"ל יָצָא לִבְרֶסְלֶב בִּימֵי אֱלוּל הַקְּדוֹשִׁים כַּמּוּבָא בְּחַיֵּי מוֹהַר"ן עַיֵּן שָׁם) וּבְיוֹם רִאשׁוֹן שֶׁל סְלִיחוֹת הִתְחִיל מוֹהֲרַנַ"ת זַ"ל לְהָכִין עַצְמוֹ לִנְסֹעַ עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה. כִּי כְּבָר נִתְוַדַּע לוֹ בְּהֵיוֹתוֹ בִּבְרֶסְלֶב מֵהָאִזְהָרָה שֶׁהִזְהִיר מְאֹד אַדְמוֹ"ר זַ"ל עַל זֶה. וְהָלַךְ וְשָׂכַר לוֹ עֲגָלָה, וְצִוָּה לְבַעַל הָעֲגָלָה שֶׁיִּסַּע חוּץ לָעִיר וְשָׁם יַמְתִּין עָלָיו. וְהוּא הָלַךְ לְבֵיתוֹ לְקַח מַלְבּוּשָׁיו הַשַּׁיָּכִים לְיוֹם טוֹב, וְנִתְעוֹרֵר רַעַשׁ גָּדוֹל בְּבֵיתוֹ וְזוּנְתוֹ הִתְחִילָה לִבְכּוֹת וּלְהִתְאוֹנֵן מְאֹד, וְאָבִיו מִגְּדֶל זַעֲמוֹ וַחֲרוֹן אַפּוֹ לֹא יָדַע כְּלָל מַה לַּעֲשׂוֹת. וְהוּא הָלַךְ בְּזָרִיזוּת וְנָסַע לְאַדְמוֹ"ר זַ"ל עִם עוֹד אֵיזֶה אֲנָשִׁים, וְהָיָה אֶצְלוֹ בִּימֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה הַקְּדוֹשִׁים וְגַם אַחַר כָּךְ בְּכָל הָעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה. וּבְאֵלּוּ הָעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה נִכְנַס פַּעַם

אַחַת לְבַדּוֹ אֶצְלוֹ זַ"ל וְסִפֵּר לְפָנָיו אֶת כָּל לִבּוֹ. וְצִוָּה אָז עָלָיו אַדְמוֹ"ר זַ"ל כַּמָּה הַנְהָגוֹת (עַיֵּן בְּשִׂיחוֹת הָרַ"ן בְּאוֹת קפ"ד). וְאַחַר־כָּךְ יָצָא עִמּוֹ מֵהַבַּיִת וְהָלַךְ עִמּוֹ בַּחוּץ אָנָה וָאָנָה אֲצֶל הַבַּיִת הַכְּנֶסֶת הַגָּדוֹל דְּשָׁם וְדִבֵּר עִמּוֹ הַרְבֵּה דְּבָרִים הַמְּשִׁיבִין אֶת הַנֶּפֶשׁ, וְהֶחֱיָה אוֹתוֹ מְאֹד. וּבְאֶמְצַע הַשִּׂיחָה לְקָחוֹ אַדְמוֹ"ר זַ"ל בְּיָדָיו הַקְּדוֹשׁוֹת סְבִיב כְּתֵפָיו וְעָנָה וְאָמַר לוֹ בְּזֶה הַלָּשׁוֹן: אִין וַוייטֶער סָע זַייֶער גִּיט, אַז מֶע רֶעט זִיךְ אוֹיס דָּאס הַאֶרְץ פַּאר ה' יִתְבָּרַךְ, הַיְנוּ אַזוֹי וויא מֶע רֶעט זִיךְ אוֹיס פַּאר אַיין אֶמֶת'ן גִּיטֶן פְרֵיְנְט [וּמַעֲתָּה, טוֹב מְאֹד אִם אוֹמְרִים אֶת כֹּל שֶׁבַּלֵּב לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ הַיְנוּ כְּמוֹ לִפְנֵי חָבֵר טוֹב אֲמִתִּי]. וּמִיָּד נִכְנְסוּ אֵלּוּ הַדִּבּוּרִים בְּלִבָּבוֹ כְּאֵשׁ בּוֹעֶרֶת מַמָּשׁ, וְהֵבִין תֵּכֶף שֶׁעַל יְדֵי עֲצָה זֹאת בְּוַדַּאי יִהְיֶה נַעֲשֶׂה אִישׁ כָּשֵׁר כָּרָאוּי. כִּי כָּל מִינֵי מַחֲשָׁבוֹת שֶׁיְּסַבֵּב הַבַּעַל דָּבָר בְּדַעְתּוֹ וְכָל מִינֵי מְנִיעוֹת שֶׁיְּמַנְּעֵהוּ כֻּלָּם יְסֻפַּר לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וִיבַקֵּשׁ מֵאִתּוֹ רַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים עַל כָּל דָּבָר שֶׁיַּעַזְרוֹ לִהְיוֹת כָּרָאוּי לְאִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי וְעַל יְדֵי אֵלּוּ הַדִּבּוּרִים קָרְבוֹ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּהִתְקָרְבוּת גָּדוֹל מְאֹד:

ה

וּמִיָּד בַּהֲלִיכָתוֹ מֵאַדְמוֹ"ר זַ"ל נִכְנַס לְהַבַּיִת הַכְּנֶסֶת הַגָּדוֹל הַנַּ"ל שֶׁלֹּא הָיָה אָז שָׁם שׁוּם אָדָם וְהִתְחִיל לְקַיֵּם זֹאת. וְאַחַר יוֹם כִּפּוּר נָסַע לְבֵיתוֹ, וְהִתְחִיל לִכְסֹף מְאֹד שֶׁיְּקַיֵּם זֹאת כָּרָאוּי (כְּפִי אֲשֶׁר נִכְסַף לִבָּבוֹ לְפָרֵשׁ הֵיטֵב כָּל שִׂיחָתוֹ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בִּפְרָטֵי פְּרָטִיּוּת מִכָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו. וְלִקְרֹא וְלִצְעֹק לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מֵעֹמֶק הַלֵּב עַל כָּל דָּבָר וְדָבָר בִּפְרָטִיּוּת וּלְקַיֵּם מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ ה'(ט). וְהָיָה לוֹ יִסּוּרִים גְּדוֹלִים בְּעִנְיָן זֶה, כִּי בִּפְנֵי אֲנָשִׁים אִי אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת כֵּן, וְחֶדֶר מְסֻגָּר בְּבֵית אָבִיו גַּם כֵּן לֹא הָיָה לוֹ. וַאֲפִלּוּ אִם מָצָא לִפְעָמִים אֵיזֶה מָקוֹם מְיֻחָד, הָיָה לוֹ יִסּוּרִים וּבִלְבּוּלִים כִּי בְּאֶמְצַע נִסְתַּבֵּב עַל פִּי רֹב שֶׁפִּתְאֹם נִכְנַס אֵיזֶה אִישׁ, וְהָיָה לוֹ בִּלְבּוּלִים גְּדוֹלִים מִזֶּה וְלֹא יָדַע מַה לַּעֲשׂוֹת, וְנִתְיַעֵץ בְּדַעְתּוֹ שֶׁהַמָּקוֹם הַמֻּבְחָר לְפָנָיו לְקַיֵּם זֹאת כָּרָאוּי הוּא רַק מִחוּץ לָעִיר, כִּי שָׁם יִהְיֶה בִּיכָלְתּוֹ לִמְצֹא מָקוֹם פָּנוּי וּמֻצְנָע שֶׁאֵין הוֹלְכִים שָׁם בְּנֵי אָדָם, וְשָׁם יִהְיֶה בִּיכָלְתּוֹ לְפָרֵשׁ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֶת כָּל אֲשֶׁר עִם לִבָּבוֹ, וּלְהִתְפַּלֵּל וְלִצְעֹק כְּכָל חֻפְצוֹ וְלֹא יִהְיֶה לוֹ שׁוּם בִּלְבּוּל מִשּׁוּם דָּבָר. אֲבָל מֻחֶמֶת שֶׁנִּתְיָרֵא מְאֹד שֶׁגַּם בָּזֶה יִתְפָּרְסֵם הַדָּבָר, כִּי הֲלֹא אִם יִרְאוּהוּ שֶׁהוּא יוֹצֵא מִחוּץ לָעִיר יִהְיֶה תְּמִיהָא גְּדוֹלָה, כִּי הֲלֹא יֵדְעוּ כָּל יוֹשְׁבֵי עִירוֹ שֶׁאֵין לוֹ שׁוּם עֵסֶק מִחוּץ לָעִיר, וְהוּא הָיָה מִמֻּבְחָרֵי בְּנֵי הַנְּעוּרִים שֶׁבָּעִיר, בַּתּוֹרָה וּבְעֹשֶׁר וּבְחָכְמָה וּבְיִחוּס, וְאִישׁ כָּזֶה כְּשֶׁיִּרְאוּהוּ שֶׁהוּא יוֹצֵא מִחוּץ לָעִיר יִתְמְהוּ וְיִשְׁאֲלוּ זֶה לָזֶה וּבְוַדַּאי יִתְפָּרְסֵם הַדָּבָר. וְהִתְחִיל לַחְשֹׁב שֵׁנִית בְּרַעְיוֹנוֹתָיו מַה לַּעֲשׂוֹת, וְנִסְכְּמָה עֲצָתוֹ שֶׁהַזְּמַן הַמֻּבְחָר לָזֶה הוּא הַלַּיְלָה. כִּי בְּאִישׁוֹן לַיְלָה וַאֲפִלָּה בְּעֵת שֶׁבְּנֵי אָדָם יְשֵׁנִים, אָז יֵצֵא לְשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה בִּמְקוֹמוֹ אֲשֶׁר יִבְחַר לוֹ שָׁם וְלֹא יֵדַע מִזֶּה שׁוּם אָדָם. כִּי בְּבֵיתוֹ יִסְבְּרוּ שֶׁהוּא הוֹלֵךְ לְבֵית הַמִּדְרָשׁ

כְּדַרְכּוֹ מִקֶּדֶם. וְכֵן עָשָׂה וְקַיֵּם, וְאַף עַל פִּי כֵן נִתְוַדַּע זֹאת אַחַר כָּךְ לִקְצָת בְּנֵי הַנְּעוּרִים אֲבָל לֹא פִּרְסְמוּ זֹאת, כִּי הֵבִינוּ שֶׁאֵין רְצוֹנוֹ בָּזֶה. וְגַם כְּשֶׁהָיָה בִּבְרֶסְלֶב אֵצֶל אַדְמוֹ"ר זַ"ל עָשָׂה כָּזֹאת כַּמָּה פְּעָמִים:

ו

וְלִבּוֹ הָיָה בּוֹעֵר מְאֹד לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְכָל תְּפִלָּתוֹ וְלִמּוּדוֹ הָיָה בְּהִתְלַהֲבוּת גָּדוֹל מְאֹד אֲשֶׁר אֵין לְשַׁעֵר. וּבְכָל עֵת וָעֵת שֶׁהָיָה צַר לוֹ בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, הָיָה נוֹסֵעַ לַאדְמוֹ"ר זַ"ל, וְהוּא הִרְבָּה מְאֹד בִּדְבָרָיו הַנְּעִימִים לְעוֹרְרוֹ וּלְהַחֲיוֹתוֹ וּלְחַזְּקוֹ בְּכָל מִינֵי חִזּוּק. וַאדְמוֹ"ר זַ"ל דִּבֵּר עִמּוֹ שֶׁיְּקַח לְעַצְמוֹ בְּדַעְתּוֹ שֶׁיִּתְחַזֵּק בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ אַף אִם יַעֲבֹר עָלָיו מָה, אֲפִלּוּ אִם יִצְטָרֵךְ חַס וְשָׁלוֹם לְהַחֲזִיר עַל הַפְּתָחִים. וְכָל זֶה וְיוֹתֵר מִזֶּה יְקַבֵּל עַל עַצְמוֹ אוּלַי יִזְכֶּה לִהְיוֹת כִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר רַק זֹאת יִשְׁאֵר לְהָאָדָם לְעוֹלְמֵי עַד וּלְנֶצַח נְצָחִים, כִּי אֵין שׁוּם יִתְרוֹן מִכָּל הֶעָמָל וְהַטִּרְחָא שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה הָעוֹבֶרֶת וּפוֹרַחַת כְּהֶרֶף עַיִן, וּפִתְאֹם נִלְכָּדִים בְּמְצוּדָה רָעָה אֲשֶׁר אֵין גַּם אֶחָד שֶׁיִּמָּלֵט מִזֶּה, וּבְהֶכְרַחַ לְהִתְבַּלּוֹת בֶּעָפָר רִמָּה וְתוֹלֵעָה, וְכַמּוּבָא מִזֶּה בְּסִפְרָיו זַ"ל שֶׁצָּרִיךְ לִשְׁמֹר מְאֹד אֶת הַזָּכְרוֹן הַזֶּה בְּכָל יוֹם וָיוֹם. וְכֵן עָשָׂה וְקַיֵּם מוֹהֲרַנַ"ת זַ"ל. וְרָצָה לְפָרֵשׁ אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי מֵהַבְלֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, וּלְבַלּוֹת כָּל יָמָיו בְּתוֹרָה וַעֲבוֹדַת ה', וְכָל אוֹהֲבָיו וּמְיֻדָּעָיו הִרְבּוּ לְדַבֵּר עָלָיו עַל שֶׁאֵינוֹ מְרַחֵם עַל עַצְמוֹ וְעַל אִשְׁתּוֹ וּבָנָיו לְהִשְׁתַּדֵּל בְּעִסְקֵי פַּרְנָסָה כְּדֶרֶךְ כָּל הָאָרֶץ. וְהוּא לֹא הָיָה לוֹ פְּנַאי כְּלָל אֲפִלּוּ לִשְׁמֹעַ אֶת דִּבְרֵיהֶם וּמִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן לְהָשִׁיב לָהֶם עַל זֶה:

ז

וְכִרְאוֹת אָבִיו אֶת כָּל זֶה הִרְבָּה לִקְצֹף עָלָיו מְאֹד וְהָלַךְ וְגֵרְשׁוֹ מִבֵּיתוֹ, וְהַמָּעוֹת שֶׁלּוֹ בְּעֶרֶךְ שְׁנֵי אֲלָפִים רוּבֶּל כֶּסֶף לָקַח בְּיָדוֹ וְלֹא רָצָה לִתְּנָם לוֹ, וְהֶכְרַח לֶאֱכֹל אֵצֶל זְקֵנוֹ. חוּץ מִשְּׁאָר מִינֵי מְרִירוּת שֶׁעָבַר עָלָיו בְּאוֹתוֹ הָעֵת. וְהוּא לֹא הֵסֵב אֶת פָּנָיו גַּם מִזֶּה, וְהִרְבָּה לַעֲסֹק בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּהִתְמָדָה גְּדוֹלָה, וְגַם שָׂקַד בְּכָל עֵת עַל דַּלְתֵי אַדְמוֹ"ר זַ"ל לִשְׁמֹעַ מִפִּיו דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים. וְלִפְעָמִים נִתְפַּיֵּס אֵלָיו אָבִיו קְצָת, וְהוּא הֶכְרַח לְהַבְטִיחַ לוֹ שֶׁלֹּא יַרְבֶּה עַל כָּל פָּנִים בִּנְסִיעָתוֹ לַאדְמוֹ"ר זַ"ל, אֲבָל מִגֹּדֶל מוֹקֵד לְבָבוֹ לֹא הָיָה בְּאֶפְשָׁרוּתוֹ לְהִתְאַפֵּק בְּשׁוּם אֹפֶן וְהֶכְרַח לַעֲבֹר עַל הַבְטָחָתוֹ וְלִנְסֹעַ שֵׁנִית כַּנַ"ל:

ח

וּבְסוֹף אוֹתוֹ הַחֹרֶף נָסַע לְמֶעְדְּוֶודוּבְקָע (כַּמּוּבָא בִּימֵי מוֹהֲרַנַ"ת) כִּי שָׁם הָיָה אַדְמוֹ"ר זַ"ל בְּעֵת הַהִיא. וְאַף עַל פִּי שֶׁהִיא דֶּרֶךְ רְחוֹקָה מִנֶּעְמְרוֹב, וְהָיָה לוֹ עַל זֹאת הַנְּסִיעָה מְנִיעוֹת רַבּוֹת וּגְדוֹלוֹת אֲשֶׁר אִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר הַכֹּל בְּכְתָב וְהוּא הִתְגַּבֵּר עַל כֻּלָּם, וְיָשַׁב שָׁם אֵצֶל

אַדְמוֹ"ר זַ"ל כַּמָּה שָׁבוּעוֹת, עַד שֶׁחָזַר אַדְמוֹ"ר זַ"ל לְבֵיתוֹ כַּמּוּבָא כָּל זֶה בִּימֵי מוֹהֲרַנַ"ת עַיֵּן שָׁם:

ט

אַחַר כָּךְ בִּימֵי הַקַּיִץ כְּשֶׁרָאוּ אֶת אִמָּץ לְבָבוֹ בַּעֲבוֹדַת ה' עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְמָנְעוֹ מִזֶּה בְּשׁוּם אֹפֶן, הִתְחִיל אָבִיו מֵחָדָשׁ לְהִתְפַּיֵּס קְצָת וְאָמַר שֶׁיַּחֲזִיר לוֹ אֶת כָּל מָעוֹתָיו. וְעִם כָּל זֶה גָּרָה עָלָיו אֶת שְׁאָר בְּנֵי בֵּיתוֹ שֶׁיִּתְעוֹרְרוּ מֵחָדָשׁ לְהִתְוַכֵּחַ עִמּוֹ וְיַעֲנוּ וְיֹאמְרוּ לוֹ: הֲלֹא זֶה כַּמָּה שָׁנִים שֶׁאַתָּה סָמוּךְ עַל שֻׁלְחַן אָבִיךָ (כִּי אָז כְּבָר הָיָה בְּעֵרֶךְ עֲשָׂרָה שָׁנִים מִיּוֹם חֲתֻנָּתוֹ) וְעַתָּה מָתַי תַּעֲשֶׂה גַּם אַתָּה לְבֵיתְךָ, וּמַדּוּעַ לֹא תְּרַחֵם עָלֶיךָ וְעַל בָּנֶיךָ (וְעוֹד כַּיּוֹצֵא בִּדְבָרִים אֵלּוּ), וְהֵן אָמְנָם כִּי אָנוּ יוֹדְעִים מֵאִמָּץ לְבָבְךָ בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְךָ לְהִתְפָּרֵד מִזֶּה בְּשׁוּם אֹפֶן, אֲבָל אֵין אָנוּ אוֹמְרִים לְךָ חַס וְשָׁלוֹם שֶׁתִּתְבַּטֵּל לְגַמְרֵי מֵהַלִּמּוּד, רַק עֲצָתֵנוּ, שֶׁנַּשְׁכִּיר לְךָ חֲנוּת, וְזוּגָתְךָ תֵּשֵׁב כָּל הַיּוֹם בַּחֲנוּת וְאַתָּה לֹא יִהְיֶה לְךָ שׁוּם עֵסֶק בָּזֶה, אֲבָל עַל כָּל פָּנִים דָּבָר אֶחָד אַתָּה מֻכְרָח לְהַבְטִיחַ לָנוּ, הֵינוּ שֶׁתִּסַּע לְבַארְדִיטְשׁוֹב עֲבוּר קְנִיַּת הַסְּחוֹרָה, וְאַף עַל פִּי שֶׁתִּהְיֶה מֻכְרָח לְהִתְבַּטֵּל בָּזֶה לִפְעָמִים אֵיזֶה יָמִים, אֲבָל לְעֻמַּת זֶה לֹא יִהְיֶה לְךָ בְּכָל אֹרֶךְ הַזְּמַן שֶׁבֵּינְתַיִם לֹא שׁוּם בִּלְבּוּל מִשּׁוּם אָדָם, וְלֹא שׁוּם בִּטּוּל מִשּׁוּם דָּבָר וְיִהְיֶה בִּיכָלְתְּךָ לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה וַעֲבוֹדַת ה' כִּרְצוֹנְךָ וְאַוַּת נַפְשְׁךָ בְּלִי שׁוּם מְנִיעָה. כְּאֵלֶּה וְכָאֵלֶּה דִּבְּרוּ עַל לְבָבוֹ כַּמָּה פְּעָמִים וְהוּא לֹא חָשְׁקָה נַפְשׁוֹ גַּם בָּזֶה, וְגַם לֹא יָדְעוּ לִמְצֹא אֵיזֶה עֵת וּזְמַן לְהִתְוַכֵּחַ עִמּוֹ הַרְבֵּה בָּזֶה אֲחֲרֵי אֲשֶׁר כָּל הַיּוֹם יָשַׁב בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ, וּכְשֶׁבָּא לֶאֱכֹל נִזְהַר מְאֹד לְבִלִּי לְהִתְמַהְמֵהַּ יוֹתֵר מֵהַהֶכְרֵחַ אֲפִלּוּ כְּרֶגַע, וְזֶרֶז עַצְמוֹ בְּתַכְלִית הַזְּרִיזוּת לָשׁוּב לְלִמּוּדוֹ וְלַעֲבוֹדָתוֹ. וְנִתְיָעֲצוּ בְּנֵי בֵּיתוֹ לִשְׁלֹחַ אֵלָיו לְהַבַּיִת הַמִּדְרָשׁ אֶת אֲחִי אָבִיו שֶׁהָיָה אִישׁ פָּנוּי קְצָת, וְשָׁלְחוּ אוֹתוֹ בְּכָל יוֹם שֶׁיֵּלֵךְ אֵלָיו לְהַבַּיִת מִדְרָשׁ כְּדֵי לִטְעֹן עִמּוֹ עַל זֶה. וּבְרֹב טַעֲנָתָם עִמּוֹ חָזְקוּ עָלָיו דִּבְרֵיהֶם, וְהֶכְרַח לְהַבְטִיחָם עַל זֹאת אֲבָל הִתְנָה עִמָּם שֶׁעַל כָּל פָּנִים לֹא יִהְיֶה לוֹ שׁוּם עֵסֶק אַחֵר זוּלַת הַנְּסִיעָה, כִּי הֵם בְּעַצְמָם יִשְׁכְּרוּ לוֹ עֲגָלָה וְיָכִינוּ לוֹ כָּל צָרְכֵי הַנְּסִיעָה, וְהוּא לֹא יִצְטָרֵךְ לַעֲשׂוֹת מְאוּמָה רַק הַנְּסִיעָה וּקְנִיַּת הַסְּחוֹרָה לְבַד:

י

וְגַם עַל זֹאת דָּוָה לִבּוֹ מְאֹד, וְנַפְשׁוֹ הָיְתָה מָרָה לוֹ עַל כָּל זֶה בְּלִי שִׁעוּר. כִּי כְּפִי שֶׁנִּקְבַּע בִּלְבָבוֹ זִכָּרוֹן יוֹם הַמִּיתָה וְיוֹם הַקְּבוּרָה שֶׁמּוּכָנִים וְעוֹמְדִים לָזֶה בְּכָל עֵת וָרֶגַע, וְכָל הַיָּמִים שֶׁל הָאָדָם הֵם מְנוּיִים וּסְפוּרִים וּקְצוּבִים בְּמִסְפָּר אֵצֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְכָל שָׁעָה שֶׁיִּתְבַּטֵּל בְּקִנְיַת הַסְּחוֹרָה הִיא אֲבֵדָה הַנִּצְחִיִּית אֲבֵדָה שֶׁאֵינָהּ חוֹזֶרֶת, אֲבֵדָה וְהֶפְסֵד רֻוחַ נִפְלָא וְנוֹרָא עַיִן לֹא רָאֲתָה וְכוּ' שֶׁהָיָה מַרְוִיחַ בְּהַשָּׁעוֹת הָאֵלֶּה. וְאַף עַל פִּי כֵן נִסְתַּפֵּק מְאֹד וְלֹא יָדַע לָתֵת עֵצָה בְּנַפְשׁוֹ אִם לְהִתְעַקֵּשׁ עִמָּהֶם גַּם בָּזֶה, כִּי כְּבָר הִכְנִיסוּ דִּבְרֵיהֶם בְּדַעְתּוֹ שֶׁיִּסְתַּפֵּק אוּלַי

כָּךְ הוּא רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁיַּעֲסֹק קְצָת בְּמַשָּׂא וּמַתָּן, וְגַם זֶה נֶחְשָׁב לַעֲבוֹדַת ה' וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל הָרוֹבֶה עָשׂוּ כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן וְלֹא עָלְתָה בְּיָדָם (כִּי הַדִּבּוּר יֵשׁ לוֹ כֹּחַ גָּדוֹל לְמָשְׁךְ לֵב הָאָדָם הֵן לְטוֹב הֵן לְהִפּוּךְ חַס וְשָׁלוֹם כַּמּוּבָא מִזֶּה בְּדָבָרָיו זַ"ל). עַל כֵּן נִתְיַשֵּׁב בְּדַעְתּוֹ שֶׁקֹּדֶם נְסִיעָתוֹ שֶׁלְּעֵת עַתָּה יֵלֵךְ גַּם עַכְשָׁו אֶל מְקוֹמוֹ אֲשֶׁר לוֹ מִחוּץ לָעִיר, וּבְצֵאתוֹ אֶת הָעִיר יִפְרֹשׂ אֶת כַּפָּיו לְפָנָיו בִּבְכִי וְתַחֲנוּנִים מֵעֹמֶק הַלֵּב אוּלַי יָחוּס וְיִרְחֵם עָלָיו לְהַנְחוֹתוֹ בְּדֶרֶךְ הָאֱמֶת לְבִלְתִּי יָסוּר מֵרְצוֹנוֹ יָמִין וּשְׂמֹאל חַס וְשָׁלוֹם. וְכֵן עָשָׂה שֶׁהָלַךְ וְנִתְמַהֲמַהּ שָׁם עַד שֶׁהֵאִיר הַשַּׁחַר. וּמִשָּׁם הָלַךְ לְבֵית הַכְּנֶסֶת, וְלָמַד קְצָת וְאַחַר כָּךְ הִתְפַּלֵּל תְּפִלַּת שַׁחֲרִית. וְאַחַר תְּפִלָּתוֹ נִתְיַשֵּׁב בְּדַעְתּוֹ שֶׁקֹּדֶם נְסִיעָתוֹ לְבַאדִּיטְשׁוֹב יִסַּע מִקֹּדֶם לְבֶרֶסְלֶב לְקַבֵּל רְשׁוּת מֵאַדְמוֹ"ר זַ"ל. כִּי יָדַע שֶׁדַּרְכּוֹ הַבַּעַל עֲגָלָה הַנּוֹסֵעַ לְבַאדִּיטְשׁוֹב לְבַל יָשִׂים לַדֶּרֶךְ פְּעָמָיו עַד לִפְנוֹת עֶרֶב, וְאָז הַיְמִים הַסְּמוּכִים לְתִקּוּפַת תַּמּוּז שֶׁהַיָּמִים אֲרֻכִּים מְאֹד וּמִנְּעִמְרוֹב לִבֶרֶסְלֶב שְׁמוֹנָה עָשָׂר מִיל (ווערסט) וְיִהְיֶה עוֹד בְּאֶפְשָׁרוּת לִסַּע וְלַחֲזֹר קֹדֶם נְסִיעָתוֹ. וְאַף שֶׁלִּפְעִ שָׁעָה לֹא נִמְצָא לוֹ עֲגָלָה לִנְסֹעַ לְשָׁם, אֲבָל מִגֹּדֶל תְּשׁוּקָתוֹ הִתְחִיל לֵילֵךְ לְשָׁם בְּרַגְלָיו וְאַגַּב אוֹרְחָא עָסַק גַּם בִּצְעָקָה וּתְפִלָּה לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ(י). וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הִזְמִין לוֹ עֲגָלָה בְּדַרְכּוֹ הֵלִיכָתוֹ, וְנָסַע וּבָא לְבֶרֶסְלֶב. וּבְבֹאוֹ לַאדְמוֹ"ר זַ"ל הִתְחִיל לְדַבֵּר וְלִשְׂיחַ עִמּוֹ כְּדַרְכּוֹ תָּמִיד, וּבְתוֹךְ שִׂיחָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה יָצָא עִמּוֹ לַחוּץ וְהָיָה הוֹלֵךְ וּמְדַבֵּר עִמּוֹ עַד שֶׁבָּאוּ עַל הָהָר אֲשֶׁר מֵעֵבֶר לְהַנַּחַל הָעוֹבֵר שָׁם סָמוּךְ לְבֵיתוֹ וְנִכְנַס עִמּוֹ בְּשִׂיחָה אֲרֻכָּה מְאֹד:

יא

וְאָז דִּבֵּר עִמּוֹ הָעִנְיָן הַמּוּבָא בְּלִקּוּטֵי א' סִימָן נ"ב עַל אוֹדוֹת הַטּוֹעִים הָאוֹמְרִים שֶׁהָעוֹלָם הוּא מְחֻיָּב הַמְצִיאוּת וְכוּ' אַךְ מֵאַיִן נִמְשָׁךְ הַטָּעוּת וְכוּ' דַּע שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ מֵחֲמַת שֶׁבֶּאֱמֶת עַתָּה שֶׁכְּבָר נֶאֱצְלוּ וְנִמְשְׁכוּ נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, עַתָּה בְּוַדַּאי הָעוֹלָם הוּא בִּבְחִינַת מְחֻיָּב הַמְצִיאוּת וְכוּ' אַךְ נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּעַצְמָן כְּשֶׁנֶּאֱצְלוּ הָיוּ הֵם בְּעַצְמָן עִם כָּל הָעוֹלְמוֹת הַתְּלוּיִים בָּהֶם הַכֹּל הָיָה אֶפְשָׁרִי הַמְצִיאוּת. כִּי הָיָה בְּאֶפְשָׁרוּתוֹ לְהַאֲצִילָם וּלְבָרְאָם, אוֹ שֶׁלֹּא לְבָרְאָם, אַךְ תֵּכֶף כְּשֶׁנִּתְרַצָּה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לְהַאֲצִיל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל אָז הָיָה כָּל הָעוֹלָם בִּבְחִינַת מְחֻיָּב הַמְצִיאוּת. כִּי מֵאַחַר שֶׁנֶּאֱצְלוּ נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, אָז כִּבְיָכוֹל הוּא מְחֻיָּב לְהַמְצִיא הָעוֹלָם, כִּי עַל מָנַת כֵּן נֶאֱצְלוּ נִשְׁמָתָן, שֶׁכָּל הָעוֹלָמוֹת יִבָּרְאוּ בִּשְׁבִילָם וְהֵם יִמְשְׁלוּ בַּכֹּל. וּמִזֶּה נִשְׁתַּלְשֵׁל וְנִמְשַׁךְ הַשְׁטוּת וְכוּ', אֲבָל בֶּאֱמֶת רַק הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבַד הוּא מְחֻיָּב הַמְצִיאוּת וְכוּ':

וְעִקַּר הַכַּוָּנָה שֶׁבָּרָא כָּל הָעוֹלָם בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל הָיָה כְּדֵי שֶׁיִּשְׂרָאֵל יַעֲשׂוּ רְצוֹנוֹ וְשֶׁיַּחְזְרוּ וְיִדְבְּקוּ בְּשָׁרְשָׁן, דְּהַיְנוּ שֶׁיַּחְזְרוּ וְיִכָּלְלוּ בּוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא מְחֻיָּב הַמְצִיאוּת וְכוּ'. וְרַק בִּשְׁבִיל

וֶה מְחַיֵּב הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כִּבְיָכוֹל לִבְרֹא וּלְקַיֵּם כָּל הָעוֹלָמוֹת בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל, כְּדֵי שֶׁיֵּעָשׂוּ רְצוֹנוֹ כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן אָז דַּיְקָא כְּשֶׁעוֹשִׂין רְצוֹנוֹ נִכְלָל הָעוֹלָם בִּבְחִינַת מְחַיֵּב הַמְּצִיאוּת וְכוּ'. כִּי עַל יְדֵי שֶׁעוֹשִׂין רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ הֵם חוֹזְרִין וְנִכְלָלִין בּוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא מְחַיֵּב הַמְּצִיאוּת וְאָז נִכְלָלִין עִמָּהֶם כָּל הָעוֹלָמוֹת הַתְּלוּיִים בְּנַפְשׁוֹ בְּחִיּוּב הַמְּצִיאוּת(יא). אַךְ לִזְכּוֹת לָזֶה לְהִכָּלֵל בְּשָׁרְשׁוֹ דְּהַיְנוּ לַחֲזֹר וּלְהִכָּלֵל בְּאַחְדוּת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא מְחַיֵּב הַמְּצִיאוּת, זֶה אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת כִּי אִם עַל יְדֵי בִּטּוּל, שֶׁיְּבַטֵּל עַצְמוֹ לְגַמְרֵי עַד שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל בְּאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְאִי אֶפְשָׁר לָבֹא לִידֵי בִּטּוּל כִּי אִם עַל יְדֵי הִתְבּוֹדְדוּת, כִּי עַל יְדֵי שֶׁמִּתְבּוֹדֵד וּמְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ, עַל יְדֵי זֶה הוּא זוֹכֶה לְבַטֵּל כָּל הַתַּאֲווֹת וְהַמִּדּוֹת רָעוֹת עַד שֶׁזּוֹכֶה לְבַטֵּל כָּל גַּשְׁמִיּוּתוֹ וּלְהִכָּלֵל בְּשָׁרְשׁוֹ, אַךְ עִקַּר הִתְבּוֹדְדוּת הוּא בַּלַּיְלָה בְּעֵת שֶׁהָעוֹלָם פָּנוּי מִטִּרְדַּת הָעוֹלָם הַזֶּה, כִּי בַּיּוֹם וְכוּ' וַאֲפִלּוּ אִם הוּא בְּעַצְמוֹ אֵינוֹ טָרוּד אַף עַל פִּי כֵן מֵאַחַר שֶׁהָעוֹלָם טְרוּדִים אָז וְכוּ' עַל יְדֵי זֶה קָשֶׁה אָז לָבֹא לִידֵי בִּטּוּל. וְגַם צְרִיכִין שֶׁיִּהְיֶה הִתְבּוֹדְדוּת בְּמָקוֹם מְיֻחָד דְּהַיְנוּ חוּץ מֵהָעִיר בַּדֶּרֶךְ יְחִידִי וְכוּ', כִּי בְּמָקוֹם שֶׁהוֹלְכִים שָׁם בְּנֵי אָדָם בַּיּוֹם הָרוֹדְפִים אַחַר הָעוֹלָם הַזֶּה אַף עַל פִּי שֶׁכַּעֵת אֵינָם הוֹלְכִים שָׁם הוּא מְבַלְבֵּל גַּם כֵּן הַהִתְבּוֹדְדוּת, וְאֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְבַּטֵּל וּלְהִכָּלֵל בּוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל כֵּן צָרִיךְ שֶׁיֵּלֵךְ לְבַדּוֹ בַּלַּיְלָה בַּדֶּרֶךְ יְחִידִי בְּמָקוֹם שֶׁאֵין שָׁם בְּנֵי אָדָם, וְשָׁם יֵלֵךְ וְיִתְבּוֹדֵד וְיפַנֶּה לִבּוֹ וְדַעְתּוֹ מִכָּל עִסְקֵי הָעוֹלָם הַזֶּה וִיבַטֵּל הַכֹּל עַד שֶׁיִּזְכֶּה לִבְחִינַת בִּטּוּל בָּאֱמֶת וְכוּ' וְכוּ'. וַאֲזַי כְּשֶׁזּוֹכֶה לְבִטּוּל בָּאֱמֶת וַאֲזַי נִכְלָל נַפְשׁוֹ בְּשָׁרְשׁוֹ דְּהַיְנוּ בּוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא מְחַיֵּב הַמְּצִיאוּת אָז נִכְלָל כָּל הָעוֹלָם עִם נַפְשׁוֹ בְּשָׁרְשׁוֹ שֶׁהוּא מְחַיֵּב הַמְּצִיאוּת כִּי הַכֹּל תָּלוּי בּוֹ כַּנַּ"ל. וַאֲזַי נַעֲשֶׂה כָּל הָעוֹלָם עַל יָדוֹ בִּבְחִינַת מְחַיֵּב הַמְּצִיאוּת כַּנַּ"ל:

יב

אַחַר כָּךְ עָנָה וְאָמַר לוֹ: זֶה פֵּרוּשׁ הַמִּשְׁנָה 'הַנֵּעוֹר בַּלַּיְלָה וְהַמְהַלֵּךְ בַּדֶּרֶךְ יְחִידִי וּמְפַנֶּה לִבּוֹ (מִכָּל עִסְקֵי הָעוֹלָם הַזֶּה) לְבַטָּלָה (לִזְכּוֹת לְהִתְבַּטֵּל הַנַּ"ל), הֲרֵי זֶה מִתְחַיֵּב בְּנַפְשׁוֹ' שֶׁנִּתְהַוָּה וְנַעֲשָׂה מְחַיֵּב הַמְּצִיאוּת עִם כָּל הָעוֹלָמוֹת הַתְּלוּיִים בְּנַפְשׁוֹ. וּמֵעֹצֶם מְתִיקוּת הָרְגָּשַׁת מוֹהֲרַנַ"ת זַ"ל בִּדְבָרָיו הַנְּעִימִים הָאֵלֶּה נִתְבַּטֵּל מִגַּשְׁמִיּוּתוֹ מֵחֲמַת זֶה בְּעַצְמוֹ(יב), וַיִּזְעַק בְּקוֹלוֹ וַיֹּאמֶר אֲהָהּ! (גֵּיוַואלְד) אֲרוּצָה נָא בַּשְּׁוָקִים וּבָרְחוֹבוֹת וְאֶצְעַק אֲהָהּ! מַה הֵם חוֹשְׁבִים לְנַפְשָׁם!. וּמִגְּדֶל תַּבְעֶרֶת לִבּוֹ עַד שֶׁמַּמָּשׁ יָצָא מִגְּדֶר אֱנוֹשִׁי רָצָה בֶּאֱמֶת לָרוּץ וְלִצְעֹק כַּנַּ"ל. וּמִיָּד חָטַף אוֹתוֹ אַדְמוֹ"ר זַ"ל בִּבְגָדוֹ וְעָנָה וְאָמַר לוֹ עֲמֹד! כִּי לֹא תִפְעַל כְּלָל (שְׁטֵיא! דִּי וֶוועסְט נִישְׁט פּוֹעְלִין):

יג

אַחַר כָּךְ קִבֵּל רְשׁוּת מֵאֲדוֹנוֹ"ר זַ"ל, וְנָסַע לְבֵיתוֹ לְבַארְדִיטְשׁוֹב עֲבוּר קְנִיַּת הַסְּחוֹרָה. וְנַפְשׁוֹ נָקְטָה בְּחַיָּיו מֵרֹב מְרִירוּת לְבָבוֹ עַל שֶׁמְּבַטֵּל עַצְמוֹ קְצָת מֵעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ. עַל כֵּן מִיָּד בְּשׁוּבוֹ מִשָּׁם עִם הַסְּחוֹרָה לְנֶעְמִרוֹב, עַד שֶׁלֹּא הִסְפִּיק לְפָרֵשׁ וּלְהוֹדִיעַ לְזוּנְתוֹ הַמְּקֻחַ מִכָּל מִין וְמִין הָלַךְ בְּמִרוּצָה לְהַבַּיִת הַמִּדְרָשׁ לָשׁוּב לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְהִיא הָיְתָה בַּת אַב בֵּית דִּין רַבִּי דָּוִד צְבִי זַ"ל וּמִיָּמֶיהָ לֹא נִסְתָּה כְּלָל אֲפִלּוּ לֵישֵׁב בַּחֲנוּת כָּל הַיּוֹם, וּמִכָּל שֶׁכֵּן לֵידַע מֵרְשִׁימַת הַצֶּעטְלִיךְ כָּל פְּרָטֵי מִקַּח הַסְּחוֹרָה – בְּוַדַּאי לֹא הָיָה בְּאֶפְשָׁרוּתָהּ. וּכְשֶׁנִּכְנַס אֶצְלָהּ אֵיזֶה קוֹנֶה, הֶכְרְחָה לָרוּץ אֵלָיו אֶל הַבַּיִת מִדְּרָשׁ לִשְׁאֹל מֵאִתּוֹ עַל הַמִּקָּח. עַד שֶׁרָאוּ כָּל בְּנֵי בֵּיתוֹ שֶׁגַּם זֶה אֵינוֹ עֵצָה טוֹבָה, וּמָחֲלוּ לוֹ גַּם עַל זֶה וְהִשְׁתַּדְּלוּ אַחַר כָּךְ שֶׁיִּהְיֶה גַּם קְנִיַּת הַסְּחוֹרָה עַל יְדֵי אִישׁ אַחֵר. וְזוּנְתוֹ קִבְּלָה עַל עַצְמָהּ כָּל טִרְדַּת הַחֲנוּת מִבֹּקֶר וְעַד עֶרֶב:

יד

וּבְרֹבוֹת הָעִתִּים וְהַיָּמִים נִתְמַעֵט אֶצְלוֹ הָרְבֵּה מֵהַמָּעוֹת שֶׁלּוֹ, כִּי רֶוַח הַחֲנוּת הָיָה מֻעָט מְאֹד, וְגַם כְּבָר הָיָה נָזוֹן עַל שֻׁלְחָנוֹ עוֹד מִימֵי הַקַּיִץ הַנַּ"ל, וְזוּנְתוֹ כְּבָר הֶרְגִּילָה לְהִתְנַהֵג כְּדַרְכָּהּ הָעֲשִׁירִים, וּכְמוֹ שֶׁרָאֲתָה מֵעוֹדָהּ בְּבֵית אֲבִיהָ וְחוֹתְנָהּ, וּמֵחֲמַת כָּל זֶה נֶחְסַר אֶצְלוֹ הַרְבֵּה מְאֹד מֵהַמָּמוֹן שֶׁלּוֹ. וְהִיא הִתְחִילָה מַחְדֶּשׁ לְהַרְבּוֹת דְּבָרֶיהָ כְּנֶגְדּוֹ עַל שֶׁפָּנָה אֶת עָרְפּוֹ כָּל כָּךְ מֵעִסְקֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, וְהוּא כְּנֶגֶד זֶה הִתְחִיל מַחְדֶּשׁ לֶאֱטֹם אָזְנוֹ מִדִּבְרֶיהָ כַּנַּ"ל. פַּעַם אַחַת בָּא לְבֵיתוֹ קֹדֶם סְעֻדַּת הָעֶרֶב, וְהֶעְתִּירָה עָלָיו בִּדְבָרֶיהָ עַד שֶׁנֶּחֱלַשׁ דַּעְתּוֹ מְאֹד, כִּי הִרְבְּתָה לְסַפֵּר לוֹ מַעֲשֶׂה דְּחֻקָּה שֶׁכְּבָר הִיא חַיֶּבֶת קְצָת מָמוֹן לַאֲחֵרִים בְּעַד צָרְכֵי הַבַּיִת כִּי רֶוַח הַחֲנוּת מֻעָט מְאֹד וְהַהוֹצָאָה מְרֻבָּה כַּנַּ"ל, עַד שֶׁנִּתְמַרְמֵר מְאֹד מִדְּבָרֶיהָ וְנִכְנַס בְּכַבָּד רֹאשׁ לְחֶדֶר אַחֵר וְיָשַׁב שָׁם. וְעָנָה וְאָמַר רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם הֲלֹא קֹדֶם שֶׁנַּעֲשִׂין אִישׁ כָּשֵׁר בָּאֱמֶת מֻכְרָח הַדָּבָר לְהִתְמַהְמֵהַּ הַרְבֵּה, לְעֵת עַתָּה תֵּן לִי פַּרְנָסָה. וְסִפֵּר שֶׁאָז נִתְקַיְּמוּ אֶצְלוֹ מַה שֶּׁכָּתוּב "וְהָיָה טֶרֶם יִקְרָאוּ וַאֲנִי אֶעֱנֶה" כִּי עוֹד טֶרֶם דִּבֵּר אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה, הִקְדִּים הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רְפוּאָה לְמַכָּתוֹ וְהִזְמִין לוֹ מָקוֹם לְהִתְפַּרְנֵס בְּלִי שׁוּם עֵסֶק. כִּי בְּשָׁעָה זֹאת נִתְוַעֵד אָבִיו עִם שְׁתֵּפֵי הַחֲנוּת אֲשֶׁר לוֹ וּבְחָמְלַת ה' נִכְמְרוּ רַחֲמֵיהֶם מְאֹד עַל מוֹהֲרַנַ"ת זַ"ל. וְהִרְבּוּ לְהוֹכִיחַ אֶת אָבִיו עַל שֶׁפָּנָה אֶת עָרְפּוֹ מִבֵּן יָקִר וְנֶחְמָד כָּזֶה. וְהוּא תֵּרֵץ אֶת עַצְמוֹ וְאָמַר מַה לִּי לַעֲשׂוֹת? הֲלֹא כְּבָר הֶחֱזַקְתִּיו עַל שֻׁלְחָנִי כַּמָּה שָׁנִים. וּכְבָר עָזַרְתִּי לוֹ קְצָת בְּמֵעוֹתַי גַּם אַחַר כָּךְ! וּמָה אֶפּוֹא אֶעֱשֶׂה לוֹ יוֹתֵר, אַחֲרֵי אֲשֶׁר יֵשׁ לִי עוֹד בָּנִים קְטַנִּים הַמַּטְלִים עָלַי, וְעוֹד כַּיּוֹצֵא בַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה. וְנָתְנוּ לוֹ הַשֻּׁתָּפִים עֵצָה שֶׁיַּקִּח אֶת כָּל שְׁאֵרִית הַסְּחוֹרָה שֶׁבַּחֲנוּת שֶׁל מוֹהֲרַנַ"ת זַ"ל וַיַּאֲמִיד אוֹתָהּ בְּשָׁוְיָהּ, וְיִשְׁתַּתֵּף אוֹתָהּ בְּתוֹךְ סְחוֹרוֹתֵיהֶם אֲשֶׁר בַּחֲנוּת הַמְשֻׁתָּפֶת שֶׁהָיָה לָהֶם בְּאַדֶעס, וּמִמַּה שֶּׁיַּעֲלֶה חֵלֶק הָרֶוַח מִמְּעוֹתָיו חוּץ מַה

שֶׁיִּוָּתֵר קְצָת נֶגְדּוֹ יִהְיֶה לוֹ מִמַּה לְּהִתְפָּרְנֵס. וּמִיָּד שָׁלַח אָבִיו לִקְרֹא לוֹ לְהוֹדִיעוֹ מִזֶּה. וְכֵן עָשָׂה. וְנִשְׁתַּהֶה הַדָּבָר אֵיזֶה שָׁנִים עַד אַחַר הִסְתַּלְקוּת אַדְמוֹ"ר זַ"ל שֶׁהִתְפָּרְנֵס מִזֶּה בְּכָבוֹד:

טו

וְאַחַר אֵיזֶה שָׁנִים הִתְחִיל גַּם אָבִיו לְהִתְדַּלְדֵּל מְאֹד, וּמִמֵּילָא הִגִּיעַ מִזֶּה הֶזֵּק גָּדוֹל לְמוֹהֲרַנַ"ת זַ"ל, וְעִם כָּל זֹאת לֹא נִצְרְךָ לַבְּרִיּוֹת עַד שְׁמוֹנֶה שָׁנִים אַחַר הִסְתַּלְקוּת אַדְמוֹ"ר זַ"ל עַד שֶׁיָּרַד מִנְּכָסָיו לְגַמְרֵי, עַד שֶׁמָּכַר גַּם כָּל הַכֵּלִים הַיְקָרִים שֶׁנִּשְׁאֲרוּ אֶצְלוֹ מִימֵי עָשְׁרוֹ. וְאָמַר שֶׁפַּעַם הָרִאשׁוֹן שֶׁהִתְחִיל לֶאֱכֹל בְּכַף שֶׁל עֵץ חָלְפוּ וְעָבְרוּ כַּמָּה שָׁבוּעוֹת שֶׁלֹּא הִרְגִּישׁ שׁוּם טַעַם בַּאֲכִילָתוֹ. וּבֵין בַּעֲנִיּוּתוֹ בֵּין בַּעֲשִׁירוּתוֹ עָסַק יוֹמָם וָלַיְלָה בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה, וְעָסַק בְּשִׂיחוֹתָיו הַקְּדוֹשׁוֹת לְעוֹרֵר גַּם אֲחֵרִים לַעֲבוֹדַת ה' כַּאֲשֶׁר פָּקַד עָלָיו אַדְמוֹ"ר זַ"ל.

טז

וְכָל הַנְהָגוֹתָיו וְכָל מַעֲשָׂיו הָיוּ בְּזָרִיזוּת וּבְמָהִירוּת גָּדוֹל מְאֹד, כְּמוֹ הֲלִיכָתוֹ לַמִּקְוֶה. בְּכָל בֹּקֶר הָלַךְ וּפָשַׁט וְלָבַשׁ אֶת בְּגָדָיו בְּתַכְלִית הַמְּהִירוּת, עַד שֶׁכִּמְעַט לֹא הָיָה בְּאֶפְשָׁרוּת שׁוּם אָדָם לְהִשְׁתַּוּוֹת עִמּוֹ. וְכֵן בְּעֵת כְּתִיבָתוֹ הָיָה הַקָּלְמוֹס פּוֹרֵחַת מִתַּחַת יָדוֹ שֶׁהָיָה לְפֶלֶא בְּעֵינֵי כָּל רוֹאָיו. וְכֵן שְׁאָר מַעֲשָׂיו כֻּלָּם הָיוּ בְּמָהִירוּת גָּדוֹל וְנִפְלָא עַד מְאֹד. (וְגַם אַדְמוֹ"ר זַ"ל הִתְפַּלֵּא פַּעַם אַחַת עַל גֹּדֶל זְרִיזוּתוֹ וְאָמַר שֶׁבְּוַדַּאי יִזְכֶּה לִהְיוֹת עַל יְדֵי זֶה רוֹעֶה נֶאֱמָן. וְעַיֵּן "פַּרְפְּרָאוֹת לַחָכְמָה" עַל הַתּוֹרָה [חֵלֶק א' סִימָן ס"ג] סוֹד כַּוָּנַת הַמִּילָה). וְגַם אָחַז תָּמִיד אֶת הַמּוֹרֶה שָׁעוֹת [הַשָּׁעוֹן] לְנֶגֶד עֵינוֹ, וְהָיָה שׁוֹמֵר אֶת כָּל שְׁעוֹתָיו וּרְגָעָיו בְּכָל מִינֵי שְׁמִירָה. כִּי גַּם בְּעֵת נְסִיעָתוֹ וִישִׁיבָתוֹ עַל הָעֲגָלָה הִרְבָּה לִלְמֹד וּלְהִתְפַּלֵּל וְלִצְעֹק לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָלוֹת הַנֶּפֶשׁ מַמָּשׁ, וְשׁוּם דָּבָר בָּעוֹלָם לֹא בִּלְבֵּל אֶת דַּעְתּוֹ לְבַטְּלוֹ מֵעֲבוֹדָתוֹ אֲפִלּוּ כְּרֶגַע. וּלְהַרְבּוֹת בְּשִׂבְחָיו יְקָצְרוּ הֲמוֹן יְרִיעוֹת. וְכַאֲשֶׁר הָיָה נוֹדָע לְכָל יוֹדְעָיו וּמַכִּירָיו אֲשֶׁר הִכִּירוּהוּ מֵעוֹדוֹ עַד יוֹם הִסְתַּלְקוּתוֹ, שֶׁמִּיּוֹם הִתְקָרְבוּתוֹ לְאַדְמוֹ"ר זַצַ"ל נִבְעַר לְבָבוֹ בְּתַבְעֶרֶת עָצוּם וּמֻפְלָג אֲשֶׁר אֵין לְשַׁעֵר, וְזִכְרוֹן יוֹם הַמָּוֶת לֹא נִפְסַק מִמַּחֲשַׁבְתּוֹ אֲפִלּוּ כְּשָׁעָה קַלָּה. וּכְפִי עַמְקוּת רַעְיוֹנָיו אֲשֶׁר הֶעֱמִיק בְּמָהִירוּת פְּרִיחַת הַזְּמַן שֶׁל חַיֵּי הָאָדָם בְּזֶה הָעוֹלָם, שֶׁכְּאַיִן יֵחָשְׁבוּ נֶגֶד חַיֵּי הָעוֹלָם הַנִּצְחִי, וְגַם הֲלֹא בְּמָהִירַת פְּרִיחַת הַזְּמַן הַזֶּה מְסֻכָּן הָאָדָם בְּכָל רֶגַע וָרֶגַע, הָיָה נֶחְשָׁב בְּעֵינָיו כָּל הָעוֹסְקִים בְּהַבְלֵי הָעוֹלָם כְּמְשֻׁגָּע מַמָּשׁ. וְאֶת כָּל הָעֹשֶׁר וְהַכָּבוֹד שֶׁנִּתְגַּדֵּל בָּזֶה מִנְּעוּרָיו, מָאַס וְנָעַל וְשִׁקֵּץ, וְקִבֵּל עַל עַצְמוֹ כָּל מִינֵי בְּזָיוֹנוֹת וּרְדִיפוֹת אֲשֶׁר רָדְפוּהוּ אָבִיו וְאִשְׁתּוֹ וְכָל מִשְׁפַּחְתּוֹ. וְהִרְבָּה לִצְעֹק וּלְבַקֵּשׁ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּזְכֶּה לִהְיוֹת כִּרְצוֹנוֹ בְּכָל תַּעֲלוּמַת לִבּוֹ עַד הַנְּקֻדָּה הַפְּנִימִית שֶׁבַּלֵּב, עַד אֲשֶׁר זָכָה גַּם הוּא לְמַעֲלָה מֻפְלֶגֶת וַעֲצוּמָה עַד מְאֹד וְהָאֵשׁ הַקְּדוֹשָׁה שֶׁל רוֹמְמוּת אַדְמוֹ"ר זַ"ל וּדְבָרָיו הַנּוֹרָאִים בָּעֲרָה בִּלְבָבוֹ

כְּלַבַּת אֵשׁ מַמָּשׁ. וְלֹא לְחִנָּם הִרְעִישׁ עָלָיו הַשָּׂטָן אֶרֶץ וּמְלוֹאָהּ, כִּי גַּם הוּא הָיָה מַשִּׂיב כָּל יִשְׂרָאֵל בִּתְשׁוּבָה אִם לֹא הָיוּ נִתְרַחֲקִים מֵאִתּוֹ וּמִדִּבּוּרָיו הַנּוֹרָאִים:

יז

וְעַתָּה הִנְנִי לְהַעֲתִּיק גַּם קְצָת סְפוּרִים מִשְּׁאָר אַנְשֵׁי אַדְמוּ"ר:

ר' שִׁמְעוֹן זַ"ל הָיָה אִישׁ עוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן, וְאַף עַל פִּי כֵן הִרְבָּה מְאֹד בְּתוֹךְ זֶה לַעֲסֹק בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְגַם הוּא הִרְבָּה מְאֹד בְּהִתְבּוֹדְדוּת וְשִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה, לִפְעָמִים בַּיּוֹם וְלִפְעָמִים בַּלַּיְלָה. וּפַעַם אַחַת נִתְיַשֵּׁב וְקָבַע דִּירָתוֹ בְּאֵיזֶה קְרֶעטְשְׁמִי שֶׁהָיְתָה סְמוּכָה לָעִיר כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ בְּנֶקֶל לֵילֵךְ בְּכָל עֵת לְהַיַּעַר לְהִתְבּוֹדֵד וּלְפָרֵשׁ שָׁם שִׂיחָתוֹ. וְגַם בְּבוֹאוֹ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בָּחַר לוֹ שָׁם אֵיזֶה מָקוֹם בִּקְצֵה הָעִיר הַסָּמוּךְ לַשָּׂדֶה, בְּמָקוֹם שֶׁאֵין בְּנֵי אָדָם מְצוּיִים כָּל כָּךְ, וְשָׁם הִרְבָּה לַעֲסֹק בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּבִפְרָט בִּתְפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת יוֹמָם וָלַיְלָה עַד עֵת פְּטִירָתוֹ זַ"ל:

יח

גַּם הָיָה עוֹסֵק לְחַדֵּשׁ בַּתּוֹרָה. וּפַעַם אַחַת נָסַע בְּיַחַד עִם מוֹהֲרַנ"ת זַ"ל וְרָאָה אֵז אֶצְלוֹ הַכְּתָבִים שֶׁלּוֹ, וְהֵיטִיבוּ מְאֹד בְּעֵינֵי מוֹהֲרַנ"ת זַ"ל וּלְקָחָם בְּיָדוֹ, וְלֹא רָצָה עוֹד לְהַחֲזִירָם לוֹ כְּדֵי לְהַעְתִּיקָם וּלְהַדְפִּיסָם. וְעָשָׂה עַצְמוֹ ר' שִׁמְעוֹן כְּמַחֲרִישׁ וְלֹא עָנָהוּ דָּבָר רַק הִמְתִּין עַד בֹּאָם לְבֵית מָלוֹן. וְאָז הִבִּיט בְּכָל פַּעַם בְּעֵינָא פְּקִיחָא עַד שֶׁהִסִּיחַ דַּעְתּוֹ מֵהֶם מוֹהֲרַנ"ת זַ"ל, וְחָטַף אוֹתָם פִּתְאֹם מֵאִתּוֹ וּזְרָקָם לְתוֹךְ הַתַּנּוּר וְנִשְׂרְפוּ:

יט

ר' דֹּב מִטְשֶׁעֶרִין זַ"ל גַּם הוּא הָיָה אִישׁ עוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן כָּל יָמָיו. וַאדְמוּ"ר זַ"ל פָּקַד עָלָיו לְהַפְרִישׁ חֹמֶשׁ מִכָּל אֲשֶׁר יַרְוִיחַ וּלְחַלְּקָם לַעֲנִיִּים וְכֵן עָשָׂה וְקִיֵּם כָּל יָמָיו. וְקֹדֶם פְּטִירָתוֹ עָנָה וְאָמַר מִיט מַיְין חֹמֶשׁ הָאבּ אִיךְ קֵיין מוֹרָא נִיט אֲפִלּוּ פַּאר דֶּעם בֵּית דִּין שֶׁל מַעְלָה סָע וועט מִיר נָאךְ אַרוֹיס קוּמָען [עִם הַחֹמֶשׁ שֶׁלִּי אֵינֶנִּי יָרֵא אֲפִלּוּ מֵהַבֵּית דִּין שֶׁל מַעְלָה זֶה עוֹד יֵצֵא (יַעֲזֹר) לִי]. וְהוּא נִתְקָרֵב לַאדְמוּ"ר זַ"ל עוֹד שָׁנִים רַבּוֹת קֹדֶם מוֹהֲרַנ"ת זַ"ל, וְעַל יָדוֹ נִתְקָרְבוּ גַּם רַבִּי יוּדִיל וְרַבִּי שְׁמוּאֵל אַיְזִיק זַ"ל מִדַּאשֶׁיבּ:

כ

וּמַעֲשֶׂה שֶׁהָיָה כָּךְ הָיָה, כִּי בִּימֵי נְעוּרָיו יָשַׁב עַל שֻׁלְחַן חוֹתְנוֹ בָּעִיר דַּאשֶׁיבּ, וְשָׁם קָנָה אַהֲבָה עִם רַבִּי יוּדִיל וְרַבִּי שְׁמוּאֵל אַיְזִיק הַנַּ"ל. אַחַר כָּךְ הִגִּיעַ הָעֵת שֶׁהֻצְרַךְ לְשׁוּב עִם זוּגָתוֹ עַל שֻׁלְחַן אָבִיו שֶׁיָּשַׁב בִּכְפָר הַסָּמוּךְ לְמֶעדְוֶודוּבְקָא. וְהִזְהִיר אוֹתוֹ רַבִּי יוּדִיל זַ"ל לְבַל יֵלֵךְ שָׁם לַאדְמוּ"ר זַ"ל. וּמֵחֲמַת גֹּדֶל אַהֲבָתוֹ עִם רַבִּי יוּדִיל כַּנַּ"ל נִכְנְסוּ הַדְּבָרִים בְּלִבּוֹ וְנִתְרַחֵק מֵחֲמַת זֶה מֵאַדְמוּ"ר זַ"ל בְּעֵת בֹּאוֹ לְשָׁם:

כא

וַיְהִי כַּאֲשֶׁר אָרְכוּ לוֹ שָׁם הַיָּמִים, אִיתְרַמִי פַּעַם אַחַת שֶׁהִתְגַּבֵּר עָלָיו מְאֹד מָרָה שְׁחֹרָה וְצַעַר גָּדוֹל מֵאֵיזֶה יִסּוּרִים שֶׁעָבְרוּ אָז עָלָיו(יג), וְנִתְקַיֵּם אָז אֶצְלוֹ מִקְרָא שֶׁכָּתוּב "בַּצַּר לְךָ וּמְצָאוּךָ וְכוּ' וְשַׁבְתָּ וְכוּ'". כִּי עַל יְדֵי זֶה נִכְנַס לַאֲדָמוֹ"ר זַ"ל, וְהִכִּיר אֶת אֲמִתָּתוֹ וַאֲמִתַּת דְּבָרָיו הַנּוֹרָאִים. וּמֵאָז וְהָלְאָה הִתְחִיל לַעֲסֹק בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּהִתְעוֹרְרוּת וּבְיִרְאָה גְּדוֹלָה וְנִפְלָאָה, וְגַם בְּצִמְצוּם נִפְלָא כְּפִי פְּקֻדָּתוֹ זַ"ל, כְּפִי אֲשֶׁר יָדַע בְּמַהוּת נַפְשׁוֹ שֶׁצָּרִיךְ לְהִשָּׁמֵר בְּיוֹתֵר מֵרִבּוּי אוֹר לְבַל יִגְרֹם לְנַמֵּרִי כִּבּוּי הַנֵּר. וְיֵשׁ בָּזֶה כַּמָּה דִּבּוּרִים וְאֵינִי רוֹצֶה לְהַאֲרִיךְ(יד). וְאַחַר אֵיזֶה זְמַן סִבֵּב הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁנִּצְרַךְ שֵׁנִית לִנְסֹעַ לְבֵית חוֹתְנוֹ בְּדַאשִׁיב עִם זוּגָתוֹ, וְשָׁאַל אֶת אֲדָמוֹ"ר אֵיךְ לְהִתְנַהֵג מֵעַתָּה עִם רַבִּי יוּדִיל. וְהִזְהִיר אוֹתוֹ לְבַל יֹאבֶה וְיִשְׁמַע אֵלָיו כְּלָל אִם יַקְפִּיד עָלָיו חַס וְשָׁלוֹם מֵחֲמַת זֶה:

אָמַר הַמַּעְתִּיק:

ר' דֹּב הַנַּ"ל הָיָה רוֹצֶה לָקוּם בַּחֲצוֹת וְהָיָה מְצַוֶּה לְנָכְרִי לְהָקִישׁ אוֹתוֹ, וּכְשֶׁהֶקִיצוֹ הַנָּכְרִי וְהָלַךְ לוֹ שׁוּב הָיָה יָשֵׁן. וְרָאָה כִּי זֹאת אֵינוֹ עֵצָה, עַל כֵּן נִתְיַשֵּׁב בְּדַעְתּוֹ וְצִוָּה לְהַנָּכְרִי שֶׁלֹּא יֵלֵךְ מִמֶּנּוּ עַד שֶׁיָּקוּם מִמִּטָּתוֹ וְיִלְבַּשׁ אֶת עַצְמוֹ בְּמַלְבּוּשׁוֹ, וְכֵן עָשָׂה. וּמֵחֲמַת זֶה נִתְבַּלְבֵּל קְצָת וְהָיָה לוֹ כְּאֵב רֹאשׁ וְהָיָה לוֹ יִסּוּרִים גְּדוֹלִים מַמָּשׁ שֶׁכְּמַעַט שֶׁלֹּא יָצָא מִדַּעְתּוֹ. וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁנִּתְקָרֵב לַאֲדָמוֹ"ר זַצַ"ל הִתְנַצְּלָה אִמּוֹ לִפְנֵי רַבֵּנוּ זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה עָלָיו עַל שֶׁנִּתְבַּלְבֵּל מִמְּעוּט הַשֵּׁנָה, וְאָמַר לוֹ רַבֵּנוּ זַצַ"ל: שְׁלָאף אוּן עֶס נָאר הִיט דִּי צַיְיט [תִּישַׁן וְתֹאכַל רַק תִּשְׁמֹר אֶת הַזְּמַן], וּלְאַחַר זְמַן תָּבֹא עוֹד הַפַּעַם אֵלַי וְתִשְׁאַל מִמֶּנִּי אֵיךְ לְהִתְנַהֵג (וְכֵן הָיָה). וְאָמַר לוֹ אָז שֶׁיָּקוּם בְּכָל לַיְלָה בְּשָׁעָה שְׁלֹשׁ, וְאָמַר לוֹ בְּזֶה הַלָּשׁוֹן: דַּיְין חֲצוֹת וֶוועט זַיְין דְּרַיי אַזַיְיגֶער [זְמַן חֲצוֹת שֶׁלְּךָ יִהְיֶה בְּשָׁעָה שְׁלֹשׁ], וְכֵן הָיָה, וְהָיוּ אַנְשֵׁי הַבַּיִת הַמִּדְרָשׁ שֶׁהָיוּ נֵעוֹרִים יוֹדְעִים כְּשֶׁר' בֶּער הוֹלֵךְ אָז הִיא שָׁעָה שְׁלֹשׁ).

(רַבֵּנוּ זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה אָמַר עָלָיו שֶׁהוּא יָרֵא כָּל כָּךְ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁמַּנִּיחִים אֵצֶל הָרוֹסִישֶׁען צוּ שְׁמַיְיסִין [כְּמוֹ שֶׁמַּנִּיחִים אֵצֶל הָרוֹסִים לְהַלְקוֹת]. וְזֶה ר' דֹּב לָקַח אֶת הָרַב ר' אַבְרָהָם דֹּב זַ"ל נֶכֶד רַבֵּנוּ זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה לְחָתָן אַחַר שֶׁגֵּרַשׁ אֶת בַּת מֹשֶׁה חִינְקֶס וְנָתַן לוֹ עֶשֶׂרֶת אֲלָפִים רוּבֶּל כֶּסֶף נָדָן; וְרַבִּי מֹשֶׁה בָּרֶסְלֶבֶר אַחַר הִסְתַּלְּקוּת מוֹהֲרַנַ"ת זַ"ל הָיָה רָגִיל לֵילֵךְ לְרַבִּי אַבְרָהָם דֹּב לְדַבֵּר מִמּוֹהַרַנַ"ת זַ"ל. וּפַעַם אַחַת בָּא וְלֹא מְצָאוֹ, וְרָצָה לֵילֵךְ, אָמַר לוֹ ר' בֶּער הַנַּ"ל תְּדַבֵּר אִתִּי, עָנָה וְאָמַר לוֹ: אַתֶּם מִתַּלְמִידֵי רַבֵּנוּ זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה וְכִי אֲנִי יוֹדֵעַ לְדַבֵּר אִתְּכֶם, אָמַר לוֹ רַבִּי בֶּער הַנַּ"ל תַּאֲמִין לִי שֶׁאַתֶּם יוֹדְעִים מֵרַבֵּנוּ זַ"ל עַל יְדֵי מוֹהֲרַנַ"ת זַ"ל, יוֹתֵר מִמַּה שֶּׁאֲנַחְנוּ יוֹדְעִים מֵרַבֵּנוּ זַ"ל עַל יְדֵי רַבֵּנוּ זַצַ"ל בְּעַצְמוֹ).

כב

וַיְהִי כַּאֲשֶׁר בָּא לְשָׁם וְנִתְוַדַּע תֵּיכֶף וּמִיָּד לְרַבִּי יוּדְיל שֶׁכְּבָר נִתְקָרֵב בְּהִיוֹתוֹ שָׁם לַאַדְמוֹ"ר זַ"ל, וּמֵחֲמַת שֶׁגַּם לְבָבוֹ שֶׁל רַבִּי יוּדְיל זַ"ל נִכְסַף מְאֹד אֶל הָאֱמֶת לֹא הִקְפִּיד עָלָיו חַס וְשָׁלוֹם בַּעֲבוּר זֶה, כִּי הִבִּיט וְרָאָה אֶת רֹב הִתְחַדְּשׁוּתוֹ בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה שֶׁמִּקֹּדֶם לֹא רָאָה מֵאִתּוֹ כָּזֹאת. עַל כֵּן אַדְרַבָּא הָלַךְ וּבִקֵּשׁ מֵאִתּוֹ שֶׁיְּסַפֵּר לוֹ אֵיזֶה סִפּוּרִים מֵאַדְמוֹ"ר זַ"ל. וְכֵן עָשָׂה עַד שֶׁנִּתְלַהֵב מְאֹד גַּם הוּא וַחֲבֵרוֹ רַבִּי שְׁמוּאֵל אַיְזִיק לִנְסֹעַ לַאַדְמוֹ"ר זַ"ל וְאַף עַל פִּי שֶׁלֹּא הָיָה לָהֶם עַל הוֹצָאוֹת לִנְסִיעָה רַבָּה כָּזוֹ, כִּי מִדַּאשְׁתִּיב עַד מֶעדְוֶוועדוּבְקָא בְּעֶרֶךְ מָאתַיִם מִיל (ווערסט), אֲבָל מִגֹּדֶל הִתְעוֹרְרוּתָם וְכָסְפָּם לָזֶה נִסְכַּם אֶצְלָם לֵילֵךְ לְשָׁם רַגְלִי. וְגַם בְּדַרְכָּךְ הִלּוֹכָם מִדֵּי עָבְרָם בְּעִיר טִירְהָאוּויצָע בְּהַבֵּית מִדְרָשׁ שֶׁל הַמַּגִּיד זַ"ל, עָשׂוּ גַּם שָׁם הִתְעוֹרְרוּת גָּדוֹל אֵצֶל כַּמָּה אֲנָשִׁים לִנְסֹעַ וּלְהִתְקָרֵב לַאַדְמוֹ"ר זַ"ל:

כג

וְהִנֵּה רַבִּי יוּדְיל זַ"ל הָיָה אִישׁ חָשׁוּב קָצַת בֵּין אַנְשֵׁי עִירוֹ, וְגַם הָיָה לוֹ יְדִיעָה בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל, (אָמַר הַמַּעְתִּיק: כִּי הָיָה חָתָן הַצַּדִּיק הַקָּדוֹשׁ רַבִּי לֵיב מִסְּטָרָעסְטִינִיץ זְצַ"ל וְלָמַד עִמּוֹ חוֹתְנוֹ קַבָּלַת הָאֲרִ"י זַ"ל). וּבְבוֹאוֹ לַאַדְמוֹ"ר זַ"ל הִתְחִיל לְדַבֵּר עִמּוֹ בִּלְשׁוֹן גְּדוֹלוֹת וְאָמַר לוֹ יוֹרֵנוּ רַבֵּנוּ דֶּרֶךְ לַעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ. וְעָנָה אַדְמוֹ"ר זַ"ל וְאָמַר לוֹ בִּלְשׁוֹן תְּמִיהָה "לְדַעַת בָּאָרֶץ דַּרְכֶּיךָ"?! (כַּמּוּבָא בְּשִׂיחוֹת הָר"ן בְּאוֹת רצ"ב עַיֵּן שָׁם) וְאָז הִפִּיל עָלָיו אַדְמוֹ"ר זַ"ל אֵימָה וּפַחַד גָּדוֹל וְעָצוּם עַד מְאֹד עַד שֶׁנָּסוֹג אָחוֹר בְּבֶהָלָה גְּדוֹלָה, וְנִשְׁאַר עוֹמֵד אֵצֶל הַפֶּתַח וְנִתְיָרֵא מִגְּשֶׁת אֵלָיו, וְהִתְחִיל אַדְמוֹ"ר זַ"ל לְהַרְאוֹת לוֹ פָּנִים שׂוֹחֲקוֹת, וְהֵקֵל מֵעָלָיו הַפַּחַד קְצָת וְאָמַר לוֹ מָה אַתָּה מִתְיָרֵא מִמֶּנִּי הֲלֹא אֲנִי אָדָם כְּמוֹתְךָ רַק אֲנִי חָכָם בְּיוֹתֵר מִמְּךָ נָאר אִיךְ בִּין קְלוּגָער פּוּן דִּיר וְהִמְשִׁיךְ אוֹתוֹ בְּדִבּוּרָיו הַנָּעִימִים עַד שֶׁחָזַר נִסְמָךְ אֵלָיו וְהִפִּיל עָלָיו שֵׁנִית אֵימָה וּפַחַד עַד שֶׁחָזַר וְנָסוֹג אָחוֹר עַד פֶּתַח הַבַּיִת כַּנַ"ל. וְשׁוּב הִתְחִיל אַדְמוֹ"ר זַ"ל עוֹד הַפַּעַם לְהַרְאוֹת לוֹ פָּנִים שׂוֹחֲקוֹת לְהָסִיר מֵעָלָיו הַפַּחַד וְהָאֵימָה, וְאָמַר לוֹ שֵׁנִית, מָה אַתָּה מִתְיָרֵא מִמֶּנִּי הֲלֹא אֲנִי אָדָם כְּמוֹתְךָ רַק אֲנִי חָכָם בְּיוֹתֵר מִמְּךָ, עַד שֶׁהִמְשִׁיךְ אוֹתוֹ שֵׁנִית כַּנַ"ל, וְאַחַר כָּךְ חָזַר וְהִפִּיל עָלָיו אֵימָה וּפַחַד וְכוּ' כַּנַ"ל וְכֵן הָיָה אֵיזֶה פְּעָמִים עַד שֶׁצִּוָּה עָלָיו אַדְמוֹ"ר זַ"ל שֶׁיִּתְוַדֶּה לְפָנָיו כָּל מַה שֶׁעָבַר עָלָיו(טו), וּמֵאָז וָהָלְאָה נִתְקַשְּׁרוּ מְאֹד הוּא וְרַבִּי שְׁמוּאֵל אַיְזִיק הַנַּ"ל לַאַדְמוֹ"ר זַ"ל, וְהִרְבּוּ מְאֹד מִיּוֹם אֶל יוֹם לַעֲסֹק בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּתוֹרָה וּבִתְפִלָּה וּתְשׁוּבָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים בְּהִתְעוֹרְרוּת רַב וְעָצוּם מְאֹד עַד עֵת פְּטִירָתָם זַ"ל. וְהִרְבּוּ מְאֹד לְחַדֵּשׁ בַּתּוֹרָה חִדּוּשִׁין דְּאוֹרַיְתָא וְנַעֲשׂוּ צַדִּיקִים גְּדוֹלִים מְאֹד. אָמַר הַמַּעְתִּיק:

שֶׁמַּעְתִּי שֶׁהַצַּדִּיק רַבִּי לֵיבּ מִסְטֶרֶעסְטִינֶעץ זַ"ל בָּא אַחַר הִסְתַּלְקוּתוֹ לַאֲדְמוֹ"ר זַצַ"ל וּבִקֵּשׁ אוֹתוֹ שֶׁיְקָרֵב אֶת בָּנָיו, וְכֵן הָיָה שֶׁנִּתְקָרְבוּ כְּמַעַט כָּל בָּנָיו לַאֲדְמוֹ"ר זַצַ"ל):

אָמַר הַמַּעְתִּיק:

בְּעֵת שֶׁנִּתְקָרֵב הָרַבִּי יוּדִיל זַ"ל הַנַּ"ל לַאֲדְמוֹ"ר זַצַ"ל בְּמֶעדְוֶודוּבְקָא בִּקֵּשׁ אֶת אַדְמוֹ"ר זַצַ"ל שֶׁיִּרְאֶה מִמֶּנּוּ אֵיזֶה מוֹפֵת, וְאָמַר לוֹ רַבֵּנוּ זַ"ל הַמְתֵּן פֹּה עַד אַחַר שַׁבָּת וְאָז תִּרְאֶה, וְכֵן עָשָׂה וְהַמְתִּין. וַאֲדְמוֹ"ר זַצַ"ל סִפֵּר לוֹ שֶׁבִּכְפָר אֶחָד הַסָּמוּךְ יוֹשֵׁב אִישׁ אֶחָד שֶׁמְּקָרֵב קְצָת אֵלַי וְהוּא הָיָה חָשׁוּךְ מִבָּנִים וְנָסַע כַּמָּה פְּעָמִים אֵלַי וְהִפְצִיר אוֹתִי לְעוֹרֵר רַחֲמִים עֲבוּרוֹ שֶׁיִּהְיֶה נִפְקָד בְּבָנִים, וְאָנֹכִי הִבְטַחְתִּי לוֹ שֶׁבְּעֶזֶר הַשֵּׁם יִוָּלֵד לוֹ בֵּן, אַךְ הִתְנֵיתִי עִמּוֹ שֶׁבְּכָל חֲצִי שָׁנָה יִתֵּן לִי רֶעגְדִיל אֶחָד. וְכֵן הָיָה, וְהָאִישׁ הַנַּ"ל נִפְקַד בְּבֵן זָכָר. וְעַד עַתָּה הָיָה מְקַיֵּם תְּנָאוֹ וּבְכָל חֲצִי שָׁנָה נָתַן לִי הָרֶעגְדִיל, וַעֲתָּה בְּיוֹם שְׁלִישִׁי שֶׁאַחַר שַׁבַּת צָרִיךְ הָאִישׁ הַנַּ"ל לְהָבִיא לִי הָרֶעגְדִיל. וְיוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁעַתָּה לֹא יִשְׁמֹר מוֹצָא שְׂפָתָיו, וַיַּחְדֵּל מִלֶּתֶת לִי הָרֶעגְדִיל כִּי גִּיסוֹ מַפְצִיר אוֹתוֹ שֶׁלֹּא יִתֵּן לִי בְּאָמְרוֹ כִּי זֶהוּ מוֹפֵת מִשְּׁאָר צַדִּיקֵי הַדּוֹר, כִּי גַּם אֲנִי נָתַתִּי לָהֶם פְּדְיוֹנוֹת עֲבוּרְךָ שֶׁתִּתְפָּקֵד בְּבָנִים, וְדִבֵּר גִּיסוֹ עַל לִבּוֹ כָּל כָּךְ עַד שֶׁשָּׁמַע לְדִבָּרָיו, וְנִסְכַּם בְּדַעְתּוֹ שֶׁלֹּא יִתֵּן לִי הָרֶעגְדִיל. וְתִרְאֶה כִּי תַּחַת הָרֶעגְדִיל שֶׁהוּא צָרִיךְ לְהָבִיא לְכָאן בְּיוֹם שְׁלִישִׁי שֶׁאַחַר הַשַּׁבָּת יָבִיא אֶת הַיֶּלֶד שֶׁלּוֹ לְכָאן מֵת, וְכֵן הָיָה מַמָּשׁ כִּדְבָרֵי אַדְמוֹ"ר זַצַ"ל. (וְהַנִּרְאֶה שֶׁבְּזֶה הָרֶעגְדִיל הָיָה עוֹשֶׂה רַבֵּנוּ זַצַ"ל פִּדְיוֹן לְהַמְתִּיק הַדִּינִים מֵאִתּוֹ שֶׁיִּתְקַיְּמִים הַיֶּלֶד אֶצְלוֹ, וּכְשֶׁחָדַל מִלֶּתֶת הָרֶעגְדִיל לְפִדְיוֹן גָּבְרוּ הַדִּינִים עָלָיו עַד שֶׁמֵּת הַיֶּלֶד, וְאִם הָיָה שׁוֹמֵעַ לְדִבְרֵי אַדְמוֹ"ר זְצַ"ל הָיָה הַיֶּלֶד חַי):

וְעוֹד הָיָה מַעֲשֶׂה: פַּעַם אַחַת פִּלְפֵּל רַבֵּנוּ זַ"ל עִם אֵיזוֹ אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ אוֹדוֹת פֵּרוּשׁ בִּגְמָרָא, וְאָמְרוּ יֹאמְרוּ רַבִּי יוּדִיל עִם מִי הָאֱמֶת. וְאָמַר רַבִּי יוּדִיל שֶׁדִּבְרֵיהֶם נְכוֹנִים בְּעִנְיַן הַפֵּשֶׁט שֶׁל הַגְּמָרָא. וְאָמַר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה אִם אַרְאֶה לְךָ שֶׁדְּבָרַי אֲמִתִּיִּים וּנְכוֹנִים יִתְּנוּ לְךָ שְׁמִיץ [הַלְקָאָה], וְאָמַר הֵן. וְהֶרְאָה רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁהַפֵּשֶׁט כְּדָבָרָיו וְנָתְנוּ לְרַבִּי יוּדִיל שְׁמִיץ [הַלְקָאָה]. וּבְשָׁעַת הַשְּׁמִיץ נֶחְלַשׁ דַּעְתּוֹ וְהִרְהֵר עַל זֶה שֶׁנּוֹתְנִים לוֹ שְׁמִיץ. אַחַר כָּךְ נָסַע לְבֵיתוֹ, וְהִנֵּה בִּתּוֹ נֶחְלְשָׁה לִמְאֹד, וְנָסַע תֵּכֶף לְרַבֵּנוּ זַ"ל. וְסִפֵּר לוֹ רַבֵּנוּ זַ"ל מַעֲשֶׂה שֶׁהָיָה רַחֲמִים בְּדַאנְצִיג שֶׁהָיָה טוֹחֵן עַל עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע אֲבָנִים וְהָיָה שָׁם הָלֹא טוֹב (רוּחַ) וְלֹא הִנִּיחַ לִטְחֹן, וְיֵעָץ מְכַשֵּׁף אֶחָד שֶׁיַּנִּיחוּ לוֹ אֶחָד מֵהָעֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אֲבָנִים וְיִטְחָנוּ אוֹתוֹ בַּחוֹל, וְאָז הַשְּׁאָר יִטְחָנוּ. וְרָמַז לוֹ זֶה בְּבִתּוֹ, שֶׁאֶחָד מֵעֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה רָאשֵׁי אֲבָרִים יָמוּת וְהִיא תַּבְרִיא. וְאָמַר לוֹ שֶׁאִם לֹא הָיִיתָ מְהַרְהֵר בְּשָׁעַת הַשְּׁמִיץ הָיְתָה נַעֲשֵׂית בְּרִיאָה לְגַמְרֵי, אַךְ שֶׁהִרְהַרְתָּ יִהְיֶה כֵּן שֶׁאֵבֶר אֶחָד יָמוּת וְהִיא תַּבְרִיא. וְכָךְ הָיָה שֶׁאָצְבַּע הַקְּטַנָּה שֶׁעַל יָדָהּ מֵת לְגַמְרֵי וְהִיא הִבְרִיאָה:

וְעוֹד הָיָה מַעֲשֶׂה, שֶׁרַבֵּנוּ זַ"ל אָמַר לוֹ בִּשְׁעַת הַהִתְקָרְבוּת, אַתָּה עִמְּךָ שֶׁלֹּא תִּהֶא חָסִיד, וְהִסְבִּיר לוֹ שֶׁכַּוָּנָתוֹ בְּעִנְיַן הַנְּקִיּוּת וְהַתֵּה בְּשַׁחֲרִית וּבַלִּילְקָא וְכוּ', וּפַעַם אַחַת בִּשְׁעַת הִתְקָרְבוּתוֹ לַאדְמוֹ"ר זַצַ"ל אָמְרוּ לוֹ לְרַבִּי יוּדְל שֶׁרַבֵּנוּ זַ"ל כּוֹעֵס עָלָיו, וַיִּירָא לִכְנֹס אֶצְלוֹ. וְאַחַר שְׁלֹשָׁה יָמִים שֶׁלֹּא נִכְנַס נִתְיַשֵּׁב לִכְנֹס וְהִתְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ וְנִכְנַס. וְאָמַר לוֹ רַבֵּנוּ זַצַ"ל כְּשֶׁרוֹצִין לְהִתְקָרֵב אֶל הָאֱמֶת אָז מִתְגַּבֵּר הַשֶּׁקֶר, וּכְשֶׁמִּתְגַּבְּרִין עַל הַמְּנִיעוֹת וּמְשַׁבְּרִין אוֹתָם, אָז נַעֲשֶׂה מ"שֶׁקֶר" "קֶשֶׁר", וֶוּשְׁטוּ שׁוּין זַיין מְקַשֵּׁר צוּ מִיר וַוִיל דוּ וֶוועסְט לֶעבִּין [תִּהְיֶה כְּבָר מְקֻשָּׁר אֵלַי כָּל זְמַן שֶׁתִּתְחֶיֶה]. וְרַבִּי יוּדְל כְּשֶׁהָיָה נוֹסֵעַ מִמֶּעדְוֶועדוּבְקָא לְאוּמָאן עַל צִיּוּנוֹ הַקָּדוֹשׁ נָסַע דֶּרֶךְ בְּרֶסְלֶב, וְהָיָה שָׁם אֵצֶל הָרַב ר' הִירְשׁ לֵיבּ רַב דִּבְרֶסְלֶב, וְהָיָה מְסַפֵּר לוֹ בְּכָל שָׁנָה הִתְקָרְבוּתוֹ לְרַבֵּנוּ זַצַ"ל. וְהַסּוֹף מִזֶּה הַמַּעֲשֶׂה הָיָה מְסַיֵּם: אֶפְשָׁר אֶצְלְכֶם זֶה יָשָׁן, בַּיי מִיר אִיז דָּאס שְׁפִּיגֶעל נַיִיא [אֶצְלִי זֶה חָדָשׁ וּמַבְרִיק כְּמוֹ רְאִי]:

כד

הָרַב הַצַּדִּיק רַבִּי יְקוּתִיאֵל הַמַּגִּיד מִטִּירְהָאוּוִיצָא זְצוּקַ"ל הוּא אֲשֶׁר זָכָה בְּיוֹתֵר מִכָּל הַמְפֻרְסָמִים שֶׁבְּדוֹרוֹ לְהַכְנִיעַ אֶת עַצְמוֹ תַּחַת אַדְמוֹ"ר זַ"ל, וְלַעֲמֹד לִפְנֵי הַדְּרַת קְדֻשָּׁתוֹ בְּאֵימָה וָפַחַד, וְגַם הָרְבֵּה מֵאַנְשֵׁי מְקֹרָבָיו וְיוֹצְאֵי חֶלְקָיו נִתְקָרְבוּ עַל יָדוֹ לַאדְמוֹ"ר זַ"ל:

אָמַר הַמַּעְתִּיק:

רַבִּי יִצְחָק חֲתַן הַמַּגִּיד זַ"ל הַנַּ"ל הָיָה אִישׁ מְצֻיָּן וּמֻשְׁלָם בְּכָל הַמַּעֲלוֹת, לַמְּדָן גָּדוֹל בַּתּוֹרָה וְעָסַק בַּעֲבוֹדַת ה' כָּל יָמָיו, וְנִתְגַּדֵּל בְּבֵית הַצַּדִּיק יְסוֹד עוֹלָם הָרַב ר' זוּסְיָא זַצַ"ל, וְקֹדֶם פְּטִירַת הַצַּדִּיק וְהַטָּהוֹר הַנַּ"ל שָׁאַל אוֹתוֹ לְאֵיזֶה צַדִּיק אֶתְקָרֵב, וְהֵשִׁיב לוֹ לְזֶה הַצַּדִּיק שֶׁיַּעֲסֹק בְּוִוידוּי דְּבָרִים, הַיְנוּ שֶׁיְּצַוֶּה לִמְקֹרָבָיו שֶׁיִּתְוַודּוּ לְפָנָיו וְיִתֵּן לָהֶם תִּקּוּנִים עַל כָּל דָּבָר, [וְשָׁמַע שֶׁקּוֹרִין לְאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ "דִּי וִדּוּי'נִיקֶעס" – [הַוִּדּוּינִיקִים], וּכְשֶׁנָּסַע בְּפַעַם רִאשׁוֹנָה לְרַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ וְרָאָה שֶׁאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ יוֹצְאִים וְדִמְעָתָם עַל לֶחָיִם מֵהַוִּדּוּי דְּבָרִים] וּבָא לְהַבַּיִת הַמִּדְרָשׁ, וְהָיוּ אָז שָׁם עוֹד הַרְבֵּה אֲנָשִׁים, וְרָמַז רַבֵּנוּ זַ"ל אֶל כָּל הָאֲנָשִׁים שֶׁיֵּצְאוּ לַחוּץ, וְהִסִּירוּ כֻּלָּם הַטַּלִּית וְהִתְפַּלְּלִין מֵעֲלֵיהֶם וְיָצְאוּ. וְרָצָה ר' יִצְחָק הַנַּ"ל גַּם כֵּן לָצֵאת, וְלָקַח רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה אֶת הַקְּלִיאַמְקָע [הַיְדִית] וְסָגַר אֶת הַדֶּלֶת, וְלֹא נִשְׁאַר בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ רַק אַדְמוֹ"ר זַצַ"ל וְר' יִצְחָק הַנַּ"ל. וְרַבֵּנוּ זַצַ"ל עָשָׂן אֶת הַלִּילְקָא וְהָלַךְ אָנָה וָאָנָה בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ, וְנָפַל עַל ר' יִצְחָק הַנַּ"ל אֵימָה וּפַחַד גָּדוֹל, וְהִתְחִיל לְהַזְכִּיר אֶת עַצְמוֹ כָּל מַה שֶׁעָבַר עָלָיו מִיּוֹם קָטְנוּתוֹ עַד הַיּוֹם הַהוּא. וְנִגַּשׁ אֵלָיו רַבֵּנוּ זַ"ל וְאָמַר לוֹ בְּזֶה הַלָּשׁוֹן: הַיְינְט זָאג [עַתָּה תֹּאמַר], וְהִתְחִיל לְהִתְוַודּוֹת לְפָנָיו כָּל לִבּוֹ. וְרַבֵּנוּ זַ"ל דִּבֵּר עִמּוֹ מַה שֶּׁדִּבֵּר, וּמֵאָז נִתְקָרֵב אֶל רַבֵּנוּ זַ"ל בְּהִתְקָרְבוּת עָצוּם וְנִפְלָא, וְעָסַק כָּל יָמָיו בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה, וְהָיָה אִישׁ צַדִּיק וְיָרֵא אֱלֹקִים כַּנּוֹדָע לְכָל מַכִּירָיו):

כה

וְהַצַּדִּיק רַבִּי יִצְחָק אַיְזִיק זַ"ל שֶׁמּוּבָא מֵאִתּוֹ בְּחַיֵּי מוֹהַר"ן (בְּסִפּוּר מַעֲלַת הַמִּתְקָרְבִים אֲלֵיו בְּאוֹת כ"ג) גַּם הוּא הָיָה מֵאַנְשֵׁי הַמַּגִּיד זַ"ל. וְהָיָה עוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן בְּעֵסֶק חִלּוּף מַטְבֵּעַ. פַּעַם אַחַת רָאָה אַדְמוֹ"ר זַ"ל וְכוּ' כַּמּוּבָא שָׁם בְּחַיֵּי מוֹהַר"ן עַיֵּן שָׁם. וּפֵרוּשׁ הַמִּלּוֹת "וַהֲוָה מַה דַּהֲוָה" הַמּוּבָא שָׁם שָׁמַעְתִּי קְצָת מֵאֲבִי הֲרִינִי כַּפָּרַת מִשְׁכָּבוֹ הַיְנוּ כִּי בְּבוֹאוֹ לַאדְמוֹ"ר זַ"ל הִלְהִיב אֶת לִבּוֹ לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּלַבַּת אֵשׁ מַמָּשׁ, וְצִוָּה עָלָיו הַנְהָגוֹת מְיֻחָדוֹת כְּפִי שׂרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ, וְהַנְהָגָה אַחַת צִוָּה עָלָיו שֶׁהָיְתָה כְּבֵדָה וְקָשָׁה מִכֻּלָּם הַיְנוּ שָׁנָה תְּמִימָה לֹא יְדַבֵּר עִם שׁוּם אָדָם אֶפִלּוּ תֵּבָה אַחַת (זוֹלַת עִם הַמַּגִּיד זַ"ל). וְאַחַר כָּךְ נָסַע לְבֵיתוֹ. וּמִיָּד בְּבוֹאוֹ לְבֵיתוֹ, הִפְרִישׁ אֶת עַצְמוֹ מֵעִסְקֵי הָעוֹלָם הַזֶּה לְגַמְרֵי וְלֹא דִּבֵּר עִם שׁוּם אָדָם כַּאֲשֶׁר צִוָּה עָלָיו כַּנַ"ל, וּמִקּוּמוֹ עַד שָׁכְבוֹ לֹא מָשׁוּ שְׂפָתָיו מִתּוֹרָה וּתְפִלָּה. וּמִיָּד נִתְעוֹרֵר עָלָיו מְרִיבוֹת וּרְדִיפוֹת גְּדוֹלוֹת מְאֹד מִכָּל בְּנֵי בֵּיתוֹ וּבִפְרָט מֵחוֹתְנוֹ וְאִשְׁתּוֹ. וְהִרְבּוּ לְדַבֵּר וּלְבַטֵּא כְּנֶגְדּוֹ בְּבִטּוּיִים כְּמַדְקְרוֹת חֶרֶב מַמָּשׁ, וְכִנּוּ אוֹתוֹ בְּשֵׁם יוֹצֵא מֵהַדַּעַת וְעוֹד כַּיּוֹצֵא בְּכִנּוּיִים כְּאֵלֶּה. וַאדְמוֹ"ר זַ"ל הִבִּיט בְּרוּחַ קָדְשׁוֹ אֶת גֹּדֶל מְרִירוּת לִבָּם מִדִּבְרֵיהֶם הָרָעִים וְנִתְיָרֵא מְאֹד מֵחֲמַת זֶה(טז). וּמִיָּד קָרָא בִּזְרִיזוּת לְאֶחָד מֵאֲנָשָׁיו, וְצִוָּה לוֹ שֶׁיִּשְׂכֹּר בַּעֲבוּרוֹ תֵּכֶף וּמִיָּד עֲגָלָה לְטִירְהָאוּויצָע, וְרָץ לְשָׁם בִּמְהִירוּת וְהִגִּיעַ לְשָׁם בַּלַּיְלָה. וְהֶעֱמִיד אֶת עַצְמוֹ עִם הָעֲגָלָה אֵצֶל בֵּית חוֹתְנוֹ שֶׁל רַבִּי יִצְחָק אַיְזִיק זַ"ל שֶׁיָּשַׁב עִמּוֹ בַּיַּחַד, וְהִקִּישׁ עַל הַדֶּלֶת שֶׁיִּפְתְּחוּ לוֹ, וְנִכְנַס לְשָׁם. וַיִּשָּׂא חוֹתְנוֹ אֶת עֵינָיו וַיַּרְא וְהִנֵּה אַדְמוֹ"ר זַ"ל בָּא לְבֵיתוֹ, וַיִּתְפַּלֵּא וַיִּשְׁתּוֹמֵם מְאֹד, כִּי לֹא יָדַע מַה זֶּה וְעַל מַה זֶּה. וְר' יִצְחָק אַיְזִיק זַ"ל הָיָה בְּחַדְרוֹ וְקָרָא אָז קְרִיאַת שְׁמַע שִׁלְפְנֵי הַשָּׁנָה בְּכֹחַ גָּדוֹל בְּדִבֵּקוּת עָצוּם וְנִפְלָא. וַאדְמוֹ"ר זַ"ל שָׁמַע וְלֹא רָצָה לִכָּנֵס לְחַדְרוֹ וּלְהִתְרָאוֹת בְּפָנָיו כְּדֵי שֶׁלֹּא יְבַלְבְּלוֹ וַיַּפְסִיקֵהוּ בְּאֶמְצַע קְרִיאָתוֹ וּבְתוֹךְ כָּךְ הִתְחִיל אַדְמוֹ"ר זַ"ל לְהוֹכִיחַ אֶת חוֹתְנוֹ עַל דַּרְכּוֹ הָרָע עַל שֶׁהוּא מְיַסֵּר אֶת חֲתָנוֹ בְּיִסּוּרִים כְּאֵלֶּה כַּנַ"ל; וְגַם שָׁאַל אוֹתוֹ אַדְמוֹ"ר זַ"ל הֲלֹא בַּבֹּקֶר כְּשֶׁאַתָּה מַנִּיחַ תְּפִלִּין וּבְיָדְךָ אַתָּה מַכְרִיחַ אֶת עַצְמְךָ בִּרְצוּעוֹת שֶׁל עוֹר בְּהֵמָה וּבְקֹשִׁי אַתָּה מַחֲשֶׁה וְדוֹמֵם וְאֵינְךָ רוֹצֶה לְדַבֵּר אָז שׁוּם דִּבּוּר, אִם יַעֲמֹד אָז לְנֶגְדְּךָ אֵיזֶה עֶרֶל שֶׁלֹּא רָאָה וְשָׁמַע כָּזֹאת מֵעוֹלָם הַאִם לֹא הָיָה אוֹמֵר עָלֶיךָ שֶׁאַתָּה יוֹצֵא מִדַּעַת. (הַיְנוּ כִּי מִכֻּוָּן מַמָּשׁ כֵּן הַמָּה גַּם אִמְרֵי פִּיהוּ הָאֱלֹהָ אֲשֶׁר יֹאמַר עַל חֲתָנוֹ שֶׁהוּא יוֹצֵא מֵהַדַּעַת עַל שֶׁעוֹשֶׂה רְצוֹן הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ כְּפִי תַּעֲלוּמוֹת דְּרָכָיו אֲשֶׁר יוֹדִיעֵנוּ עַל יְדֵי עֲבָדָיו הַנֶּאֱמָנִים) וְעוֹד כַּיּוֹצֵא בִּדְבָרִים כְּאֵלֶּה דִּבֵּר וְהוֹכִיחוֹ עַד שֶׁנִּתְחָרֵט מְאֹד חוֹתְנוֹ עַל זֶה, וְקִבֵּל עַל עַצְמוֹ לְבַל יוֹסִיף עוֹד לְיַסְּרוֹ מֵהַיּוֹם הַהוּא וְהָלְאָה. וְאַחַר שֶׁגָּמַר רַבִּי יִצְחָק אַיְזִיק זַ"ל קְרִיאָתוֹ אֶת שְׁמַע הַנַּ"ל נִתְרָאָה בְּפָנָיו וְנִתְמַלֵּא מְאֹד לְבָבוֹ בְּגִילָה וְשִׂמְחָה עַד שֶׁהֶחֱיָה אוֹתוֹ מַמָּשׁ; וּבַבֹּקֶר הִשְׁכִּים אַדְמוֹ"ר זַ"ל וְשָׁב לְבֵיתוֹ:

כו

וּמֵאז וְהָלְאָה עָסַק רַבִּי יִצְחָק אַיְזִיק זַ"ל בַּעֲבוֹדָתוֹ בְּלִי מוֹנֵעַ וְחוֹלֵק. וְקִדֵּם פֶּסַח נָסַע לַאֲדְמוֹ"ר זַ"ל. בַּדֶּרֶךְ בַּמָּלוֹן נִתְוַדַּע לוֹ בַּחֲלוֹמוֹ כָּל הַתּוֹרָה שֶׁשָּׁמַע אָז אַדְמוֹ"ר זַ"ל בְּמָקוֹם שֶׁשָּׁמַע. וַיִּשְׁכֵּם בַּבֹּקֶר וַיִּסַּע וַיָּבֹא לַאֲדְמוֹ"ר זַ"ל וַיְסַפֵּרָה לְפָנָיו מִתְּחִלָּה וְעַד סוֹף בַּחֲרָדָה וְאֵימָה גְּדוֹלָה וַעֲצוּמָה מְאֹד, וּמִיָּד הָלַךְ אַדְמוֹ"ר זַ"ל מֵאִתּוֹ וְהוּא מִגְּדֶל רַעֲדַת גּוּפוֹ נִתְעַלֵּף וְנִשְׁאַר חֲלָשׁוּת וְאַחַר כָּךְ בְּסָמוּךְ נִפְטַר כַּמּוּבָא שָׁם: (וּכְשֶׁהָיָה רַבִּי יִצְחָק אַיְזִיק מֻטָּל עַל עֶרֶשׂ דְּוָי, לָקַח רַבֵּנוּ זַ"ל מַעַט רֹטֶב וְנָתַן לוֹ לֶאֱכֹל, וְאָמַר, הַיּוֹם שִׁמַּשְׁתִּי אֶת תַּלְמִיד חָכָם אֲמִתִּי. וְאַחַר פְּטִירָתוֹ שֶׁל רַבִּי יִצְחָק אַיְזִיק זַ"ל הַנַּ"ל, נִזְדַּמֵּן שֶׁרַבֵּנוּ זַ"ל נָסַע דֶּרֶךְ טִירְהָוויצָע וְשָׁאַל הֵיאַ בָּנִים לְאוֹתוֹ צַדִּיק? וְהֵשִׁיבוּ לוֹ הֵן, וְאָמַר בְּזֶה הַלָּשׁוֹן: וויי קוּמְט צוּ אִיהֶם קִינְדֶער [אֵיךְ שַׁיָּךְ אֵלָיו בָּנִים], וּמֵתוּ גַּם בָּנָיו. וּמִי יוּכַל לְהָבִין דִּבְרֵי אַדְמוֹ"ר זַצַ"ל וַעֲסָקָיו שֶׁעָסַק עִם כָּל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל הַחַיִּים וְהַמֵּתִים). (המ' אַלְתֵּר בֶּן ר' זָעלִיג מִטֶּעפְּלִיק זַ"ל):

כז

ר' יִצְחָק יְהוּדָה זַ"ל מִטֶּעפְּלִיק קֹדֶם הִתְקָרְבוּתוֹ לַאֲדְמוֹ"ר זַ"ל הָיָה מְפֻרְסָם וְכַמָּה אֲנָשִׁים מֵעֲיָרוֹת רַבּוֹת הָיוּ נוֹתְנִים לוֹ פִּדְיוֹנוֹת וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁהִכִּיר אֲמִתָּתוֹ שֶׁל אַדְמוֹ"ר זַ"ל, עָזַב וְהִרְחִיק מֵעַל עַצְמוֹ הַנְהָגַת פִּרְסוּמוֹ, וְקִבֵּל עַל עַצְמוֹ עֹל עֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּתְמִימוּת וּפְשִׁיטוּת. וְלֹא הֵסֵב אֶת פָּנָיו גַּם מִכָּל הַחֲרָפוֹת וְהַבּוּשׁוֹת שֶׁהָיוּ לוֹ מֵחֲמַת זֶה, וַיָּשָׁב אֶל ה' בְּכָל לִבּוֹ וְנַפְשׁוֹ, כְּשְׁאָר אַנְשֵׁי אַדְמוֹ"ר זַ"ל:

כח

ר' מֶענְדִּיל זַ"ל מִכְפָּר הַסָּמוּךְ לְטָשֶׁערִין הָיָה אִישׁ עוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן כָּל יָמָיו, וְיִרְאָתוֹ וַעֲבוֹדָתוֹ וּבִקְרָט עֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה שֶׁלּוֹ הָיָה נִשְׂגָּב וְעָצוּם מְאֹד. כִּי הָיָה מִתְפַּלֵּל בְּמִסְירַת נַפְשׁוֹ וּבִדְבֵקוּת נִפְלָא עַד שֶׁמַּמָּשׁ נִתְבַּטֵּל גַּשְׁמִיּוּתוֹ, וּפַעַם אַחַת נִתְעוֹרֵר דְּלֵקָה בְּבֵיתוֹ וְהוּא עָמַד אָז בְּאֶמְצַע תְּפִלָּתוֹ בְּדִבֵקוּת גָּדוֹל וְנוֹרָא וּבְבִטּוּל כָּל הַרְגָּשׁוֹת עַד שֶׁלֹּא רָאָה וְלֹא שָׁמַע כְּלָל אֶת קוֹל הָרַעַשׁ שֶׁנִּתְעוֹרֵר מֵאַנְשֵׁי בֵּיתוֹ וּמִשְּׁאָר אֲנָשִׁים שֶׁעָמְדוּ שָׁם. עַד שֶׁהֻכְרְחוּ אֵיזֶה עֲרֵלִים שֶׁהָיוּ אָז בְּבֵיתוֹ לִקַּח אוֹתוֹ בְּיָדָיו וּלְהוֹלִיכוֹ עַד לְמֵרְחוֹק, וְשָׁם עָמַד, וְלֹא זָז מִמְּקוֹמוֹ וּמִדְּבֵקוּתוֹ עַד שֶׁגָּמַר אֶת הַתְּפִלָּה:

כט

גַּם תַּבְעֶרֶת הַלֵּב בַּעֲבוֹדַת ה' שֶׁל רַבִּי אַהֲרֹן וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מִזְּשֶׁעֲרִין אֵין לְשַׁעֵר, וְכֵן שְׁאָר כָּל אֲנָשָׁיו כְּמוֹ רַבִּי נַפְתָּלִי זַ"ל מִנֶּעמִרוֹב, וְרַבִּי יְחִיאֵל אָחִיו, וְהָרַב רַבִּי אַהֲרֹן זַ"ל מִבְּרַסְלֶב, הָרַב רַבִּי שְׁמוּאֵל יִצְחָק זַ"ל מִטֶּשֶׁערִין, הָרַב רַבִּי יְשַׁעְיָה שָׁלוֹם זַ"ל מִמְּעִדְוֶוועדוּבְקָא, הָרַב רַבִּי

יִצְחָק זַ"ל מֵהַאוְרְשְׁטְשִׁיווֹעטָע, הָרַב ר' עִירָא זַ"ל (שֶׁהָיָה אַחַר כָּךְ בְּמִדִינַת וָואלְכְיָיא), הָרַב ר' דָּוִד זַ"ל מִלַּאדִיזֶין, הָרַב ר' מָרְדְּכַי זַ"ל מִטֶעפְּלִיק, רַבִּי גֵּרְשׁוֹן נֶכֶד הַמַּגִּיד זַ"ל, רַבִּי יִצְחָק חֲתַן הַמַּגִּיד זַ"ל, רַבִּי יִצְחָק מִדַּאשִׁיב, רַבִּי קְהָת מִטִּירְהָאוויצָע, רַבִּי זְאֵב מִטִּירְהָאוויצָע, רַבִּי אַבָּא שׁוֹחֵט וּבוֹדֵק מִטֶּשֶׁערִין, רַבִּי זַלְמָן מִנֶּעמִרוֹב, וּשְׁאָר אַנְשֵׁי הָעֲבוֹדָה שֶׁבְּאָנְשָׁיו הַנֶּאֱמָנִים וְאִי אֶפְשָׁר לְהַעֲלוֹת עַל הַכְּתָב גֹּדֶל יְקָר מַעֲלַת כָּל אֶחָד וְעִקָּם רִבּוּיִם בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה עַד עֵת פְּטִירָתָם זַ"ל יִקְצְרוּ הֲמוֹן יְרִיעוֹת לְסַפֵּר.

ל

וְכֵן אַנְשֵׁי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁבְּאָנְשָׁיו כְּמוֹ הַנַּ"ל בְּאוֹת י"ז י"ט כ"ח, וּכְמוֹ רַבִּי נָתָנְאֵל מִטֶעפְּלִיק וְרַבִּי שְׁמוּאֵל מִטֶעפְּלִיק, וְהַנָּגִיד רַבִּי לֵיבּ מִקְּרוּמִינְטְשַׁק וּבְנוֹ רַבִּי יִצְחָק אַיְיזִיק חֲתָנוֹ שֶׁל אַדְמוֹ"ר זַ"ל, וְכֵן רַבִּי יוֹסֵף חֲתָנוֹ הַשֵּׁנִי, ר' יִשְׂרָאֵל מִלִּיפְּיוֶוועץ, רַבִּי אַיְיזִיק מִלִּיפְּיוֶוועץ, רַבִּי חַיִּים שְׁאָרְעס מִבְּרַסְלֶב, רַבִּי יַעֲקֹב מִבְּרַסְלֶב, ר' דָּוִד מִבְּרַסְלֶב, ר' זַיילִיג מִבְּרַסְלֶב, ר' יִשְׂרָאֵל מִבְּרַסְלֶב, ר' צְבִי גִּיסוֹ שֶׁל אַדְמוֹ"ר זַ"ל, ר' מֵאִיר, ר' אַבְרָהָם מִכְּפָר נָאוּוּשְׁעלִיץ, ר' רְאוּבֵן יוֹסֵף, ר' מֹשֶׁה יִצְחָק מִטִּירְהָאוויצָע, ר' מֹשֶׁה וְר' גֶּעצִיל מִלַּאדִיזֶין, ר' לֵיבּ אַפְּטֵער, ר' עוֹזֵר מִלַּאדִיזֶין, ר' יוֹאֵל חָנָה מִלַּאדִיזֶין, ר' מַתִּתְיָהוּ מִלַּאדִיזֶין, ר' דּוֹב חַיְיאלְעס, ר' אַהֲרֹן מִדַּאשִׁיב, וְר' מֹשֶׁה מִדַּאשִׁיב, וְרַבִּי שָׁלוֹם מִדַּאשִׁיב, וּשְׁאָר אַנְשֵׁי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁהָיוּ מְקֹרָבִים אֶל אַדְמוֹ"ר זַצַ"ל, רֻבָּם כְּכֻלָּם הָיוּ אֲנָשִׁים כְּשֵׁרִים וִירֵקִרִים וְנַפְשָׁם נִכְסְפָה גַּם כָּלְתָה לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְקָבְעוּ עִתִּים לְתוֹרָה וּלְתְפִלָּה כָּל אֶחָד כְּפִי יְכָלְתּוֹ וְאֶפְשָׁרוּתוֹ. וּלְבָאֵר עַל הַכְּתָב הַמַּעֲלוֹת וְהָעֲבוֹדוֹת שֶׁל כָּל אֶחָד יִקְצְרוּ הֲמוֹן יְרִיעוֹת לְסַפֵּר, אַשְׁרֵי לָהֶם:

לא

ר' עוֹזֵר זַ"ל מֵאוּמָן הָיָה בְּתְחִלָּה מִכַּת הַמִּתְנַגְּדִים, וְאַחַר כָּךְ הָיָה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעֶזְרוֹ לְהַכִּיר אֶת אֱמִתַּת מוֹרֵנוּ מוֹהֲרַנַ"ת זַ"ל עַד שֶׁנִּבְעַר לִבּוֹ מְאֹד מְאֹד לְהִתְקָרֵב אֵלָיו, וְהָלַךְ מִיָּד עַל צִיּוּן אַדְמוֹ"ר וּפִיֵּס אוֹתוֹ בִּבְכִיָּה וּצְעָקָה גְּדוֹלָה עַל כָּל דְּבָרָיו אֲשֶׁר דִּבֵּר מִקֹּדֶם. וְכַאֲשֶׁר נוֹדַע הַדָּבָר לִבְנֵי מִשְׁפַּחְתּוֹ שֶׁהָיוּ מֵהַחֲסִידִים הַחֲשׁוּבִים וְהַנִּכְבָּדִים שֶׁבָּעִיר, רָצוּ לַהֲרֹג אוֹתוֹ בֶּאֱמֶת וּבְפִשְׁיטוּת. וְתֵכֶף וּמִיָּד רַק אֶחָד מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ וְהוֹדִיעַ לוֹ שֶׁיִּבְרַח מִיָּד לְעִיר אַחֶרֶת הַסְּמוּכָה. וְיָשַׁב שָׁם בֵּין אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ עַד שֶׁנִּתְקָרֵר אַפָּם וַחֲמָתָם מֵעָלָיו חָזַר וּבָא לְבֵיתוֹ לְשָׁלוֹם:

לב

עוֹד סִפֵּר לִי אֶחָד מִיּוֹדְעָיו וּמַכִּירָיו שֶׁבְּאֶחָד לוֹ פַּעַם אַחַת אֵיזֶה מָקוֹם מְחוּץ לָעִיר סְמוּךְ לְהַנָּהָר הַהוֹלֵךְ שָׁם, וְהָיָה יוֹשֵׁב שָׁם כָּל יְמוֹת הַשָּׁבוּעַ מִמּוֹצָאֵי שַׁבַּת קֹדֶשׁ עַד עֶרֶב שַׁבָּת, וּבְמוֹצָאֵי שַׁבַּת קֹדֶשׁ כְּשֶׁהָלַךְ לְשָׁם לָקַח עִמּוֹ קְצָת לֶחֶם כְּפִי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ בְּדִחַק גָּדוֹל לְכָל

יְמֵי הַשָּׁבוּעַ לֶחֶם צַר וּמַיִם לַחַץ. וּמֵעֵת קוּמוּ עַד שָׁכְבוֹ לֹא מָשׁוּ שְׂפָתָיו מִצְּעָקָה וּתְפִלָּה וְתוֹרָה וְשִׂמְחָה וְכוּ'. וּפַעַם אַחַת מְצָאוּהוּ שָׁם עֲרֵלִים וַיְקַחוּהוּ וַיָּבִיאוּ אוֹתוֹ לָעִיר. וְהוּא לֹא הִבִּיט גַּם עַל זֶה כִּי לֹא הִתְבַּיֵּשׁ מִשּׁוּם אָדָם. וּמוֹרֵנוּ מוֹהֲרַנַ"ת זַ"ל אָמַר עָלָיו שֶׁהוּא קִיֵּם בְּשָׁלֵמוּת מַאֲמַר חֲכָמֵינוּ זַ"ל (בְּרָכוֹת ס"ג) "הַמְנַבֵּל עַצְמוֹ עַל דִּבְרֵי תּוֹרָה" וְכוּ' אַשְׁרֵי לוֹ: אָמַר הַמַּעְתִּיק:

וְכֵן כָּל הָאֲנָשִׁים שֶׁנִּתְקָרְבוּ לְהַמְקֹרָבִים שֶׁל אַדְמוֹ"ר זַ"ל בִּפְרָט אוֹתָם שֶׁנִּתְקָרְבוּ לְמוֹהֲרַנַ"ת זַ"ל וְקִיְּמוּ וְעָשׂוּ כְּפִי מַה שֶּׁהוֹרָה אוֹתָם מוֹהֲרַנַ"ת זַ"ל בְּדַרְכֵי אַדְמוֹ"ר זַצַ"ל וּבַעֲצוֹתָיו הַקְּדוֹשׁוֹת, כֻּלָּם בָּעֲרוּ לְבָבָם לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְהָיוּ צַדִּיקִים גְּמוּרִים, כְּמוֹ ר' יִצְחָק דֹּב מִטָּעפְּלִיק אֲשֶׁר בִּתְחִלָּה יָשַׁב בְּטִירְהָאוּוִיצָע, אֲשֶׁר אֲפִלּוּ כָּל הַמִּתְנַגְּדִים הֵעִידוּ וְהִגִּידוּ שֶׁהָיָה צַדִּיק תָּמִים. וּפַעַם אַחַת אָמַר עַל עַצְמוֹ כְּשֶׁהוּא בָּא עַל צִיּוּן אַדְמוֹ"ר זַצַ"ל, מוֹשְׁכִין אוֹתוֹ בְּכַנְפֵי כְּסוּתוֹ: יִצְחָק בָּעֶר עֲשֵׂה תְּשׁוּבָה. וְהָיָה נוֹסֵעַ בְּכָל עֶרֶב רֹאשׁ חֹדֶשׁ עַל צִיּוּנוֹ הַקָּדוֹשׁ. וַאֲנִי הַכּוֹתֵב (הַמְאַסֵּף) שָׁמַעְתִּי מֵאֲבִי הָרַב ר' זֶעלִיג זַ"ל שֶׁשָּׁמַע מֵר' יִצְחָק דֹּב הַנַ"ל אֲשֶׁר חֹדֶשׁ יָמִים קֹדֶם הִסְתַּלְּקוּתוֹ כְּשֶׁשָּׁכַב עַל מִטָּתוֹ לִישׁוֹן, בָּא אֵלָיו אֶחָד וְאָמַר לוֹ בְּזֶה הַלָּשׁוֹן: "קוּם הִגִּיעַ קִצְּךָ", וְהֵקִיץ מִשְּׁנָתוֹ בִּבְהָלָה וּפַחַד גָּדוֹל עַד שֶׁמֵּחֲמַת הַפַּחַד נָפַל לְמִשְׁכָּב וְשָׁכַב בְּחֻלְיוֹ אֵיזוֹ יָמִים וְחָזַר לְאֵיתָנוֹ. וְאָז סִפֵּר זֹאת וְאָמַר שֶׁבִּקֵּשׁ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיַּאֲרִיךְ לוֹ עוֹד אֵיזֶה זְמַן כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה. וְאַחַר כָּךְ כִּכְלוֹת חֹדֶשׁ יָמִים מִזְּמַן הַמַּרְאָה נִגְוַע וַיֵּאָסֵף אֶל עַמָּיו בְּשֵׁם טוֹב [בִּשְׁנַת תרי"ד]. וְכֵן ר' מֵאִיר מִטָּעפְּלִיק וְרַבִּי אֶפְרַיִם בֶּן רַבִּי נַפְתָּלִי זַ"ל וְרַבִּי יִצְחָק בֶּן מוֹרֵנוּ מוֹהֲרַנַ"ת זַ"ל וְרַבִּי נַחְמָן מִטּוּלְטְשִׁין, וְרַבִּי אַבָּא בר"ש מִטְּשֶׁעהְרִין וְרַבִּי אַבְרָהָם דֹּב נֶכֶד אַדְמוֹ"ר זַ"ל, וְהָרַב רַבִּי נַחְמָן מִטְּשֶׁעהְרִין זַ"ל בַּעַל הַמְחַבֵּר וּמְלַקֵּט סֵפֶר לְשׁוֹן חֲסִידִים וְדֶרֶךְ חֲסִידִים וְלִקּוּטֵי עֵצוֹת הֶחָדָשׁ וּשְׁאָר סְפָרִים וְהַרְבֵּה סְפָרִים שֶׁלֹּא נִדְפְּסוּ עֲדַיִן, וְכֵן כָּל הָאֲנָשִׁים שֶׁנִּתְקָרְבוּ בֶּאֱמֶת לְמוֹהֲרַנַ"ת זַ"ל בִּלּוּ כָּל הַיָּמִים לְרִבּוֹת הַלֵּילוֹת רַק בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה וּתְשׁוּבָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים וְהִתְבּוֹדְדוּת. אַשְׁרֵי לָהֶם וְאַשְׁרֵי חֶלְקָם:

ראשית דבר

וְעַתָּה אַגֵּב אוֹרְחָא אַצִּיג לִפְנֵי הַמְעַיֵּן גַּם קְצָת רָאשֵׁי פְּרָקִים מִן הָאוֹתוֹת וְהַמּוֹפְתִים שֶׁנִּרְאוּ מֵאַדְמוֹ"ר זַצַ"ל. כִּי כְּפִי אֲשֶׁר תְּהִלָּה לְאֵל כָּל יְמֵי גְּדֻלָּתִי בֵּין הַחָכְמִים בְּחָכְמַת הַתְּמִימוּת וְהַפְּשִׁיטוּת, וְהֵן הֵמָּה אַנְשֵׁי מוֹהֲרַנַ"ת זַ"ל אֲשֶׁר הִפְקִירוּ אֶת כְּבוֹדָם בְּכָל מִינֵי הֶפְקֵרוּת בַּעֲבוּר הָאֱמֶת(יז), מִצָּוָה וְחוֹבָה עָלַי לְהוֹדִיעַ לַדּוֹרוֹת הַבָּאִים אֶת דִּבְרֵיהֶם אֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי מִפִּיהֶם. כִּי לֹא נֶעְלָם מִמֶּנִּי עֹצֶם אֲמִתַּת דִּבְרֵיהֶם, וּבְרוּר כַּיּוֹם וְכַשֶּׁמֶשׁ וְיוֹדֵעַ אָנֹכִי כִּי בְּצֶדֶק וּבְיֹשֶׁר כָּל אִמְרֵי פִיהֶם, וּכְאוֹר מִן הַחֹשֶׁךְ מַמָּשׁ נִבְדָּלִים הֵמָּה(יח), מִן הַמַּעֲשִׂיּוֹת

הַכְּתוּבוֹת בְּהַסְּפָרִים שֶׁיָּצְאוּ בְּסָמוּךְ, עֲדַת צַדִּיקִים, קְהַל חֲסִידִים, פְּאֵר מְקֻדּוֹשִׁים, שִׁבְחֵי הַצַּדִּיקִים(יט), וּמִשְׁאָר הַמַּעֲשִׂיּוֹת אֲשֶׁר הָלְכוּ מִפֶּה לְפֶה וּמֵאָזֶן לְאָזֶן אֵצֶל הַבַּעֲלֵי כַּדִּים שֶׁנִּתְרַבּוּ בָּעִתִּים הַלָּלוּ:

וְהִנֵּה אַדְמוֹ"ר זַ"ל בְּגֹדֶל וְעֹצֶם מְתִיקוּת דְּבָרָיו הַנּוֹעִמִים לְחַזֵּק וּלְעוֹרֵר וּלְהַחֲיוֹת וּלְהַשִּׁיב כָּל הַנְּפָשׁוֹת הַנִּפּוּלוֹת, אִם הָיָה גַּם מֻתָּר בְּמוֹפְתִים הָיְתָה מִתְבַּטֶּלֶת הַבְּחִירָה לְגַמְרֵי. וּבֶאֱמֶת מֻחֲמַת זֶה הָיָה אָסוּר בְּמוֹפְתִים, וְגַם כְּשֶׁעָשָׂה אֵיזֶה דְּבַר מוֹפֵת בְּקֹשׁ אַחַר כָּךְ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּשְׁתַּכַּח הַדָּבָר (כְּמוּבָא בְּשִׂיחוֹת הָר"נ אוֹת קפ"ו), וְלוּלֵא דְּמִסְתַּפִּינָא הָיִיתִי אוֹמֵר שֶׁזֶּה בְּעַצְמוֹ שֶׁנִּתַּן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּלֵב מוֹהֲרַנַ"ת זַ"ל לִבְלִי לְבָאֵר סִפּוּרֵי מוֹפְתָיו הַקְּדוֹשִׁים(כ), מֻחֲמַת כִּי לֹא בְּאֵלֶּה תְּהִלָּתוֹ (כְּמוּבָא שָׁם בְּהַשִּׂיחוֹת עַיֵּן שָׁם), זֶה בְּעַצְמוֹ הוּא מֻחֲמַת שֶׁפָּעֲלוּ דִּבְרֵי תְּפִלָּתוֹ הַנַּ"ל שֶׁל אַדְמוֹ"ר זַ"ל שֶׁיִּתֵּן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כֵּן בְּלִבּוֹ כַּנַּ"ל כְּדֵי שֶׁיִּשְׁתַּכְּחוּ מֵהַלֵּב כַּנַּ"ל, וְכַאֲשֶׁר בֶּאֱמֶת כְּבָר נִשְׁתַּכְּחוּ מֻחֲמַת זֶה רֻבָּם כְּכֻלָּם. אֲבָל עַל כָּל זֶה חַסְתִּי עַל שְׁאֵרִית פְּלֵטָתָם שֶׁלֹּא נִשְׁתַּכְּחוּ עֲדַיִן, וְשַׂמְתִּי אֶל לִבִּי לְהַעֲלוֹת עַל הַכְּתָב עַל כָּל פָּנִים קְצָת רָאשֵׁי פְּרָקִים מִזֶּה לְמַעַן יִהְיֶה לְזִכָּרוֹן לְאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ הַיּוֹדְעִים מִזֶּה:

א

ר' צְבִי גִּיסוֹ שֶׁל אַדְמוֹ"ר זַצַ"ל יָשַׁב בִּטְשֶׁעהְרִין וְעָסַק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן כָּל יָמָיו, וּפַעַם אַחַת הִתְוַכַּח עִם אֵיזֶה אִישׁ, אִם אַדְמוֹ"ר זַצַ"ל יוֹדֵעַ כָּל הַמַּחֲשָׁבוֹת שֶׁל הָעוֹמְדִים לְפָנָיו, וְזֶה הָאִישׁ הוֹכִיחַ לוֹ שֶׁאַדְמוֹ"ר זַצַ"ל יוֹדֵעַ גַּם זֹאת. וְהִנֵּה בְּאוֹתוֹ זְמַן הָיָה לְגִיסוֹ ר' צְבִי הַנַּ"ל דַּחֲקוּת גָּדוֹל בְּפַרְנָסָתוֹ, וְהָיָה צַר לוֹ מְאֹד מְאֹד מֵחֲמַת זֶה עַד שֶׁנִּסְכַּם אֶצְלוֹ לְהַזְכִּיר אֶת אַדְמוֹ"ר זַצַ"ל שֶׁיִּתְפַּלֵּל בַּעֲדוֹ. אַחַר כָּךְ בְּסָמוּךְ בָּא אַדְמוֹ"ר זַצַ"ל לִטְשֶׁעהְרִין כַּאֲשֶׁר הָיָה אָז דַּרְכּוֹ בַּקֹּדֶשׁ לִנְסֹעַ לְשָׁם שְׁנֵי פְּעָמִים בְּשָׁנָה (כְּמוּבָא בְּחַיֵּי מוֹהַרַ"ן בְּסִפּוּר מְקוֹם יְשִׁיבָתוֹ וּנְסִיעוֹתָיו אוֹת כ"ד). וּמִיָּד בְּבוֹאוֹ לְשָׁם נִכְנְסוּ אֵלָיו אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ לְקַבֵּל פָּנָיו הַקְּדוֹשִׁים, וְגַם גִּיסוֹ ר' צְבִי הַנַּ"ל הָיָה בְּתוֹךְ הַבָּאִים. וַאדְמוֹ"ר זַצַ"ל דִּבֵּר עִמָּהֶם דְּבָרָיו הָעֲרֵבִים וְהַנְּעִימִים לִמְשֹׁךְ אֶת לִבָּם לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וְדִבֵּר עִמָּהֶם שִׂיחָה נִפְלָאָה עַד שֶׁנִּתְעוֹרֵר מְאֹד לֵב כָּל הַשּׁוֹמְעִים מִזֶּה וְגִיסוֹ הַנַּ"ל הִמְתִּין וְחִכָּה עַד שֶׁנִּפְסְקָה הַשִּׂיחָה, וְהָלְכוּ מֵאִתּוֹ, וְנִשְׁאַר הוּא לְבַדּוֹ, וְרָצָה לֵילֵךְ אֶל הַדֶּלֶת לְסָגְרָהּ בְּפָנִים, וּלְלַחֵשׁ לַאדְמוֹ"ר זַצַ"ל בְּעִנְיַן הַפַּרְנָסָה כַּנַּ"ל:

ב

וְהִנֵּה דַּרְכּוֹ שֶׁל ר' צְבִי הַנַּ"ל הָיָה לְיַשֵּׁב תָּמִיד רַעְיוֹנוֹתָיו עַל כָּל תְּנוּעָה וּתְנוּעָה שֶׁהֻצְרַךְ לַעֲשׂוֹת וְעַל כֵּן גַּם עַכְשָׁו מִיָּד כְּשֶׁהֻכְנִין פַּעֲמֵי רַגְלָיו לָלֶכֶת אֶל הַדֶּלֶת כַּנַּ"ל, נִתְבַּיֵּשׁ מְאֹד בְּעֵינֵי עַצְמוֹ, כִּי נִתְיַשֵּׁב בְּדַעְתּוֹ אֵיזֶה פָּנִים יִהְיֶה לִי בִּפְנֵי אַדְמוֹ"ר לְהַזְכִּיר אוֹתוֹ עַל פַּרְנָסָה.

אַחֲרֵי שֶׁזֶּה סָמוּךְ בְּזֶה הַשָּׂעָה דִּבֵּר עִמָּנוּ שִׂיחָה נִפְלָאָה מִגֹּדֶל הַשִּׁטּוּת וְהַשְׁגָּעוֹן שֶׁל כָּל הַבְּלֵי וְעִסְקֵי עוֹלָם הַזֶּה. וְדִמָּה בְּדַעְתּוֹ שֶׁבְּוַדַּאי יוֹכִיחַ אוֹתוֹ אַדְמוֹ"ר עַל זֶה, וְיֹאמַר לוֹ הֲיִתָּכֵן לֶאֱטֹם אָזְנוֹ כָּל כָּךְ וְלִבּוֹ מִיִּרְאַת ה', עַד שֶׁגַּם אַחַר שִׂיחָה כָּזוֹ אֵין לְךָ מַה לְּלַחֵשׁ וּלְהַזְכִּיר אוֹתִי רַק עַל עִסְקֵי פַּרְנָסָה. וּמֵחֲמַת הַמַּחֲשָׁבָה הַזֹּאת נִשְׁאַר עוֹמֵד עַל מְקוֹמוֹ וְלֹא הָלַךְ עוֹד אֶל הַדֶּלֶת לְסָגְרָהּ כַּנַּ"ל. וְהִתְחִיל לַחְשֹׁב שֵׁנִית בְּרַעְיוֹנוֹתָיו אוּלַי בֶּאֱמֶת אַדְמוֹ"ר יוֹדֵעַ גַּם אֶת מַחֲשַׁבְתִּי כַּאֲשֶׁר הוֹכִיחַ לִי הָאִישׁ הַנַּ"ל, אִם כֵּן הוּא יוֹדֵעַ בְּרוּר שֶׁאַחַר כָּל שִׂיחָתוֹ נָאֶטָם לִבִּי עֲדַיִן עַד שֶׁאֵין לִי מַה לְּהַזְכִּירוֹ רַק בְּעִנְיַן פַּרְנָסָה, וּמַה שֶּׁהִפְסַקְתִּי מִזֶּה הוּא מֵחֲמַת שֶׁאֲנִי מִתְבַּיֵּשׁ מֵאִתּוֹ לְבַל יוֹכִיחַ אוֹתִי, וַאֲנִי עוֹשֶׂה עַצְמִי כְּיָרֵא וְחָרֵד וְגוֹנֵב דַּעְתּוֹ חַס וְשָׁלוֹם, אִם כֵּן הַדָּבָר מְגֻנֶּה בְּיוֹתֵר. וּמִיָּד בְּחָשְׁבוֹ אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה, עָנָה אַדְמוֹ"ר זַצַ"ל וְאָמַר לוֹ בְּזוֹ הַלָּשׁוֹן: דִּיךְ הָאבּ אִיךְ שׁוֹין פַאר־זָאךְ־גִט. דַּיִן בְּרוּדֶער מֹשֶׁה וֶועט זַיִן אַ צִיכְטִיגֶער אָרִימַאן, דַּיִן חַיִּים אוֹיךְ אִיהֶם אִיז אַרְחֲמָנוּת עֶר וֶועט נִיט הָאבֶּען קֵיין מֶעהְל אוֹיךְ שַׁבָּת וְלֶךְ כְּבַר דָּאגְתִּי, אָחִיךָ מֹשֶׁה יִהְיֶה עָנִי מָרוּד, חַיִּים שֶׁלְּךָ – עָלָיו רַחֲמָנוּת גְּדוֹלָה לֹא יִהְיֶה לוֹ קֶמַח עַל שַׁבָּת]. וְכֵן נִתְקַיְּמִים בִּשְׁלָשְׁתָּם כָּל יְמֵי חַיֵּיהֶם מְכֻוָּן מַמָּשׁ כִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (וְשָׁמַעְתִּי זֹאת מִפִּי בְּנוֹ רַבִּי יַעֲקֹב שֶׁשָּׁמַע זֹאת כַּמָּה פְּעָמִים מִפִּי אָבִיו בְּעַצְמוֹ):

ג

ר' אַבְרָהָם מִבַּארְדִיטְשׁוֹב הָיָה חָתָן עָשִׁיר גָּדוֹל, וְגַם הוּא בְּעַצְמוֹ הָיָה לוֹ מָעוֹת הַרְבֵּה. וַאֲדַמוֹ"ר זַצַ"ל (כְּפִי שֶׁיָּדַע בְּרוּחַ קָדְשׁוֹ אֶת שֹׁרֶשׁ נַפְשׁוֹ רוּחוֹ וְנִשְׁמָתוֹ וְאֶת אֲשֶׁר עָבַר עָלָיו, וְאֶת שְׁאָר הַתְּעָלוּמוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּעִנְיָן זֶה וְעוֹד גַּם בְּגַשְׁמִיּוּת הָיָה סִבָּה לָזֶה). צִוָּה עָלָיו לְבַלְּתִּי לַעֲשׂוֹת שׁוּם עֵסֶק רַק לַעֲסֹק יוֹמָם וָלַיְלָה בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה. וְהוּא שָׁאַל אוֹתוֹ הַשְּׁאֵלָה הַיְדוּעָ "מַה נֹּאכַל" וְהֵשִׁיב לוֹ אַדְמוֹ"ר זַצַ"ל וֶועסְטוּ זַיִן אַמְקַבֵּל [שֶׁתִּהְיֶה מְקַבֵּל] וְנִתְמַלֵּא מְאֹד ר' אַבְרָהָם הַנַּ"ל בְּרֹגֶז גָּדוֹל עֲבוּר זֶה וְלֹא נָסַע עוֹד לַאדַמוֹ"ר זַצַ"ל עַד שֶׁעָבְרוּ שְׁתֵּי שָׁנִים. וּבְתוֹךְ כָּךְ מִסְתַּמָּא פָּעֲלוּ דִּבְרֵיו זַ"ל שֶׁיָּרַד ר' אַבְרָהָם הַנַּ"ל מִנְּכָסָיו וְאִבֵּד אֶת כָּל מְעוֹתָיו עַד פְּרוּטָה אַחֲרוֹנָה, עַד שֶׁמִּלֹּא אֶת נַפְשׁוֹ לָשׁוּב וְלִנְסֹעַ שֵׁנִית לַאדַמוֹ"ר זַצַ"ל וְאָז טָפַח לוֹ עַל כְּתֵפָיו נוּ אַבְרָהָמִיל וָוער הָאט אוֹיסְגֶעפִּיהְרט, וֶועסְטוּ מִיךְ חָטְאוּשׁ אִיצְטֶער פָּאלְגִין וֶועסְטוּ זַיִן אַשַׁיינֶער מְקַבֵּל, אוּן אַז נִיט וֶועסְט זַיִן אַפֶּערְזַשאוּוירְטֶער מְקַבֵּל [נוּ אַבְרָהָמִיל! מִי נִצַּחַ, אִם לְפָחוֹת עַתָּה תִּצַּיֵּת לִי תִּהְיֶה "מְקַבֵּל" יָפֶה וְאִם לֹא, תִּהְיֶה מְקַבֵּל חָלוּד]. וְכֵן הָיָה כִּי ר' אַבְרָהָם הַנַּ"ל אִמֵּץ אֶת רוּחוֹ וְהִקְשָׁה אֶת עָרְפּוֹ וְלֹא רָצָה שֵׁנִית לְצַיֵּת אֶת אַדְמוֹ"ר זַצַ"ל. (כִּי הָיָה אִישׁ חַיִל וּמַשְׂכִּיל וּמֵבִין בְּכָל עִסְקֵי מַשָּׂא וּמַתָּן, גַּם הָיָה יָדָיו רַב לוֹ בִּכְתָב וְלָשׁוֹן עַד שֶׁהָיָה קָשֶׁה עָלָיו מְאֹד לְהַטּוֹת שִׂכְמוֹ לִסְבֹּל בִּפְשִׁיטוּת עֹל תּוֹרָה, וְלִהְיוֹת מְקַבֵּל כַּאֲשֶׁר צִוָּה עָלָיו אַדְמוֹ"ר זַצַ"ל), עַד שֶׁנִּתְקַיְּמִים בּוֹ מְכֻוָּן מַמָּשׁ כְּכָל הַנַּ"ל וְהוּא הוֹדָה אַחַר כָּךְ וְלֹא

בוֹשׁ: וְהוּא בְּעַצְמוֹ סִפֵּר זֹאת כַּמָּה פְּעָמִים, וְאָנֹכִי שָׁמַעְתִּי כָּל זֶה קְצָת מֵאֲבִי הֲרֵינִי כַּפָּרַת מִשְׁכָּבוֹ, וּקְצָת מִפִּי יְדִידֵנוּ הָרַב אַהֲרֹן, שֶׁשָּׁמְעוּ כָּל זֶה מִפִּיו בְּעַצְמוֹ:

ד

מַה שֶּׁנִּכְנַס אֵצֶל אִישׁ אֶחָד בְּקַאמִינְיץ, וְאָמַר לוֹ אֲנִי רוֹצֶה לְהִתְאַכְסֵן אֶצְלְכֶם וַעֲבוּר זֶה אֲנִי מַבְטִיחַ לָכֶם עֲשִׁירוּת, וְכָל הַמַּעֲשֶׂה הַשַּׁיָּךְ לָזֶה, שְׁמַעְתִּי כָּל זֶה בַּאֲרִיכוּת מֵאֲבִי הֲרֵינִי כַּפָּרַת מִשְׁכָּבוֹ שֶׁשָּׁמַע זֹאת מִזָּקֵן אֶחָד בְּבִרְאד שֶׁסִּפֵּר זֹאת לִפְנֵי מוֹהֲרַנַ"ת זַ"ל שֶׁבְּעֵינָיו רָאָה כָּל זֶה וְאַחַר כָּךְ שָׁמַע זֹאת גַּם כֵּן בְּקַאמִינְיץ מֵהָאֲנָשִׁים שֶׁיָּדְעוּ וְהִכִּירוּ אוֹתוֹ: (אָמַר הַמַּעְתִּיק שָׁמַעְתִּי מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ הַמַּעֲשֶׂה שֶׁרַבֵּנוּ זַצַ"ל הָיָה פַּעַם אַחַת בְּתַעֲנִית אֶסְתֵּר בְּקַאמִינְיץ וְנִכְנַס לְהַשּׁוֹחֵט וּבוֹדֵק וַיְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ שֶׁרוֹצֶה לָלוּז אֶצְלוֹ. וְהוּא מֵרֹב טִרְדָּתוֹ בְּשְׁחִיטַת הָעוֹפוֹת וַהֲכָנָה לְפוּרִים דָּחָה אוֹתוֹ וְאָמַר אֵין מָקוֹם אֶצְלִי, וְהָלַךְ רַבֵּנוּ זַ"ל מֵאִתּוֹ. וּבַלַּיְלָה קֹדֶם קְרִיאַת הַמְּגִלָּה וְהַבַּעַל קוֹרֵא הָיָה הַשּׁוֹחֵט וּבוֹדֵק הַנַּ"ל הִבִּיט עַל הָאֲנָשִׁים שֶׁבָּאוּ לִשְׁמֹעַ הַמְּגִלָּה שֶׁיִּקַּח מֵהֶם מְעוֹת מְגִלָּה, רָאָה אֶת רַבֵּנוּ זַ"ל עוֹמֵד וּמַבִּיט בְּאֵיזֶה מְגִלָּה, וְהוּטַב בְּעֵינָיו מַהוּת רַבֵּנוּ זַ"ל וְהִתְחָרֵט מְאֹד עַל שֶׁלֹּא מִלֵּא בַּקָּשָׁתוֹ לְהִתְאַכְסֵן אֶצְלוֹ. וְהִסְכִּים תֵּכֶף בְּלִבּוֹ שֶׁאַחַר קְרִיאַת הַמְּגִלָּה יִקַּח אוֹתוֹ לְבֵיתוֹ. אֲבָל תֵּכֶף אַחַר קְרִיאַת הַמְּגִלָּה יָצָא רַבֵּנוּ זַ"ל וְלֹא רָאָה אוֹתוֹ עוֹד. וְהָיָה לְהַשּׁוֹחֵט וּבוֹדֵק יִסּוּרִים גְּדוֹלִים, וְלֹא הָיָה יָכוֹל לֵילֵךְ לְבֵיתוֹ מֵחֲמַת גֹּדֶל הַצַּעַר. וְלָקַח שְׁנֵי בְּנֵי הַנְּעוּרִים וְהָלַךְ לְחַפֵּשׂ אוֹתוֹ וְחִפְּשׂוּ אֵצֶל כָּל בַּעֲלֵי מָלוֹן וַהֲכָנָסַת אוֹרְחִים וְלֹא מָצְאוּ אוֹתוֹ וְרַבֵּנוּ זַ"ל הָלַךְ לְאֵיזֶה אִישׁ קַמְצָן וְאָמַר לוֹ שֶׁיִּתְאַכְסֵן אֶצְלוֹ וּבִשְׁבִיל זֶה הוּא מַבְטִיחוֹ עֲשִׁירוּת, וְנִכְנַס מְאֹד בְּלִבּוֹ וְקִבֵּל עָלָיו תֵּכֶף (אַף שֶׁלֹּא הָיָה דַּרְכּוֹ בָּכָךְ) כִּי אוֹר רַבֵּנוּ זַ"ל הִתְנוֹצֵץ בְּמֹחוֹ כְּאִלּוּ רוֹאֶה הֶעָשִׁירוּת בְּעֵינָיו מַמָּשׁ וְכוּ'. וְשָׁלַח אֶת בִּתּוֹ בְּכָל פַּעַם לְהָבִיא מִרְקַחַת וּמַשְׁקֶה לְכְבוֹד הָאוֹרֵחַ. וְהַשּׁוֹחֵט וּבוֹדֵק הַנַּ"ל רָאָה אֶת הַבְּתוּלָה הַנַּ"ל הוֹלֶכֶת בְּכַמָּה פְּעָמִים כַּנַּ"ל וְשָׁאַל אוֹתָהּ מַה זֹּאת אֶצְלְכֶם וְכוּ' וְסִפְּרָה לוֹ. וְהָלַךְ תֵּכֶף עִם הַבְּנֵי הַנְּעוּרִים לְשָׁם וְנִכְנְסוּ, וְהֵם עָמְדוּ בַּחוּץ וְאָמַר רַבֵּנוּ זַצַ"ל שֶׁיִּכָּנְסוּ גַּם הֵם וְנִכְנְסוּ. וְהוֹכִיחַ אוֹתוֹ רַבֵּנוּ זַ"ל וְאָמַר לוֹ: "הֵיתָכֵן אַיִּךְ לוֹקְחִים אִישׁ זָקֵן וּמְרִימִים אֶת זְקָנוֹ וְשׁוֹחֲטִין אוֹתוֹ בְּסַכִּין פָּגוּם"!?, וְאָמַר "מַדּוּעַ בְּסַכִּין פָּגוּם", וְאָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל שֶׁהוּא יִשָּׁאֵר פֹּה, וְיִשְׁלְחוּ אֶת הַבְּנֵי הַנְּעוּרִים לְהָבִיא אֶת הַסַּכִּין וְכֵן הָיָה, שֶׁהַסַּכִּין הָיָה פָּגוּם. וְנִתְעַלֵּף וְהֶעֱירוּהוּ וְאָמַר לוֹ רַבֵּנוּ זַ"ל שֶׁיִּסַּע אֶצְלוֹ עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה. וְעָבַר זְמַן רַב וְלֹא נָסַע עַד שֶׁנֶּחֱלָה וְקִבֵּל עַל עַצְמוֹ שֶׁכְּשֶׁיַּבְרִיא יִסַּע, וְכֵן גַּם אַחַר כָּךְ לֹא קִיֵּם עַד שֶׁאִשְׁתּוֹ הִכְרִיחָתוֹ וְנָסְעָה עִמּוֹ, וְרַבֵּנוּ זַ"ל צִוָּה עָלָיו שֶׁיִּהְיֶה לוֹ וִדּוּי דְּבָרִים וְכוּ' וְכִמְדֻמֶּה שֶׁהֶכְרַח לְהִתְפַּטֵּר מֵחֻזְקַת שְׁחִיטָתוֹ:

ה

הוֹדָעַת הָעֲתִידוֹת לְהָאִישׁ הַכַּפְרִי שֶׁיִּתְעַלֶּה בַּעֲשִׁירוּת וְאַחַר כָּךְ הוֹדָעַת הָעֲתִידוֹת שֶׁיֵּרֵד מִנְּכָסָיו עָר וֶוועט נָאךְ לִיגְען אִין פְּרֶעמְדֶע תַּכְרִיכִים [הוּא עוֹד יִשְׁכַּב בְּתַכְרִיכִים זָרִים] וְכֵן הֱוֵה מְכֻוָּן מַמָּשׁ כַּאֲשֶׁר יָצָא מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ, שֶׁמַּעְתִּי כָּל זֶה בַּאֲרִיכוּת גָּדוֹל מֵאֲבִי הֲרֵינִי כַּפָּרַת מִשְׁכָּבוֹ שֶׁשָּׁמַע זֹאת מִפִּי רַבִּי חַיְיקִיל שֶׁעַל יָדוֹ וּבְסִבָּתוֹ נִסְתַּבְּבָה וְנִתְגַּלְגְּלָה כָּל הַמַּעֲשֶׂה הַזֹּאת. (וְאֶפְשָׁר זֹאת הַמַּעֲשֶׂה הִיא מֵר' חַיְיקִיל'ס שֶׁמְּסַפֵּר בְּפִי אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ). שֶׁפַּעַם אַחַת נָסַע רַבֵּנוּ זַ"ל בַּדֶּרֶךְ עִם רַבִּי חַיְיקִיל זַ"ל, וְרַבֵּנוּ זַ"ל הָיָה אָז בִּדְבֵקוּת נִפְלָאָה. וְנִדְמָה לְרַבִּי חַיְיקִיל שֶׁרַבֵּנוּ זַ"ל מִתְנַמְנֵם. וּבַדֶּרֶךְ שָׁמַן הַצַּד יָשַׁב אָז אֶחָד שֶׁהָיָה מְקֹרָב מְעַט לְרַבֵּנוּ זַ"ל, וְגַם הָיָה לוֹ צַד קָרְבָה עִם רַבִּי חַיְיקִיל. וְרָמַז רַבִּי חַיְיקִיל לְהַבַּעַל עֲגָלָה לִנְטוֹת אֶל קְרוֹבוֹ שֶׁדֶּרֶךְ שָׁם בְּדֶרֶךְ צְדָדָה. וּכְשֶׁבָּאוּ שָׁם צִוָּה רַבִּי חַיְיקִיל לְהַבַּעַל עֲגָלָה לַעֲמֹד וְעָמַד שָׁם. וְדֶרֶךְ רַבֵּנוּ זַ"ל הָיָה לְבַלִּי לְהִתְעַקֵּשׁ עַל שׁוּם דָּבָר, וְעָשָׂה עַצְמוֹ כְּאִלּוּ לֹא יָדַע וְיָרַד מֵהָעֲגָלָה וְנִכְנַס לְבֵית הָאִישׁ הַהוּא. וּכְשֶׁרָאָה הָאִישׁ הַבַּעַל הַבַּיִת אֶת רַבֵּנוּ זַ"ל נִתְפַּעֵל מְאֹד וְנָתַן לוֹ שָׁלוֹם בְּשִׂמְחָה, וְשָׁאַל אוֹתוֹ רַבִּי חַיְיקִיל הַאִם יֵשׁ לְךָ מְעַט יַיִן יָשָׁן אוֹ מִינֵי מְתִיקָה לְכִבּוּד, וְהֵשִׁיב אֵין כְּלוּם וּבֵיתוֹ רֵיקָם. אָמַר לוֹ לֵךְ אֶל הַקֶּרֶעטְשְׁמָע הַסְּמוּכָה וְתָבִיא דְּבַר מָה לְכִבּוּד, וְהֵשִׁיב שֶׁאֵין לוֹ בַּמֶּה לִקְנוֹת אָמַר לוֹ קַח אֵיזֶה חֵפֶץ לְמַשְׁכּוֹן וְלָקַח אֶת מְנוֹרוֹת שַׁבָּת שֶׁל אִשְׁתּוֹ וְהֵבִיא מְעַט מַשְׁקֶה וּמַטְעַמִּים. וּכְשֶׁמִּלֵּא אֶת הַכּוֹס לִכְבוֹד רַבֵּנוּ זַ"ל בְּתוֹךְ כָּךְ עָבְרוּ הַיְלָדִים עֲרֻמִּים וְיֵחֲפִים לְבוּשִׁים קָרוּעַ וּבָלוּא. רָמַז רַבִּי חַיְיקִיל לְרַבֵּנוּ זַ"ל אֶת כָּל זֶה וְאָמַר לוֹ שֶׁיַּשְׁפִּיעַ לוֹ אֵיזֶה שֶׁפַע, עָנָה וְאָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל אֲנִי אֵין לִי שֶׁפַע בִּשְׁבִילוֹ, רַק אִם תִּרְצֶה אַתָּה תֵּתֵּן לוֹ שֶׁפַע, עָנָה וְאָמַר רַבִּי! מִתְיָרֵא אֲנִי מִכֶּם אוּלַי תִּרְגְּזוּ עָלַי בִּשְׁבִיל זֶה, וְתֹאמְרוּ חַס וְשָׁלוֹם שֶׁחַיְיקִיל יָמוּת, וְיָמוּת חַס וְשָׁלוֹם. וַיַּעַן רַבֵּנוּ זַ"ל וַיֹּאמֶר לוֹ אַל תִּירָא! וְשָׁאַל אוֹתוֹ כָּכָה שָׁלֹשׁ פְּעָמִים וּבְכָל פַּעַם הֵשִׁיב אוֹתוֹ רַבֵּנוּ זַ"ל אַל תִּירָא אֲנִי נוֹתֵן לְךָ רְשׁוּת, וְהָיָה שָׁם בַּבַּיִת כְּלִי עִם מַיִם וְשָׁפַךְ רַבִּי חַיְיקִיל אֶת הַכְּלִי הַנַּ"ל בְּאֶמְצַע הַבַּיִת, וְלָקַח הַקַּאטְשְׁעִרִי [מַעֲרוֹךְ] וְהֶחֱלִיק אֶת הַמַּיִם וְאָמַר בְּזֶה הַלָּשׁוֹן: שֶׁפַע לְמִזְרָח, שֶׁפַע לְמַעֲרָב, שֶׁפַע לְדָרוֹם, שֶׁפַע לְצָפוֹן. וְהִגְבִּיהַ רַבֵּנוּ זַ"ל אֶת הַקַּאפְּטִין שֶׁלּוֹ וְאָמַר אֵלָיו חַיְיקִיל לִי לֹא תִּתֵּן שֶׁפַע. וְאַחַר כָּךְ קִבְּלוּ רְשׁוּת מֵהַבַּעַל הַבַּיִת וְנָסְעוּ מִשָּׁם. וּכְשֶׁנָּסְעוּ מִשָּׁם בָּאוּ מַחֲנֵה עֲרָלִים הַמּוֹבִילִים לָעִיר מַפּוֹת פִּשְׁתָּן שְׁעַר רְחֵלִים וְעוֹרוֹת וְכַדּוֹמֶה לְמִכֹּר. וְשָׁאֲלוּ אֶת בַּעַל הַבַּיִת אִם יֵשׁ לוֹ לִמְכֹּר יַיִן יָשָׁן, שֵׁכָר, דִּג מָלוּחַ, עֲגוֹת וְכַדּוֹמֶה, וַיַּעַן לָהֶם שֶׁאֵין לוֹ כְּלוּם. וַיִּשְׁאֲלוּ אוֹתוֹ מַדּוּעַ? וְהֵשִׁיב לָהֶם מֻחֲמֶת שֶׁאֵין לוֹ כֶּסֶף, וַיֹּאמְרוּ לוֹ שֶׁיִּלְווּ לוֹ אֵיזֶה סְכוּם לְסַפֵּק הָעִירָה לִקְנוֹת כָּל הַנִּצְרָךְ, וּכְשֶׁיִּסְעוּ בַּחֲזָרָה יִקְנוּ מִמֶּנּוּ. וּמֻחֲמַת שֶׁאַתָּה אִישׁ יָשָׁר אֵין לָנוּ לְדָאֹג מֵהַכֶּסֶף. וְכִמְדֻמֶּה לִי שֶׁהִלְווּ לוֹ חֲמִשָּׁה רוּבֶּל כֶּסֶף. עַד הַיּוֹם הַהוּא דֶּרֶךְ הָעֲרָלִים

הָיָה לַעֲמֹד בְּהַקְרֵעטְשְׁמָע שֶׁעַל יַד הַדֶּרֶךְ, וּמִן הַיּוֹם הַהוּא וָהָלְאָה הִתְחִילוּ לַעֲמֹד אֶצְלוֹ וְקָנוּ מִמֶּנּוּ כָּל מַה שֶּׁהָיוּ צְרִיכִים. וְהִתְחִיל לִהְיוֹת בַּעַל שֶׁפַע, וְגַם מָכְרוּ לוֹ כָּל מַה שֶּׁהָיָה לָהֶם הֵן מִן הַשָּׂדֶה קִטְנִיּוֹת וּתְבוּאָה פִּשְׁתָּן, וְהֵן עוֹרוֹת חַיּוֹת וְגַם עוֹפוֹת וְכַדּוֹמֶה, וְהוּא מְכָרָם בָּעִיר וְהִרְוִיחַ אֶחָד עַל אֶחָד וְהִתְחִיל לַעֲלוֹת לְמַעְלָה לְמַעְלָה. וּכְשֶׁהִתְחִיל לְהַשִּׂיג מְעַט כֶּסֶף קָנָה אֵיזוֹ בְּהֵמוֹת וְעָשָׂה חֶמְאָה וּגְבִינָה וְהִתְחִיל לְהוֹבִיל לָעִיר גַּם חָלָב לְמָכֹר. וּבְבוֹאוֹ לָעִיר לְמָכֹר כָּל הַנִּ"ל וְגַם לִקְנוֹת כָּל הַדְּבָרִים הַנִּצְרָכִים לוֹ, אַגַּב בָּא אֶל רַבֵּנוּ זַ"ל לְקַבֵּל שָׁלוֹם; וְכַעֲבֹר אֵיזֶה זְמַן וּכְבָר הָיָה טָרוּד וּבָהוּל שֶׁכְּבָר לֹא הָיָה לוֹ פְּנַאי לְכִנֹּס אֶל רַבֵּנוּ זַ"ל מֵחֲמַת שֶׁהָיָה צָרִיךְ לִמְכֹּר הַסְּחוֹרָה וְגַם לִקְנוֹת וְלַעֲשׂוֹת חֶשְׁבּוֹנוֹת, וּמִתּוֹךְ כָּךְ מָנַע אֶת עַצְמוֹ מִלִּכָּנֵס אֶל רַבֵּנוּ זַ"ל, כִּי נִתְיָרֵא שֶׁלֹּא יַתְחִיל לְדַבֵּר עִמּוֹ וְיִבַּטֵּל זְמַנּוֹ אוֹ אוּלַי אֶחָד מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ יַתְחִיל לְדַבֵּר עִמּוֹ וְכַנַּ"ל: פַּעַם אַחַת כְּשֶׁהָיָה יָרִיד בִּבְרַסְלֶב וְרָץ בְּמְהִירוּת אֶל הַשּׁוּק לִקְנוֹת וְלִמְכֹּר, וְחַלּוֹנוֹת רַבֵּנוּ זַ"ל הָיוּ יוֹצְאִים לַשּׁוּק שֶׁבְּהֶכְרֵחַ לַעֲבֹר דֶּרֶךְ שָׁם. וּבְתוֹךְ כָּךְ כְּשֶׁרָץ וְרָצָה לַעֲבֹר לַשּׁוּק וְשֶׁלֹּא יִרְאוּהוּ דְּפַק רַבֵּנוּ זַ"ל בַּחַלּוֹן וְקָרָא אוֹתוֹ. וּמִסְתָּמָא הֶכְרֵח לִכְנֹס כִּי אֵין הַדֶּרֶךְ אֶרֶץ שֶׁלֹּא לִכְנֹס אִם כְּבָר קָרָא אוֹתוֹ. וּכְשֶׁבָּא אֶל רַבֵּנוּ זַ"ל אָמַר לוֹ רַבֵּנוּ זַ"ל הֲהִסְתַּכַּלְתָּ הַיּוֹם אֶל הַשָּׁמַיִם? וַיֹּאמֶר לֹא, קָרָא אוֹתוֹ רַבֵּנוּ זַ"ל אֶל הַחַלּוֹן וַיֹּאמֶר לוֹ הַבֵּט בַּחַלּוֹן וְתֹאמַר לִי מָה אַתָּה רוֹאֶה וַיֹּאמֶר אֲנִי רוֹאֶה עֲגָלוֹת וְסוּסִים וַאֲנָשִׁים רְצִים הֵנָּה וְהֵנָּה. עָנָה רַבֵּנוּ זַ"ל וְאָמַר לוֹ אַחַר חֲמִשִּׁים שָׁנָה יִהְיֶה יָרִיד אַחֵר לְגַמְרֵי, זֶה הַכֹּל שֶׁאַתָּה רוֹאֶה לֹא יִהְיֶה עוֹד, רַק סוּסִים אֲחֵרִים וַעֲגָלוֹת וּסְחוֹרוֹת וַאֲנָשִׁים אֲחֵרִים, וְגַם אֲנִי לֹא אֶהְיֶה וְגַם אַתָּה לֹא תִּהְיֶה. כְּהַיּוֹם אֲנִי שׁוֹאֵל אוֹתְךָ מָה אַתָּה כָּל כָּךְ בָּהוּל וּמְטָרָד שֶׁאֵין לְךָ אֲפִלּוּ זְמַן לְהִסְתַּכֵּל עַל הַשָּׁמַיִם. וַיִּקְרָא אֶת רַבִּי חַיְיקִיל שֶׁהָיָה בְּחֶדֶר אַחֵר וַיֹּאמֶר לוֹ, תִּרְאֶה חַיְיקִיל מַה שֶּׁעָשִׂיתָ עִם הַשֶּׁפַע שֶׁלְּךָ עַד שֶׁאֵין לוֹ אֲפִלּוּ זְמַן לְהִסְתַּכֵּל עַל הַשָּׁמַיִם: (כָּל זֶה שָׁמַעְתִּי מִפִּי רַבִּי נַפְתָּלִי שֶׁשָּׁמַע זֹאת מִפִּי חָתָנוֹ רַבִּי אַבְרָהָם זַ"ל):

1

הוֹדָעַת הָעֲתִידוֹת בְּעִנְיַן גְּזֵרַת הַנָּעֲקְרִיטָען [לְגַיֵּס לְצָבָא הַצָּאר] בְּזֶה הַלָּשׁוֹן: אִיךְ הָאבּ עֶס אָפּ גֶּעשְׁטוּפְט אוֹיף עֶטְלִיכָע אִין צָוואנְצִיג יָאהְר [דַּחִיתִי זֹאת לְעֶשְׂרִים וְכַמָּה שָׁנִים] וְכֵן הָיָה מַמָּשׁ מִכָּוָן. שֶׁמֵּעֵת שֶׁאָמַר זֹאת עַד שֶׁהִתְחִילוּ לִקַּח לַצָּבָא בַּפַּעַם הָרִאשׁוֹן הָיָה בְּעֶרֶךְ עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ שָׁנִים. שָׁמַעְתִּי כָּל זֶה מֵאָבִי הֲרַינִי כַּפָּרַת מִשְׁכָּבוֹ שֶׁשָּׁמַע זֹאת מִפִּי דּוֹדוֹ הָר' רְאוּבֵן יוֹסִיל מֵהַיְיסֶען, וְגַם מִשְּׁאָר אַנְשֵׁי אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זֵכֶר צַדִּיק וְקָדוֹשׁ לִבְרָכָה:

2

הוֹדָעוֹת עֲתִידוֹת לְמֹשֶׁה חִינְקֶעס (עַל הַמָּמוֹן שֶׁלֹּא רָצוּ לִתֵּן לוֹ) בְּזֶה הַלָּשׁוֹן מָ'וָועט דִּיר נָאךְ אַמָאהְל אָן קְלַאפִּין אִין פָּעְנְסְטָער זְאלְסְט נָעהְמָען גָּעלְד [עוֹד יִדְפְּקוּ לְךָ בַּחַלּוֹן שֶׁתִּקַּח

כְּסֶף], וּמְכָוָן כַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה נִתְקַיֵּם אַחֲרֵי כֵן, שָׁנִים רַבּוֹת אַחַר הִסְתַּלְקוּתוֹ. שָׁמַעְתִּי כָּל זֶה מִפִּי רַבִּי אַבְרָהָם דּוֹב זַ"ל שֶׁשָּׁמַע זֹאת מִפִּיו בְּעַצְמוֹ, וְסוֹף הַמַּעֲשֶׂה שֶׁל שִׁלּוּם הַמָּעוֹת רָאָה בְּעֵינָיו. וְעוֹד שָׁמַעְתִּי לָזֶה סִפּוּר גָּדוֹל בַּאֲרִיכוּת מֵאֲבִי הֲרִינִי כַּפָּרַת מִשְׁכָּבוֹ שֶׁשָּׁמַע מִפִּי מוֹהֲרַנַ"ת זַ"ל (מִשֶּׁה חִינְקֶעס הָיָה מֵהָאוֹהֲבִים הַנֶּאֱמָנִים שֶׁל רַבֵּנוּ זַ"ל בִּשְׁבִיל שֶׁרָאָה כַּמָּה מוֹפְתִים מֵרַבֵּנוּ זַ"ל בְּעַצְמוֹ וְסִפְּרָם לַכֹּל, עַד שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִתְקָרֵב הַר' יִצְחָק מִכְּפָר טְשֶׁעְרוֹוִיץ הַסָּמוּךְ לִבְרֶסְלֶב, וְהוּא הַר' יִצְחָק טְשֶׁעְרוֹוועצֶער. וְזֶה אֶחָד מֵהַמּוֹפְתִים שֶׁסִּפֵּר, שֶׁהוּא וְהַר' אַבְרָהָמיל פַֿאיֶעס הָיוּ מְשֻׁתָּפִים בְּעִסְקֵי פּוּדְרִיאַדֶען (שׁוּוּק). וּמַחֲמַת שֶׁמִּתְחִלָּה לֹא הָיוּ עֲשִׁירִים כָּל כָּךְ, הָיוּ מְקַבְּלִים פּוּדְרִיאַדֶען קְטַנִּים מֵהַפּוּדְרִיאַטְשִׁיקֶעס (סוֹכְנִים) הַגְּדוֹלִים שֶׁקִּבְּלוּ אֵצֶל הַגֶּענֶרָעלֶער מֵהַמֶּמְשָׁלָה. אֲבָל הִצְלִיחוּ, עַד שֶׁעִם הַזְּמַן נִתְעַשְּׁרוּ כָּל כָּךְ שֶׁהָיָה בִּיכָלְתָּם לִהְיוֹת כְּאַחַד הַגְּדוֹלִים, וּלְקַבֵּל הַפּוּדְרוּאַד מֵהַגֶּענֶרָעלֶער בְּעַצְמָם. וּבְכֵן בָּאוּ אֶל רַבֵּנוּ זַ"ל לִשְׁאֹל אוֹתוֹ אִם לְקַבֵּל פּוּדְרַאד כָּזֶה, וְרַבֵּנוּ זַ"ל לֹא הִסְכִּים לָזֶה. וְאָמַר אָז הַמַּאֲמָר הַקָּטָן שֶׁבְּלִקּוּטֵי מוֹהֲרַ"ן "שֶׁלִּהְיוֹת מִעֲרָב בֵּין הַגּוֹיִים קָשֶׁה מְאֹד לַעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא". וְהֵם לֹא שָׁמְעוּ לַעֲצָתוֹ וְקִבְּלוּ אֶת אֵיזֶה פָּאדְרַאד אֵצֶל גֶּענֶרָאל אֶחָד. וּבֶאֱמֶת בְּעֵסֶק כָּזֶה קָשֶׁה עוֹד יוֹתֵר לַעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא, בִּשְׁבִיל שֶׁבִּכְדֵי שֶׁהַדְּבָרִים שֶׁהוּא מַעֲמִיד יִמְצָא חֵן בְּעֵינֵי הַגֶּענֶרָאל, צְרִיכִין לִהְיוֹת עִמּוֹ בִּידִידוּת וְחִבָּה יְתֵרָה וְלִפְעָמִים לְהִשְׁתַּתֵּף עִמָּהֶם בְּמִשְׂחַק קְלָפִים, וּבְמִסְבָּה כָּזוֹ כַּנָּהוּג נִמְצָאִים גַּם אֵיזוֹ מְנֻשּׁוֹתֵיהֶם אוֹ בְּתוּלּוֹתֵיהֶם וְדַי לְחַכִּימָא בִּרְמִיזָא. הַסּוֹף הָיָה אָמְנָם בָּזֶה שֶׁבְּעַד כָּל הַפּוּדְרִיַּדֶען סִלְקָה הַמֶּמְשָׁלָה כַּחֹק וּבְמִדָּה גְּדוֹשָׁה, וּבְעַד הַפּוּדְרַאד הַזֶּה לֹא סִלְקָה לָהֶם עַד שֶׁמַּכְרְחִים הָיוּ בִּשְׁבִיל זֶה לִהְיוֹת מִן הַלְּווִים וְאֵינָם פּוֹרְעִים. וּמֵחֲמַת שֶׁהָיוּ עֲשִׁירִים וּמַצְלִיחִים הָיוּ מַשְׁפִּיעִים לְרַבֵּנוּ זַ"ל בְּנְתִינוֹת הֲגוּנוֹת מִפַּעַם לְפַעַם עַד שֶׁנִּתְקַבֵּץ אֶצְלוֹ סְכוּם הָגוּן וּבְאוֹתוֹ הַזְּמַן עָשׂוּ הַלְוָאָה גַּם אֵצֶל רַבֵּנוּ זַ"ל, וְהָיָה סִפּוּק בְּיָדָם לְסַלֵּק לְהַבַּעֲלֵי חוֹבוֹת, מִלְּבַד לְרַבֵּנוּ זַ"ל לֹא סִלְקוּ. פַּעַם אַחַת תָּבַע רַבֵּנוּ זַ"ל אֶת מֹשֶׁה חִינְקֶעס וַיַּעֲנֶה אוֹתוֹ בְּעַזּוּת מִיר הָאבֶּען אַיְיךְ מֶעהָר גֶּעלְד אִיבֶּער גִּינֶעבִּין בְּכָל זֹאת אָמַר לוֹ רַבֵּנוּ זַ"ל שֶׁהַחוֹב בְּעַד הַפּוּדְרַאד יִסָּלֵק לָהֶם, וְעוֹד יִדְּפְקוּ לוֹ בְּהַחֲלוֹן שֶׁיִּסַּע שָׁמָּה לִגְבּוֹת הַחוֹב מָ'וועט דִּיר אַנְקְלַאפִּין אִין פָּענְסְטֶער זָאלְסְט גֶּעהָן נָעמֶען גֶּעלְד. וְכֵן הָיָה שֶׁאַחַר עֶבֶר יוֹתֵר מֵעֶשְׂרִים שָׁנָה אַחַר הִסְתַּלְקוּת רַבֵּנוּ זַ"ל, בְּקָרָה הַמֶּמְשָׁלָה אֶת הַחֶשְׁבּוֹנוֹת וְנִמְצָא חוֹב הַפּוּדְרַאד הַנַ"ל עוֹמֵד בְּלִי סִלּוּק, וּבְכֵן תֵּכֶף נִשְׁלַח שְׁטִיפָּעט [שְׁלִיחַ] לְטוּלְטְשִׁין שֶׁאָז כְּבָר הָיָה הַר' יִצְחָק בֶּן מוֹהֲרַנַ"ת זַ"ל בְּהַפּוֹסְט [דֹּאר], וְהִגִּיעַ הַשְּׁטִיפָּעט אֵלָיו וְשָׁלַח אוֹתוֹ לִבְרֶסְלֶב. וְהַשְּׁלִיחַ הִגִּיעַ לִבְרֶסְלֶב בַּחֲצִי הַלַּיְלָה וְנִתְקַיֵּם נְבוּאַת רַבֵּנוּ זַ"ל וְהַשְּׁטִיפָּעט דָּפַק בַּחַלּוֹן מֹשֶׁה חִינְקֶעס וְבִשֵּׂר לוֹ שֶׁיִּסַּע לִגְבּוֹת חוֹב הַפּוּדְרַאד):

ח

מַה שֶּׁאָמַר קֹדֶם פְּטִירָתוֹ עַל הָאִישׁ מֹשֶׁה חִינְקֶעס הַנַּ"ל שֶׁאִם יְגָרֵשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ וְיִשָּׂא אַחֶרֶת יְהִי לוֹ בָּנִים, וְכֵן הָיָה מְכֻוָּן מַמָּשׁ, כִּי עַל סְמַךְ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הָלַךְ מֹשֶׁה הַנַּ"ל וְנָתַן לְאִשְׁתּוֹ חֲצִי עִשָּׂרוֹ חֵלֶק כְּחֵלֶק מִכָּל אֲשֶׁר יֵשׁ לוֹ מִחוּט עַד שְׂרוֹךְ נַעַל, עַד שֶׁנִּתְרַצִּית לְקַחַת מֵאִתּוֹ גֵּט פִּטּוּרִין וְהוּא נָשָׂא תֵּכֶף אִשָּׁה אַחֶרֶת וְהוֹלִיד עִמָּהּ בֵּן וּבַת, שָׁמַעְתִּי זֹאת מִפִּי אָבִי הֲרִינִי כַּפָּרַת מִשְׁכָּבוֹ וְגַם מִשְּׁאָר אֲנָשִׁים שֶׁשָּׁמְעוּ זֹאת מִפִּיו בְּעַצְמוֹ. וּמוּבָא זֶה גַּם בְּחַיֵּי מוֹהֲרַ"ן בְּהַשִּׂיחוֹת הַשַּׁיָּכִים לְהַתּוֹרוֹת אוֹת כ"ו, וּמַה שֶּׁלֹּא נֶאֱמַר שָׁם הִתְקַיְּמוּת הַדְּבָרִים יָבִין הַבָּקִי בַּסִּפּוּר הַזֶּה מֵעַצְמוֹ: (וְעַיֵּן בִּימֵי הַתְּלָאוֹת בַּאֲרִיכוּת):

ט

שִׁדּוּד הַטָּבַע שֶׁל קְפִיצַת הָאָרֶץ, וְגַם הַפְּלַת שִׂכְחָה מֵעֲנִין שָׁם הָעִיר עַל הָרַב ר' יִצְחָק זַ"ל תֵּכֶף וּמִיָּד אַחַר שֶׁיָּצָא מִשָּׁם, שָׁמַעְתִּי זֹאת מִפִּי רַבִּי שְׁמוּאֵל יִצְחָק זַ"ל בְּעַצְמוֹ (וְעַיֵּן בַּאֲרִיכוּת בְּשִׂיחוֹת וְסִפּוּרִים):

י

גַּם מֵעֲנִין קוֹל הָרַעַשׁ הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא (מְכֻוָּן מַמָּשׁ כְּמוֹ שֶׁמְּדַבְּרִים בְּפַעַם אַחַת אֲלָפִים וּרְבָבוֹת אֲנָשִׁים) שֶׁנִּשְׁמַע בְּחַדְרוֹ שֶׁהָיָה לְבַדּוֹ סָגוּר שָׁם, שָׁמַעְתִּי מִפִּי רַבִּי יְחִיאֵל מֶעְנְדִּיל זַ"ל שֶׁשָּׁמַע זֹאת מִפִּי הָרַב ר' שְׁמוּאֵל יִצְחָק זַ"ל הַנַּ"ל אֲשֶׁר הוּא בְּעַצְמוֹ שָׁכַב אָז סָמוּךְ לְפֶתַח חַדְרוֹ, וְנָפַל עָלָיו כָּל כָּךְ פַּחַד וּרְעָדָה עַד שֶׁמִּגֹּדֶל רְעָדָה וְחֻרְדַּת גּוּפוֹ נָפַל לָאָרֶץ וְנִשְׁאַר כָּךְ שׁוֹכֵב עַל הָאָרֶץ כִּי יָרֵא לְהָזִיז עַצְמוֹ מִמְּקוֹמוֹ עַד שֶׁנִּשְׁקַט הָרַעַשׁ: (וְעַיֵּן בַּאֲרִיכוּת בְּשִׂיחוֹת וְסִפּוּרִים):

יא

אֲשֶׁר הִגִּיד פַּעַם אַחַת לְר' מֵאִיר הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁהָיָה לוֹ בְּעֵת עֲלוֹתוֹ עַל הָעֲגָלָה לִנְסֹעַ אֵלָיו, שָׁמַעְתִּי מִפִּי בְּנוֹ ר' שִׁמְחָה זַ"ל שֶׁשָּׁמַע מִפִּי אָבִיו בְּעַצְמוֹ.

אָמַר הַמַּעְתִּיק:

שָׁמַעְתִּי מֵאֲנָשִׁי שְׁלוֹמֵנוּ בַּאֲרִיכוּת קְצָת, כִּי זֶה הָר' מֵאִיר הָיָה כְּמוֹ בֶּן בַּיִת אֵצֶל רַבֵּנוּ זַ"ל וּכְשֶׁבָּא לַאֲדָמוֹ"ר זַצַ"ל הָיָה מוֹסֵר לוֹ כָּל הַמַּפְתֵּחוֹת וְכוּ'. וּפַעַם אַחַת נָסַע בְּיִחַד עִם הָרַב ר' יוּדִיל זַ"ל לַאֲדָמוֹ"ר זַצַ"ל וְסִפֵּר הָרַב ר' יוּדִיל זַ"ל שֶׁאִם הָיָה רַבֵּנוּ זַ"ל בְּדוֹר שֶׁל תַּנָּאִים הָיָה גַּם כֵּן חִדּוּשׁ. וְעָנָה הָר' מֵאִיר הַנַּ"ל שֶׁהוּא אֵינוֹ מַחֲזִיק אֶת רַבֵּנוּ זַ"ל גָּדוֹל כָּל כָּךְ רַק לְגָדוֹל הַדּוֹר שֶׁל עַכְשָׁו. וּכְשֶׁבָּאוּ אֶל רַבֵּנוּ זַ"ל אָמַר לוֹ רַבֵּנוּ זַ"ל כְּשֶׁאֵין מַאֲמִינִים בִּי לָמָּה נוֹסְעִים אֵלַי, וְאָמַר לוֹ אַגִּיד לְךָ הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁלְּךָ בְּעֵת עֲלוֹתְךָ עַל הָעֲגָלָה אָמַר לוֹ אִם אַתֶּם יוֹדְעִים תֹּאמְרוּ, וַיֹּאמֶר לוֹ רַבֵּנוּ זַ"ל וְנִשְׁתּוֹמֵם וְאָמַר אִם כֵּן אֶשְׁאֵר אֶצְלְכֶם. וַיַּתְעֵהוּ אוֹתוֹ אֲדָמוֹ"ר

זַ"ל וַיֹּאמֶר לוֹ מֻחְכָּמָה הִכַּרְתִּי זֹאת בִּכְנִיסָתְךָ לַבַּיִת וּבְהַשָּׁלוֹם עֲלֵיכֶם. וְקִבֵּל דְּבָרָיו וְנָסַע מִמֶּנּוּ, וּבְאֶמְצַע הַדֶּרֶךְ הִתְפַּלֵּא עַל עַצְמוֹ וְאָמַר מַה זֶּה שֶׁהִנַּחְתִּי לְהַתְעוֹת אוֹתִי, הֲלֹא אִי אֶפְשָׁר לֵידַע זֹאת כִּי אִם בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ מַמָּשׁ, וְזֶה פֶּלֶא גָּדוֹל וְיוֹתֵר מוֹפֵת מַה שֶּׁיָּכוֹל לְהַתְעוֹת אוֹתִי וְכוּ': (וְעַיֵּן בְּהַשִּׂיחוֹת הָר"נ סִימָן קפ"ג מַה שֶּׁכָּתַב מוֹרֵנוּ הָרַב רַבִּי נָתָן זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁגַּם לְכַמָּה אֲנָשִׁים הִגִּיד מַה שֶּׁעָשׂוּ):

יב

מַה שֶּׁהוֹדִיעַ לְר' מֵאִיר הַנַּ"ל בְּעִנְיַן הַבָּנִים וּבְעִנְיַן הָעֲנִיּוּת גַּם זֶה שָׁמַעְתִּי מִפִּי בְּנוֹ ר' שִׂמְחָה הַנַּ"ל שֶׁשָּׁמַע מִפִּיו בְּעַצְמוֹ. (אָמַר הַמַּעְתִּיק: שָׁמַעְתִּי מֵאֲנַ"שׁ בַּאֲרִיכוּת גָּדוֹל אַךְ אֲסַפֵּר בְּקִצּוּר), כִּי זֶה הָר' מֵאִיר הָיָה דַּר בְּמֶעדְוֶועדוּבְקָא וְהָיָה עָשִׁיר גָּדוֹל מְאֹד שֶׁהָיוּ אוֹכְלִים אֶצְלוֹ בִּכְלֵי כֶּסֶף וְרוֹחֲצִים בִּכְלֵי זָהָב וְלֹא הָיָה לוֹ בָּנִים. (וּפַעַם אַחַת הִתְאַכְסֵן אֶצְלוֹ הָרַבִּי מָרְדְּכַי מִטְשֶׁשְׁרְנָאבִּיל זַ"ל וּבָנָיו, וּבִקְּשָׁה אֵשֶׁת הָר' מֵאִיר הַנַּ"ל מִמֶּנּוּ שֶׁיִּהְיֶה לָהּ בָּנִים, וַיֹּאמֶר לָהּ עוֹד אַתְּ רוֹצָה בָּנִים, דַּיֵּךְ שֶׁאֲנִי וּבָנַי מִתְאַכְסְנִים אֶצְלֵךְ) וּפַעַם אַחַת נָסְעָה אֶל רַבֵּנוּ זַ"ל בְּרַעַשׁ וְהִתְעוֹרְרוּת בְּעִנְיַן בָּנִים, וְרַבֵּנוּ זַ"ל סִבֵּב אֶת עַצְמוֹ בַּבַּיִת מִקִּיר אֶל קִיר, וּפָנָיו הָיָה אֵשׁ לוֹהֵט מַמָּשׁ. וְכִמְעַט שֶׁהָיָה לָהּ חֲרָטָה עַל מַה שֶּׁהִטְרִיחָה אֶת רַבֵּנוּ זַ"ל כָּל כָּךְ אַחַר כָּךְ אָמַר לָהּ רַבֵּנוּ זַ"ל שֶׁיִּהְיֶה לָהּ בֵּן אֲבָל תַּפְסִיד הָעֲשִׁירוּת. וְיִהְיֶה לָהּ עֲנִיּוּת כָּל כָּךְ עַד שֶׁלֹּא יִהְיֶה לְהַיֶּלֶד רַק טַלִּית קָטָן אֶחָד, וּכְשֶׁיְּכַבְּסוּ אוֹתוֹ לֹא יִהְיֶה לוֹ אֶחָד לִלְבֹּשׁ, וְיִצְטָרֵךְ לְהַמְתִּין עַד שֶׁיִּתְיַבֵּשׁ. וְהִסְכִּימָה גַּם לָזֶה, וַיֹּאמֶר לָהּ שֶׁמֵּהַצַּרְךָ לִשְׁאֹל גַּם אֶת בַּעְלָהּ אִם יַסְכִּים, וְגַם הוּא הִסְכִּים, וְנוֹלַד לָהֶם בֵּן. וְאַחַר אֵיזוֹ שָׁנִים כְּשֶׁנִּצְרַךְ רַבֵּנוּ זַ"ל לִנְסֹעַ לְמֶעדְוֶועדוּבְקָא נָסַע דֶּרֶךְ קְרוֹמֶענְשְׁטוּךְ לַעֲשׂוֹת הַחֲתָנָה שֶׁל שָׂרָה'קִי עִם הָרַב ר' יִצְחָק אַיְיזִיק בֶּן הָרַב ר' לֵיבּ מִדּוֹבְרָאוּוְנָא, לֹא נִכְנַס לְבֵיתָם רַק נִכְנַס לְהַבַּיִת הַכְּנֶסֶת וְרָאָה אֶת הַיֶּלֶד שֶׁל ר' מֵאִיר הַנַּ"ל וּבָחַן אוֹתוֹ בְּלִמּוּדוֹ, וְאָמַר אֲהָהּ הֶפְסֵד גָּדוֹל וְכוּ'. וְנָסַע לְדַרְכּוֹ וְהַיֶּלֶד בָּא לְבֵיתוֹ וְסִפֵּר לְאִמּוֹ הַנַּ"ל וְהָיוּ לָהּ יִסּוּרִים גְּדוֹלִים. וּלְעֵת עֶרֶב נִפְטַר הַיֶּלֶד, וְאִמּוֹ סָגְרָה אֶת עַצְמָהּ בְּחֶדֶר מְיֻחָד וְלֹא רָצְתָה לְהִתְנַחֵם וּלְדַבֵּר עִם שׁוּם אָדָם. וּכְשֶׁחָזַר רַבֵּנוּ זַ"ל לְמֶעדְוֶועדוּבְקָא נִכְנַס לְהִתְאַכְסֵן אֶצְלָם. וְתֵכֶף יָצְאָה מֵהַחֶדֶר וְאָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל שֶׁהוּא נוֹטֵל מִמֶּנָּה הַשְׁבָּעָה יְמֵי אֲבֵלוּת כִּי הַחֲתָנָה תִּהְיֶה אֶצְלָהּ וְהִיא תִּהְיֶה מְחֻתָּנֶת. וְכֵן קִיְּמָה וְעָשְׂתָה כָּל צָרְכֵי הַחֲתֻנָּה כְּמוֹ אַחַד הַגְּבִירִים הַגְּדוֹלִים, וְהִלְבִּישָׁה אֶת הַכַּלָּה וְנָסְעוּ לְמוּל הֶחָתָן. וְתַעַשׂ הֶחָתָן־מָאהֶל וּבִפְרָט הַחֲתָנָה בְּרֹב פְּאֵר וְיִפְי, וְהִיא הָיְתָה מְלֻבֶּשֶׁת בַּעֲדֵי זָהָב כְּמוֹ מְחֻתֶּנֶת וְנָתְנָה דְּרָשָׁה־ גִּישַׁאנְק [דוֹרוֹן דְּרָשָׁה] מְנוֹרַת־זָהָב גְּדוֹלָה. וְאַחַר כָּךְ קָרָאָהּ רַבֵּנוּ זַ"ל וְאָמַר לָהּ שֶׁתֵּלֵד בֵּן וְתִקְרָא שְׁמוֹ נַחְמָן וַאֲנִי שְׁמִי נַחְמָן בֶּן פֵּינָא וְהוּא גַּם כֵּן (כִּי שְׁמָהּ הָיָה פֵּינָא). וּכְמוֹ שֶׁאֲנִי חִדּוּשׁ בַּדָּבָר שֶׁלִּי, כֵּן הוּא יִהְיֶה חִדּוּשׁ בְּדָבָר שֶׁלּוֹ וּבִלְבַד

שֶׁתְּקַיֵּם אֵלּוּ הַתְּנָאִים שֶׁהִיא לֹא תְּנִיק אוֹתוֹ רַק מֵינֶקֶת. וְגַם הַמֵּינֶקֶת תָּנִיק רַק בִּימֵי טׇהַר וְשֶׁהִיא לֹא תִּרְאֶה אֶת הַיֶּלֶד כְּלָל בִּימֵי טֻמְאָתָהּ. וְכֵן הָיָה שֶׁיַּלְדָה בֵּן אֲבָל לֹא קַיָּמָה, כִּי הָיָה חוֹלֶה וְהָלְכָה לִרְאוֹת אוֹתוֹ בִּימֵי טֻמְאָתָהּ, וְגַם הַמֵּינֶקֶת הֵנִיקָה אוֹתוֹ בִּימֵי טֻמְאָתָהּ. וְנָסְעָה לַאֲדָמוֹ"ר זַצַ"ל לִשְׁאֹל אִם תִּתֵּן אוֹתוֹ לְמֵינֶקֶת אַחֶרֶת. וְאָמַר עַכְשָׁו לֹא אִכְפַּת עוֹד כְּלָל כֵּיוָן שֶׁכְּבָר לֹא קַיָּמוּ. וְלֹא יִהְיֶה עוֹד חִדּוּשׁ כַּנַ"ל וְכָךְ הָוָה:

יג

הַמַּעֲשֶׂה מֵהַיְנוּקָא בְּעֵת נְסִיעָתוֹ לְנָאוְוירִיטְשׁ שָׁמַעְתִּי מִפִּי כַּמָּה אֲנָשִׁים שֶׁשָּׁמְעוּ זֹאת מִפִּי ר' שְׁמוּאֵל בְּעַצְמוֹ: (וְעַיֵּן בְּשִׂיחוֹת וְסִפּוּרִים כְּרָךְ ד' בַּאֲרִיכוּת).

יד

הַמַּעֲשֶׂה מֵהַפּוֹשְׁעִים שֶׁרָצוּ לְהַכּוֹתוֹ וְהַנֵּס שֶׁהָיָה לוֹ וְהַמַּפָּלָה שֶׁהָיָה לָהֶם שָׁמַעְתִּי כָּל זֶה מִפִּי אָבִי הֲרִינִי כַּפָּרַת מִשְׁכָּבוֹ שֶׁשָּׁמַע מִפִּי מוֹהֲרַנ"ת זַ"ל בְּעַצְמוֹ: (פַּעַם אַחַת בִּנְסִיעַת רַבֵּנוּ זַ"ל מִמָּעזִ'יבּוּז' לִבְרַסְלֶב וְהַדֶּרֶךְ הָרָגִיל הוּא עַל יַד נָעמִירוֹב, בְּהִוָּדַע הַדָּבָר לְהַמִּתְנַגְּדִים, וּבְכֵן בְּיוֹם זֶה יָצְאוּ מִחוּץ לָעִיר וּמַקְלוֹת בְּיָדָם בִּכְדֵי לְהַכּוֹתוֹ. כְּשֶׁשָּׁמְעוּ אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ דָּבָר זֶה עָשׂוּ גַּם הֵמָּה כְּמוֹתָם וּמַקֵּל אִישׁ בְּיָדוֹ בִּכְדֵי לְהַצִּיל אֶת רַבֵּנוּ זַ"ל מִידֵיהֶם. וּשְׁתֵּי הַחֲבוּרוֹת עָמְדוּ עַל הַדֶּרֶךְ וּלְחַכּוֹת עַל בּוֹאוֹ, אֲבָל מֵה' הָיָה שֶׁהוֹפִיעַ עָלָיו בְּרוּחַ קָדְשׁוֹ, וּבְאַחַת הָאַכְסַנְיוֹת בִּכְפַר סָמוּךְ לְנָעמִירוֹב שֶׁנִּכְנַס רַבֵּנוּ זַ"ל שָׂמָּה, שָׁאַל אֵצֶל בַּעַל הָאַכְסַנְיָא אִם אֶפְשָׁר לְהַטּוֹת מֵהַדֶּרֶךְ הָרָגִיל וּלְנָסֵעַ בְּאֵיזוֹ דֶּרֶךְ אַחֵר לִבְרַסְלֶב, וְלֹא דֶּרֶךְ נָעמִירוֹב. וַיֹּאמֶר לוֹ הַבַּעַל אַכְסַנְיָא שֶׁאֶפְשָׁר בְּאֵיזֶה דֶּרֶךְ מְעַקֵּם בְּצִדֵּי הַכְּפָרִים, וְכֵן עָשָׂה רַבֵּנוּ זַ"ל וְעָשָׂה דַּרְכּוֹ עִם צִדֵּי הַכְּפָרִים וּבָא בְּשָׁלוֹם לִבְרַסְלֶב. וּשְׁנֵי הַחֲבוּרוֹת עוֹמְדִים הֶכָן וּמְחַכִּים וְאַגַּב הִגִּיעַ זְמַן מִנְחָה, וְעִם זֶה הַבִּטָּחוֹן שֶׁבְּלֵב חֲבוּרַת אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ שֶׁלֹּא יַגִּיעַ שׁוּם הֶזֵּק לְרַבֵּנוּ זַ"ל, חָזְרוּ חֲבוּרַת אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ הָעִירָה נָעמִירוֹב, וַחֲבוּרַת הַמִּתְנַגְּדִים עוֹמְדִים בְּמִרְדְּם וְעוֹד בְּלֵב שָׂמֵחַ בְּתִקְוַת הַצְּלָחַת הַשָּׂעָה בְּאֵין מַפְרִיעַ. פִּתְאֹם רָאוּ מֵרָחוֹק עֲגָלָה חֲצִי מְכֻסָּה (בָּאעד) נוֹסַעַת וּמִמַּעַל עוֹמְדִים שְׁנֵי אֲנָשִׁים כְּמִנְהַג נְסִיעַת רַבִּי עִם מְשַׁמְּשִׁים, עָשׂוּ עוֹד הִתְחַכְמוּת וְתֵכֶף הִתְחַבְּאוּ בְּאֵיזוֹ מְעָרוֹת וּבְקָעִים בִּכְדֵי כְּשֶׁתַּגִּיעַ הָעֲגָלָה יֵצְאוּ מִמַּחֲבוֹאָם וְיִתְנַפְּלוּ עָלֶיהָ לַעֲשׂוֹת מַעֲשֵׂיהֶם מַעֲשֵׂי רֶצַח, וְכֵן הָיָה, וּבְהִתְחַכְּמוּת הִתְנַפְּלוּ עַל הָעֲגָלָה הַמְכֻסָּה בְּבָאעד שֶׁבְּתוֹכָהּ לֹא הָיָה רַבֵּנוּ זַ"ל כִּי אִם רַבָּנִית אַחַת עִם שְׁנֵי גַּבָּאִים. כְּשֶׁרָאוּ זֹאת חָזְרוּ הָעִירָה בְּחֶרְפָּה וּבוּשָׁה וּבְבֶהָלָה, הָרַבָּנִית עִם הַגַּבָּאִים הֵבִינוּ שֶׁהַמָּה לֹא גַּזְלָנִים שֶׁבָּאִם הָיוּ גַּזְלָנִים וְרוֹצְחִים לֹא הָיוּ בּוֹרְחִים מִצַּעֲקַת הַנּוֹפְלִים בִּידֵיהֶם, וְכֵן רָאוּ מֵאֲחוֹרֵיהֶם שֶׁהַמָּה אַדְרַבָּא כַּנִּרְאֶה חֲסִידִים וְאַנְשֵׁי מַעֲשֶׂה, וְהָיָה הַדָּבָר אֲצָלָם לְפֶלֶא. וַיְהִי כְּבוֹאָם הָעִירָה כַּמּוּבָן תֵּכֶף סִפְּרוּ הַדָּבָר לִפְנֵי אַנְשֵׁי הָעִיר וְנִתְוַדַּע הַדָּבָר וְהָיוּ לְחֶרְפָּה

וּלְקַלּוֹן לְכָל אַנְשֵׁי הָעִיר. וְאֶחָד מֵהֶם מִגְּדֶל הַבּוּשָׁה וְהַחֲרָטָה שֶׁלַּח מַתָּנָה לְרַבֵּנוּ זַ"ל בִּכְדֵי לְפַיְּסוֹ. וְרַבֵּנוּ זַ"ל אָמַר עַל זֶה שֶׁבְּוַדַּאי טוֹב הַדָּבָר שֶׁשָּׁלַח לְפַיְּסוֹ אֲבָל לֹא מִשּׁוּם זֶה יִפָּטֵר גַּם מֵאֵיזֶה עֹנֶשׁ. וְגַם לַחֲבוּרַת אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ שֶׁיָּצְאוּ לְהַצִּילוֹ אָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל שֶׁלֹּא הָיָה לָהֶם לִסְמֹךְ עַל הַנֵּס בְּבִטָּחוֹן עַל גֹּדֶל צִדְקָתוֹ. וְדַיְקָא לְחַכּוֹת כָּל הָעֵת עִם חֲבוּרַת הַמִּתְנַגְּדִים. מִשּׁוּם "לֹא תַעֲמֹד עַל דַּם רֵעֶךָ". וְלַה' הַיְשׁוּעָה):

טו

הוֹדָעָה בְּרֶמֶז מֵעִנְיַן "הַאבָּארֶע – עֲבֵרָה" שָׁמַעְתִּי בַּאֲרִיכוּת מִפִּי אָבִי הֲרִינִי כַּפָּרַת מִשְׁכָּבוֹ שֶׁשָּׁמַע מִפִּי מֹשֶׁה חִינְקֶעס. פַּעַם אַחַת הָיָה אֵצֶל רַבֵּנוּ זַ"ל וְאָמַר: "מַה זֶּה קוֹל דְּפִיקוֹת שֶׁאֲנִכִי שׁוֹמֵעַ לָךְ וּרְאֵה"!. וְאָנֹכִי לֹא שָׁמַעְתִּי יָצָאתִי הַחוּצָה וְלֹא שָׁמַעְתִּי כְּלוּם הָלַכְתִּי מִמָּקוֹם לְמָקוֹם וְשָׁאַלְתִּי אֶת פִּי אֵיזוֹ אֲנָשִׁים מַה זֶּה קוֹל הַדְּפִיקוֹת? וְאָמְרוּ לִי שֶׁמֹּשֶׁה הֶעניֶעס בּוֹנֶה הַאבָּארֶע [בִּיתָן]. וּכְשֶׁאָמַרְתִּי לוֹ אָמַר לִי: "אַהּ אַהּ הַאבָּארֶע – עֲבֵרָה הַאבָּארֶע־עֲבֵרָה". אַחַר כַּמָּה שָׁנִים כְּבָר אַחַר הִסְתַּלְקוּת רַבֵּנוּ זַ"ל הָיָה לִי אֵיזֶה דָּבָר נָחוּץ לִהְיוֹת אֵצֶל מֹשֶׁה הֶעניֶעס. הָלַכְתִּי אֵלָיו וְלֹא מְצָאתִיהוּ בְּבֵיתוֹ וּבְנֵי בֵּיתוֹ אָמְרוּ לִי שֶׁאֶפְשָׁר הוּא בְּהַאבָּארֶע. הָלַכְתִּי אֶל הַאבָּארֶע וּפָתַחְתִּי הַדֶּלֶת וּמְצָאתִיו עוֹבֵר עֲבֵרָה רַחֲמָנָא לִצְלַן. כְּשֶׁרָאִיתִי מַעֲשֶׂה זוֹ – נִזְכַּרְתִּי בִּנְבוּאָתוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ זַ"ל "הַאבָּארֶע־עֲבֵרָה". תֵּכֶף הָלַכְתִּי לְהָרַב מִבְּרַסְלֶב לְסַפֵּר לוֹ:

טז

מַה שֶּׁאָמַר לְהָאִישׁ שֶׁהָלַךְ בְּכָל יוֹם לְהַמְּנְיָן שֶׁלּוֹ בְּאוּמָיִן שֶׁבַּעֲבוּר זֶה יִפָּקֵד בְּבֵן זָכָר, שָׁמַעְתִּי מִפִּי ר' מֹשֶׁה בֶּן ר' אַבְרָהָם חַיִּים שֶׁשָּׁמַע מִבְּנוֹ הַנּוֹלָד מִזֶּה:

יז

הוֹדָעָתוֹ בְּזַאסְלֶב שֶׁבְּשָׁעָה זֹאת נוֹלַד בֵּן אֵצֶל ר' יַעֲקֹב בֶּן ר' יוּדִיל בִּבְרַסְלֶב. שָׁמַעְתִּי זֹאת מִבְּנוֹ הָר' יוֹאֵל שֶׁשָּׁמַע זֹאת מִפִּי אָבִיו בְּעַצְמוֹ:

יח

מַה שֶּׁהוֹדִיעַ בְּמוֹצָאֵי יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁנֶּחְתַּם הַדִּין עַל הַמִּתְנַגֵּד שְׁלֹמֹה מֵהַיְיסֶעִן שֶׁיָּמוּת. שָׁמַעְתִּי זֹאת מֵאָבִי הֲרִינִי כַּפָּרַת מִשְׁכָּבוֹ וּמֵר' יִצְחָק מֵהַיְיסֶעִן שֶׁשָּׁמְעוּ זֹאת מִפִּי אָחִי זְקֵנִי רַבִּי רְאוּבֵן יוֹסֵף שֶׁיָּשַׁב אֵצֶל אַדְמוֹ"ר זַצַ"ל בְּעֵת הַהִיא שָׁנָה תְּמִימָה, וְלֹא הָיָה בְּאֶפְשָׁרוּתוֹ לָשׁוּב לְבֵיתוֹ מֵרְדִיפַּת הַמִּתְנַגֵּד הַנַּ"ל. וְתֵכֶף אַחַר מוֹתוֹ בַּחֹרֶף הַהוּא שֶׁאַחַר יוֹם הַכִּפּוּרִים הַנַּ"ל חָזַר מִיָּד לְבֵיתוֹ:

יט

מַה שֶּׁצִּוָּה לְאָחִי זְקֵנִי הָר' רְאוּבֵן יוֹסֵף הַנַּ"ל שֶׁכָּל הוֹרָאָה שֶׁיִּשְׁמַע מִפִּי הָרַב דְּעֵירוֹ יֹאמַר תָּמִיד בְּהִפּוּךְ, וְכֵן הָיָה מְקַיֵּם אָחִי זְקֵנִי הָר' רְאוּבֵן יוֹסֵף הַנַּ"ל, שֶׁגַּם אִם הוּא לֹא זָכַר בְּעַצְמוֹ אֶת פְּסַק הַהוֹרָאָה, אֲבָל מֵעִקָּם רְאוֹתוֹ תָּמִיד עַיִן בְּעַיִן אֲמִתַּת דִּבְרֵי אַדְמוֹ"ר זַ"ל הָיָה אוֹמֵר תָּמִיד לְהִפּוּךְ מִדִּבְרֵי הָרַב הַנַּ"ל. וְכַאֲשֶׁר פָּתְחוּ אֶת סִפְרֵי הַפּוֹסְקִים לְעַיִן כְּדִבְרֵי מִי הַפָּסָק הָיוּ רוֹאִים בְּעֵינֵיהֶם שֶׁהָאֱמֶת כִּדְבָרָיו. עַד שֶׁבָּרַח הָרַב הַהוּא מִן הָעִיר עִם כָּל בְּנֵי בֵּיתוֹ בְּחֶרְפָּה וּבוּשָׁה גְּדוֹלָה: שָׁמַעְתִּי כָּל זֶה מִפִּי אָבִי הֶרִינִי כַּפָּרַת מִשְׁכָּבוֹ וּמִשְּׁאָר אֲנָשִׁים שֶׁשָּׁמְעוּ זֹאת מִפִּיו בְּעַצְמוֹ:

כ

אֶת אֲשֶׁר חִלֵּק פַּרְנָסָתוֹ לְהָאֲנָשִׁים שֶׁגֵּרְשׁוּ אוֹתָם מִן הַכְּפָרִים וְכָל אֲשֶׁר יָצָא מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ לֹא שָׁב רֵיקָם, שָׁמַעְתִּי כָּל זֶה בַּאֲרִיכוּת מֵאָבִי הֶרִינִי כַּפָּרַת מִשְׁכָּבוֹ שֶׁשָּׁמַע זֹאת מִמּוֹהֲרַנַ"ת זַ"ל, וְגַם מִפִּי הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה בְּעַצְמָם:

כא

בָּעֵת אֲשֶׁר גָּלָה לְמוֹהֲרַנַ"ת וּלְרַבִּי נַפְתָּלִי זַ"ל הַסּוֹד הַכָּמוּס מֵעִנְיַן בִּיאַת הַגּוֹאֵל יָשַׁב אָז גַּם חֲתָנוֹ ר' יוֹסֵף זַ"ל סָמוּךְ וְדָבוּק אֵלָיו מַמָּשׁ וְגַם שְׁנֵי אֲנָשִׁים מִטֶּעפְּלִיק עָמְדוּ אָז עַל מַדְרֵגוֹת הָעֲגָלָה (שְׁטַיְג) מִזֶּה אֶחָד וּמִזֶּה אֶחָד וּפְנֵיהֶם לַאדְמוֹ"ר זַ"ל. בְּכָל עֵת הַנִּסְיעָה (שֶׁנָּסְעוּ אָז מִלַּאדִיזִין לְטֶעפְּלִיק) וְקוֹלוֹ זַ"ל בְּעֵת שֶׁדִּבֵּר, כָּל זֹאת נִפְסַק בְּנִפְלָאוֹת כָּאֵלֶּה עַד שֶׁלֹּא נוֹדַע כְּלָל לַחֲתָנוֹ וְלִשְׁנֵי הָאֲנָשִׁים הַנַּ"ל אִם הוּא מְדַבֵּר עִם מוֹהֲרַנַ"ת וְרַבִּי נַפְתָּלִי זַ"ל שֶׁיִּשְׁבוּ לְנֶגְדּוֹ. וְשָׁמַעְתִּי זֹאת מִפִּי כַּמָּה אֲנָשִׁים וְגַם מֵאָבִי הֶרִינִי כַּפָּרַת מִשְׁכָּבוֹ שֶׁשָּׁמְעוּ מִפִּי הַנַּ"ל, אֲשֶׁר הָיוּ רְגִילִים לְסַפֵּר זֹאת בְּכָל פַּעַם:

כב

הַמַּעֲשֶׂה מֵהַשֵּׁנִי מַצֵּבוֹת

אָמַר הַמַּעְתִּיק:

שְׁמַעֲשֶׂה כָּךְ הָיָה שֶׁפַּעַם אַחַת הָיָה רַבֵּנוּ זַ"ל בְּטֶעפְּלִיק וְהָיָה בְּעֶזְרַת בֵּית הַכְּנֶסֶת (פְּאלִישׁ) וְרָאָה מַצֵּבוֹת מֻנָּחִים, וּשְׁתֵּי מַצֵּבוֹת וּרְשִׁימַת אוֹתִיּוֹתֵיהֶם זֶה עַל זֶה. וְאָמַר אֲפִלּוּ לְאַחַר מִיתָה אֵין לָהֶם בּוּשָׁה. וְנִתְוַדַּע שֶׁאֵלּוּ הַשְּׁתֵּי מַצֵּבוֹת הָיוּ אֶחָד בִּשְׁבִיל אִישׁ וְאֶחָד בִּשְׁבִיל אִשָּׁה שֶׁהָיוּ נֶחֱשָׁדִים עוֹד זֶה עַל זֶה בְּחַיֵּיהֶם] שָׁמַעְתִּי מֵאָבִי הֶרִינִי כַּפָּרַת מִשְׁכָּבוֹ שֶׁשָּׁמַע מִפִּי ר' מֹשֶׁה דַּיָּן וּמוֹרֶה צֶדֶק דִּקְהִלַּת קֹדֶשׁ טֶעפְּלִיק שֶׁבְּעֵינָיו רָאָה וּבְאָזְנָיו שָׁמַע זֹאת:

כג

אֶת אֲשֶׁר אָמַר אֲז עַל שְׁנֵי יְלָדֵי ר' שְׁמוּאֵל מִטֶּעפְּלִיק אֵיידֶער צֻוויא שְׁלַאפֶּע אִיז גְּלַיְיכָער אֵיינְס אַ גִּיזוּנְדְ'ס [תַּחַת שְׁנַיִם חֲלָשִׁים עָדִיף אֶחָד בָּרִיא] וְכֵן הָוָה.

אָמַר הַמַּעְתִּיק:

שְׁמַעְתִּי שֶׁהַמַּעֲשֶׂה הָיְתָה שֶׁנּוֹלְדוּ לְר' שְׁמוּאֵל הַנַּ"ל תְּאוֹמִים, וְרַבֵּנוּ זַ"ל הָיָה אֶצְלוֹ עַל הַבְּרִית מִילָה וְהָיָה אָז סַנְדָּק וְאָז אָמַר כָּל זֶה כַּנַּ"ל, וְכֵן הָוָה שֶׁהַתְּאוֹמִים מֵתוּ וְאַחַר כָּךְ נוֹלַד לוֹ בֵּן בָּרִיא וְחָזָק) גַּם זֶה שָׁמַעְתִּי מִפִּי אָבִי הֲרֵינִי כַּפָּרַת מִשְׁכָּבוֹ שֶׁשָּׁמַע מִפִּי ר' מֹשֶׁה מוֹרֵה צֶדֶק הַנַּ"ל:

כד

הַמַּעֲשֶׂה מֵרְפּוּאַת חֻלְיוֹ הָרָאָה לְרַבִּי נַפְתָּלִי זַ"ל שָׁמַעְתִּי מֵאָבִי הֲרֵינִי כַּפָּרַת מִשְׁכָּבוֹ שֶׁשָּׁמַע זֹאת מִפִּי רַבִּי נַפְתָּלִי זַ"ל בְּעַצְמוֹ. (אָמַר הַמַּעְתִּיק שָׁמַעְתִּי שֶׁהַמַּעֲשֶׂה כָּךְ הָיְתָה, אַחַר בִּיאָתוֹ מִלֶּעמְבֶּרְג הָיָה דַּרְכּוֹ לִסַּע חוּץ לָעִיר. וּפַעַם אַחַת לָקַח אִתּוֹ אֶת מוֹהֲרַנַ"ת וְרַבִּי נַפְתָּלִי זַ"ל וּבָאוּ לְקֶרֶעטְשְׁמִי אֶחָד וְנָתְנוּ לָהֶם שָׁם גְּבִינָה לֶאֱכֹל, וְרַבִּי נַפְתָּלִי הָיָה לוֹ גַּם כֵּן חֻלְיוֹ הָרָאָה כְּמוֹ אַדְמוֹ"ר זַצַ"ל. וְהוּא זַ"ל וְרַבִּי נַפְתָּלִי לֹא רָצוּ לֶאֱכֹל מֵחֲמַת שֶׁמַּזִּיק לַחוֹלַאַת הַזֹּאת, וּמוֹהֲרַנַ"ת לֹא רָצָה לֶאֱכֹל בִּלְעָדָם, וְאָמַר מוֹהֲרַנַ"ת זַ"ל לְרַבִּי נַפְתָּלִי שֶׁיֹּאכַל וְלֹא יַזִּיק לוֹ, וְאָמַר רַבִּי נַפְתָּלִי אַתָּה אוֹמֵר לִי? כְּשֶׁרַבֵּנוּ זַ"ל יֹאמַר לִי. [אַז דֶּעֶר רַבִּי וֶועט מִיר זָאגָען] וְאָמַר לוֹ אַדְמוֹ"ר זַצַ"ל שֶׁיֹּאכַל עִם מוֹהֲרַנַ"ת. וְאָכַל הָרַב ר' נַפְתָּלִי עִם מוֹהֲרַנַ"ת זַ"ל. וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁנִּסְעוּ בַּחֲזָרָה הָעִירָה עָשָׂה רַבִּי נַפְתָּלִי אַ' הוּס [שׁעוּל], וְאָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל הַרְאִיתֶם סְ'אִיז שׁוֹין גָּאר נִיט דֶּער הוּס, אִיךְ הָאב גִּימַיְינְט אַז עֶר וֶועט זִיךְ פְּרִיעֶר אָפּ פַּארְטִיגֶען פַּאר מִיר [אֵין זֶה כְּבָר כְּלָל אוֹתוֹ שׁעוּל הַקּוֹדֵם, אֲנִי חָשַׁבְתִּי שֶׁהוּא יִפָּטֵר לְפָנַי], וְהַמּוּבָן מִדְּבָרָיו שֶׁבְּזֶה הַמַּאֲכָל הִמְשִׁיךְ לוֹ רְפוּאָה לְמַחֲלָתוֹ. וְאָז בְּאוֹתוֹ הָרֹאשׁ הַשָּׁנָה אָמַר הַתּוֹרָה תִּקְעוּ מֻמְשָׁלָה בְּלִקּוּטֵי מוֹהַר"ן תִּנְיָנָא סִימָן א'. וְשָׁם מוּבָא זֶה שֶׁיְּכוֹלִין לְהַמְשִׁיךְ כֹּחוֹת הָרְפוּאָה לְתוֹךְ כָּל דְּבַר מַאֲכָל עַיֵּן שָׁם וְכוּ':

כה

מַה שֶּׁעָבַר עַל רַבִּי יוּדִיל וְרַבִּי שְׁמוּאֵל אַיְיזִיק זַ"ל בְּעֵת שֶׁנִּסְעוּ בִּפְקֻדָּתוֹ עֲבוּר הִשְׁתַּדְּלוּת בְּתַעֲלוּמוֹתָיו לְמַהֵר גְּאֻלָּתֵנוּ. שָׁמַעְתִּי מִזֶּה קְצָת דְּקְצָת רָאשֵׁי פְּרָקִים מֵאָבִי הֲרֵינִי כַּפָּרַת מִשְׁכָּבוֹ שֶׁשָּׁמַע מִפִּי מוֹהֲרַנַ"ת זַ"ל, וְגַם מֵר' יְחִיאֵל מֶעְנְדִיל זַ"ל שָׁמַעְתִּי זֹאת שֶׁהוּא שָׁמַע מִפִּי רַבִּי יוּדִיל זַ"ל בְּעַצְמוֹ.

אָמַר הַמַּעְתִּיק:

שָׁמַעְתִּי שֶׁצִּוָּה עֲלֵיהֶם שֶׁיֹּאמְרוּ בְּכָל עִיר וָעִיר דַּף אֶחָד מֵהַסֵּפֶר הַנִּשְׁרָף, וּמִסֵּפֶר לִקּוּטֵי מוֹהַר"ן יַשְׁאִירוּ דַּף אֶחָד בְּכָל עִיר וָעִיר וְכוּ'. וְצִוָּה עֲלֵיהֶם שֶׁיִּהְיוּ אֵצֶל הָרַב מִבַּארְדִּיטְשׁוֹב זַצַ"ל וִיבַקְּשׁוּ מִמֶּנּוּ צְדָקָה וְיֹאמְרוּ לוֹ שֶׁהַנְּדָבָה הַזֹּאת הִיא לְצֹרֶךְ הַכְנָסַת כַּלָּה, וְהִשְׁתַּדְּלוּתוֹ בָּזֶה הָיָה כַּנַ"ל, אַךְ עָבְרוּ עֲלֵיהֶם מְנִיעוֹת רַבּוֹת מֵחֲמַת עֲנִיּוּת שֶׁכָּלָה אֶצְלָם הַמָּמוֹן, וּבַבָּתִּים לֹא רָצוּ לִתֵּן לָהֶם מֵחֲמַת שֶׁאָמְרוּ שֶׁהֵם בְּרִיאִים וְיכוֹלִים לַעֲבֹד וְגַם חֲשָׁדוּם לְגַנָּבִים וְכוּ' וְלֹא נִמְרוּ הָעִנְיָן):

כו

הַמַּעֲשֶׂה מֵאֲלֶכְסַנְדְּרִיוּוקִי וְהִתְקַיְּמוּת הַבְּטָחָתוֹ שֶׁמַּעְתִּי מֵר' מֹשֶׁה שֶׁיָּשַׁב שָׁם שֶׁשָּׁמַע זֹאת מִפִּי הָאִישׁ שֶׁרָאָה זֹאת בְּעֵינָיו. (אָמַר הַמַּעְתִּיק כְּפִי הַנִּרְאֶה הִיא הַמַּעֲשֶׂה שֶׁשָּׁמַעְתִּי שֶׁפַּעַם אַחַת הָיָה רַבֵּנוּ זַ"ל בַּחֹרֶף עַל בְּרִית מִילָה וּבָא אִישׁ אֶחָד וְקִבֵּל לְפָנָיו אוֹדוֹת בִּתּוֹ אֲשֶׁר פִּתָּה אוֹתָהּ עֶרֶל אֶחָד לְהָמִיר דָּתָהּ רַחֲמָנָא לְצַלַּן וְנֶאֱבְדָה, וּכְבָר חִפֵּשׂ אוֹתָהּ בְּכָל הַכְּפָרִים וְלֹא מְצָאָהּ. וַיֹּאמֶר לוֹ רַבֵּנוּ זַ"ל שֶׁנִּמְצֵאת אֵצֶל הַכֹּמֶר דְּעִירוֹ, אֲשֶׁר לֹא עָלָה עַל דַּעְתּוֹ שֶׁהַכֹּמֶר יַעֲשֶׂה לוֹ זֹאת, יַעַן כִּי חַי אִתּוֹ בְּטוּב מְאֹד וְאָמַר אֶל רַבֵּנוּ זַ"ל אֵיךְ הוֹלְכִים לְבַקְּשָׁהּ. וְהֵשִׁיב לוֹ שֶׁיִּסְעוּ שְׁנֵי אֲנָשִׁים תֵּכֶף עִם עֶגְלַת-הַחֹרֶף סָמוּךְ לְבֵית הַכֹּמֶר וּבְתוֹ תַּעֲמֹד בַּחוּץ וּכְשֶׁתִּרְאֶה אוֹתָם תֵּכֶף תִּתְרַצֶּה לִנְסֹעַ עִמָּם לְבֵיתָהּ. וְכָךְ הָיָה. וַאֲדוֹנוֹ"ר יָשַׁב עוֹד עַל סְעֻדַּת בְּרִית מִילָה. וּכְשֶׁנּוֹדַע הַדָּבָר לְהָעֲרֵלִים דְּשָׁם לָקְחוּ מַקְלוֹת וְקַרְדֻּמוֹת לֵילֵךְ לִלְחֹם עִם הַיְּהוּדִים אֲשֶׁר לָקְחוּ אֶת הַנַּעֲרָה מִבֵּית הַכֹּמֶר וּלְקַחְתָּהּ בַּחֲזָרָה בְּחָזְקָה וְנָפַל עַל הַיְּהוּדִים פַּחַד גָּדוֹל. וְאָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל שֶׁלֹּא יִפָּחֲדוּ רַק יִקְחוּ בְּיָדָם גַּם כֵּן מַקְלוֹת וְלַצֵּאת כְּנֶגְדָּם וְיִפָּחֲדוּ הָעֲרֵלִים מֵהֶם וְיֵלְכוּ לָהֶם וְכָךְ הָיָה. כְּשֶׁרָאוּ הָעֲרֵלִים אֶת מַעֲט הַיְּהוּדִים יוֹצְאִים כְּנֶגְדָּם גַּם כֵּן בְּמַקְלוֹת הָלְכוּ לָהֶם אַף שֶׁלֹּא הָיָה שׁוּם דֶּרֶךְ הַטֶּבַע לָזֶה. וְאַחַר כָּךְ הִשְׁתַּדֵּל רַבֵּנוּ זַ"ל לְשַׁדֵּךְ אוֹתָהּ עִם בָּחוּר בַּעַל מְלֹאכָה אֶחָד סַנְדְּלָר מִשָּׁם, וְהִזְהִיר לְהַבָּחוּר וְאָמַר תִּשְׁמֹר אֶת עַצְמְךָ אִם יִזְדַּמֵּן לְךָ אֵיזֶה קְטָטָה עִמָּהּ שֶׁלֹּא תְּבַיְּשָׁהּ בַּבִּזָּיוֹן הַזֶּה שֶׁרָצְתָה לְהָמִיר דָּתָהּ, וּבַעֲבוּר זֶה אֲנִי מַבְטִיחֲךָ שֶׁיִּהְיֶה לְךָ מִמֶּנָּה בָּנִים טוֹבִים. וְכֵן הָיָה שֶׁנּוֹלְדוּ לוֹ מִמֶּנָּה בָּנִים טוֹבִים רַבָּנִים לוֹמְדִים מַפְלִגֵי תּוֹרָה):

כז

מַה שֶּׁאָמַר לְהִירֹשׁ בֶּעֱר מֵאוּמָן אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ שֶׁחָשַׁב בְּעֵת הַהִיא שָׁמַעְתִּי מֵר' מֹשֶׁה בֶּן ר' אַבְרָהָם חַיִּים שֶׁשָּׁמַע מִפִּי הָאֲנָשִׁים שֶׁשָּׁמְעוּ מִפִּיו.

אָמַר הַמַּעְתִּיק:

שְׁמַעְתִּי מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ שֶׁכָּךְ הָיְתָה הַמַּעֲשֶׂה, שֶׁזֶּה הִירְשׁ בָּעֶר עִם חֲבֵרָיו הָיוּ גְּדוֹלֵי הַחוֹקְרִים וְהָאֶפִּיקוֹרְסִים נִשְׁאַר בְּדַעְתָּם לִשְׁאֹל אוֹתוֹ אֵיזֶה קֻשְׁיָא מִסֵּפֶר יֵין הַלְּבָנוֹן שֶׁהִקְשָׁה רַבָּם וְלֹא הָיָה לָהֶם תֵּרוּץ, וְהָלְכוּ לְרַבֵּנוּ ז"ל בִּשְׁבִיל זֶה. עַיֵּן לְהַלָּן בַּאֲרִיכוּת):

כח

מִשְּׁנֵי אֲנָשִׁים שֶׁתִּפְּשׁוּ בְּקֶעֶרָה נֶגֶד אַדְמוֹ"ר זַצַ"ל בְּאַכְסַנְיָא, וְכָל אֶחָד אָכַל מִצַּד הַקֶּעֶרָה שֶׁל חֲבֵרוֹ, וְאַחַר שֶׁהָלְכוּ, אָמַר אַדְמוֹ"ר שֶׁכֵּן הַדָּבָר גַּם בִּנְשׁוֹתֵיהֶם, אַחַר כָּךְ בִּרְבוֹת הָעִתִּים נִתְגַּלָּה הַדָּבָר. שָׁמַעְתִּי זֹאת מֵאָבִי הֲרֵינִי כַּפָּרַת מִשְׁכָּבוֹ שֶׁשָּׁמַע זֹאת מֵאֶחָד מֵאַנְשֵׁי אַדְמוֹ"ר זַצַ"ל:

כט

מַה שֶּׁאָמַר לְר' גֶּרְשׁוֹן ז"ל אִיבֶּער אַ גְּרָאשִׁינְדִיג לִיכְטֶעל קָאן צוּ שְׁלָאגִין וֶוערֶן אַ גַּאנְצָע שְׁמוּנָה עֶשְׂרֵה וְעֶבּוּר נֵר שָׁוֶה פְּרוּטָה עָלוּלָה לִלְקוֹת כָּל תְּפִלַּת שְׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה]. (שֶׁפַּעַם אַחַת בִּקֵּשׁ רַבֵּנוּ ז"ל לִתֵּן לוֹ עֶשְׂירוּת וְלֹא רָצָה, וְאָמַר לוֹ רַבֵּנוּ ז"ל מִפָּנַי מָה הָלְאָ בִּשְׁבִיל "אַגְּרָשִׁין לִיכְטֶעל קָאן צוּ שְׁלָאגִין וֶוערִין אַגַאנְצָע שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה" כַּנַ"ל. וְאַחַר כַּמָּה שָׁנִים נִתְקַיֵּם זֹאת מֵחֲמַת עֲנִיּוּת וְכוּ' שֶׁפַּעַם אַחַת לְעֵת עֶרֶב הָיָה חֹשֶׁךְ בְּבֵיתוֹ וּבִקְּשׁוּ בְּנֵי בֵּיתוֹ מִמֶּנּוּ אַגְּרָאשִׁין לִקְנוֹת נֵר וְלֹא הָיָה לוֹ, וְעַל יְדֵי זֶה נִתְבַּלְבֵּל לוֹ הַשְּׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה וְנִזְכַּר אָז שֶׁרַבֵּנוּ ז"ל כְּבָר לוֹ מִכַּמָּה שָׁנִים מִקֹּדֶם). וּבָעֵת שֶׁנִּתְקַיֵּם זֹאת אַחַר כַּמָּה וְכַמָּה שָׁנִים נִזְכַּר הָר' גֶּרְשׁוֹן שֶׁמִּכֹּחַ מַמָּשׁ כַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה אָמַר לוֹ אַדְמוֹ"ר זַצַ"ל: שָׁמַעְתִּי כָּל זֶה מֵאָבִי הֲרֵינִי כַּפָּרַת מִשְׁכָּבוֹ שֶׁשָּׁמַע זֹאת מִפִּיו בְּעַצְמוֹ:

ל

הַמַּעֲשֶׂה מַר' לִיפָּא ז"ל וּמַה שֶּׁאָמַר לוֹ אִיךְ וִויל נִיט אָז דּוּא זְאלְסְט הָאבִּין גֶּעלְד [וַאֲנִי לֹא רוֹצָה שֶׁיִּהְיֶה לְךָ כֶּסֶף]. וְהַסִּבּוֹת מֵהָרוּחַ סְעָרָה שֶׁנִּסְתַּבֵּב לָזֶה שָׁמַעְתִּי מֵאָבִי הֲרֵינִי כַּפָּרַת מִשְׁכָּבוֹ שֶׁשָּׁמַע מִפִּי מוֹהֲרַנַ"ת זַ"ל.

אָמַר הַמַּעְתִּיק:

בָּזֶה יֵשׁ אֲרִיכוּת גָּדוֹל, אַךְ אֶזְכֹּר בְּקִצּוּר אֵיזֶה רָאשֵׁי פְּרָקִים. הָר' לִיפָּא הָיָה אֵצֶל רַבֵּנוּ ז"ל וְאָמַר אָז הַתּוֹרָה כ"ג צוּיתָ צֶדֶק וְכוּ'. וְשָׁם מְדַבֵּר מֵעִנְיַן מָמוֹן, וְרָמַז עַל ר' לִיפָּא הַנַּ"ל. כִּי הָר' לִיפָּא הַנַּ"ל הָיָה מִמְּקֹרָבָיו הָרִאשׁוֹנִים קֹדֶם מוֹהֲרַנַ"ת וְרַבִּי נַפְתָּלִי וּמֵאֲמִירַת "עַנֵּנוּ" שֶׁלּוֹ נִתְקָרְבוּ. וְאַחַר כָּךְ נָפַל לְתַאֲוַת מָמוֹן וְהוּא עָסַק אָז עִם סוֹחֵר אֶחָד וְכוּ' וְאָמַר לוֹ רַבֵּנוּ ז"ל כַּנַ"ל, וּכְשֶׁנָּסַע מֵרַבֵּנוּ ז"ל חָשַׁב בְּדַעְתּוֹ הֲלֹא אִם יֵסַע לְרַבֵּנוּ ז"ל אֶפְשָׁר יִתְקַיֵּם דִּבּוּרוֹ עַל כֵּן נִסְכַּם בְּדַעְתּוֹ שֶׁלֹּא לִסַּע עוֹד. וְאָמַר שֶׁרַבֵּנוּ ז"ל הוּא מֵעוֹלָם הַבָּא, וַאֲנִי מֵעוֹלָם הַזֶּה וְאַף עַל פִּי כֵן לֹא הוֹעִיל וְנַעֲשָׂה עָנְיִ כִּי בָּא רוּחַ סְעָרָה וְעָקַר בֵּיתוֹ לְגַמְרֵי. וְאַחַר אֵיזוֹ שָׁנִים

הִתְחִיל שׁוּב לִנְסֹעַ לְרַבֵּנוּ זַ"ל וּכְשֶׁקָּרְאוּ לוֹ פַּעַם אַחַת מַפְטִיר וְהַסּוֹף שֶׁל הַהַפְטָרָה הָיָה "הֲלֹא מֵעַתָּה קָרָאתָ לִי אָבִי" וְכוּ'. אָמַר מוֹהֲרַנַ"ת לְר' לִיפָּא, ר' לִיפָּא עִמָּנוּ הֲיִיתֶם הֲלֹא מֵעַתָּה וְכוּ' כַּנַ"ל רְאִיתֶם מַה שֶּׁקּוֹרְאִים לָכֶם הֲלֹא מֵעַתָּה וְכוּ'. וּכְשֶׁנָּסַע לְרַבֵּנוּ זַ"ל הוֹכִיחַ אוֹתוֹ כַּמּוּבָא בְּהַשִּׂיחוֹת [חַיֵּי מוֹהֲר"ן סִימָן שט"ו] בְּמַאֲמַר "הוֹכִיחַ אֶת אֶחָד" וְכוּ' מִמָּה נַפְשֵׁךְ אִם לֹא הָיִיתָ אִישׁ־כָּשֵׁר וְכוּ' וְאָז בָּכָה מְאֹד עַד שֶׁהוֹרִיד דְּמָעוֹת מֵעֵינָיו לָאָרֶץ. וְאָז אָמַר לוֹ רַבֵּנוּ זַ"ל אֲפִלּוּ אִם יִהְיֶה הַמָּמוֹן שְׁלִדְּ מְכֻסֶּה וּמֻצְנָע אֲפִלּוּ בְּתֵבָה יְפַזְּרוּ הָרוּחַ, וְכֵן הֲוָה. שֶׁשָּׁכַר אֵיזֶה יַעַר וּבָנָה לְעַצְמוֹ שָׁם בַּיִת דִּירָה וְקִדֵּם שֶׁנִּגְמַר הַגַּג בָּא רוּחַ סְעָרָה וְהָפַךְ וְחָרַב וְעָשָׂה מִן הַכֹּל אָבָק וְעָפָר לֹא יִצְלַח לְכְלוּם. בַּשָּׁנָה הָאַחֲרוֹנָה לֹא הָיָה עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְשָׁאַל רַבֵּנוּ זַ"ל עָלָיו. וְתֵרְצוּ אוֹתוֹ כִּי הֻצְרַךְ לִסַּע בִּשְׁבִיל אֶתְרוֹגִים בִּשְׁבִיל כָּל הָאוּקְרַיְינָה. עָנָה רַבֵּנוּ זַ"ל וְאָמַר "מָה אֹמַר לָכֶם הָרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁלִּי עוֹלֶה עַל הַכֹּל" קַיְין גְּרֶעסֶערְס דֶּערְפוּן אִיז נִיטָא [דָּבָר גָּדוֹל מִזֶּה אֵין]. וְזֶה הַר' לִיפָּא מִקֹּדֶם הָיְתָה אִשְׁתּוֹ בְּשָׁלוֹם עִמּוֹ וְאַחַר כָּךְ נַעֲשֵׂית מִתְנַגֶּדֶת עָלָיו. וּכְשֶׁבָּא אֶל מוֹהֲרַנַ"ת זַ"ל אַחַר הִסְתַּלְקוּת רַבֵּנוּ זַ"ל וְרָאָה שֶׁיֵּשׁ לוֹ שָׁלוֹם־בַּיִת נִתְתָּרֵץ לוֹ הַגְּמָרָא "זָכָה נַעֲשֵׂית לוֹ עֵזֶר לֹא זָכָה נַעֲשֵׂית כְּנֶגְדּוֹ" וְהָיָה צָרִיךְ לְכְתֹּב "זָכָה עֵזֶר לֹא זָכָה כְּנֶגְדּוֹ", מַה תֵּבַת "נַעֲשֵׂית". אֲבָל עַכְשָׁו מוּבָן, בְּטוֹב זָכָה נַעֲשֵׂית לוֹ עֵזֶר, כְּמוֹ אֵצֶל מוֹהֲרַנַ"ת זַ"ל, שֶׁמִּקֹּדֶם הָיְתָה מִתְנַגֶּדֶת, וְאַחַר כָּךְ הִיא בְּעַצְמָהּ נַעֲשֵׂית עֵזֶר, לֹא זָכָה נַעֲשֵׂית כְּנֶגְדּוֹ, כְּגוֹן אֶצְלוֹ שֶׁמִּקֹּדֶם הָיְתָה לוֹ לְעֵזֶר כִּי הִיא הָיְתָה מְגֻדֶּלֶת אֵצֶל הַחֲסִידִים וְאַחַר כָּךְ נַעֲשֵׂית לוֹ מִתְנַגֶּדֶת. פַּעַם אַחַת אָמַר מוֹהֲרַנַ"ת זַ"ל "בַּמֶּה יִזָּכֶה" וְכוּ' אִיךְ וַוייס אַז ר' לִיפָּא אִיז גִּיוֶוען פְּרוּמֶער פַּאר מִיר אוּן יֶעצְט וויא אִיז עֶר. אוּן וויא בִּין אִיךְ [וַאֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁר' לִיפָּא הָיָה כָּשֵׁר מִמֶּנִּי וְכַעַת אֵיפֹה אֲנִי וְאֵיפֹה הוּא]).

לא

הוֹדָעַת הָעֲתִידוֹת בְּרֶמֶז לְרַבִּי אַהֲרֹן זַ"ל הָרַב מִבְּרַסְלֶב שֶׁיִּהְיֶה נִפְטָר בְּחֹדֶשׁ אָב וְכֵן הָוָה (שֶׁנִּפְטַר מִכְּוִן בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ אָב, וְאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ אָמְרוּ הַסִּימָן לָזֶה בְּאֶחָד בְּאָב מֵת אַהֲרֹן) שָׁמַעְתִּי מֵאָבִי הֲרֵינִי כַּפָּרַת מִשְׁכָּבוֹ וְגַם מִשְּׁאָר אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ שֶׁשָּׁמְעוּ מִפִּיו בְּעַצְמוֹ שֶׁשִּׁפֵּר מִזֶּה בְּעֵת מַחֲלָתוֹ קֹדֶם פְּטִירָתוֹ. וְגַם בַּשָּׁנָה הַזֹּאת הָיָה חָלוּשׁ מְאֹד בַּקַּיִץ וּמִיָּד כְּשֶׁעָבַר חֹדֶשׁ מְנַחֵם אָב נִתְמַלֵּא שִׂמְחָה עַל שֶׁכְּבָר הָיָה בָּטוּחַ שֶׁבְּוַדַּאי יְמַלֵּא שְׁנָתוֹ:

לב

מַה שֶּׁרָמַז לְאֶחָד שֶׁיָּבוֹא אֵלָיו לְאַחַר הִסְתַּלְקוּתוֹ עַל אוֹדוֹת מַחֲלָתוֹ הַחֶלְי־נוֹפֵל רַחֲמָנָא לְצַלַּן שֶׁבְּקֹשׁ אֹז מִמֶּנּוּ, וְכֵן הָוָה שֶׁלְּאַחַר הִסְתַּלְקוּתוֹ בָּא הָאִישׁ הַזֶּה עַל צִיּוּנוֹ הַקָּדוֹשׁ. וּמֵאָז וָהָלְאָה נִתְרַפֵּא מֵהַחֹלִי הַזֶּה. כָּל זֶה שָׁמַעְתִּי מֵאָבִי הֲרֵינִי כַּפָּרַת מִשְׁכָּבוֹ (וּבְזֶה אֲנִי מְסַפֵּק אִם אָמַר שֶׁשָּׁמַע זֹאת מִפִּיו בְּעַצְמוֹ אוֹ מִפִּי אַחֵר שֶׁשָּׁמַע מִמֶּנּוּ):

לג

הוֹדָעַת הָעֲתִידוֹת מֵרְפוּאַת בְּתוֹ שָׂרָה עַל יְדֵי הִתְעוֹרְרוּת הַשִּׂמְחָה, שְׁמַעְתִּי מֵאָבִי הֲרֵינִי כַּפָּרַת מִשְׁכָּבוֹ שֶׁשָּׁמַע מִפִּי אִישׁ אֶחָד שֶׁשָּׁמַע מִפִּיהָ בְּעַצְמָהּ.

אָמַר הַמַּעְתִּיק:

שָׁמַעְתִּי מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ שֶׁכְּבָר הָיְתָה הַמַּעֲשֶׂה שֶׁהָיְתָה לָהּ כְּאֵב שִׁנַּיִם וְאָמַר לָהּ רַבֵּנוּ זַ"ל שֶׁיִּהְיֶה לָהּ שִׂמְחָה וְאָמְרָה הֲלֹא כּוֹאֵב לִי, אָמַר לָהּ שֶׁתַּעֲשֶׂה אֶת עַצְמָהּ כְּאִלּוּ שְׂמֵחָה. וְאָמַר עוֹד יִהְיֶה זְמַן שֶׁתָּבֹא מִזֶּה לְשִׂמְחָה כָּל כָּךְ עַד שֶׁתְּרַקֵּד וְאָז יִהְיֶה לָךְ רְפוּאָתֵךְ. וְכָךְ הָיָה שֶׁהִגִּיעַ לָהּ שִׂמְחָה גְּדוֹלָה עַד שֶׁבְּאֶמְצַע הַיּוֹם סַגְּרָה הַלָּאדֶן [הַתְּרִיסִים] וְרָקְדָה וְנִתְרַפְּאָה):

לד

מֹר' חַיְיקִיל שֶׁהֶרְאָה לוֹ נִשְׁמַת הַמֵּת, שְׁמַעְתִּי מֵאָבִי הֲרֵינִי כַּפָּרַת מִשְׁכָּבוֹ שֶׁשָּׁמַע מִפִּיו כַּמָּה פְּעָמִים.

אָמַר הַמַּעְתִּיק:

כַּיָּדוּעַ הָיָה הָר' חַיְיקִיל הַחָזָן שֶׁל רַבֵּנוּ זַ"ל פַּעַם אַחַת בְּקֹשׁ מֹרַבֵּנוּ זַ"ל שֶׁיַּרְאֶה לוֹ מֵת (נִפְטָר) וְאָמַר לוֹ רַבֵּנוּ זַ"ל אֲבָל הֲלֹא תִּתְפַּחֵד מִמֶּנּוּ, וַיַּעַן וַיֹּאמֶר אֵינֶנִּי כָּל כָּךְ טִפֵּשׁ עַד שֶׁאֶתְפַּחֵד מִמֶּנּוּ. וַיֹּאמֶר לוֹ רַבֵּנוּ זַ"ל עוֹד הַפַּעַם אֲבָל תִּתְפַּחֵד כָּכָה עַד שְׁלֹשָׁה פְּעָמִים וְהוּא הֵשִׁיב כַּנַּ"ל שֶׁלֹּא יִתְפַּחֵד. וְהֶרְאָה לוֹ רַבֵּנוּ זַ"ל נִשְׁמַת נִפְטָר אֶחָד, וַיִּתְחַלְחֵל וַיִּתְבַּהֵל מְאֹד עַד שֶׁרַבֵּנוּ זַ"ל נִתְיָרֵא שֶׁלֹּא יַזִּיק לוֹ זֶה הַפַּחַד. וַיֹּאמֶר לוֹ רַבֵּנוּ זַ"ל הַאִם חָכָם כָּמוֹךָ יְכוֹלִין לְהַטְעוֹת בְּדִמְיוֹן? וַיִּחֲלֹף הַפַּחַד מִמֶּנּוּ. וְכַעֲבֹר אֵיזֶה זְמַן בְּקֹשׁ עוֹד הַפַּעַם מֹרַבֵּנוּ זַ"ל שֶׁיַּרְאֶה לוֹ נִפְטָר וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִתְפַּחֵד, וַיֵּאוֹת לוֹ וְהִבְטִיחַ לוֹ וְזֶה הָיָה קֹדֶם חֲנֻכָּה. בְּאוֹתוֹ הֶרְחוֹב שֶׁיָּשַׁב רַבֵּנוּ זַ"ל הָיָה אוֹפֶה אֶחָד, וְאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ כְּשֶׁיִּשְׁבוּ לִסְעֻדַּת מְלֶוֶה מַלְכָּה עַל פִּי רֹב הָיָה חָסֵר לָהֶם לֶחֶם, וְהָיוּ רְגִילִין לִכְנֹס לְהָאוֹפֶה הַזֶּה לִקְנוֹת הַשְּׁיָרִים מִמַּשְׁבֵּת מַה שֶּׁלֹּא הָיָה יָכוֹל לִמְכֹּר מִשּׁוּם שֶׁלֹּא הָיָה שָׁלֵם אוֹ לֹא נֶאֱפָה מִצַּד אֶחָד וְכוּ' בִּכְדֵי שֶׁיִּקְנוּ בְּזוֹל, וְהוּא הָיָה רָגִיל לְהֵיטִיב עִמָּהֶם בַּמֶּקַח בִּשְׁבִיל זֶה. וְנִפְטַר הָאוֹפֶה הַנַּ"ל בְּאֵלּוּ הַיָּמִים, וּבַחֲנֻכָּה אָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל אֶל הָר' חַיְיקִיל עַתָּה תִּרְאֶה נִפְטָר. וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיַּרְא אֶת הָאוֹפֶה הַנַּ"ל שֶׁנִּפְטַר בְּסָמוּךְ אֵיךְ שֶׁעָמַד לִפְנֵי רַבֵּנוּ זַ"ל בִּכְרִיעָה וְהִשְׁתַּחֲוָיָה וּבְקֹשׁ מֹרַבֵּנוּ זַ"ל הֱיוֹת שֶׁאֲנִי הֵיטַבְתִּי עִם הָאֲנָשִׁים הַמְקֹרָבִים שֶׁלָּכֶם לִמְכֹּר לָהֶם בְּזוֹל לֶחֶם וְחַלָּה בִּשְׁבִיל סְעֻדַּת מְלֶוֶה מַלְכָּה, וּבְכֵן אֲנִי מְבַקֵּשׁ מִכֶּם תִּקּוּן. וַיַּעַן רַבֵּנוּ זַ"ל וַיֹּאמֶר לוֹ יַעַן שֶׁהֵיטַבְתָּ עִם אֲנָשַׁי הַמְקֹרָבִים אֵלַי אֲנִי אֶעֱסֹק בְּתִקּוּנְךָ וַיַּעֲלֵם הַנִּפְטָר. שְׁמַעְתִּי מֹר' נַפְתָּלִי כֹּהֵן מִבַּארְדִיטְשׁוֹב הַדָּר בִּירוּשָׁלַיִם תִּבָּנֶה וְתִכּוֹנֵן שֶׁשָּׁמַע מֵחֲתָנוֹ הָר' אַבְרָהָם זַ"ל בֶּן ר' נַחְמָן טוּלְטְשִׁינֶער):

לה

מַעֲמוּדָא דְּנוּרָא שֶׁהֶרְאָה לְמֹשֶׁה חִינְקֶעס. שְׁמַעְתִּי מֹר' אַבְרָהָם דּוֹב זַ"ל שֶׁשָּׁמַע מִפִּיו:

לו

הַמַּעֲשֶׂה מֵהַסּוֹחֲרִים שֶׁנִּתְוַעֲדוּ עִמּוֹ סָמוּךְ לְנָאוְוִרִיטְשׁ וּמַה שֶּׁהִפְלִיא לְדַבֵּר עִמָּהֶם כְּאִלּוּ הוּא אֶחָד מֵחֲבוּרָתָם, וּמַה שֶּׁכְּוָן לְאֶחָד מֵהֶם אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ שְׁנֵי פְּעָמִים, וּבְחָכְמָה נִפְלָאָה לְהִתְעַלֵּם וּלְהִתְכַּסּוֹת גַּם מֵאִתּוֹ עַיֵּן בְּסֵפֶר שִׂיחוֹת וְסִפּוּרִים כֶּרֶךְ ו בַּאֲרִיכוּת. שָׁמַעְתִּי כָּל זֶה בַּאֲרִיכוּת מִפִּי אָבִי הֲרֵינִי כַּפָּרַת מִשְׁכָּבוֹ שֶׁשָּׁמַע מֵרַבִּי שְׁמוּאֵל מִטֶּעפְּלִיק שֶׁנָּסַע אִתּוֹ כַּמּוּבָא בְּחַיֵּי מוֹהַר"ן:

לז

הַסִּפּוּר מִמַּה שֶּׁאָמַר לְר' שְׁמוּאֵל עַל אוֹדוֹת הַשָּׁנָה אַף עַל גַּב דְּאִיהוּ לֹא חָזֵי מַזָּלֹה חָזֵי, גַּם זֶה שָׁמַעְתִּי מֵאָבִי הֲרֵינִי כַּפָּרַת מִשְׁכָּבוֹ שֶׁשָּׁמַע מִפִּיו בְּעַצְמוֹ.

אָמַר הַמַּעְתִּיק:

שָׁמַעְתִּי שֶׁרַבִּי שְׁמוּאֵל הַנַּ"ל לָן עִמּוֹ בְּיַחַד, וְשָׁאַל אוֹתוֹ אַדְמוֹ"ר זַצַ"ל הֲשָׁמַעְתָּ אֵיזֶה דָּבָר בַּלַּיְלָה הַזֹּאת? וְהֵשִׁיב לוֹ ר' שְׁמוּאֵל לֹא, רַק כָּל הַלַּיְלָה לֹא יָכֹלְתִּי לִישֹׁן. וְאָז אָמַר לוֹ אַדְמוֹ"ר זַ"ל אַף עַל גַּב דְּאִיהוּ לָא חָזֵי וְכוּ'. וְהַמּוּבָן שֶׁשָּׁמַע וְרָאָה אַדְמוֹ"ר זַצַ"ל בְּאוֹתָהּ לַיְלָה דְּבָרִים עֶלְיוֹנִים נִפְלָאִים וְנוֹרָאִים מְאֹד):

לח

הַסִּפּוּר מֵהַחֲלוֹם מֵעִנְיַן הַדָּג, שָׁמַעְתִּי מֵאָבִי הֲרֵינִי כַּפָּרַת מִשְׁכָּבוֹ שֶׁשָּׁמַע זֹאת מֵאַנְשֵׁי אַדְמוֹ"ר זַצַ"ל.

אָמַר הַמַּעְתִּיק:

שָׁמַעְתִּי שֶׁאִישׁ מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ חָלַם לוֹ שֶׁאָמַר לוֹ אֶחָד בַּחֲלוֹם אִם יָבִיאוּ לְךָ מָחָר דָּג תִּקְנֶה אוֹתוֹ וּתְבִיאוֹ לְרַבֵּנוּ זַ"ל. וּבַבֹּקֶר בָּא עֵרֶל עִם דָּג לִמְכּוֹר וְקָנָה אוֹתוֹ וֶהֱבִיאוֹ. וְתֵכֶף שָׁאַל אוֹתוֹ אֵיפֹה הַדָּג וְנָתַן לוֹ, וְאָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל אֵיזֶה דִּבֵּר בְּזִיּוֹן עַל הַדָּג, וְאָמַר עָלָיו אַ גְּרוֹיְסָער שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ [בַּעַל שֶׁלֹּא־לִשְׁמָהּ גָּדוֹל], וְאָמַר עָלָיו שֶׁזֶּה גִּלְגּוּל אָבִיו שֶׁל זֶה שֶׁקָּנָה אוֹתוֹ, וּבִשְּׁלוּ אוֹתוֹ עַל שַׁבַּת קֹדֶשׁ וְהָיָה לוֹ תִּקּוּן):

לט

הַסִּפּוּר מֵהָאִישׁ מֵאוּמִין שֶׁהִגִּיד לוֹ אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ שֶׁהָיָה מִקֹּדֶם אֵיזוֹ שְׁבוּעוֹת... בַּחֲצִי הַלַּיְלָה. שָׁמַעְתִּי מֵהָרַב ר' זַלְמָן זַ"ל שֶׁשָּׁמַע מִפִּי הָאִישׁ בְּעַצְמוֹ:

מ

מַעֲשֶׂה בְּאִישׁ אֶחָד וּשְׁמוֹ ר' יִשְׂרָאֵל מִנֶּעֱמִירוֹב אֲשֶׁר הִפְצִיר אֶת אַדְמוֹ"ר זַצַ"ל שֶׁיְּסַכִּים לוֹ לִנְסֹעַ לְמָקוֹם הַמִּלְחָמָה בְּשִׁבְיל פַּרְנָסָה, וַאדְמוֹ"ר זַצַ"ל מְדָרְכָיו הַנֶּעֱלָמִים לִבְלִי לְדָחֹק אֶת עַצְמוֹ עַל שׁוּם דָּבָר (כַּמּוּבָא מִזֶּה הָרַבֵּה בְּסִפּוּרָיו הַקְּדוֹשִׁים). וּמֵחֲמַת שֶׁאַף עַל פִּי כֵן לֹא רָצָה בְּשׁוּם אֹפֶן לְהַסְכִּים לוֹ, עָנָה וְאָמַר לוֹ בְּזֶה הַלָּשׁוֹן: זָאלְסְט זִיךְ פִּיר נָעמִין יוֹא מִיט נִיין גְּלַיְיךְ [תִּקַּח לְעַצְמְךָ אֶת הַכֵּן וְאֶת הַלֹּא בְּשָׁוֶה] (הַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה בֶּאֱמֶת שָׁוֶה אֶצְלוֹ בְּלִבּוֹ אִם לִנְסֹעַ אוֹ לַאו) אַחַר כָּךְ תֹּאמַר ה' קַאפִּיטֶיל תְּהִלִּים, אוּן אַחַר כָּךְ ווִי סְ'וָועט דִּיר אַרַיין קוּמֶען אִין דֶּעֶר מַחֲשָׁבָה אַזוֹי זָאלְסְטוּ טוּהֶן [וְאַחַר כָּךְ אֵיךְ שֶׁיִּכָּנֵס בְּמַחֲשַׁבְתְּךָ כָּךְ תַּעֲשֶׂה]. וְכֵן עָשָׂה הָאִישׁ הַנַּ"ל, וְאַחַר כָּךְ בָּא לַאדְמוֹ"ר זַצַ"ל וְאָמַר לוֹ שֶׁנָּפַל בְּדַעְתּוֹ הֵן. וַאדְמוֹ"ר זַצַ"ל לֹא הוּטַב זֹאת בְּעֵינָיו כְּלָל, כִּי יָדַע בְּרוּר כַּיּוֹם שֶׁהָאֱמֶת לֹא הָיָה בְּלִבּוֹ שִׁוּוּי הַהֶן וְלַאו כַּאֲשֶׁר פָּקַד עָלָיו, כִּי בֶּאֱמֶת מֵחֲמַת תַּבְעֶרֶת תַּאֲוַת מָמוֹן חָשַׁק וְרָצָה בְּכָל נַפְשׁוֹ לִנְסֹעַ הַנְּסִיעָה הַנַּ"ל. וְאָמַר לוֹ אַדְמוֹ"ר זַצַ"ל בְּזֶה הַלָּשׁוֹן: נָא מִיט אַ פְּלַאטְצִיקִיל קָאן מֶען אַמְאל אַהֶעכְט חַאפִּין [נוּ עִם דַּג קָטָן לְפָעֲמִים אֶפְשָׁר לְתָפוֹס הֶכְט (דַּג גָּדוֹל)]. וּבָעֶת שֶׁאָמַר לוֹ אַדְמוֹ"ר זַצַ"ל זֹאת, לֹא הֵבִין כְּלָל הָאִישׁ הַנַּ"ל אֶת דְּבָרָיו אֵלּוּ. וְאַחַר־כָּךְ נָסַע הָאִישׁ הַנַּ"ל לְדַרְכּוֹ לַמָּקוֹם הַנַּ"ל, וְסִבֵּב שָׁם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁשָּׁכַר אוֹתוֹ עָשִׁיר אֶחָד לַעֲסָקָיו וְהָיָה אֶצְלוֹ אֵיזֶה זְמַן וְנָשָׂא חֵן בְּעֵינָיו, וְהָיָה בֵּינֵיהֶם אַהֲבָה גְּדוֹלָה מְאֹד. וְהֶעָשִׁיר הַזֶּה הָיָה אִישׁ בְּלִיַּעַל וְרַע מַעֲלָלִים, וְגַם כְּבָר בָּא בַּשָּׁנִים וּמִימָיו עוֹד לֹא נָשָׂא אִשָּׁה כְּלָל, אֲבָל מֵרֹב אַהֲבָתוֹ לְהָאִישׁ הַנַּ"ל הִתְחִיל לְדַבֵּר עַל לִבּוֹ מִיּוֹם אֶל יוֹם בְּדְבָרִים רַכִּים וְטוֹבִים, עַד שֶׁהִתְחִיל לִפְעֹל אֶצְלוֹ מְעַט מְעַט, וְהִתְחִיל לַעֲזֹב אֶת דַּרְכּוֹ הָרַע וְנָשָׂא אִשָּׁה כְּשֵׁרָה וּצְנוּעָה, וְהִתְחִיל לֵילֵךְ בְּכָל יוֹם עֶרֶב וּבֹקֶר לְהִתְפַּלֵּל, עַד שֶׁבְּמֶשֶׁךְ הַזְּמַן נִתְהַפֵּךְ לְאִישׁ אַחֵר מַמָּשׁ, וְנַעֲשָׂה בֶּאֱמֶת אִישׁ כָּשֵׁר כְּכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַכְּשֵׁרִים. וְכַאֲשֶׁר ר' יִשְׂרָאֵל הַנַּ"ל מִנֶּעֱמִירוֹב הִבִּיט וְרָאָה שֶׁפָּעֲלוּ כָּל כָּךְ דְּבָרָיו בְּהֶעָשִׁיר הַזֶּה מִיָּד נִזְכַּר בְּמַאֲמַר אַדְמוֹ"ר זַצַ"ל שֶׁאָמַר לוֹ עַל עִנְיַן נְסִיעָתוֹ שֶׁבְּדָבָר קָטָן יְכוֹלִים לַחֲטֹף דָּג גָּדוֹל, כִּי בֶּאֱמֶת כֵּן הָיָה גַּם שָׁם הַמִּשְׁפָּחָה שֶׁל הֶעָשִׁיר הַזֶּה "הֶעכְט", שָׁמַעְתִּי כָּל זֶה מִפִּי אָבִי הֶרֵינִי כַּפָּרַת מִשְׁכָּבוֹ שֶׁשָּׁמַע זֹאת מִפִּי מוֹהַרַנַ"ת זַ"ל וְגַם מֵרַבִּי נַפְתָּלִי זַ"ל:

מא

הַמַּעֲשֶׂה מֵר' לֵיבּ מִכְּפָר וְואטְשֶׁעק שֶׁהָיָה אַדְמוֹ"ר זַצַ"ל אֶצְלוֹ עַל בְּרִית מִילָה, וְאָמַר אָז שֶׁהָיָה טוֹב פֹּה לְהַעֲמִיד חֻפָּה, וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁהִגִּיעַ הַזְּמַן שֶׁבָּאָה לִטְשִׁיקָעוו שֶׁכֵּן הָיָה הַמְדֻבָּר, יָרַד מָטָר וְלֹא רָצָה לִנְסֹעַ לְשָׁם, וְהָיָה בִּכְפָר וְואטְשֶׁעק הַחֲתָנָה. וְאַחַר כָּךְ מֵעִנְיַן רַבִּי יַעֲקֹב בַּעַל מַגִּיהַ שֶׁאָמַר לוֹ כוּ', שָׁמַעְתִּי כָּל זֶה מֵחֲתָנוֹ הָרַב ר' זַלְמָן מַגִּיד מֵישָׁרִים וְשָׁאַל

אוֹתוֹ אִם הָיָה בָּזֶה עִנְיָן, וְהֵשִׁיב לוֹ הֵן. גַּם שָׁמַעְתִּי שֶׁסִּפֵּר בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי לֵיבּ הַנַּ"ל שֶׁאַחַר כָּךְ בְּשַׁבָּת שֶׁאַחַר הַחֲפָּה לָקַח רַבִּי לֵיבּ שְׁנֵי דְּלָיִים עַל כְּתֵפוֹ וְנָשָׂא אוֹתָם מִן הַפְּרוֹזְדוֹר אֶל הַבַּיִת לְהַעֲמִידָם עַל הַשֻּׁלְחָן כְּעִנְיַן הַשִּׂמְחָה. וַיֹּאמֶר לְרַבֵּנוּ ז"ל שֶׁיְּבָרְכוֹ שֶׁלַּשָּׁנָה הַבָּאָה יִתֵּן לוֹ גַּם כֵּן כָּזֶה, וְהֵשִׁיב לוֹ רַבֵּנוּ ז"ל גָּאט ווֶיסְט [אֱלֹקִים יוֹדֵעַ]. וְנִבְהַל מְאֹד מִן הַמַּעֲנֶה הַזֹּאת, וּבִקֵּשׁ מֵר' לֵיבְּלִי אַפְטִיר שֶׁהָיָה אָז הַמְלַמֵּד שֶׁלּוֹ שֶׁיִּשְׁאַל עַל זֶה מֵרַבֵּנוּ ז"ל. וְשָׁאַל אוֹתוֹ, וְהֵשִׁיב לוֹ שֶׁיִּצָּוֶה עָלָיו שֶׁיָּבוֹא בְּעַצְמוֹ, וּבָא אֵלָיו, וְצִוָּה עָלָיו שֶׁיָּבוֹא אֵלָיו לְאַחַר שְׁנֵי שְׁבוּעוֹת. וְאַחַר שְׁנֵי שְׁבוּעוֹת בָּא אֵלָיו עוֹד הַפַּעַם, וַיֹּאמֶר אֵלָיו שֶׁהֶחֱלִיף זֹאת בַּעֲנִיּוּת שֶׁיַּחֲזֹר עַל הַפְּתָחִים. וְהִתְחִיל לִבְכּוֹת לְפָנָיו מְאֹד, וְצִוָּה עָלָיו שֶׁיָּבֹא עוֹד הַפַּעַם לְאַחַר שְׁנֵי שָׁבוּעוֹת, וְחָזַר וּבָא אֵלָיו. וְאָמַר לוֹ שֶׁזֶּה אִי אֶפְשָׁר (שֶׁלֹּא יִהְיֶה עָנִי) רַק עַל כָּל פָּנִים לֹא יַחֲזֹר עַל הַפְּתָחִים וְיִגְנְבוּ אֶצְלְךָ בְּשָׁנָה זוֹ אֵיזֶה פְּעָמִים וְכוּ', וְאַחַר כָּךְ יְרַחֵם עָלֶיךָ הָאָדוֹן וְיִבְנֶה לְךָ קְרֶעטְשְׁמֶע [פּוּנְדָּק] קְטַנָּה, וּמִמֶּנָּה תִּתְפַּרְנֵס בְּדַלַּחַק גָּדוֹל כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ עַד שֶׁכָּל בָּנֶיךָ יִהְיוּ מֻכְרָחִים לְהִפָּרֵד מִמְּךָ אוֹ שֶׁיַּעַבְדוּ אֵצֶל אֲחֵרִים, אוֹ שֶׁיְּפַרְנְסוּ אֶת עַצְמָם בַּעֲבוֹדוֹת אֲחֵרוֹת. וְגַם גִּלָּה לוֹ כַּמָּה שָׁנִים יִחְיֶה וְשֶׁבְּשָׁבוּעַ אֶחָד יָמוּתוּ הוּא וְאִשְׁתּוֹ. וְאַחַר כָּךְ הָיָה מְכָוֵּן כָּל הַנַּ"ל רַק שֶׁבְּמֶשֶׁךְ הַזְּמַן הַהוּא צִמְצֵם אֶת עַצְמוֹ גַּם בְּעִנְיָם דְּחָקוֹ לְקַבֵּץ וְלֶאֱסֹף עַל־יָד עַל־יָד מָעוֹת לִכְתִיבַת סֵפֶר תּוֹרָה לְבֵית הַמִּדְרָשׁ דְּפֹה אוּמִין וְחָקַק עָלָיו אֶת שְׁמוֹ וְנָתַן אוֹתָהּ לְהַבֵּית הַמִּדְרָשׁ עַל הָרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁקֹּדֶם פְּטִירָתוֹ. גַּם אָז כְּשֶׁאָמַר לוֹ רַבֵּנוּ ז"ל כְּכָל הַנַּ"ל, פֵּזֵר מִיָּד בְּכָל יְכָלְתּוֹ מָעוֹת הַרְבֵּה לִצְדָקָה, כִּי יָדַע בְּבֵרוּר שֶׁלֹּא יוֹעִיל לוֹ אִם יִרְצֶה לְהִתְחַכֵּם עַל זֶה:

מב

אָמַר הַמַּעְתִּיק:

שָׁמַעְתִּי אֲשֶׁר פַּעַם אַחַת הוֹשִׁיט מֹשֶׁה חִינְקֶעס לְרַבֵּנוּ ז"ל צְנְצֶנֶת קַאווֶע וּכְשֶׁהֶעֱמִיד אֶת הַקַּאווֶע עַל הַשֻּׁלְחָן נִתְהַפֵּךְ הַצְּנְצֶנֶת וְנִשְׁפְּכָה הַקַּאווֶע וְאָמַר לוֹ רַבֵּנוּ ז"ל בְּזֶה הַלְּשׁוֹן: אַ פָּנִים מִיר וֶועלִין קֶיין מְחֻתָּנִים נִיט זַיין [כַּנִּרְאֶה שֶׁכְּבָר לֹא נִהְיֶה מְחֻתָּנִים]. אָז הָיָה מֹשֶׁה הַנַּ"ל חָשׁוּף בָּנִים רַחֲמָנָא לְצַלַּן. וְאַחַר כָּךְ אַחַר הִסְתַּלְּקוּת רַבֵּנוּ ז"ל שָׁגַּרְשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ עַל סְמַךְ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ ז"ל קֹדֶם פְּטִירָתוֹ בֵּין הַצַּוָּאוֹת שֶׁאִם יְגָרֵשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ יִהְיֶה לוֹ בָּנִים (עַיֵּן לְעֵיל אוֹת ח'), וְלָקַח אֶת רַבִּי אַבְרָהָם דּוֹב ז"ל נֶכֶד רַבֵּנוּ ז"ל לְחָתָן לוֹ. וְאַחַר כָּךְ בְּעֵת הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁנִּתְרַחֵק מֹשֶׁה הַנַּ"ל, גֵּרֵשׁ רַבִּי אַבְרָהָם דּוֹב אֶת בִּתּוֹ וְנִתְקַיְּמוּ דִּבְרֵי רַבֵּנוּ ז"ל הַנַּ"ל):

מג

שְׁמַעְתִּי בְּעֵת שֶׁיָּשַׁב אַדְמוֹ"ר זַצַ"ל בִּבְרַסְלֶב, יָשַׁב פַּעַם אַחַת עִם אֲנָשִׁים וּבְתוֹכָם הָיָה גַּם רַבִּי חַיִּים שְׂרָהְ'ס מִבְּרַסְלֶב, וּפִתְאֹם אָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל הָאָדָם הוּא שׁוֹטֶה כָּל כָּךְ עַד שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁהַמַּלְאַךְ הַמָּוֶת הוֹלֵךְ אַחֲרֵי כְּתֵפָיו הוּא מַחֲזִיק עֲדַיִן בִּשְׁטוּתְיו וַהֲבָלָיו. וְהָאֲנָשִׁים הַשְּׁתּוֹמְמוּ מְאֹד עַל הַדִּבּוּרִים הָאֵלֶּה וְלֹא יָדְעוּ עַל מַה הֵם מְרַמְּזִין, אֲבָל הָר' חַיִּים שְׂרָהְ'ס נִבְהַל מִזֶּה מְאֹד מְאֹד, כִּי נִכְנְסוּ הַדִּבּוּרִים הֵיטֵב בְּלִבּוֹ וְיָדַע בְּנַפְשׁוֹ כִּי אַדְמוֹ"ר זַצַ"ל מְרַמֵּז עָלָיו בְּאֵלּוּ הַדִּבּוּרִים וַיֵּשֶׁב אֵצֶל הַשֻּׁלְחָן בְּפַחַד גָּדוֹל. אַחַר כָּךְ הָלְכוּ כָּל הָאֲנָשִׁים לְדַרְכָּם, וְרַבִּי חַיִּים הַנַּ"ל נִשְׁאַר יוֹשֵׁב אֵצֶל הַשֻּׁלְחָן, וְשָׁאַל אוֹתוֹ אַדְמוֹ"ר זַצַ"ל מָה אַתָּה יוֹשֵׁב? וְלֹא יָכֹל לְהָשִׁיבוֹ כִּי יָשַׁב בְּמָרָה שְׁחוֹרָה גְּדוֹלָה מְאֹד. וְנִכְנַס אַדְמוֹ"ר זַצַ"ל לְחַדְרוֹ וְהָלַךְ הָר' חַיִּים הַנַּ"ל אַחֲרָיו וַיֵּבְךְּ לְפָנָיו מְאֹד. וַיֹּאמֶר לְרַבֵּנוּ זַ"ל רַבִּי אֲנִי יוֹדֵעַ בְּוַדַּאי אֲשֶׁר כַּוָּנָתְכֶם בְּהַדִּבּוּרִים הָיְתָה עָלַי, לָכֵן מְאֹד מְאֹד אֲבַקֶּשְׁכֶם לְעוֹרֵר רַחֲמִים עָלַי, שֶׁאֶשְׁאַר בַּחַיִּים. וַיֹּאמֶר לוֹ אַדְמוֹ"ר זַצַ"ל כֵּן הַדָּבָר שֶׁהָיְתָה כַּוָּנָתִי עָלֶיךָ, אַף אֲנִי צָרִיךְ לִנְסֹעַ עַל צִיּוּן קֶבֶר זְקֵנִי הַקָּדוֹשׁ הַבַּעַל שֵׁם טוֹב זַצַ"ל לְמֶעזְ'בּוּז' לְהִתְפַּלֵּל עֲבוּר הַיֶּלֶד שֶׁלִּי (שֶׁהָיָה אָז חוֹלֶה), לָכֵן תִּסַּע גַּם כֵּן עִמִּי וְאֶתְפַּלֵּל גַּם עָלֶיךָ. וְכֵן עָשָׂה, וְנָסַע רַבִּי חַיִּים הַנַּ"ל גַּם כֵּן עִם רַבֵּנוּ זַ"ל לְמֶעזְ'בּוּז'. וְהָלַךְ רַבֵּנוּ זַ"ל עַל קֶבֶר הַבַּעַל שֵׁם טוֹב זַצַ"ל, וְהִתְמַהְמְהוּ שָׁם זְמַן רַב וְאַחַר כָּךְ אָמַר לְרַבִּי חַיִּים בְּזוֹ הַלָּשׁוֹן: דִּיר הָאב אִיךְ גִּיפוֹלְ'ט אוּן מִיר נִיט [לָךְ פָּעַלְתִּי וְלִי לֹא]. וְאֵין אַתָּה צָרִיךְ אֲפִלּוּ לְהִתְפַּלֵּל אַךְ כֵּיוָן שֶׁאַתָּה פֹּה לָךְ גַּם כֵּן וְהָלַךְ אֶל קֶבֶר הַבַּעַל שֵׁם טוֹב. וְאָמַר לוֹ כַּמָּה שָׁנִים יִחְיֶה עוֹד. וַיִּסְעוּ בַּחֲזָרָה לִבְרַסְלֶב וּבְאֶמְצַע הַדֶּרֶךְ אָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל לְרַבִּי חַיִּים הַנַּ"ל הַיֶּלֶד שֶׁלִּי כְּבָר מֵת וְכָךְ הָיָה, כִּי כְּשֶׁבָּאוּ לְבֵיתָם מָצְאוּ שֶׁהַיֶּלֶד כְּבָר מֵת, (וְלֹא רָצָה רַבֵּנוּ זַ"ל לִכְנֹס לְעִיר בְּרַסְלֶב עַל שַׁבַּת קֹדֶשׁ, וְשָׁלַח הָאִישׁ הַנַּ"ל לִבְרַסְלֶב לִקְנוֹת חַלָּה עַל שַׁבַּת קֹדֶשׁ וְצִוָּה לוֹ שֶׁיִּהְיֶה הַדָּבָר בְּסוֹד שֶׁלֹּא יִתְוַדַּע לְאִשְׁתּוֹ. אַךְ אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ שֶׁאָלוּ אוֹתוֹ אֵיפֹה רַבֵּנוּ זַ"ל כִּי יָדְעוּ מִתְּחִלָּה שֶׁנָּסַע עִמּוֹ וְהֵשִׁיב לָהֶם בְּסוֹד. וּבֵין כָּךְ עָבַר מַעֲשֶׂה מֵאֲבָרָהָם פַּייְעס שֶׁהָיָה מְקֹרָב לְרַבֵּנוּ זַ"ל וְהוּא הָיָה מִקֹּדֶם אִישׁ מְכֹעָר וְהָיָה רָגִיל לוֹמַר עַל עַצְמוֹ מַיְינְע עֶזְנוּת וֶועט מָען אַרוּם טְרָאגִין אוֹיף אַפַיְינְדִיל אִין גֵּיהִנָּם [בְּגֵיהִנָּם יִשְׁאוּ אֶת עֲוֹונוֹתַי עַל נַס]. וְהָיָה לוֹ בֵּן פָּגוּם וְכוּ' וְכוּ' וְשָׁם בְּנוֹ הָיָה חַיִּים פַּייְעס וְעָשָׂה עִמּוֹ שִׁדּוּךְ עִם בַּת יִשְׂרָאֵל נָכֶד הַבַּעַל שֵׁם טוֹב. וְהַבַּעַל שֵׁם טוֹב אֲבִי זְקֵנוֹ שֶׁל הַכַּלָּה לֹא הָיָה רוֹצֶה בְּהַשִּׁדּוּךְ, וְעַל כֵּן בָּא לְרַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה בְּהַשִּׁדּוּךְ וְהָיָה רוֹצֶה לִטֹּל הֶחָתָן מִן הָעוֹלָם. וְהָיָה לְרַבֵּנוּ זַ"ל רַחֲמָנוּת עַל הֶחָתָן וּבִקֵּשׁ מֵהַבַּעַל שֵׁם טוֹב זַ"ל שֶׁיַּנִּיחַ אוֹתוֹ אֲבָל לֹא יִהְיֶה לוֹ בָּנִים, מֵמֵילָא לֹא יִהְיֶה לָהֶם הִתְקַשְּׁרוּת וְיִהְיֶה גֵּט וְכֵן הָיָה. וּבַלַּיְלָה הַקִּיץ רַבֵּנוּ זַ"ל אֶת רַבִּי חַיִּים שְׂרָהְ'ס הַנַּ"ל וְהָלַךְ עִמּוֹ בַּיַּעַר לְהִתְבּוֹדֵד שָׁם, וְאַחַר כָּךְ סִפֵּר לוֹ

כָּל הַנַּ"ל. וְגַם סִפֵּר לוֹ כִּי הַבַּעַל שֵׁם טוֹב אָבִי זְקֵנָהּ לָקַח מֵעִמּוֹ הַשָּׁנִים וְהֶכְרַחְתִּי לִתֵּן לוֹ שָׁנִים אֲחֵרִים וְהִגִּיד לוֹ כַּמָּה שָׁנִים (וְעַיֵּן לְהַלָּן בַּאֲרִיכוּת). וּבְעֵת שֶׁחַיִּים פַּייֶס (הֶחָתָן) הָיָה בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כִּי נָסַע לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל סִפֵּר לְאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ שֶׁרַבֵּנוּ זַ"ל נָתַן לוֹ צֶעטְיל [וּפָתַק] שֶׁל עֲבוֹדוֹת וְסִגּוּפִים וְאָמַר לוֹ שֶׁאִם יְקַיֵּם זֹאת יִתְהַפֵּךְ גּוּפוֹ לִיהוּדִי כָּשֵׁר מַמָּשׁ, אַךְ הָיָה קָשֶׁה לְקַיֵּם וְלֹא קִיֵּם. וּבְעֵת הַמַּחֲלֹקֶת מֵהָרַב מִסְּאוּרַן רָצָה גַּם כֵּן לַחֲלֹק אָמַר לוֹ רַבִּי חַיִּים שְׂרָה'ס הַנַּ"ל שְׁתֹק הֲלֹא אֲנִי יוֹדֵעַ כַּמָּה שָׁנִים תִּחְיֶה וְכוּ'). וְרַבִּי חַיִּים הַנַּ"ל חַי עוֹד הַרְבֵּה שָׁנִים כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל:

מד

בִּכְפָר אֶחָד סָמוּךְ לְזְלַאטִיפָּאלָע הָיָה דַּר אִישׁ אֶחָד שֶׁהָיָה מַחֲזִיק הָאַרֶענדָא [חֲכִירָה] מֵאֲדוֹן הַכְּפָר, וְהַקֶּרֶעטְשְׁמִיס [הַפּוּנְדָקִים] אֲשֶׁר בִּסְבִיבוֹת כְּפָר הַנַּ"ל. וְכָל הָאֲנָשִׁים הַמַּחֲזִיקִים הַקֶּרֶעטְשְׁמִיס הָיוּ מְשַׁלְמִין לוֹ הָרַאטָעס [דְּמֵי שְׂכִירוּת]. וְהָיָה לוֹ אִשָּׁה צְנוּעָה מְאֹד נְדִיבַת לֵב מְאֹד, וְהָיְתָה מְרַחֶמֶת תָּמִיד עַל הַמַּחֲזִיקִים הַקֶּרֶעטְשְׁמִיס [שׁוֹכְרֵי הַפּוּנְדָקִים] כְּשֶׁלֹּא הָיָה לָהֶם לְפָעָמִים לְשַׁלֵּם לְבַעְלָהּ הָרַאטָע הִיא נָתְנָה לָהֶם בֶּסֶף לְשַׁלֵּם. וְיָהִי הַיּוֹם וְנֶחֱלְתָה הָאִשָּׁה הַנַּ"ל בְּמַחֲלָה מְסֻכֶּנֶת מְאֹד עַד שֶׁהָיְתָה נוֹטָה לָמוּת, וּבַעְלָהּ הִשְׁתַּמֵּשׁ בְּרוֹפְאִים גְּדוֹלִים הָרְבֵּה וְלֹא הוֹעִילוּ לָהּ כְּלוּם. וְהַקֶּרֶעטְשְׁמָאריס הָיָה דָּוֶה לִבָּם מְאֹד עַל הָאִשָּׁה הַנַּ"ל בְּיִדְעָם שֶׁאִם חַס וְשָׁלוֹם תָּמוּת הָאִשָּׁה הַזֹּאת יִהְיֶה מַר לָהֶם מְאֹד, וְלֹא יִהְיֶה לָהֶם מִי שֶׁיְרַחֵם עֲלֵיהֶם, גָּלַל כֵּן הִשְׁתַּדְּלוּ הָרְבֵּה כָּלָם כְּאִישׁ אֶחָד בְּרִפּוּאָתָהּ וְנָסְעוּ אֶל הָרוֹפְאִים לַהֲבִיאָם. וּבֵינֵיהֶם הָיָה אִישׁ אֶחָד שֶׁהָיָה מְקֹרָב מְעַט לַאדְמוֹ"ר זַצַ"ל בְּעֵת אֲשֶׁר יָשַׁב בִּזְלַאטִיפָּלְיֶע, וַיְדַבֵּר הָאִישׁ עַל לֵב הַבַּעַל הַנַּ"ל שֶׁיִּשְׁלַח פִּדְיוֹן לַאדְמוֹ"ר זַצַ"ל לִזְלַאטִיפָּאלָע, וְכֵן עָשָׂה, וְשָׁלַח אוֹתוֹ עִם פִּדְיוֹן נֶפֶשׁ לַאדְמוֹ"ר זַצַ"ל. וּבְעֵת הַהִיא הָיְתָה קְרוֹבָה מְאֹד שֶׁתֵּצֵא נַפְשָׁהּ, וּבָא זֶה הָאִישׁ לַאדְמוֹ"ר זַצַ"ל וְהֵבִיא לוֹ הַפִּדְיוֹן. וַיֹּאמֶר אֵלָיו רַבֵּנוּ זַ"ל שֶׁיָּבִיאוּ לוֹ רֶענְדִיל אֶחָד, וְהֵבִיא לוֹ הָאִישׁ הַנַּ"ל הָרֶענְדִיל וְלָקַח אַדְמוֹ"ר זַצַ"ל אֶת הָרֶענְדִיל בְּיָדוֹ וְאָמַר לוֹ שֶׁהָרֶענְדִיל אֵינוֹ מַחֲזִיק אֶת הַמִּשְׁקָל. וְהָלַךְ הָאִישׁ הַנַּ"ל וְהֵבִיא לוֹ רֶענְדִיל אַחֵר, וְגַם זֶה הָיָה נֶחְסָר מִמִּשְׁקָלוֹ וְכֵן הָיָה כַּמָּה פְּעָמִים שֶׁבְּכָל פַּעַם שֶׁהֵבִיא לוֹ רֶענְדִיל וְהוּא זַצַ"ל שָׁקַל אוֹתוֹ וְלֹא הוּטַב בְּעֵינָיו. עַד שֶׁהָלַךְ לְחַלְּפָן אֶחָד וֶהֱבִיאוֹ לַאדְמוֹ"ר עִם הָרְבֵּה רֶענְדִילִיךְ וַאדְמוֹ"ר זַ"ל בָּחַר לוֹ אֶחָד רֶענְדִיל שֶׁהָיָה לוֹ עַל כַּף הַמֹּאזְנַיִם כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ. וְאָז אָמַר לוֹ לֵךְ וּנְסַע לְבֵיתְךָ כִּי הָאִשָּׁה הַנַּ"ל כְּבָר שָׁבָה לִבְרִיאוּתָהּ. וְנָסַע חֲזָרָה לְהַכְּפָר. וְהִנֵּה הָאִישׁ הַנַּ"ל בְּעֵת שֶׁאָמַר לוֹ אַדְמוֹ"ר זַצַ"ל שֶׁכְּבָר שָׁבָה לִבְרִיאוּתָהּ הָיָה הַדָּבָר לְפֶלֶא בְּעֵינָיו. וְהִבִּיט עַל הַמּוֹרֶה שָׁעוֹת בְּאֵיזֶה שָׁעָה אָמַר לוֹ אַדְמוֹ"ר זַצַ"ל וְכַאֲשֶׁר בָּא אֶל בֵּית הָרִינְדֵאר סִפְּרוּ לוֹ כָּל בְּנֵי הַבַּיִת מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה שָׁם אַחֲרֵי שֶׁנָּסַע לַאדְמוֹ"ר זַצַ"ל. כִּי תֵּכֶף אַחַר נְסִיעָתוֹ הִתְחִילָה

הָאִשָּׁה לְגִוּוֹעַ וְנַעֲשָׂה קוֹל בְּכִיָּה וְרַעַשׁ גָּדוֹל בַּבַּיִת עַד שֶׁהֵקִיצוּ אוֹתָהּ, וְאָמְרָה לִתֵּן לָהּ מְעַט מַיִם אֶל פִּיהָ. וְסִפְּרָה לָהֶם כִּי כַּאֲשֶׁר יָצְאָה נִשְׁמָתָהּ וּבָאָה לִפְנֵי בֵּית הַדִּין שֶׁל מַעְלָה, וְשָׁקְלוּ הָעֲוֹנוֹת וְהַזְּכֻיּוֹת שֶׁלָּהּ וְהִכְרִיעוּ הָעֲוֹנוֹת וְנָזְרוּ דִּינָהּ לְמִיתָה שֶׁלֹּא תַּחֲזֹר עוֹד לָזֶה הָעוֹלָם. בְּתוֹךְ כָּךְ בָּא אַבְרֵךְ אֶחָד (וְתֵאָרָה צוּרָתוֹ כְּצוּרַת אַדְמוֹ"ר זַצַ"ל) וְהֵבִיא רֶעְנְדִיל אֶחָד וְהִשְׁלִיךְ אֶל הַכַּף שֶׁל זְכֻיּוֹת וְהִכְרִיעוּ הַזְּכֻיּוֹת וּפָסְקוּ דִּינָהּ לְחַיִּים. וּכְפִי שֶׁסִּפְּרוּ לוֹ הָיְתָה זֶה הַדָּבָר בְּעֵת אֲשֶׁר אַדְמוֹ"ר זַצַ"ל עָסַק וְשָׁקַל כַּמָּה פְּעָמִים אֶת הָרֶעְנְדִיל עַל כַּף הַמֹּאזְנַיִם כַּנַּ"ל. אָז הִשְׁתּוֹמֵם הָאִישׁ וַיִּתְפַּלֵּא מְאֹד עַל הַדָּבָר הַזֶּה, וְהֵבִין הֵיטֵב מַה שֶּׁאַדְמוֹ"ר זַצַ"ל שָׁקַל כַּמָּה פְּעָמִים אֶת הָרֶעְנְדִיל מַה שֶּׁבְּעֵינָיו הָיָה הַדָּבָר לְפֶלֶא. וְהָאִשָּׁה שָׂבָה לִבְרִיאוּתָהּ תֵּכֶף בִּשְׁלֵמוּת:

מה

בְּעִיר אַחַת הָיָה שׁוֹחֵט וּבוֹדֵק וּשְׁמוֹ ר' הִלֵּל. וְהָיָה מְקָרֵב לַאדְמוֹ"ר זַצַ"ל, וְאַחַר כָּךְ נִתְרַחֵק וְלֹא נָסַע אֵלָיו כַּמָּה שָׁנִים, וְאַחַר כָּךְ חָזַר וּבָא אֵלָיו וַיֵּירָא לְהִתְרָאוֹת לְפָנָיו, וּבִקֵּשׁ אֶת אִישׁ מִמְּקוֹרְבָיו שֶׁיֵּלֵךְ עִמּוֹ לַאדְמוֹ"ר זַצַ"ל, וְהָלַךְ עִמּוֹ. וַאדְמוֹ"ר זַצַ"ל הָיָה אָז בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ שָׁלוֹ, וּכְשֶׁבָּאוּ אֶל הַפֶּתַח וַיִּפְתְּחוּ אוֹתָהּ נָפַל עֲלֵיהֶם פַּחַד וְאֵימָה גְּדוֹלָה וְנִשְׁאַר הָאִישׁ הַנַּ"ל עוֹמֵד אֲחוֹרֵי הַדֶּלֶת וְר' הִלֵּל הַנַּ"ל נִכְנַס לְהַבַּיִת מִדְרָשׁ. וְנִשְׁאַר עוֹמֵד אֵצֶל הַדֶּלֶת, וְרַבֵּנוּ זַ"ל כְּשֶׁרָאָה אָדָם עוֹמֵד אֵצֶל הַדֶּלֶת הִתְקָרֵב עַצְמוֹ אֵלָיו וְנָתַן לוֹ שָׁלוֹם, וְאָמַר בְּזֶה הַלָּשׁוֹן: סְ'אִיז דִּוא הִלֵּל, דִּוא זָאלְסְט גִּיוֶוען וַוארְטִין נָאךְ אַבִּיסֶעל וָואלְסְטוּ גִּיוֶוועזִין גִּיקוּמֶען צוּ מִיר מִיט דִּי זָאקִין [זֶה אַתָּה הִלֵּל! אִם הָיִיתָ מִתְמַהְמֵהַּ עוֹד מְעַט, הָיִיתָ בָּא אֵלַי עִם הַגַּרְבַּיִים שֶׁלְּךָ] (הַיְנוּ לְאַחַר מוֹתוֹ). וְהִתְחִיל ר' הִלֵּל לִבְכּוֹת לְפָנָיו מְאֹד, כִּי נָפַל עָלָיו פַּחַד גָּדוֹל בְּשָׁמְעוֹ הַדִּבּוּרִים הָאֵלּוּ מִפִּי אַדְמוֹ"ר זַצַ"ל. וְאַחַר כָּךְ הוֹכִיחַ אוֹתוֹ רַבֵּנוּ זַ"ל עַל שֶׁנִּתְרַחֵק מִמֶּנּוּ זְמַן רַב כָּזֶה, וְלֹא נָסַע אֵלָיו, עַתָּה אֲנִי אוֹמֵר לְךָ שֶׁתַּעֲקֹר דִּירָתְךָ לְעִיר אַחֶרֶת, וְאִם לֹא תְּצַיֵּת לִי בֶּטַח תִּתְחָרֵט. וְאַחַר כָּךְ נָסַע ר' הִלֵּל מִמֶּנּוּ וְלֹא רָצָה לָבֹא עוֹד לְבֵיתוֹ רַק נָסַע לְאֵיזֶה עִיר הַסְּמוּכָה לְשָׁם וְשָׁלַח מִכְתָּב לְזוּגָתוֹ כִּי הוּא יִמְכֹּר אֶת חֶזְקַת הַשְּׁחִיטָה שֶׁלּוֹ וְהִיא תִּמְכֹּר אֶת הַבַּיִת כִּי הוּא מֻכְרָח לַעֲקֹר דִּירָתוֹ מִשָּׁם. וְכֵן הָיָה, כִּי מָכַר אֶת חֶזְקַת הַשְּׁחִיטוֹת וְהִיא מָכְרָה אֶת הַבַּיִת. רַק אַחַר כָּךְ נַעֲשָׂה מַחֲלֹקֶת מִשָּׁכֵן אֶחָד שֶׁטָּעַן כִּי הוּא בַּר־מִצְרָא לְבֵיתוֹ לַעֲשׂוֹת גְּמָר מִמְּכִירַת הַבַּיִת וְלֹא יִשְׁהֶה שָׁם כְּלָל רַק כְּשֶׁיִּגְמֹר הַדָּבָר יִסַּע מִשָּׁם. וְנִתְרַצָּה לַדָּבָר הַזֶּה, כִּי סָבוּר הָיָה שֶׁלֹּא יַזִּיק לוֹ דָּבָר קָטָן כָּזֶה, יַעַן כִּי לֹא יִשְׁהֶה שָׁם כְּלָל. וְנָסַע לְשָׁם וְתֵכֶף מֵת שָׁם בָּעִיר הַנַּ"ל וְנִתְקַיְּמוּ דִּבְרֵי אַדְמוֹ"ר זַ"ל:

מו

בְּבַרְסֶלֶב הָיָה עָשִׁיר אֶחָד שֶׁהָיָה מְקֹרָב לַאֲדְמוֹ"ר זצַ"ל וְהָיָה לוֹ בֵּן יָחִיד וְעָשָׂה שִׁדּוּךְ עֶבוּרוֹ עִם נֶכְדַּת הַבַּעַל שֵׁם טוֹב זַצַ"ל. וּכְשֶׁהִגִּיעַ זְמַן הַנִּשּׂוּאִין, בְּאוֹתוֹ זְמַן נִפְטַר אֲצֶל רַבֵּנוּ זַ"ל יֶלֶד אֶחָד, וְנָהַג רַבֵּנוּ זַ"ל שִׁבְעָה מִחוּץ לָעִיר, כִּי שָׂכַר לוֹ דִּירָה שָׁם שֶׁהָיָה גַּן לְפָנָיהָ, יַעַן לֹא הָיָה בְּקַו הַבְּרִיאָה, וְלָקַח אִתּוֹ אֶת ר' חַיִּים שָׂרָה'ס שֶׁיְּשַׁמֵּשׁ אוֹתוֹ שָׁם. וְהִנֵּה הֶעָשִׁיר הַנַּ"ל טָרַם נָסַע לְחֻפַּת בְּנוֹ הָלַךְ עִמּוֹ אֶל אַדְמוֹ"ר זַצַ"ל לְקַבֵּל רְשׁוּת מִמֶּנּוּ, וְקִבְּלוּ רְשׁוּת מִמֶּנּוּ וְנָסְעוּ לְדַרְכָּם. בַּלַּיְלָה הַהוּא הֵקִיץ עַצְמוֹ רַבֵּנוּ זַ"ל מִשְּׁנָתוֹ וְנָטַל יָדָיו וְאָמַר לְר' חַיִּים הַנַּ"ל בֹּא עִמִּי. וְהָלַךְ עִמּוֹ אֶל הַגַּן וָרֶץ שָׁם רַבֵּנוּ זַ"ל בֵּין הָאִילָנוֹת אָנָה וָאָנָה, וְר' חַיִּים הַנַּ"ל נִפְחַד מְאֹד כְּשֶׁרָאָה זֹאת עַד שֶׁנִּסְמְרוּ שַׂעֲרוֹת רֹאשׁוֹ. בְּתוֹךְ כָּךְ בָּא אֵלָיו רַבֵּנוּ זַ"ל וְאָמַר לוֹ הֲרָאִיתָ? כִּי בָּא אֵלַי הַבַּעַל שֵׁם טוֹב זְקֵנוֹ שֶׁל הַכַּלָּה וְאָמַר כִּי אֵינוֹ חָפֵץ בְּהֶחָתָן וְרוֹצֶה לְקַח אֶת הֶחָתָן, וְהַכַּלָּה הִיא יְתוֹמָה. וְכִשְׁמַע ר' חַיִּים הַנַּ"ל זֹאת נִתְפַּחֵד עוֹד יוֹתֵר, וְהוּא עוֹמֵד וְאַרְכְּבוֹתָיו דָּא לְדָא נָקְשָׁן. וְתֵכֶף בָּא אֵלָיו עוֹד הַפַּעַם אַדְמוֹ"ר זַצַ"ל וְאָמַר לוֹ פְּעַלְתִּי אֶצְלוֹ שֶׁלֹּא יִקַּח אֶת הֶחָתָן רַק שֶׁלֹּא יִהְיֶה לָהֶם בָּנִים, וְאַחַר כָּךְ נִכְנְסוּ אֶל הַבַּיִת. וְהִנֵּה מִמַּחֲרַת בַּצָּהֳרַיִם עָמַד ר' חַיִּים בַּחוּץ וַיַּרְא וְהִנֵּה שָׁלִיחַ מֵיָחֵד מֵהַמְחֻתָּנִים רָץ לַאֲדְמוֹ"ר זַצַ"ל וְסִפֵּר לוֹ כִּי הֶחָתָן נֶחֱלָה בְּדֶרֶךְ וְאִי אֶפְשָׁר בְּשׁוּם אֹפֶן לִסַּע עִמּוֹ עַל הַחֻתָּנָה, בְּכֵן יְבַקֵּשׁ רַחֲמִים בַּעֲדוֹ. וַיֹּאמֶר לוֹ רַבֵּנוּ זַ"ל חֲזֹר לְדַרְכְּךָ הֶחָתָן יִהְיֶה בָּקוּ הַבְּרִיאָה וַיִּסְעוּ עִמּוֹ עַל הַחֻתָּנָה וַיַּעֲמִידוּ הַחֻפָּה וּמִיָּד חָזַר הַשָּׁלִיחַ לְדַרְכּוֹ וְנִתְפַּלֵּא מְאֹד ר' חַיִּים הַנַּ"ל מֵחֲמַת שֶׁיָּדַע מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה בַּלַּיְלָה הַקּוֹדֶמֶת, וְהַחֻתָּנָה הָיְתָה אָז, אַךְ נִתְקַיְּמוּ דִּבְרֵי אַדְמוֹ"ר זַצַ"ל שֶׁאָמַר לְר' חַיִּים הַנַּ"ל שֶׁלֹּא יִהְיֶה לָהֶם בָּנִים. וְדָרוּ בְּיַחַד הַזּוּג הַנַּ"ל וּבָנִים לֹא הָיוּ לָהֶם. וְאַחַר כַּמָּה שָׁנִים אַחֲרֵי פְּטִירַת אַדְמוֹ"ר זַצַ"ל, הִשְׁתַּדֵּל הָרַב ר' צְבִי אֲרִיֵה מוֹרֶה צֶדֶק מִבְּרֶסְלֶב (שֶׁהָיָה חָתָן רַבִּי חַיִּים שָׂרָה'ס הַנַּ"ל) שֶׁיִּתְגָּרְשׁוּ מֵחֲמַת שֶׁחוֹתְנוֹ הָר' חַיִּים סִפֵּר לוֹ כָּל הַמַּעֲשֶׂה הַנַּ"ל. וְהָרַב רַבִּי צְבִי אֲרִיֵה בְּעַצְמוֹ סִדֵּר לָהֶם הַגֵּט פִּטּוּרִין וְאַחַר כָּךְ הָיָה לִשְׁנֵיהֶם בָּנִים. הַמַּעֲשֶׂה הַזֹּאת סִפֵּר הָרַב ר' צְבִי אֲרִיֵה זַ"ל בְּעַצְמוֹ (וְעַיֵּן לְעֵיל בְּסָעִיף מ"ג מִזֶּה).

מז

כְּשֶׁהָיָה אַדְמוֹ"ר זַצַ"ל סָמוּךְ עוֹד עַל שֻׁלְחַן חוֹתְנוֹ רַבִּי אֶפְרַיִם זַ"ל בִּכְפָר הוּסְיַאטִין, וְהִגִּיעַ לְחוֹתְנוֹ יוֹם הַיָּארְצַיְיט שֶׁל אָבִיו וְנָסַע לַאֲלֶכְסַנְדְּרִיווְקָא הַסָּמוּךְ לְשָׁם וְלָקַח אִתּוֹ אֶת אַדְמוֹ"ר זַצַ"ל. וּכְשֶׁבָּאוּ לְבֵית הַמִּדְרָשׁ וּבְנֵי הַנְּעוּרִים דְּשָׁם כַּאֲשֶׁר רָאוּ אֶת אַדְמוֹ"ר זַצַ"ל בַּפַּעַם הָרִאשׁוֹן אֲזַי הוּטַב בְּעֵינֵיהֶם מְאֹד לְכָנֵס עִמּוֹ בִּדְבָרִים, אַךְ לֹא יָדְעוּ מֵהֵיכָן לְהַתְחִיל. וְאַחַר הַתְּפִלָּה נָתַן לָהֶם הָר' אֶפְרַיִם זַ"ל יַיִן יָשָׁן כַּנָּהוּג וּבִקְּשׁוּ בְּנֵי הַנְּעוּרִים מֵר' אֶפְרַיִם הַנַּ"ל שֶׁיְּצַוֶּה לַחֻתָּנוֹ הוּא אַדְמוֹ"ר זַצַ"ל שֶׁיִּלְמֹד פֶּרֶק מִשְׁנָיוֹת וְכֵן עָשָׂה. וְהָפַךְ עַצְמוֹ פָּנָיו

אֶל כֹּתֶל הַמִּזְרָח וְלָקַח מִשְׁנָיוֹת וְהִנִּיחַ עַל הַסְּטֶנְדֶּער וְלָמַד וַיִּתְמַהְמַהּ בַּלִּמּוּד עַד בּוֹשׁ וְהַבְּנֵי הַנְּעוּרִים הִמְתִּינוּ עַד שֶׁיִּסַּיֵּם לִמּוּדוֹ לְמַעַן יִשְׁתּוּ הַיַּי"שׁ וְעַל יְדֵי זֶה יִשְׁתּוּ לְחַיִּים גַּם לַאַדְמוֹ"ר זַצַ"ל, וּמִמֵּילָא יִהְיֶה לָהֶם שַׂיָּכוּת לִכְנֹס עִמּוֹ בִּדְבָרִים. וּכְשֶׁרָאוּ שֶׁהוּא מִתְמַהְמֵהּ הַרְבֵּה בְּלִמּוּדוֹ בִּקְּשׁוּ אֶת הָרַב ר' אֶפְרַיִם שֶׁיֹּאמַר לוֹ שֶׁיְּסַיֵּם הַלִּמּוּד. וְנָטָה אַדְמוֹ"ר אֶת יָדוֹ עַל פְּנֵי חוֹתְנוֹ וַיִּתְעַלֵּף. וְהִתְחִילוּ לְהָקִיצוֹ, וּכְשֶׁהֵקִיץ שְׁאֲלוּ אוֹתוֹ מָה הָיָה לוֹ? וְהֵשִׁיב לָהֶם כְּשֶׁנָּטָה אַדְמוֹ"ר זַצַ"ל אֶת יָדוֹ עַל פָּנָיו רָאָה אֶת הַמָּנוֹחַ שֶׁהָיָה לוֹ יָאִרְצַיְיט אַחֲרָיו עוֹמֵד לְנֶגְדּוֹ וְאָמַר לוֹ "לְחָתָן כְּזֶה אוֹמְרִים שֶׁיִּלְמֹד מִשְׁנָיוֹת? וְנִתְפַּחֵד וַיִּתְעַלֵּף. הֵמָּה רָאוּ כֵּן תָּמְהוּ מְאֹד וּמִן אָז וָהָלְאָה נִתְפָּרְסֵם שֵׁם אַדְמוֹ"ר זַצַ"ל שֶׁהוּא מְצַדִּיקֵי הַדּוֹר, וְהִתְחִילוּ לִנְסֹעַ אֵלָיו כַּמָּה אֲנָשִׁים וְנִתְקָרְבוּ עַל יָדוֹ לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ:

לְהוֹדִיעַ לְדוֹרוֹת שֶׁהַשִּׁלְשָׁה דְּבָרִים הָאֵלֶּה יְסוֹדוֹת הָעִקָּרִיִּים בְּהַשְׁאָרַת אַדְמוֹ"ר זַצַ"ל כְּפִי הַמּוּבָן בָּזֶה מִדִּבְרֵי מוֹהֲרַנַ"ת זַ"ל:

א. אֲסֵפָתֵנוּ עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁבָּזֶה מְמֵילָא כָּלוּל גַּם אֲמִירַת הָעֲשָׂרָה קַפִּיטְל תְּהִלִּים עַל צִיּוּנוֹ הַקָּדוֹשׁ:

ב. עֶסֶק הַהַדָּפָסָה:

ג. וְהַדְלָקַת הַנֵּר תָּמִיד עַל צִיּוּנוֹ הַקָּדוֹשׁ.

וְהִנֵּה בְּעִנְיַן רֹאשׁ הַשָּׁנָה כְּבָר כָּתַבְתִּי מִזֶּה קְצָת בְּמָקוֹם אַחֵר. וּבְעִנְיַן הַהַדְפָּסָה אִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר אֲפִלּוּ בְּעַל פֶּה. וּבְעִנְיַן הַנֵּר תָּמִיד עַיֵּן בְּסֵפֶר הַמִּדּוֹת מַה שֶּׁכָּתַב שָׁם אַדְמוֹ"ר זַ"ל שֶׁבִּזְכוּת הַנֵּר תָּמִיד שֶׁמְּדַלִּיקִין מִשֶּׁמֶן זַיִת נְצוֹלִין מִגְּזֵרוֹת שְׁמָד. וּמִמֵּילָא מוּבָן מִזֶּה בְּאֵלֶּפֵי אֲלָפִים קַל וָחֹמֶר לְהַנֵּר תָּמִיד שֶׁאֵצֶל קִבְרוֹ הַקָּדוֹשׁ, כְּפִי הַמּוּבָא מִזֶּה בְּקַנְטֶרֶס הַנִּקְרָא "חָכְמָה וּבִינָה" עַיֵּן שָׁם וְתָבִין מִזֶּה לְמָה שֶׁמּוּבָא בְּלִקּוּטֵי מוֹהֲר"ן בְּעִנְיַן קִבְרוֹ שֶׁל מֹשֶׁה וְהִסְתַּלְּקוּתוֹ שֶׁעוֹסֵק בָּזֶה לְהַעֲלוֹת מִשְׁמָד לְרָצוֹן. וּבְלִקּוּטֵי הֲלָכוֹת הִלְכוֹת בִּרְכַּת הַשַּׁחַר הֲלָכָה ה' מְבֹאָר מִשָּׁם שֶׁגַּם כָּל הַתַּאֲוֹוֹת וְהַמִּדּוֹת רָעוֹת בִּפְרָט הָאֶפִּיקוֹרְסוּת הַכֹּל כָּלוּל בְּעִנְיַן שְׁמָד הַנַ"ל. וּמִצִּרּוּף כָּל הָעִנְיָנִים הָאֵלֶּה בְּיַחַד הִפְלִיג מוֹהֲרַנַ"ת זַ"ל בְּדִבֵּר הַנֵּר תָּמִיד עַד אֵין שִׁעוּר וָעֵרֶךְ, כֵּן שָׁמַעְתִּי בְּפֵרוּשׁ מֵאָבִי זַ"ל:

וְזֶה יָדוּעַ שֶׁסְּגֻלַּת כָּל מִצְוָה וְהַנְהָגָה שֶׁל הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת הִוא דַּוְקָא כְּפִי הַפְּרָטִים שֶׁנִּצְטַוּוּ מִזֶּה בְּכָל דָּבָר. כִּי כְּמוֹ שֶׁבְּגַשְׁמִיּוּת אִי אֶפְשָׁר שֶׁתֵּצֵא אֶל הַפֹּעַל מֵהַרְכָּבַת הַסַּמִּים כֹּחַ הָרְפוּאָה לְהַמַּחֲלָה כִּי אִם אִם עָשׂוּ מְכֻוָּן מַמָּשׁ בְּכָל הַפְּרָטִים שֶׁיָּצְאוּ מִפִּי הָרוֹפֵא (אִם הָיָה בְּנִמְצָא הָרוֹפֵא הָאֱמִתִּי), כְּמוֹ כֵן מַמָּשׁ בְּחֶלְבִי הַנֶּפֶשׁ, לְמָשָׁל בְּעִנְיַן הָעֲשָׂרָה קַפִּיטְל תְּהִלִּים שֶׁהֵם מְסֻגָּלִים לְפָגַם הַבְּרִית רַחֲמָנָא לִצְלַן, וְכֵן בְּעִנְיַן הַנֵּר תָּמִיד שֶׁדִּקְדֵּק אַדְמוֹ"ר זַצַ"ל וּפָרַט בִּפְרָט שֶׁמֶן זַיִת:

מַה שֶּׁאָמַר אַדְמוֹ"ר זַצַ"ל שֶׁכָּל תִּינוֹק שֶׁיִּהְיֶה אֶצְלוֹ קֹדֶם שֶׁבַע שָׁנִים יִהְיֶה שָׁמוּר מִן הַחֵטְא עַד יוֹם חֲתֻנָּתוֹ, כְּמַדֶּמֶה לִי שֶׁלֹּא אָמַר זֹאת רַק לְעִנְיַן מִקְרֶה לַיְלָה, וְכֵן מוּבָן מֵהַזְּמַן שֶׁתַּפַּס לָזֶה וְכוּ'. וְגַם נִרְאֶה לַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי שֶׁהָיְתָה כַּוָּנָתוֹ גַּם אַחַר הִסְתַּלְקוּתוֹ לְכָל תִּינוֹק שֶׁיָּבֹא אֶצְלוֹ קֹדֶם שֶׁבַע שָׁנִים וְיִקַּיֵּם כְּמַאֲמָרוֹ הַקָּדוֹשׁ בִּנְתִינַת הַצְּדָקָה וַאֲמִירַת הַיּוּ"ד קַאפִּיטְל תְּהִלִּים, (וְיָדַעְתִּי מֵאֶחָד שֶׁבָּחַן זֹאת וְכֵן הָוָה):

עַל אוֹדוֹת תּוֹעֶלֶת הַתְּפִלָּה (וְכֵן לְעִנְיַן הַתּוֹעֶלֶת שֶׁל הַצְּדָקָה וּשְׁאָר עֲצוֹת שֶׁל הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת) דְּזִמְנִין דְּלָא שָׁמַע, וְגַם בְּזִמְנִין דְּשָׁמַע נִמְצָא שְׁנוּיִים רַבִּים, כִּי לִפְעָמִים נִתְקַבְּלָה הַתְּפִלָּה בַּפַּעַם הָרִאשׁוֹן, וְלִפְעָמִים מֻכְרָח לְהַרְבּוֹת בָּהּ. מוּבָן לְפִי עֲנִיּוּת דַּעְתִּי מִדִּבְרֵי מוֹהֲרַנ"ת זַ"ל שֶׁשָּׁמַעְתִּי בְּעַל פֶּה שֶׁהַתְּפִלָּה בְּאַרְבָּעִים יוֹם רְצוּפִים בְּלִי דִּלּוּג בֵּינְתַיִם מְסֻגֶּלֶת בְּיוֹתֵר לְהוֹצִיא אֶת הַבַּקָּשָׁה אֶל הַפֹּעַל:

***

וְעַתָּה לְמַעַן אַחַי וְרֵעַי אֲדַבְּרָה נָא גַּם אֵיזֶה דִּבּוּרִים מִמּוֹהֲרַנ"ת זַ"ל הַמֻּנָּחִים כָּעֵת בְּזִכְרוֹנִי שֶׁשָּׁמַעְתִּי מֵאָבִי זַ"ל הֲרֵינִי כַּפָּרַת מִשְׁכָּבוֹ, וּמִעֵט אֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי מִשְּׂאָר אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ:

א

אָמַר פַּעַם אַחַת לִבְנוֹ ר' יִצְחָק זַ"ל מִטּוּלְטְשִׁין שֶׁלֹּא יִסַּע לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לָדוּר שָׁם בִּקְבִיעוּת עַד שֶׁיִּהְיֶה בֶּן שִׁשִּׁים שָׁנָה (וְהַמּוּבָן הָיָה מִדְּבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁיִּשִּׁיבַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל גְּדוֹלָה מַעֲלָתָהּ מְאֹד וְכַמּוּבָא בְּסִפְרֵי אַדְמוֹ"ר זַצַ"ל, אֲבָל כְּבָר אָמַר אַדְמוֹ"ר זַצַ"ל עַל הָרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁלּוֹ שֶׁאֵין דָּבָר גָּדוֹל מִזֶּה כַּמּוּבָא בְּחַיֵּי מוֹהֲרַ"ן. וְגַם כָּל קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל נִמְשָׁךְ מִמֶּנּוּ כַּמּוּבָן בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן מ', וְגַם מוּבָן וּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי אַדְמוֹ"ר זַצַ"ל שֶׁכְּשֶׁנִּתּוֹסֵף רַק נֶפֶשׁ אַחַת לְהַקִּבּוּץ שֶׁלּוֹ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה אָז נִתְרַבִּין הַבָּתִּים שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה אֶלֶף אֲלָפִים וְרִבֵּי רְבָבוֹת פְּעָמִים עַד אֵין שִׁעוּר. וְעַיֵּן בְּלִקּוּטֵי הֲלָכוֹת הִלְכוֹת נִזְקֵי שְׁכֵנִים הֲלָכָה ד' שֶׁאֵין עֵרֶךְ לְהִתְעַבּוֹדָה שֶׁיִּתְעַבֵּד הָאָדָם בִּפְנֵי עַצְמוֹ אֲפִלּוּ כָּל הַיּוֹם נֶגֶד נְקֻדָּה אַחַת שֶׁעוֹשֶׂה כְּשֶׁמְּצְטָרֵף וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. וּמִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁגְּדוֹלִים צַדִּיקִים בְּמִיתָתָם יוֹתֵר מִבְּחַיֵּיהֶם, וְכָל אֲשֶׁר גָּדְלָה וְשָׁגְבָה רוֹמְמוּתוֹ וְהִתְעַלּוּתוֹ שֶׁל אַדְמוֹ"ר זַצַ"ל, כֵּן גָּדְלוּ וְשָׁגְבוּ גַּם הַתְּקוּנִים אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה בִּימֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה הַקְּדוֹשִׁים כַּמְּבֹאָר בִּדְבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים בְּהִלְכוֹת גְּבִיּוֹת חוֹב מֵהֲלָקוֹחוֹת הֲלָכָה ה' אוֹת י"ד עַיֵּן שָׁם):

ב

עַל אוֹדוֹת אֲסֵפָתֵנוּ בִּימֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה הַקְּדוֹשִׁים אָמַר פַּעַם אַחַת לִבְנוֹ ר' יִצְחָק זַ"ל הַנַּ"ל בְּזֶה הַלָּשׁוֹן: אֲנִי מְקַוֶּה שֶׁיִּתְקַיְּמִים הַדָּבָר עַד בִּיאַת הַגּוֹאֵל צֶדֶק, אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן מִי יוֹדֵעַ חַס וְשָׁלוֹם מַה שֶּׁיֵּעָבֵר בֵּזֶה (מִגֹּדֶל וְעֹצֶם הַקְּטָרוּגִים הַמִּתְעוֹרְרִים וּמִתְגַּבְּרִים עַל זֶה בְּכָל עֵת)

אוּלַי חַס וְשָׁלוֹם יִמְנְעוּ וְלֹא יַנִּיחוּ חַס וְשָׁלוֹם בְּשׁוּם אֹפֶן לָבֹא לְשָׁם, זֶאת אֵיךְ דִּיר זָאלְסְט תָּמִיד זַיִין רֹאשׁ הַשָּׁנָה אִין אוּמִין, עֶרֶב רֹאשׁ הַשָּׁנָה זָאלְסְט זִיךְ שְׁטֶעלִין אֲפִלּוּ אִין מַארְק [אוֹמֵר אֲנִי: שֶׁאַתָּה תָּמִיד תִּהְיֶה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּאוּמָן, וְעֶרֶב רֹאשׁ הַשָּׁנָה הַעֲמֵד אֶת עַצְמְךָ אֲפִלּוּ בַּשּׁוּק] בְּאֵיזֶה מָקוֹם שֶׁרוֹאִים מִשָּׁם בֵּית צִיּוּנוֹ הַקָּדוֹשׁ, וְתֹאמַר שָׁם הָעֲשָׂרָה קַפִּיטִיל תְּהִלִּים, וְאַחַר כָּךְ תִּתְפַּלֵּל שָׁם בְּאוּמָן בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה אֲפִלּוּ בְּאֵיזֶה עֲזָרָה שֶׁל בֵּית הַמִּדְרָשׁ וְכֵן תִּנְהֹג כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ:

ג

עוֹד אָמַר פַּעַם אַחַת אוֹדוֹת הַנְּסִיעָה לְאוּמָן עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁאִם הָיָה הַדֶּרֶךְ לְשָׁם מְחֻפָּה בְּסַכִּינִים הָיִיתִי רוֹחֵשׁ עַל יָדַי וְרַגְלַי כְּדֵי לָבֹא לְשָׁם עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה:

ד

שָׁמַעְתִּי מֹר' נַחְמָן בֶּן ר' שַׁכְנָא זַ"ל שֶׁשָּׁמַע לְעִנְיַן נְסִיעַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְכוּ', וְהַיּוֹצֵא מִדְּבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים שֶׁכָּל נְסִיעָה וּנְסִיעָה שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד יִהְיֶה לוֹ חֵלֶק בְּקֶץ הַגְּאוּלָה:

אָמַר הַמַּעְתִּיק:

שָׁמַעְתִּי שֶׁפַּעַם אַחַת בַּלַּיְלָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּאוּמָן אַחַר תְּפִלַּת עַרְבִית וְהוּא הֶאֱרִיךְ מְאֹד בִּתְפִלָּתוֹ, וְאַחַר הַתְּפִלָּה נִתְלַהֵב מְאֹד וְאָמַר לָאֲנָשָׁיו, כְּשֶׁאֲנַחְנוּ מִתְקַבְּצִים לְכָאן, בְּוַדַּאי גַּם רַבֵּנוּ זַ"ל אִתָּנוּ פֹּה בְּיַחַד, וּכְשֶׁרַבֵּנוּ זַ"ל פֹּה בְּוַדַּאי כָּל הַשִּׁבְעָה רוֹעִים הֵם גַּם כֵּן אִתָּנוּ פֹּה. וַיִּצְעַק בְּקוֹלוֹ: אִיךְ גְּלֵייב אַזוֹי מַמָּשׁ אִיךְ זֶעה זַיי [אֲנִי מַאֲמִין כְּמוֹ מַמָּשׁ שֶׁאֲנִי רוֹאֶה אוֹתָם]).

ה

אָמַר פַּעַם אַחַת בְּזֶה הַלָּשׁוֹן, הַלִּמּוּד שֶׁל דִּינֵי הַתּוֹרָה נָתַן לָנוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, וְהַלִּמּוּד שֶׁל קִיּוּם הַתּוֹרָה נָתַן לָנוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי אַדְמוֹ"ר זַצַ"ל. וְעַל זֶה מְרַמֵּז הַפָּסוּק "וּשְׁאַבְתֶּם מַיִם בְּשָׂשׂוֹן מִמַּעַיְנֵי הַיְשׁוּעָה", וּמְתַרְגֵּם יוֹנָתָן: "וּתְקַבְּלִין אֶלֶפֶן חֶדָת בְּחֶדְוָה מִבְּחִירֵי דְּצַדִּיקַיָּא":

ו

פַּעַם אַחַת עָמַד לְפָנָיו ר' נַחְמָן בֶּן ר' יוּדִיל לֵיב שֶׁהָיָה אִישׁ כָּשֵׁר וְיָרֵא וְחָרֵד לִדְבַר ה', וְעָסַק יוֹמָם וְלַיְלָה בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה וּבְבֵיתוֹ אֵין לֶחֶם וְשִׂמְלָה כִּי הָיָה עָנִי גָּדוֹל, וְגַם אִשְׁתּוֹ הָיְתָה רָעָה וְכַעֲסָנִית וְהָיְתָה מְקַלֶּלֶת אוֹתוֹ תָּמִיד. וְעָמַד לְפָנָיו פַּעַם אַחַת בְּיוֹם חֲמִישִׁי שֶׁלֹּא הָיָה לוֹ עֲדַיִן עַל צָרְכֵי שַׁבָּת וְעוֹד אִישׁ אֶחָד עָמַד אָז לְפָנָיו, וְהִתְחִיל זֶה הָאִישׁ לְהִתְאַנֵּחַ עַל ר' נַחְמָן הַנַּ"ל עַל גֹּדֶל עֲנִיּוּתוֹ וְדָחֳקוֹ הֶעָצוּם כִּי הָיָה לוֹ רַחֲמָנוּת גָּדוֹל עָלָיו. וְגָעַר בּוֹ מוֹהֲרַנַ"ת זַ"ל וְאָמַר לוֹ בִּלְשׁוֹן תֵּמַהּ: עָלָיו אַתָּה מִתְאַנֵּחַ שֶׁקֶם בַּחֲצוֹת לַיְלָה וְעָסַק מֵאָז וְעַד הֵנָּה

בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה וּבַקָּשׁוֹת וְתַחֲנוּנִים וְגַם הוּא עָנִי וּבַעַל יִסּוּרִים וְיֵשׁ לוֹ אִשָּׁה רָעָה, אֲשֶׁר עַל יְדֵי כָּל זֶה לֹא יִרְאֶה פְּנֵי גֵּיהִנֹּם, אַשְׁרֵי לוֹ וְאַשְׁרֵי חֶלְקוֹ לְעוֹלְמֵי עַד וְכוּ', הֲלֹא עַל הַנָּגִיד מִשֶּׁה וְכוּ' יֵשׁ לְהִתְאַנֵּחַ אֲשֶׁר אָכַל סְעֻדַּת הַצַּדִּיקִים בְּהַרְחָבָה גְּדוֹלָה, וְגַם שָׁתָה אַחַר כָּךְ יַיִן טוֹב גַּם שָׂכַב עַצְמוֹ לִישׁוֹן אַחַר כָּךְ (וְעָבַר עָלָיו מַה שֶּׁעָבַר כַּיָּדוּעַ), עָלָיו יֵשׁ לְהִתְאַנֵּחַ. כִּי מִי יוֹדֵעַ כַּמָּה שָׁנִים יִהְיֶה מֻכְרָח לְהַזְדַּכֵּךְ בָּעֲנָשִׁים קָשִׁים וּמָרִים עַד אֲשֶׁר יִזְדַּכֵּךְ וְיִצְטָרֵף מִזֶּהֲמַת הָעוֹלָם הַזֶּה:

ז

ר' שִׂמְחָה חָתָן הָרַב ר' שְׁמוּאֵל יִצְחָק ז"ל שָׁאַל מִמֶּנּוּ פַּעַם אַחַת עַל אוֹדוֹת מַה שֶּׁדָּרְךְ הַצַּדִּיקִים בַּעֲלֵי הַשָּׂגוֹת לְהַלְבִּישׁ הַשָּׂגוֹתֵיהֶם בְּמִקְרָאוֹת וּמַאֲמְרֵי חֲכָמֵינוּ ז"ל, וְלִפְעָמִים מְפָרְשִׁים מַאֲמָר אֶחָד שֶׁל חֲכָמֵינוּ ז"ל לְכַמָּה וְכַמָּה פָּנִים, וּבְכָל פַּעַם מְרַמְּזִים בּוֹ הַשָּׂגוֹת אֲחֵרוֹת, וְשָׁאַל אֶת מוֹהֲרַנַ"ת ז"ל אִם הַתְּנָא אוֹ הָאֱמוֹרָא בַּעַל הַמַּאֲמָר בְּעַצְמוֹ גַּם הוּא כְּוֻן לְכָל זֶה אִם לַאו. וְהֵשִׁיב לוֹ לַאו, רַק מֻחְמֶת שֶׁעַל יְדֵי מַעֲשֵׂיהֶם הַטּוֹבִים זָכוּ לְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ נוֹרָא וְנִשְׂגָּב מְאֹד הַנִּמְשָׁךְ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ אֲשֶׁר אֵין סוֹף לְדַעְתּוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל כֵּן בְּכָל דִּבְרֵיהֶם הַנֶּאֱמָרִים בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ כָּזֶה, מִלְבָּשִׁים בּוֹ הַשָּׂגוֹת גְּבוֹהוֹת וְנוֹרָאוֹת מְאֹד בְּלִי שִׁעוּר וְעֵרֶךְ מַה שֶּׁגַּם הֵם בְּעַצְמָם לֹא יָדְעוּ מִזֶּה. (וְעַיֵּן בְּלִקּוּטֵי מוֹהֲר"ן סִימָן רפ"א מַה שֶּׁכָּתוּב שָׁם שֶׁאֲפִלּוּ אִישׁ פָּשׁוּט כְּשֶׁיֵּשֵׁב עַצְמוֹ עַל הַסֵּפֶר וְיַחְשֹׁב הַרְבֵּה יוּכַל לִרְאוֹת בָּהֶם נִפְלָאוֹת, מַה שֶּׁהַמְחַבֵּר בְּעַצְמוֹ לֹא יָדַע מִזֶּה):

ח

שָׁמַעְתִּי מֵאֶחָד מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ שֶׁנָּסַע עִמּוֹ פַּעַם אַחַת וּבָאוּ לְבֵית מָלוֹן וְאָכְלוּ שָׁם סְעֻדַּת הָעֶרֶב, וּבְשָׁעַת הָאֲכִילָה עָמַד בְּצִוְּארוֹ שֶׁל מוֹהֲרַנַ"ת ז"ל עֶצֶם. וּפָתַח אֶת פִּיו כְּדַרְכּוֹ הַחוֹנֵק, וְנִבְהֲלוּ שָׁם מְאֹד. וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו הָיָה בְּעֶזְרוֹ שֶׁבָּלַע מִיָּד אֶת הָעֶצֶם וְלֹא הִזִּיק לוֹ כְּלוּם, אַחַר כָּךְ עָנָה וְאָמַר לְהָאִישׁ הַנַּ"ל הֲרָאִיתָ שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁעָמַד הָעֶצֶם בְּצִוְּארִי הָיִיתִי מַבִּיט וּמְסַתֵּכֵל לְמַעְלָה, כִּי אֵין שׁוּם עֵצָה עַל כָּל דָּבָר רַק לְתִלּוֹת עֵינָיו לַמָּרוֹם, אֲפִלּוּ בְּשָׁעָה שֶׁאֵין יְכוֹלִים לְצַעֵק, עַל כָּל פָּנִים יַעֲשֶׂה אָז מַה שֶּׁבִּיכָלְתּוֹ:

ט

דִּבֵּר פַּעַם אַחַת מֵהַדֶּרֶךְ הַקְּדוֹשָׁה שֶׁל הַנְּעוֹר בַּלַּיְלָה שֶׁגִּלָּה אַדְמוֹ"ר זַצַ"ל וְאָמַר אָז בָּזֶה הַלָּשׁוֹן: עוֹד יִהְיֶה זְמַן שֶׁיִּהְיֶה הַדֶּרֶךְ הַזֶּה דֶּרֶךְ כְּבוּשָׁה לָרַבִּים (כְּמוֹ עַכְשָׁו הִיא דֶּרֶךְ כְּבוּשָׁה לָרַבִּים לְהַנִּיחַ טַלִּית וּתְפִלִּין בְּכָל בֹּקֶר), וְאוֹדוֹת הַפְּחָדִים שֶׁיֵּשׁ בָּזֶה, אָמַר שֶׁעַל זֶה נֶאֱמַר מַה דְּאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ פָּרָשַׁת שְׁלַח בְּעִנְיַן הֲלִיכַת כָּלֵב לְחֶבְרוֹן לְהִשְׁתַּטֵּחַ עַל קִבְרֵי הָאָבוֹת, וְלֹא נִתְיָרֵא מֵהָעֲנָקִים. וְאִיתָא שָׁם עַל זֶה, "מָאן דְּאִיהוּ בְּדוּחֲקָא לָא אִסְתַּכַּל מִידֵי,

כָּךְ כָּלֵב בְּגִין דַּהֲוָה בְּדוֹחֲקָא לָא אִסְתַּכַּל מִדֵּי, וְאָתָא לְצַלָּאָה עַל קִבְרֵי אֲבָהָן" וְכוּ'. וְכֵן כָּל אָדָם מִי שֶׁיּוֹדֵעַ וּמְחַשֵּׁב עַצְמוֹ הֵיטֵב, שֶׁכְּהֶרֶף עַיִן יִפְרְחוּ יָמָיו וְיִצְטָרֵךְ לְתֵת דִּין וְחֶשְׁבּוֹן מִכָּל מַעֲשָׂיו וְלֹא יְוַתְּרוּ לוֹ עַל שׁוּם דָּבָר וְכוּ', מִי שֶׁמְּחַשֵּׁב אֶת עַצְמוֹ עַל כָּל זֶה בְּוַדַּאי לֹא יַבִּיט עַל שׁוּם מְנִיעָה מֵהַפְּחָדִים וְכַיּוֹצֵא. וּמִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁבֶּאֱמֶת אֵין בָּזֶה שׁוּם פַּחַד כְּלָל כְּמוֹ שֶׁאָמַר אַדְמוֹ"ר זַצַ"ל בְּפֵרוּשׁ בְּעֵת שֶׁדִּבְּרוּ לְפָנָיו מִזֶּה, וְאָמַר שֶׁאִם הָיָה לוֹ בֵּן יָחִיד הָיָה מְשַׁלְּחוֹ יְחִידִי בַּלַּיְלָה לַשָּׁדֶה וְלֹא הָיָה חוֹשֵׁשׁ לְשׁוּם דָּבָר. וְאָמַר זֹאת עַל כָּל אָדָם שֶׁאֵין לִפְחֹד כְּלָל מִשּׁוּם דָּבָר (כִּי שְׁלוּחֵי מִצְוָה אֵינָן נִזּוֹקִין – (פְּסָחִים ח:), – בִּפְרָט מִצְוָה כָּזֹאת):

ו

סִפֵּר שֶׁהַבַּעַל שֵׁם טוֹב זַצַ"ל הִתְפַּלֵּל פַּעַם אַחַת עִם הַחֲבְרַיָּא שֶׁלּוֹ, וְהִתְפַּלְּלוּ בְּהִתְלַהֲבוּת גָּדוֹל מְאֹד כְּדַרְכָּם, אַחַר כָּךְ כְּשֶׁנָּמְרוּ תְּפִלָּתָם רָאוּ שֶׁהַבַּעַל שֵׁם טוֹב זַצַ"ל הוּא בְּפָנִים זוֹעֲפוֹת, אַחַר כָּךְ עָנָה וְאָמַר לָהֶם בְּעֵת שֶׁהֱיִיתֶם מִתְפַּלְּלִים הִכְנִיס הַבַּעַל דָּבָר בְּכָל אֶחָד מִכֶּם מַחֲשָׁבוֹת שֶׁל גַּאוּת וְרָמוּת רוּחָא שֶׁאִתָּם מִתְפַּלְּלִים בְּהִתְלַהֲבוּת וּבְדִבֵּקוּת כָּזֶה, וְעַל יְדֵי זֶה נִתְעוֹרֵר לְמַעְלָה קִטְרוּג גָּדוֹל עֲלֵיכֶם, וְהָיָה לִי יְגִיעָה גְּדוֹלָה עַד שֶׁהִמְתַּקְתִּי זֹאת. וְסִפֵּר זֹאת לְמַעַן דַּעַת כַּמָּה וְכַמָּה צְרִיכִים לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה עַל זֶה לִזְכּוֹת לְהִנָּצֵל מִגַּאוּת שֶׁהִיא תּוֹעֲבַת ה', כִּי יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁכְּבָר נְקִיִּים מִכָּל הַתַּאֲוֹת וְהַמִּדּוֹת רָעוֹת, אַף עַל פִּי כֵן נִשְׁאָר בַּלֵּב גַּאֲוָה טְמוּנָה חַס וְשָׁלוֹם. וְכַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּעוֹר בַּלַּיְלָה הַנַּ"ל (שֶׁאֲפִלּוּ מִי שֶׁכְּבָר קִיֵּם וְהִרְבָּה בְּהִתְבּוֹדְדוּת בִּצְעָקָה וּתְפִלָּה בַּלַּיְלָה וּבַדֶּרֶךְ יְחִידִי עַד שֶׁיָּצָא מִכָּל הַתַּאֲוֹת וְהַמִּדּוֹת רָעוֹת, אַף עַל פִּי כֵן עֲדַיִן נִשְׁאַר בְּלִבּוֹ אֵיזֶה צַד גַּאוּת שֶׁהוּא חוֹשֵׁב עַצְמוֹ לְאֵיזֶה דָּבָר, וְהַמִּדָּה שֶׁל גַּאוּת גָּרוּעַ מֵהַכֹּל. כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי חֲכָמֵינוּ זַ"ל שֶׁהִיא כְּעוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה וּכְאִלּוּ בָּא עַל כָּל הָעֲרָיוֹת כֻּלָּם עַיֵּן שָׁם), וְעַל כֵּן צְרִיכִין בִּשְׁבִיל זֶה לְבַד לְהִתְגַּבֵּר מְאֹד בִּתְפִלּוֹת וּצְעָקוֹת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיַּעְזְרוֹ לְבַטֵּל גַּם אֶת זֹאת, כַּמְבֹאָר שָׁם וְלִזְכּוֹת לַעֲנָוָה אֲמִתִּיִּת:

אָמַר הַמַּעְתִּיק:

אִישׁ אֶחָד מְטֻעְפְּלִיק נָסַע לְמוֹהֲרַנַ"ת זַ"ל לִבְרַסְלֶב לִשְׁמֹעַ מִפִּיו דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים. אַחַר כָּךְ מָצָא בְּחֶדֶר מוֹהֲרַנַ"ת זַ"ל חֶתִיכַת נְיָר כָּתוּב בִּכְתַב יַד מוֹהֲרַנַ"ת זַ"ל בְּזֶה הַלָּשׁוֹן: בָּא אֵלַי אִישׁ אֶחָד מְטֻעְפְּלִיק וּשְׁמוֹ... וּמַעֲתָּה אַתְחִיל לוֹמַר תּוֹרָה בָּרַבִּים. (מֻחֲמֶת שֶׁאַדְמוֹ"ר זַצַ"ל קָצַב לוֹ מִסְפָּר, שֶׁבְּאִם יִתְקָרְבוּ אֵלָיו אַחַר הִסְתַּלְקוּתוֹ אֲנָשִׁים חֲדָשִׁים כַּמִּסְפָּר שֶׁקָּצַב לוֹ, אָז יַתְחִיל לוֹמַר תּוֹרָה בָּרַבִּים, וְהָאִישׁ הַזֶּה הִשְׁלִים הַמִּסְפָּר. כֵּן אָמַר מוֹהֲרַנַ"ת זַ"ל אַחַר כָּךְ) וְהָאִישׁ הַזֶּה נִתְרַחֵק מִמּוֹהֲרַנַ"ת זַ"ל, כִּי לֹא הָיָה יָכוֹל כְּלָל לְהַכְנִיס בְּדַעְתּוֹ כְּפִי שֶׁיָּדַע בְּנַפְשׁוֹ קְטָן מַדְרֵגָתוֹ בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם, שֶׁעַל יָדוֹ יַתְחִיל מוֹהֲרַנַ"ת זַ"ל לוֹמַר תּוֹרָה בָּרַבִּים:

וְהִנֵּה אֵין מִן הַצָּרֵךְ לִסְתֹּר שְׁטוּת כָּזֶה, כִּי כְּבָר מְבֹאָר מִדִּבְרֵי חֲכָמֵינוּ זַ"ל שֶׁאֲפִלּוּ אִם יִתְאַסְּפוּ תִּשְׁעָה צַדִּיקִים נוֹרָאִים אָסוּר לוֹמַר קַדִּישׁ וּקְדֻשָּׁה, וּכְשֶׁנִּצְטָרֵךְ לָהֶם אֲפִלּוּ פָּחוֹת שֶׁבִּפְחוּתִים נִגְמָר בָּזֶה מַה שֶּׁנִּגְמָר. וְכֵן אֲפִלּוּ כְּשֶׁכָּל הָעֲשָׂרָה אֲנָשִׁים שְׁפָלִים וּפְחוּתִים, אַף עַל פִּי כֵן עַל יְדֵי הִתְוַעֲדוּתָם יַחַד נִתְהַוֶּה בָּזֶה קְדֻשַּׁת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ בִּקְדֻשָּׁה אוֹ קַדִּישׁ וּבָרְכוּ וְכוּ', מַה שֶּׁאִי אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת אֲפִלּוּ עַל יְדֵי תִּשְׁעָה צַדִּיקִים. וְכָתַבְתִּי זֹאת כִּי זֶה נִצְרָךְ גַּם לְעִנְיַן הַצְּרוּפִין מִן הַקִּבּוּץ שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה הַמַּכְרִחִים לַאֲדְמוֹ"ר זַ"ל וְדַי לְחַכִּימָא).

יא

בְּעִנְיַן לִמּוּד שֻׁלְחָן עָרוּךְ שֶׁהִזְהִיר אֲדְמוֹ"ר זַצַ"ל, שָׁמַעְתִּי בְּשֵׁם מוֹהֲרַנַ"ת זַ"ל שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁדַּי לִלְמֹד סָעִיף אֶחָד לְבַד בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא, אֲבָל דַּוְקָא סָעִיף כָּזֶה שֶׁהוּא פְּסַק הֲלָכָה:

יב

דִּבֵּר פַּעַם אַחַת מִמַּה שֶּׁאֵירַע בְּסִפְרֵי אֱמֶת שֶׁנִּשְׁמַת כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הוּא חֵלֶק אֱלֹקַי מִמַּעַל (וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵי חֲכָמֵינוּ זַ"ל עַל פָּסוּק "וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים" – מָאן דְּנָפַח מִתּוֹכוֹ נָפַח), וְאָמַר שֶׁמִּזֶּה יְכוֹלִין לְהָבִין גְּדֻלָּתוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁיְּכוֹל לְהַשִּׂיג עַד אֵין שִׁעוּר. כִּי כְּשֶׁהַנְּשָׁמָה יוֹרֶדֶת לָזֶה הָעוֹלָם וּמִתְלַבֶּשֶׁת בְּהַגּוּף שֶׁהוּא מִמַּשְׁכָּא דְּחִוְיָא [עוֹר הַנָּחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי] וְהַנְּחָשִׁים וְהָעַקְרַבִּים סוֹבְבִים אוֹתָהּ מִכָּל צַד, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַקְּלִפּוֹת הַשּׁוֹכְנִים סְבִיב הַלֵּב שֶׁשָּׁם מִשְׁכַּן הָאֱלֹהוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְחֶזְקֵאל ה): "זֹאת יְרוּשָׁלַם שַׂמְתִּיהָ בְּתוֹךְ הַגּוֹיִים וּסְבִיבוֹתֶיהָ אֲרָצוֹת", וּירוּשָׁלַיִם הִוא בְּחִינַת לֵב כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר (לִקּוּטֵי מוֹהֲר"ן חֵלֶק א' סִימָן כ, וְחֵלֶק ב' סִימָן א), וּמֵאֵלּוּ הַקְּלִפּוֹת הַשּׁוֹכְנִים סְבִיב הַלֵּב נִמְשָׁכִים כָּל הַתַּאֲוֹת וּמִדּוֹת רָעוֹת וְכָל מִינֵי עַקְמִימִיּוּת שֶׁבַּלֵּב, וְכִבְיָכוֹל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ נוֹתֵן לָהֶם כֹּחַ לָזֶה כַּיָּדוּעַ. וּבְוַדַּאי הַנְּשָׁמָה מְסֻכֶּנֶת מְאֹד שֶׁלֹּא תִּטְבַּע בֵּינֵיהֶם, וּבִשְׁבִיל זֶה, נַעֲשָׂה עִם כָּל אֶחָד מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה. אֲבָל מִי שֶׁמִּתְגַּבֵּר עַל יִצְרוֹ בְּכָל מִינֵי הִתְגַּבְּרוּת עַד שֶׁמְּטַהֵר אֶת לִבּוֹ מִכָּל רַע עַד שֶׁלֹּא נִשְׁאַר בּוֹ שׁוּם אֲחִיזָה מִשּׁוּם תַּאֲוָה וּמִדָּה רָעָה, אִם כֵּן מַה נִּשְׁאַר בּוֹ הֲלֹא לֹא נִשְׁאַר בּוֹ רַק הַחֵלֶק אֱלֹקַי אֲשֶׁר בִּלְבָבוֹ. וְעַתָּה הַיֵּשׁ קֵץ לְהַשָּׂגוֹתָיו אֲשֶׁר יוּכַל לְהַשִּׂיג. וּמִי יוּכַל לְהָבִין וּלְשַׁעֵר רוֹמְמוּת וְנוֹרָאוֹת דְּבוּרֵיהֶם וּמַעֲשֵׂיהֶם וְדַרְכֵיהֶם. וְאַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ בָּזֶה כַּמָּה אֲלָפִים מַדְרֵגוֹת, אֲבָל בְּוַדַּאי כָּל צַדִּיק כְּפִי מַה שֶּׁמְּטַהֵר עַצְמוֹ מֵהַתַּאֲוֹת וּמִדּוֹת רָעוֹת, כְּמוֹ כֵן נִטְהָר לִבּוֹ מֵהַקְּלִפּוֹת הַשּׁוֹכְנִים סְבִיבוֹ, וּכְמוֹ כֵן זוֹכֶה לְהַשָּׂגָה עֲצוּמָה בֶּאֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ:

יג

בְּעֵת שֶׁשָּׁלַח לְהַדְפִּיס אֶת סִפְרוֹ לִקּוּטֵי הֲלָכוֹת עָנָה וְאָמַר: מִזֶּה שֶׁאֵינוֹ חוֹשֵׁב עַל תַּכְלִיתוֹ הָאַחֲרוֹן מַה יִּהְיֶה בְּסוֹפוֹ כְּשֶׁיִּהְיֶה שׁוֹכֵב עַל הָאָרֶץ וְכוּ', מִזֶּה אֵינוֹ מְדַבֵּר כְּלָל, כִּי זֶה הוּא

דּוֹמֶה לְבָהֵמָה מַמָּשׁ. רַק מִי שֶׁחוֹשֵׁב הֵיטֵב מַה יִּהְיֶה בְּסוֹפוֹ, וְלִבּוֹ חוֹשֵׁק וְכוֹסֵף מְאֹד לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וּבְוַדַּאי נַעֲשֶׂה עִמּוֹ מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה, כִּי הַהִתְנַּבְּרוּת גָּדוֹל מְאֹד כַּיָּדוּעַ לָנוּ, בְּשָׁבִיל זֶה הָאִישׁ חִבְּרָתִי אֶת סִפְרִי, כִּי אוֹתוֹ יְחַזְּקוּ דְּבָרַי וְאוֹתוֹ יְאַמְּצוּ. (כַּמּוּבָן כָּל זֶה לְבָקִי בִּדְבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים):

יד

דִּבֵּר פַּעַם אַחַת מֵהַחַבְרַיָּא הַקְּדוֹשָׁה שֶׁל הַבַּעַל שֵׁם זַצַ"ל וְאָמַר, שֶׁכְּפִי תִּבְעֶרֶת הַלְּבָבוֹת שֶׁהָיָה לָהֶם אִם הָיָה לָהֶם גַּם הַשִּׂיחוֹת וְהַדִּבּוּרִים שֶׁלָּנוּ הָיָה נִתְבַּטֵּל אֶצְלָם כֹּחַ הַבְּחִירָה. אֲבָל עַכְשָׁו בַּדּוֹרוֹת הַלָּלוּ הַהִתְנַּבְּרוּת גָּדוֹל כָּל כָּךְ שֶׁאַחַר כָּל הַדִּבּוּרִים שֶׁלָּנוּ עֲדַיִן הִתְנַּבְּרוּת כֹּחַ הַבְּחִירָה גָּדוֹל וְעָצוּם מְאֹד, אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן יֵשׁ לִי עוֹד שִׂיחָה כָּזוֹ שֶׁגַּם עַכְשָׁו הָיְתָה מִתְבַּטֶּלֶת הַבְּחִירָה, אֲבָל מַה תּוֹעֶלֶת יִהְיֶה בַּעֲבוּרַתְכֶם בְּלֹא זֶה:

טו

יֵשׁ לִי לְלַמֵּד זְכוּת עַל הַנִּרְוֹעַ שֶׁבַּנִּרְוֹעִים, שֶׁאִם הָיִיתִי כּוֹתְבָם הָיוּ נִכְתָּבִים עַל כַּמָּה נְיָרוֹת (בְּוִיֶּנָע [וִילְיוֹנוֹת]) כְּפִי שֶׁאֲנִי יוֹדֵעַ מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה עִם הָאָדָם בְּזֶה הָעוֹלָם:

טז

אָמַר, הַיֵּצֶר הָרָע מַנִּיחַ אֶת עַצְמוֹ עַל הָאָדָם הַכָּשֵׁר שֶׁיִּדְבַּק בּוֹ אֵיזֶה דִּבַּר שְׁגָעוֹן.

יז

דִּבְּרוּ לְפָנָיו פַּעַם אַחַת מֵעִנְיַן הַפִּרְצָה שֶׁנִּפְרְצָה בִּמְדִינַת אַשְׁכְּנַז לְגַלַּח אֶת הַזָּקָן וְהַפֵּאוֹת, וְעָמַד אָז לְפָנָיו הָר' מֵאִיר מִטָּעפְּלִיק שֶׁהָיָה אִישׁ יָרֵא וְחָרֵד לִדְבַר ה' וְהִתְחִיל לְתָמֵהַּ מְאֹד עַל זֶה. עָנָה וְאָמַר: אֵיךְ עוֹבְרִים בְּכָל יוֹם עַל חָמֵשׁ לַאוִין וְהֵשִׁיב לוֹ מוֹהֲרַנַ"ת זַ"ל הֲלֹא אֵיךְ עוֹבְרִים בְּכָל יוֹם זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע.

יח

פַּעַם אַחַת בָּא אֵלָיו הָר' מֵאִיר הַנַּ"ל וְשָׁאַל אוֹתוֹ מוֹהֲרַנַ"ת זַ"ל עַל אִישׁ אֶחָד מִטָּעפְּלִיק שֶׁהָיָה קָצַת כָּרוּךְ אַחֲרָיו, וְהֵשִׁיב לוֹ כִּלְאַחַר יָד, כְּאוֹמֵר שֶׁאֵין מִמִּי לְדַבֵּר. עָנָה וְאָמַר אֵלָיו, שְׁמַע נָא בְּקוֹלִי, אִם תִּרְצֶה לְהַבִּיט בְּעֵין כָּזֶה תְּחַיֵּב אֶת כָּל הָעוֹלָם. כִּי תְּנַסֶּה עַצְמְךָ וְתַבִּיט בְּכָל יוֹשְׁבֵי עִירְךָ הַנּוֹדָעִים לְךָ, וְתַתְחִיל מִן הַיּוֹשֵׁב בִּקְצֵה הָעִיר, וּכְשֶׁתַּבִּיט בּוֹ הֵיטֵב בְּוַדַּאי תְּחַיְּבוֹ, וְכֵן תֵּלֵךְ מִבַּיִת לְבַיִת עַד שֶׁתָּבֹא לְבֵיתְךָ שֶׁאַתָּה אִישׁ כָּשֵׁר (עֶרְלִיכֶער יוּד) מִכָּל הָעִיר? (בִּלְשׁוֹן שְׁאֵלָה). וְהֵשִׁיב לוֹ גַּם אֲנִי אֵינִי אִישׁ כָּשֵׁר. עָנָה מוֹהֲרַנַ"ת זַ"ל וְאָמַר לוֹ (בִּלְשׁוֹן תֵּמַהּ) גַּם אַתָּה אֵינְךָ אִישׁ כָּשֵׁר?!. אִם כֵּן מִי הוּא הָאִישׁ הַכָּשֵׁר? אֲבָל כְּשֶׁתַּבִּיט בְּעֵין יָפָה, אֲזַי גַּם כְּשֶׁתַּבִּיט הֵיטֵב בְּהַנִּרְוֹעַ שֶׁבַּנִּרְוֹעִים תִּמְצָא בּוֹ אֵיזֶה דָּבָר טוֹב, וּמִכָּל שֶׁכֵּן

בְּמִי שֶׁאֵינוֹ גָּרוּעַ כָּל כָּךְ, וְכֵן בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד, וְגַם בְּךָ נִמְצָא טוֹב, וּבָרָךְ זֶה יְכוֹלִים לְזַכּוֹת אֶת כָּל הָעוֹלָם. (וְהַשִּׂיחָה הַזֹּאת מוּבָן הֵיטֵב לְבָקִי בִּסְפָרָיו הַקְּדוֹשִׁים):

יט

עוֹד דִּבֵּר פַּעַם אַחַת מֵהַדֶּרֶךְ הַזֶּה לְדוֹן אֶת הַכֹּל לְכַף זְכוּת אֲפִלּוּ אֶת הַגְּרוּעַ שֶׁבַּגְּרוּעִים, וּלְחַפֵּשׂ וּלְמְצֹא בְּכָל אֶחָד אֵיזֶה מַעַט טוֹב, וְעַל יְדֵי זֶה מַעֲלִין אוֹתוֹ בֶּאֱמֶת לְכַף זְכוּת עַד שֶׁיְּכוֹלִין לַהֲשִׁיבוֹ בִּתְשׁוּבָה עַל יְדֵי זֶה, כַּמְבֹאָר כָּל זֶה בַּאֲרִיכוּת בִּסְפָרֵי אַדְמוֹ"ר זַצַ"ל. וּבְעֵת שֶׁדִּבֵּר מִזֶּה יָשַׁב אֶצְלוֹ אָבִי הֲרֵינִי כַּפָּרַת מִשְׁכָּבוֹ, וּמִתְשׁוֹקֵת לְבָבוֹ לִדְבָרָיו הַנְּעִימִים דִּבֵּר אַחֲרָיו בְּלַחַשׁ כָּל מִלָּה וּמִלָּה. עָנָה וְאָמַר אֲלָיו מוֹהֲרַנ"ת זַ"ל: אַתָּה חוֹשֵׁב שֶׁזֶּה דָּבָר פָּשׁוּט וְקַל, אֲנִי אַסְבִּיר לְךָ קְשֵׁי הַדָּבָר, כִּי אַל תִּשְׁכַּח מַאֲמַר אַדְמוֹ"ר זַצַ"ל שֶׁבֶּאֱמֶת נִתְעַלִּים עַל יְדֵי זֶה לְכַף זְכוּת וְלָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה, וְאִם הָיָה בִּיכָלְתֵּנוּ לְקַיֵּם זֹאת, הָיָה בִּיכָלְתֵּנוּ לְהָשִׁיב אֶת כָּל הָעוֹלָם בִּתְשׁוּבָה.

כ

פַּעַם אַחַת דִּבֵּר עִם אֵיזֶה אֲנָשִׁים שֶׁהָיוּ נוֹטִים לְדַרְכֵי הַחֲקִירָה, וְהִתְוַכְּחוּ עִמּוֹ אוֹדוֹת מַאֲמַר חֲכָמֵינוּ זַ"ל (בְּרָכוֹת יח:) "קָשָׁה רְמָה לַמֵּת כַּמַּחַט בַּבָּשָׂר הֶחָי" כַּיָּדוּעַ שְׁאֵלָתָם בָּזֶה. וְהֵשִׁיב לָהֶם מַה שֶּׁמּוּבָא בְּסִפְרֵי אֱמֶת שֶׁלְּאַחַר מוֹת הָאָדָם אַף עַל פִּי שֶׁהַנְּשָׁמָה יוֹצֵאת מִמֶּנּוּ וְאֵינוֹ יָכוֹל לָזוּז בְּשׁוּם אֹפֶן, אַף עַל פִּי כֵן נִשְׁאָר בּוֹ קִיסְטָא דְּחִיוּתָא, וּבָזֶה הַחִיּוּת הַנִּשְׁאָר בּוֹ נִרְגָּשׁ גַּם אַחַר כָּךְ צַעַר הָרִמָּה וְתוֹלֵעָה, וְעוֹד בְּדִבּוּרִים כָּאֵלֶּה הִסְבִּיר לָהֶם עַד שֶׁהִשְׁתִּיקָם. וְאַחַר שֶׁיָּצָא מֵהֶם הָלַךְ עִמּוֹ אֶחָד מֵאֲנָשָׁיו וְהִתְחִיל זֶה הָאִישׁ לַחֲזֹר לְפָנָיו כָּל דִּבְרֵי תְּשׁוּבָתוֹ שֶׁהֵשִׁיב לָהֶם, וְרָמַז לָהֶם שֶׁהוּא נֶהֱנָה מְאֹד מַה שֶּׁסִּלֵּק גַּם לוֹ מִלִּבּוֹ הַמְּבוּכָה הַנַּ"ל. עָנָה וְאָמַר לוֹ מוֹהֲרַנ"ת זַ"ל בִּלְשׁוֹן תֵּמַהּ, גַּם אַתָּה רוֹצֶה לְהָבִין בְּשִׂכְלְךָ! אוֹי לְאוֹתָהּ בּוּשָׁה...., הֲלֹא כְּשֶׁרַבּוֹתֵינוּ זַ"ל אָמְרוּ "קָשָׁה רְמָה לַמֵּת כַּמַּחַט בַּבָּשָׂר הֶחָי", אֲנִי מַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁהוּא אֱמֶת וְיַצִּיב וְנָכוֹן וְקַיָּם וְאֵינִי רוֹצֶה כְּלָל לְהָבִין.

כא

אָמַר: שֶׁכַּמָּה גְּדוֹלִים שָׁגוּ בָּזֶה שֶׁנָּטוּ לְדַרְכֵי הַחֲקִירָה, וְאָמַר שֶׁעַל זֶה נֶאֱמַר (יְשַׁעְיָה ג): "ה' בְּמִשְׁפָּט יָבוֹא עִם זִקְנֵי עַמּוֹ וְשָׂרָיו".

כב

אָמַר: מַה שֶּׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עָזַר לוֹ כָּל כָּךְ לְעֵת זִקְנָתוֹ הוּא מֵחֲמַת שֶׁלִּקַּח עַצְמוֹ לְהִתְבּוֹדְדוּת וּלְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ. וְאָמַר שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לַעֲשׂוֹת שׁוּם דָּבָר, בִּלְתִּי שֶׁיְּפָרֵשׁ מִקֹּדֶם שִׂיחָתוֹ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ.

כג

וְסִפֵּר, שֶׁפַּעַם אַחַת בְּלֵיל מוֹצָאֵי שַׁבַּת קֹדֶשׁ דִּבֵּר עִמּוֹ אַדְמוֹ"ר זַצַ"ל מִמְּעָרַת אֵלִיָּהוּ שֶׁהָיָה שָׁם בְּעֵת הֱיוֹתוֹ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְאָמַר לוֹ רַבֵּנוּ זַ"ל אָז בְּתוֹךְ דְּבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים, הָאבּ אִיךְ מִיר אוֹיס גִימָאלְט אָט דָא אִיז גֶעשְׁטַאנֶען אֵלִיָּהוּ אוּן הָאט גִיהַאט הִתְבּוֹדְדוּת [צִיְירְתִי לְעַצְמִי, הִנֵּה פֹּה עָמַד אֵלִיָּהוּ וְהָיְתָה לוֹ הִתְבּוֹדְדוּת], וּכְשֶׁאַדְמוֹ"ר זַצַ"ל אָמַר לוֹ זֹאת נִתְעוֹרֵר וְנִתְחַדֵּשׁ מְאֹד מִזֶּה, כִּי הִזְכִּיר אֶת עַצְמוֹ, הֲלֹא גַּם אֵלִיָּהוּ הָיָה בֶּן אָדָם בְּזֶה הָעוֹלָם וְהָיָה לוֹ הִתְבּוֹדְדוּת וְעַל יְדֵי זֶה זָכָה לְמַדְרֵגָה כָּזוֹ שֶׁלֹּא טָעַם טַעַם מִיתָה וְכוּ', כִּי הֵבִין מִדְּבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים שֶׁגַּם אֵלִיָּהוּ לֹא זָכָה לַמַּדְרֵגָתוֹ כִּי אִם עַל יְדֵי זֶה, כִּי כָּל הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים לֹא בָּאוּ לְמַדְרֵגָתָם כִּי אִם עַל יְדֵי זֶה (וְכַמּוּבָא בִּדְבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים בְּמָקוֹם אַחֵר [לִקּוּטֵי מוֹהֲר"ן חֵלֶק ב' סִימָן ק]).

כד

אָמַר שֶׁעַכְשָׁו שֶׁיְּצָאוּ הַתְּפִלּוֹת שֶׁלּוֹ בָּעוֹלָם, עֲתִידִין לִתֵּן דִּין וְחֶשְׁבּוֹן כְּשֶׁהוֹלֵךְ יוֹם אֶחָד שֶׁאֵין אוֹמְרִים אוֹתָם. וּבְצֵרוּף הֶכְרֵחַ הַתּוֹרָה לְהַתְּפִלָּה יָבֹא לָנוּ שֶׁכְּמוֹ כֵן בְּסוֹף יָמָיו, וְהָעִקָּר אַחַר הִסְתַּלְּקוּתוֹ, שֶׁזָּכִינוּ לְתוֹרָתוֹ בְּסִפְרֵי לִקּוּטֵי הֲלָכוֹת עֲתִידִין לִתֵּן דִּין וְחֶשְׁבּוֹן כְּשֶׁהוֹלֵךְ יוֹם שֶׁאֵין לוֹמְדִים אוֹתָם.

אָמַר הַמַּעְתִּיק:

שָׁמַעְתִּי שֶׁאָמַר עַל הַתְּפִלּוֹת שֶׁלּוֹ לְשׁוֹן הַכָּתוּב (תְּהִלִּים ק"ב): "תִּכָּתֵב זֹאת לְדוֹר אַחֲרוֹן וְעַם נִבְרָא יְהַלֵּל יָ-הּ", עֲתִיד לְהִבָּרְאוֹת עַם שֶׁיְּהַלְּלוּ יָ-הּ בְּאֵלּוּ הַתְּפִלּוֹת.

כה

גַּם שָׁמַעְתִּי מֵהַוָתִיק ר' נַחְמָן טוּלְטְשִׁינֶעֶר זַ"ל שֶׁפַּעַם אַחַת בִּימֵי הַסְּפִירָה הָיָה מוֹהֲרַנַ"ת זַ"ל עַל צִיּוּנוֹ הַקָּדוֹשׁ, וְאָמַר אָז עַל הַצִּיּוּן הַקָּדוֹשׁ הַתְּפִלָּה הַמַּתְחֶלֶת 'אַתָּה יָצַרְתָּ' בְּלִקּוּטֵי תְּפִלּוֹת חֵלֶק ב' סִימָן ל"ו. וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁהָלַךְ מִשָּׁם אָמַר (בִּלְשׁוֹן תֵּימָהּ) הֵם הַמִּתְנַגְּדִים שׁוֹאֲלִים אִם יֵשׁ בְּהַתְּפִלּוֹת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, וּבֶאֱמֶת הֵם גְּבוֹהִים מֵרוּחַ הַקֹּדֶשׁ כִּי הֵם נִמְשָׁכִים מִשַּׂעַר הַחֲמִשִּׁים. (וְעַיֵּן בְּלִקּוּטֵי הֲלָכוֹת הִלְכוֹת רֹאשׁ חֹדֶשׁ הֲלָכָה ו' שָׁם מוּבָן זֶה כִּי הַדֶּרֶךְ לַעֲשׂוֹת מִתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת נִמְשָׁךְ מִשַּׂעַר הַנוּ"ן גַּם שָׁמַעְתִּי שֶׁאָמַר כִּי הַרְבֵּה אֲנָשִׁים זָכוּ כְּבָר לְגַן עֵדֶן עַל יְדֵי הַתְּפִלּוֹת שֶׁלּוֹ).

כו

אָמַר, אֲמִירַת סִפְרֵי אַדְמוֹ"ר זַ"ל שֶׁהֵם הַלִּקּוּטֵי מוֹהֲר"ן וְסֵפֶר הַמִּדּוֹת וְהַסִּפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת וְהַשִּׂיחוֹת שֶׁלּוֹ, הָאֲמִירָה לְבַד מְסֻגֶּלֶת לְהַנְשָׁמָה כְּמוֹ אֲמִירַת סִפְרֵי הַזֹּהַר וְהַתִּקּוּנִים.

כז

עוֹד אָמַר שֶׁגַּם בִּימֵי אֱלוּל הַקְּדוֹשִׁים מְצָוָה לְאָמְרָם מִתְּחִלָּתָם וְעַד סוֹפָם וּמוֹעִיל מְאֹד מְאֹד.

כח

שָׁמַעְתִּי מֹר' אַהֲרֹן נִיסָן זַ"ל שֶׁאָמַר לוֹ פַּעַם אַחַת אִם הָיִיתָ בְּשִׂמְחָה תָּמִיד (שְׁטֶעֶנְדִיג פְּרַיְילִיךְ) לֹא הָיִיתָ רוֹאֶה פְּנֵי גֵּיהִנֹּם.

כט

אָמַר הַמַּעְתִּיק:

שָׁמַעְתִּי אֲשֶׁר פַּעַם אַחַת הָיָה שְׂרֵפָה בִּבְרַסְלֶב, אַחַר כָּךְ הָלַךְ מוֹהַרַנַ"ת זַ"ל עִם עוֹד אֵיזֶה אֲנָשִׁים לְהַבִּיט עַל מְקוֹם הַשְּׂרֵפָה, וְרָאָה שֶׁהַבַּעַל הַבַּיִת בּוֹכֶה מְאֹד וּמְחַפֵּשׂ אֵיזֶה חֲתִיכַת עֵץ אוֹ בַּרְזֶל שֶׁיִּצְטָרֵךְ לוֹ עוֹד בְּעֵת שֶׁיִּבְנֶה בֵּיתוֹ מֵחָדָשׁ וְלִקֵּט אוֹתָם אֶחָד אֶחָד. עָנָה וְאָמַר לַאֲנָשָׁיו, הַרְאִיתֶם! אֵיךְ שֶׁזֶּה הַבַּעַל הַבַּיִת שֶׁנִּשְׂרַף בֵּיתוֹ עִם כָּל זֶה אֵינוֹ מְיֻאָשׁ אֶת עַצְמוֹ מִלַּחֲזֹר וְלִבְנוֹתוֹ וּמְלַקֵּט כָּל הַדְּבָרִים שֶׁיִּצְטָרְכוּ לוֹ בְּעֵת הַבִּנְיָן, כָּךְ הַדָּבָר בְּרוּחָנִיּוּת גַּם כֵּן, אַף שֶׁהַבַּעַל דָּבָר מִתְגַּבֵּר מְאֹד עַל הָאָדָם וְכִמְעַט שֶׁשּׁוֹרֵף אוֹתוֹ לְגַמְרֵי, אַף עַל פִּי כֵן אָסוּר לוֹ לְיָאֵשׁ אֶת עַצְמוֹ רַק צָרִיךְ לְלַקֵּט וּלְחַפֵּשׂ אֵיזוֹ נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת מִתּוֹךְ רִבּוּי הַחֻטָּאִים אֲשֶׁר נִכְשַׁל בָּהֶם, וְעַל יְדֵי זֶה יְזַכֶּה לָשׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה אֲזַמְּרָה וְכוּ' (לִקּוּטֵי מוֹהַרַ"ן סִימָן רפ"ב).

ל

דִּבֵּר פַּעַם אַחַת מִתַּבְעֻרַת הַלֵּב שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם שֶׁהוּא הָיָה הָרִאשׁוֹן שֶׁזָּכָה לַעֲבֹד אֶת בּוֹרְאוֹ יוֹמָם וָלַיְלָה בְּמִסִּירַת נֶפֶשׁ וּלְפַרְסֵם שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ וְיִתְעַלֶּה בָּעוֹלָם וּבְתוֹךְ שִׂיחָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה עָנָה אֶחָד לְפָנָיו בִּלְשׁוֹן צַעַר וּגְנִיחָה, הֲהֵיאַךְ לוֹקְחִין לֵב כָּזֶה?, גָּעַר בּוֹ מוֹהַרַנַ"ת זַ"ל וְאָמַר אֵלָיו: גַּם אַתָּה יֵשׁ לְךָ לֵב כָּזֶה אֶלָּא שֶׁאֵין אַתָּה מְלַבֵּב אוֹתָהּ דּוּ הָאסְט אוֹיךְ דָּאס הַאַרְץ נוֹר דּוּ בַּאהַארְצְט עֶס נִיט, כִּי הַבְּחִירָה חָפְשִׁית אֵצֶל כָּל אָדָם. וְכָל אָדָם אֲפִלּוּ הַגְּרוּעַ שֶׁבַּגְּרוּעִים יֵשׁ בְּכֹחוֹ לִזְכּוֹת לְמַדְרֵגָה הַגְּדוֹלָה שֶׁבַּגְּדוֹלוֹת וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זַ"ל (תָּנָא דְּבֵי אֵלִיָּהוּ רַבָּה פֶּרֶק כ"ה) שֶׁצָּרִיךְ כָּל אָדָם לוֹמַר 'מָתַי יַגִּיעוּ מַעֲשַׂי לְמַעֲשֵׂה אֲבוֹתַי'.

לא

עוֹד פַּעַם אַחַת דִּבֵּר עִם אֶחָד מֵאֵיזֶה עִנְיָן שֶׁהָיָה לָזֶה שַׂיָּכוּת לְהָבִיא לוֹ רְאָיָה מִיִּצְחָק אָבִינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם. וְשָׁאַל אוֹתוֹ זֶה הָאִישׁ: מָה אַתֶּם מְדַמִּין אוֹתִי לְיִצְחָק אָבִינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם. הֵשִׁיב לוֹ מָה אַתָּה סוֹבֵר, שֶׁיִּצְחָק אָבִינוּ לֹא הָיָה לוֹ יֵצֶר הָרָע, אִם כֵּן מִפְּנֵי מָה זָכָה לִהְיוֹת יִצְחָק.

לב

פַּעַם אַחַת עָמַד לְפָנָיו צְבִי דּ֫ב מֵאוּמָין, וְהִתְחִיל לְדַבֵּר עִמּוֹ בַּחֲקִירַת הָאֱלֹהוּת וְנִתְלַהֵב מְאֹד בְּרִשְׁפֵי שַׁלְהֶבֶת וְעָנָה וְאָמַר לוֹ, מָה אַתָּה מְדַבֵּר עִמִּי מֵהַשֵּׁם אֲנִי אוֹמֵר לְךָ "וָאֶרְאֶה אֶת ה'", וּבִלְשׁוֹנוֹ אָמַר בְּזֶה הַלָּשׁוֹן: וּואס שְׁמוּעֶסְט דוּ מִיט מִיר פּוּן גָּאט, אִיךְ זָאג דִּיר "וָאֶרְאֶה אֶת ה'".

אָמַר הַמַּעְתִּיק:

שָׁמַעְתִּי שֶׁדִּבֵּר פַּעַם אַחַת אֵיזֶה אִישׁ עִמּוֹ גַּם כֵּן מֵחֲקִירַת אֱלֹקוּת וְאָמַר לוֹ בְּזֶה הַלָּשׁוֹן: אִיךְ הָאב הִירְשׁ בָּעְרְ'ן גִּיזָאגְט וָאֶרְאֶה אֶת ה', אוּן עֶר הָאט מִיר גִּיגְלוֹיבְט [לְהִירְשׁ בֶּער אָמְרְתִּי "וָאֶרְאֶה אֶת ה'" וְהוּא הֶאֱמִין לִי]).

לג

פַּעַם אַחַת בְּעֶרֶב רֹאשׁ הַשָּׁנָה בַּבֹּקֶר שָׁאַל אוֹתוֹ בְּנוֹ הַר' יִצְחָק זַ"ל עַל אוֹדוֹת שֶׁחִלַּשׁ לִבּוֹ מְאֹד (כִּי לֹא הָיָה אָז בְּקוֹ הַבְּרִיאוּת), אִם יֹאכַל אֵיזֶה דָּבָר קֹדֶם לֶכְתּוֹ עַל צִיּוּנוֹ הַקָּדוֹשׁ כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה בְּכֹחוֹ לְפָרֵשׁ שָׁם שִׂיחָתוֹ בְּהִתְעוֹרְרוּת הַלֵּב כָּרָאוּי. וְהֵשִׁיב לוֹ, לַאוּ!, אֱמֹר כַּאֲשֶׁר תּוּכַל וּבִלְבַד שֶׁיִּהְיֶה קֹדֶם הָאֲכִילָה.

לד

גַּם בְּכָל עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה הִקְפִּיד מְאֹד שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל עַד אַחַר חֲצוֹת:

לה

לְעִנְיַן הָאֱמוּנָה בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל אֲפִלּוּ בְּאוֹתָם שֶׁאֵין נִרְאִים לְעֵינַיִם כִּכְשֶׁרִים אָמַר בְּזֶה הַלָּשׁוֹן: וָוער שְׁמוּעֶסְט אַז אִיךְ הֶער פּוּן אִיהֶם גָּאר נִיט, הָאב אִיךְ אִין אִיהֶם אַזַּדְאי אֱמוּנָה, נָאךְ מֶעהְר אֲפִלּוּ אַז אִיךְ הֶער שׁוֹין פּוּן זַיִין מוֹיל עֶר רֶעד זֶעהְר שְׁלֶעכְטְ'ס, אֲנִי מַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה אַז נוֹר מִיט דֶּעם מוֹיל רֶעדְט עֶהר אַזוֹי, אִין הַאְרְצִין מֵיינְט הֶער אַנֶדֶערְש [מִי מְדַבֵּר אִם אֵינִי שׁוֹמֵעַ מִמֶּנּוּ כְּלוּם, בְּוַדַּאי יֵשׁ לִי אֱמוּנָה בּוֹ, וְיוֹתֵר מִזֶּה, אֲפִילּוּ אִם אֲנִי שׁוֹמֵעַ מִפִּיו שֶׁהוּא מְדַבֵּר רַע מְאֹד, אֲנִי מַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵימָה שֶׁרַק עִם הַפֶּה הוּא מְדַבֵּר כָּךְ, בְּלִבּוֹ הוּא חוֹשֵׁב אֲחֶרֶת]. כִּי עֶצֶם הַנְּקֻדָּה שֶׁבִּפְנִימִית דִּפְנִימִיּוּת הַלֵּב שֶׁל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל מַיִם רַבִּים וְעַזִּים לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹתָהּ אַף אִם יַעֲבֹר עָלֶיהָ מַה שֶּׁיַּעֲבֹר:

לו

שָׁמַעְתִּי מֵאָבִי הֲרֵינִי כַּפָּרַת מִשְׁכָּבוֹ שֶׁשָּׁמַע מִפִּי ר' עוֹזֵר זַ"ל שֶׁהָאֲנָשִׁים שֶׁל אַדְמוֹ"ר זַצַ"ל חִבְּרוּ יַחַד שְׁנֵי אַזְהָרוֹתָיו שֶׁל אַדְמוֹ"ר זַצַ"ל שֶׁלֹּא יֵלֵךְ יוֹם אֶחָד בְּלִי שֶׁלְּחָן עָרוּךְ, וְגַם הִזְהִיר מְאֹד לְהָנִיחַ תְּפִלִּין דְּרַבֵּנוּ תָּם. (וְאָמַר שֶׁלְּדַעְתּוֹ תֵּכֶף כְּשֶׁמַּתְחִילִין לְהָנִיחַ תְּפִלִּין יַתְחִילוּ

לְהָנִיחַ שְׁתֵּי הַזּוּגוֹת). וְזֶה יָדוּעַ שֶׁמִּצְוָה לִלְמֹד בְּתְפִלִּין דְּרַבֵּנוּ תָּם עַל כֵּן נָהֲגוּ הָאֲנָשִׁים שֶׁלּוֹ שֶׁהָיוּ מַנִּיחִין תְּפִלִּין דְּרַבֵּנוּ תָּם וְלָמְדוּ בָּהֶם שֻׁלְחָן עָרוּךְ:

אָמַר הַמַּעְתִּיק:

הֶעְתַּקְתִּי מִכְּתַב יַד הַוָתִיק ר' נַחְמָן מִטּוּלְטְשִׁין זַצַ"ל מִגְּדֻלַּת זְהִירוּת טְבִילַת מִקְוֶה.

לְרֹאשׁ בְּכָתַב אֱמֶת אֵת אֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי פַּעַם אַחַת מִפִּי מוֹרֵנוּ מוֹהֲרַנַ"ת זַ"ל בְּגֻדֻלַּת זְהִירוּת טְבִילַת מִקְוֶה תָּמִיד, שֶׁכְּשֶׁנִּזְהָרִין בִּטְבִילַת מִקְוֶה תִּקְוָתֵנוּ חֲזָקָה שֶׁיִּתְתַּקֵּן כָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם: וְהַמַּעֲשֶׂה שֶׁהָיָה כָּךְ הָיָה, בְּשַׁבַּת חֲנֻכָּה שְׁנַת תר"ה שְׁנֵי שָׁבוּעוֹת קֹדֶם הִסְתַּלְקוּתוֹ, יָצָא קוֹל בְּאַשְׁמֹרֶת הַבֹּקֶר כִּי נָפְלָה הַתְּקָרָה שֶׁקּוֹרִין סְטֶעלְיָא (סָאלִיפּ) בְּהַמֶּרְחָץ, וְאִי אֶפְשָׁר לַיְלֵךְ אֶל הַמִּקְוֶה לִטְבֹּל לִכְבוֹד בֹּקֶר שֶׁל שַׁבָּת. אַף אַחַר כָּךְ כְּשֶׁהֵאִיר הַיּוֹם נוֹדַע אֲשֶׁר לֹא כֵן הַדָּבָר, כִּי נָפְלָה בְּאֵיזֶה זְוִיּוֹת רָחוֹק מֵהַמִּקְוֶה. וְהָלַךְ מוֹהֲרַנַ"ת זַ"ל אֶל הַמִּקְוֶה לִטְבֹּל, וְגַם כָּל אַנְשֵׁי הָעִיר הָלְכוּ גַּם כֵּן לִטְבֹּל לִכְבוֹד בֹּקֶר שֶׁל שַׁבַּת קֹדֶשׁ; וְאָז כְּשֶׁבָּא מִן הַמִּקְוֶה וְהֵכִין אֶת עַצְמוֹ לִתְפִלַּת שַׁחֲרִית וְאָמַר הַבְּרָכוֹת וְכוּ', עָמְדוּ לְפָנָיו, וְהִתְחִיל לְהוֹדוֹת לַה' עַל אֲשֶׁר זָכָה לֵילֵךְ לִטְבֹּל בְּהַמִּקְוֶה וְהֶחֱיָה אֶת עַצְמוֹ בָּזֶה מְאֹד. וְאָמַר שֶׁכְּבָר הָיָה מוּכָן לִטְבֹּל אֶת עַצְמוֹ בְּהַנָּהָר הַנִּקְרָא (בּוּג) שֶׁהוֹלֵךְ שָׁם בִּבְרַסְלֶב תַּחַת הַקֶּרַח שֶׁקּוֹרִין (פַּאלַאנְקָע), כִּי אָז בַּשָּׁנָה הַזֹּאת כְּבָר הָיָה בְּשַׁבַּת חֲנֻכָּה קְרִירוֹת גְּדוֹלוֹת וּכְבָר הָיָה הַנָּהָר הַנַ"ל נִקְפָּא וְנִקְרַשׁ, וּמְבִיתוֹ אֶל הַנָּהָר הָיָה רָחוֹק קְצָת, וְאַף עַל פִּי כֵן אָמַר שֶׁכְּבָר הָיָה מוּכָן לֵילֵךְ וְלִטְבֹּל בְּהַנָּהָר בִּזְרִיזוּת. וּמֵעֹצֶם תְּנוּעוֹתָיו הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁעָשָׂה אָז בְּהִתְלַהֲבוּת גָּדוֹל, הָיָה נִרְאֶה בְּרוּר שֶׁכְּבָר הָיָה מוּכָן וּמְזֻמָּן לְכָךְ, כְּמוֹ שֶׁאָמַר לְרוּץ אֶל הַנָּהָר הַנַ"ל, וְלִפְשֹׁט אֶת בְּגָדָיו בִּזְרִיזוּת עָצוּם וּלְדַלֵּג וְלִקְפֹּץ אֶל תּוֹךְ הַפַּאלַאנְקִי לִטְבֹּל. וְנָתַן שֶׁבַח וְהוֹדָיָה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל אֲשֶׁר הָיָה בְּאֶפְשָׁרוּת לֵילֵךְ לְהַמִּקְוֶה וְזָכוּ גַּם אַנְשֵׁי הָעִיר לִטְבֹּל לִכְבוֹד בֹּקֶר שֶׁל שַׁבַּת קֹדֶשׁ. וְדִבֵּר עוֹד כַּמָּה דִּבּוּרִים מֵהַחִיּוּת וּמֵהַמְשִׁיבַת נֶפֶשׁ שֶׁיֵּשׁ לוֹ מִטְּבִילַת מִקְוֶה עַד לְמְאֹד, וּמִי שֶׁיִּהְיֶה חָזָק בִּטְבִילַת מִקְוֶה תָּמִיד יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה, בְּוַדַּאי יִתְתַּקֵּן הַכֹּל. וְעָנָה וְאָמַר הִנֵּה תֵּבת "מִקְוֶה" יִסְבֹּל שְׁנֵי פֵּרוּשִׁים, אֶחָד – לְשׁוֹן מִקְוֶה מַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית א') "וּלְמִקְוֵה הַמַּיִם קָרָא יַמִּים". וְאָמַר כִּי שְׁנֵי הַפֵּרוּשִׁים הֵם אֶחָד, אַךְ וְרַק שֶׁיִּהְיוּ נִזְהָרִים בִּטְבִילַת מִקְוֶה מַיִם, וְעַל יְדֵי זֶה יִהְיֶה הַכֹּל נָכוֹן וְיִתְתַּקֵּן כָּל מַה שֶּׁעָבַר עָלָיו. עוֹד אָמַר הַבִּיטוּ וּרְאוּ רֶמֶז נִפְלָא עַל זֶה, כִּי הֲלֹא בְּעֶזְרָא כְּשֶׁנּוֹדָע לוֹ שֶׁנִּכְשְׁלוּ בְּנָשִׁים נָכְרִיּוֹת רַחֲמָנָא לִצְלַן, צָעַק מָרָה עַל זֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (עֶזְרָא ט') "בּוֹשְׁתִּי וְגַם נִכְלַמְתִּי לְהָרִים פָּנַי אֱלֹקַי", וְאַחַר כָּךְ (שָׁם יוד) כְּתִיב, "וַיַּעַן שְׁכַנְיָה בֶן יְחִיאֵל וְכוּ' וַאֲנַחְנוּ מָעַלְנוּ וְכוּ', וְעַתָּה יֵשׁ מִקְוֶה

לְיִשְׂרָאֵל", וּפֵרוּשׁוֹ: יֵשׁ תִּקְוָה שֶׁיִּתְתַּקֵּן הַדָּבָר אָמַר זֹאת בִּלְשׁוֹן 'מִקְוֶה' רָמָז לְהַנַּ"ל, כִּי אַךְ וְרַק שֶׁיִּהְיוּ נִזְהָרִים בִּטְבִילַת מִקְוֶה מַיִם יֵשׁ תִּקְוָה שֶׁיִּתְתַּקֵּן הַכֹּל. אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן.

לז

אָמַר הַמַּעְתִּיק:

שָׁמַעְתִּי שֶׁאָמַר כְּמוֹ שֶׁאֵין רֶגַע בְּלֹא פֶּגַע, כְּמוֹ כֵן צָרִיךְ לְקַיֵּם אֵין רֶגַע בְּלִי פֶּגַע (לְשׁוֹן בַּקָּשָׁה) כִּי תֵּבֵת פֶּגַע יֵשׁ לוֹ שְׁנֵי פֵּרוּשִׁים לְשׁוֹן פֶּגַע רַע וּלְשׁוֹן בַּקָּשָׁה. וּשְׁנֵיהֶם אֶחָד, כְּשֶׁמְּקַיְּמִים 'אֵין רֶגַע בְּלִי פֶּגַע וּבַקָּשָׁה' נִצּוֹלִין עַל יְדֵי זֶה מִכָּל פְּגָעִים רָעִים וְזוֹכִין לְכָל טוּב אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן:

כוכבי אור חלק ב' אמת ואמונה

פתיחה

לְחֵלֶק שֵׁנִי הַנִּקְרָא בְּשֵׁם אֱמֶת וֶאֱמוּנָה

מַה גָּדְלוּ חַסְדֵי ה' וְנִפְלְאוֹתָיו אֲשֶׁר עָשָׂה עִמָּנוּ בַּדּוֹרוֹת הָאֵלֶּה, בְּתוֹךְ מְעוּף מְצוּקָתֵנוּ בְּגוּף וָנֶפֶשׁ, בְּעֹצֶם הַתֹּהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם אֲשֶׁר גָּבְרוּ בְּאֵלֶּה הָעִתִּים, חָשַׁב מֵרָחוֹק לְהֵיטִיב אַחֲרִיתֵנוּ וּלְהָשִׁיב שְׁבוּתֵנוּ וְהוֹדִיעָנוּ בְּרַחֲמָיו מֵהָרוּחַ אֱלֹקִים – דְּא רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ הַמְרַחֵף גַּם הַיּוֹם עַל פְּנֵי הַמַּיִם הַזֵּדוֹנִים, הָעוֹסֵק לְכַלּוֹת וּלְבַעֵר לְכַתֵּת וּלְשַׁבֵּר רָאשֵׁי הַתַּנִּינִים שֶׁעֲלֵיהֶם הַמְטַמְּאִים וְהַמְתַעֲבִים שִׁמְנֵי הַדַּעַת וְהַתְּבוּנָה שֶׁל כָּל נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל (כָּל אֲשֶׁר יֶחְכַּם יוֹתֵר נִכְרָכִים אַחֲרָיו יוֹתֵר). וְעַל כֻּלָּם יִתְעַלֶּה וְיִתְגַּדֵּל בְּפַךְ הַשֶּׁמֶן הַנִּשְׁאָר בְּחוֹתָמוֹ לְהָאִיר וּלְהַזְרִיחַ בְּלֵב כָּל הַנִּתְעוֹרְרִים לְצֵאת מִכְּסִילוּת תַּהֲלוּכָתָם בַּחֹשֶׁךְ, לְהוֹדִיעָם מֵרָחוֹק כִּי אֵין חָכְמָה כְּחָכְמַת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה אֲשֶׁר בְּכָל חָכְמָה לֹא תִּשּׂיגֶנָּה (וְעַל כֵּן הִיא מְכֻנָּה בְּשֵׁם "לֵית לָהּ עֵינִין" כַּמְבֹאָר בְּלִקּוּטֵי א' סִימָן ס"ב), וְאֵין עֹמֶק כְּעֹמֶק דְּבָרָיו הַנֶּאֱמָנִים הַיּוֹצְאִים וּמְאִירִים כַּשֶּׁמֶשׁ בַּצָּהֳרַיִם לְיַדֵּעַ וּלְהָבִין עַל יָדָם גַּם דִּבְרֵי שְׁאָר סִפְרֵי אֱמֶת בְּאֹפֶן שֶׁגַּם הֵם יִהְיוּ לוֹ לְסֵם חַיִּים אֲמִתִּיִּים וְנִצְחִיִּים:

אֱמֶת וֶאֱמוּנָה

א

וּבָרִאשׁוֹנָה נָבוֹא לְדַבֵּר עַל אוֹדוֹת הַרְחָקַת הַלִּמּוּד בְּסִפְרֵי מְבוּכוֹתֵיהֶם, שֶׁמְּאֹד מְאֹד צְרִיכִים לְזָהֵר לִבְלִי לְהַבִּיט בְּסִפְרֵי פְּסִילֵיהֶם אֲפִלּוּ הַבָּטָה כָּל שֶׁהוּא כִּי כְּבָר הוֹדִיעָנוּ חֲכָמֵינוּ זַ"ל (סָכָה נב.) שֶׁדֶּרֶךְ הַיֵּצֶר הָרָע לִמְשֹׁךְ עַל הָאָדָם כָּל הָעֲבֵרוֹת בְּחַבְלֵי הַשָּׁוְא, וְאַחַר כָּךְ "כַּעֲבוֹת הָעֲגָלָה חֲטָאָה", וּמִכָּל שֶׁכֵּן בְּהָאִסּוּר הַזֶּה הַכּוֹלֵל כָּל הָאִסּוּרִים שֶׁבַּתּוֹרָה. וּמֵרֹב תַּאֲוַת הָאָדָם לְדָבָר הָאָסוּר, יְדַמֶּה בְּנַפְשׁוֹ מָה אִכְפַּת לִי אִם אֶרְאֶה קְצָת בְּדִבְרֵיהֶם, הֲלֹא

אֲנִי לֹא אוֹמֵר כְּדִבְרֵיהֶם חָלִילָה, וְלֹא אֶהְיֶה נִצּוֹד עַל יְדֵי זֶה בִּידֵיהֶם, כְּמַאֲמַר הַכָּתוּב (מִשְׁלֵי א): "כִּי חִנָּם מְזֹרָה הָרֶשֶׁת בְּעֵינֵי כָּל בַּעַל כָּנָף" אַךְ, "הֵם לְדָמָם יֶאֱרֹבוּ", כִּי אֶחָד מִנִּי אֶלֶף שֶׁיִּמָּלֵט וְיֵצֵא מִמְּצוּדָתָם אַחַר הַלָּכְדוֹ בָּהֶם. וַהֲרֵי זֶה דּוֹמֶה כְּאוֹמֵר אֲטָעֵם נָא קְצָת בְּשַׂר חֲזִיר, וְאַחַר כָּךְ אָקִיא אוֹתוֹ. כִּי רֻבָּם כְּכֻלָּם שֶׁל לָבָנוֹת הַטְּמֵאוֹת וְהַמְגֻלְּלוֹת שֶׁל אֻנָּשִׁים כְּעֶרְכֵּנוּ אִם מוֹסִיפִים עוֹד לָבֹא בְּמִדּוֹר טֻמְאוֹתֵיהֶם הַמְּלֵאִים קְלִפּוֹת וַעֲבוֹדָה זָרָה, בְּלִי סָפֵק שֶׁהֵם נִדְבָּקִים וְנִשְׁתָּרְשִׁים בָּהֶם עַל יְדֵי כָּל קְרִיאָה וּקְרִיאָה, וְעַל יְדֵי כָּל הַבָּטָה וְהַבָּטָה נִמְצָא מִין אֶת מִינוֹ וְנַעוֹר לְעָקְרָם וּלְשָׁרְשָׁם עַד הַיְסוֹד בָּהֶם(כא). וּמִי שֶׁלֹּא יִשְׁמַע לְדִבְרֵינוּ אֵלֶּה וְיִרְצֶה לִסְמֹךְ עַל דַּעְתּוֹ שֶׁלֹּא יִכָּשֵׁל וְלֹא יִטֶּה מִן הָאֱמֶת אֲפִלּוּ כְּשֶׁיַּעֲסֹק בְּסִפְרֵי פְּסִילֵיהֶם, בֶּטַח יִשְׁתַּקַּע שָׁם לְעוֹלְמֵי עַד כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ בִּשְׁבִיל כֹּחַ הַבְּחִירָה מַנִּיחַ לוֹ מָקוֹם לְהִסְתַּפֵּק קְצָת, וְהָאֱפִשָּׁרוּת וְהַיְכֹלֶת לִנְטוֹת מִן דֶּרֶךְ הָאֱמֶת כְּשֶׁנִּכְנָס בְּמָקוֹם סַכָּנָה כָּזֹאת רַב וְעָצוּם הוּא מִכָּל דִּבּוּר וּמִכָּל מַדָּע. הֲלֹא הַבֵּט וּרְאֵה מַה שֶּׁמּוּבָא בְּדִבְרֵי מוֹהַרַנַ"ת זַ"ל בְּהֶלְכוֹת שְׁבוּעוֹת וּבְהֶלְכוֹת כִּבּוּד אָב וְאֵם הֲלָכָה ב' שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁדֶּרֶךְ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְקָרֵב אֶת הָאָדָם בְּכַמָּה דְּרָכִים, אַךְ אַף עַל פִּי כֵן הוּא מַנִּיחַ לוֹ מָקוֹם לְהִסְתַּפֵּק קְצָת בִּשְׁבִיל נִסָּיוֹן וּבְחִירָה, וּכְשֶׁמִּתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה וְכוּ' אֲבָל אִם יִרְצֶה לְבַקֵּשׁ תּוֹאֲנוֹת לְפָרֵשׁ נוֹתֵן לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מָקוֹם לְטָעוֹת יוֹתֵר וְיוֹתֵר, וְצָרִיךְ אַחַר כָּךְ יְגִיעוֹת גְּדוֹלוֹת וַעֲצוּמוֹת בְּיוֹתֵר קֹדֶם שֶׁיָּזְכֶּה אֶל הָאֱמֶת וְכוּ' הַאי וְאוּלַי עַד שֶׁיָּכוֹל לִפָּטֵר מִן הָעוֹלָם וְלֹא יִזְכֶּה אֶל הָאֱמֶת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב(כב). וְגַם בִּשְׁאָר מְקוֹמוֹת בִּדְבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים. כִּי בְּכָל זֶה תָּבִין וְתֵדַע גַּם פֵּרוּשׁ הַמִּקְרָאוֹת וּמַאֲמְרֵי חֲכָמֵינוּ זַ"ל הַמּוֹרִים עַל זֶה כְּמוֹ לָמָּה תַּתְעֵנוּ ה' מִדְּרָכֶיךָ (יְשַׁעְיָה ס"ג) וְכֵן "הַשֵּׁא הִשֵּׁאתָ לָעָם הַזֶּה" (יִרְמְיָה ד') וְכֵן בִּדְבְרֵי חֲכָמֵינוּ זַ"ל (יוֹמָא לט.) אָדָם מְטַמֵּא עַצְמוֹ מְעַט מְטַמְּאִין אוֹתוֹ הַרְבֵּה וְכֵן מַה שֶּׁאָמְרוּ (אָבוֹת פֶּרֶק ב') שְׂכַר עֲבֵרָה עֲבֵרָה, שֶׁאֵין לִדְחֹק עַצְמוֹ בָּהֶם כְּמוֹ שֶׁדְּחָקוּ בָּזֶה הַמְפָרְשִׁים זַ"ל, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁגַּם דִּבְרֵיהֶם כֵּנִים וַאֲמִתִּיִים כִּי בְּוַדַּאי גַּם אַחַר כָּךְ אֵין מַכְרִיחִין אֶת הָאָדָם שֶׁיֶּחֱטָא וְיִפְּשַׁע בְּיוֹתֵר כִּי גַּם אַחַר כָּךְ הַבְּחִירָה חָפְשִׁית בְּיָדוֹ לַעֲשׂוֹת כִּרְצוֹנוֹ, אֲבָל הַמִּקְרָאוֹת וּמַאֲמְרֵי חֲכָמֵינוּ זַ"ל אֵין יוֹצְאִין מִידֵי פְּשׁוּטָן שֶׁאִם הָאָדָם חוֹטֵא וּמְטַמֵּא אֶת עַצְמוֹ וּמְבַקֵּשׁ תּוֹאֲנוֹת לְפָרֵשׁ מֵאַחֲרֵי הַמָּקוֹם, אִז בְּדֶרֶךְ שֶׁאָדָם רוֹצֶה לֵילֵךְ מוֹלִיכִין אוֹתוֹ (מַכּוֹת י:) עַד שֶׁנִּתְעֶה וְנִטְעֶה דַּעְתּוֹ וּלְבָבוֹ עַד שֶׁקָּשֶׁה לוֹ אַחַר כָּךְ בְּיוֹתֵר לְהִתְגַּבֵּר עַל יִצְרוֹ. וּמֵחֲמַת זֶה אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זַ"ל (מוֹעֵד־קָטָן כז:) 'עֲבַר וְשָׁנָה נַעֲשָׂה לוֹ כְּהֶתֵּר', וְכָל הַדְּבָרִים דּוֹמִים לוֹ לְמִישׁוֹר חַס וְשָׁלוֹם. וּכְמוֹ שֶׁמָּצִינוּ גַּם אֵצֶל כְּלַל יִשְׂרָאֵל(כג), שֶׁכַּאֲשֶׁר פָּגְמוּ וְקִלְקְלוּ וְאָמְרוּ לְמֹשֶׁה: "נִשְׁלְחָה אֲנָשִׁים לְפָנֵינוּ וְיַחְפְּרוּ לָנוּ אֶת הָאָרֶץ". מִיָּד אָמַר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְמֹשֶׁה: 'חַייֶיךָ שֶׁאֲנִי נוֹתֵן לָהֶם מָקוֹם לְטָעוֹת', וְכֵן נִתְקַיֵּם אַחַר כָּךְ שֶׁבָּאוּ הַמְרַגְּלִים וְאָמְרוּ מַה שֶּׁאָמְרוּ(כד), עַד

שֶׁהָיָה קָשֶׁה לָהֶם בְּיוֹתֵר לַעֲמֹד בַּנִּסָּיוֹן וְלִשְׁמֹעַ בְּקוֹל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, אַחֲרֵי אֲשֶׁר הוּא בְּעַצְמוֹ בָּחַר בָּאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה עַל פִּי הַדִּבּוּר וּשְׁלָחָם לְרַגֵּל אֶת הָאָרֶץ, וְהֵם בָּאוּ וְאָמְרוּ כִּי "אֶרֶץ אוֹכֶלֶת יוֹשְׁבֶיהָ הִיא" וּשְׁאָר דִּבּוּרֵיהֶם הָרָעִים:

ג

וְאַף עַל פִּי שֶׁחָכְמֵינוּ ז"ל חוֹלְקִים בְּפֵרוּשׁ הַכָּתוּב: "וְאַתָּה הֶסְבּוֹתָ אֶת לִבָּם" וְכוּ', כִּי בְּמַסֶּכֶת בְּרָכוֹת ל"א: אָמְרוּ שָׁם אֵלִיָּהוּ הֵטִיחַ דְּבָרִים כְּלַפֵּי מַעְלָה שֶׁנֶּאֱמַר וְאַתָּה הֶסְבּוֹתָ וְכוּ' אָמַר רַב שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק מִנַּיִן שֶׁחָזַר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא וְהוֹדָה לוֹ לְאֵלִיָּהוּ דִּכְתִיב: 'וַאֲשֶׁר הֲרֵעוֹתִי', וּבְמִדְרָשׁ רַבָּה פָּרָשַׁת קֹרַח אִיתָא שָׁם שֶׁלֹּא אָמַר זֶה רַק בִּלְשׁוֹן אִם אֵין אַתָּה עוֹנֶה אוֹתִי אֲנִי אוֹמֵר "אַתָּה הֶסְבּוֹתָ" וְכוּ', וּמַשְׁמַע מִשָּׁם שֶׁאֵלִיָּהוּ לֹא רָצָה לֹאמַר שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מֵסֵב לֵב הָאָדָם וְנוֹתֵן לָאָדָם מָקוֹם לְטָעוֹת אֲבָל כְּפִי הַנִּרְאֶה שֶׁגַּם בַּמִּדְרָשׁ יֵשׁ לְפָרֵשׁ שֶׁלֹּא בָּא אֵלִיָּהוּ לֹאמַר שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מֵסֵב לֵב הָאָדָם לְנַמְרֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה בִּיכָלְתּוֹ וּבְחִירָתוֹ לָשׁוּב עוֹד, זֶה לֹא יֵאמַר אֵלִיָּהוּ חַס וְשָׁלוֹם. אֲבָל מִכָּל מָקוֹם זֶה אֱמֶת בָּרוּר וְצָדֶק שֶׁאִם רוֹצֶה הָאָדָם לִפְרֹשׁ, נוֹתֵן לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מָקוֹם לִטָּעוֹת יוֹתֵר וְיוֹתֵר. כִּי הֲלֹא גַּם אֱמוּנָתֵנוּ הַפְּשׁוּטָה הַמְבֹאֶרֶת בְּתוֹרַת מֹשֶׁה מוֹרֶה עַל זֶה כִּי "ה' הוּא הָאֱלֹקִים אֵין עוֹד מִלְבַדּוֹ" וְאֵין שׁוּם מְצִיאוּת וְכֹחַ גַּם לְשׁוּם סִטְרָא אָחֳרָא וּכְפִירָה בָּעוֹלָם מִבִּלְעָדוֹ יִתְבָּרַךְ(כה), וְכָל מַחֲשָׁבָה וְרַעְיוֹן הַנִּכְנָס בְּלֵב הָאָדָם [גַּם הַמַּחֲשָׁבוֹת שֶׁאֵינָם טוֹבוֹת וְכָל מִינֵי עַקְמוּמִיּוּת שֶׁבַּלֵּב(כו) הַכֹּל נִסְבָּב וְנִשְׁלָח לוֹ בִּרְצוֹן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ כִּבְיָכוֹל]. וְאַף עַל פִּי כֵן נִתַּן כֹּחַ הַבְּחִירָה לָאָדָם (כִּי עַל כֵּן בֶּאֱמֶת כֹּחַ הַבְּחִירָה הוּא הַפֶּלֶא הַגָּדוֹל שֶׁבְּכָל הַפְּלָאוֹת שֶׁעָשָׂה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כַּמּוּבָא בְּלִקּוּטֵי הֲלָכוֹת [הִלְכוֹת בְּרָכוֹת הֲרָאיָה ד] בְּשֵׁם סִפְרֵי אֱמֶת) שֶׁיִּהְיֶה בְּכֹחוֹ וּגְבוּרָתוֹ לִמְשֹׁל בְּרוּחוֹ וְלִבְלִי לָתוּר אַחֲרֵי לִבָּבוֹ וְהוּא מִינוּת, וְאַחֲרֵי עֵינָיו וְהוּא נְאוּף. וְכָל הַמַּקְשֶׁה אֶת עָרְפּוֹ וּמַכְבִּיד אֶת לִבָּבוֹ לִבְלִי לְהִתְנַגֵּד עַל יְצָרוֹ וְתַאֲוֹתָיו הָרָעִים הוּא הַחַיָּב וְהַפּוֹשֵׁעַ וְהַזָּדוֹן וְהַמּוֹרֵד:

ד

וְעַיֵּן בְּלִקּוּטֵי הֲלָכוֹת הִלְכוֹת תְּפִלִּין הֲלָכָה ה' אוֹת כ"ז עַל הַמַּאֲמָר חֲכָמֵינוּ זַ"ל (סָכָה נב:) 'בְּכָל יוֹם יִצְרוֹ שֶׁל אָדָם מִתְגַּבֵּר עָלָיו', שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ וְנִשְׁתַּלְשֵׁל מִבְּחִינַת 'בִּתְחִלָּה עָלָה בַּמַּחֲשָׁבָה לִבְרֹא אֶת הָעוֹלָם בְּמִדַּת הַדִּין'. שֶׁבְּכָל יוֹם וְיוֹם הָאָדָם נִדּוֹן קְצָת מֵעֵין עֲלִיַּת הַמַּחֲשָׁבָה הַזֹּאת, וְהָעֵזֶר וְהַסִּיּוּעַ שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עוֹזְרוֹ נֶגֶד זֶה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ שָׁם 'וְאִלְמָלֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עוֹזְרוֹ' וְכוּ', זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת 'רְאֵה שֶׁאֵין הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם עָמַד וְשִׁתֵּף מִדַּת הָרַחֲמִים בְּמִדַּת הַדִּין'. וּלְפִי עֲנִיּוּת דַּעְתִּי נִרְאֶה לְצָרֵף לָזֶה גַּם מַה שֶּׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זַ"ל שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִתְחָרֵט בְּכָל יוֹם עַל שֶׁבָּרָא אֶת הַיֵּצֶר הָרָע, עַל פִּי הַמּוּבָא

בְּלִקּוּטֵי א' סִימָן יוד שֶׁמִּתְשׁוּבַת וְחָרְטַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל פְּגִימַת הַלְּבָנָה שֶׁמִּמֶּשֶׁם נִמְשָׁךְ הַיֵּצֶר הָרָע כַּמּוּבָא, מִזֶּה נִשְׁתַּלְשֵׁל חָרְטָה בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ לְכָל הַנִּבְרָאִים שֶׁבָּעוֹלָם. וְעַל פִּי הַמּוּבָן בְּסִפְרֵי אֱמֶת לְעַנְיַן יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁאַף עַל פִּי כֵן שֶׁעִקַּר הֶאָרָה זֹאת אֵינָהּ נִתְגַּלָּה רַק בְּפֶסַח, אֲבָל גַּם בְּכָל יוֹם וְיוֹם נַעֲשֶׂה מֵעֵין זֶה שֶׁמְּחַמַּת זֶה צָרִיךְ לְהַזְכִּיר יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּכָל יוֹם וְיוֹם. וְכֵן לְעַנְיַן הַנַּ"ל לְעַנְיַן הִשְׁתַּלְשְׁלוּת הַחָרְטָה בְּכָל אָדָם. אַף עַל פִּי שֶׁעִקַּר הַדָּבָר הַזֶּה נַעֲשֶׂה בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ, אֲבָל גַּם בְּכָל יוֹם יֵשׁ מֵעֵין זֶה שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִתְחָרֵט כִּבְיָכוֹל עַל בְּרִיאַת וְהַמְשָׁכַת הַיֵּצֶר הָרָע כַּמּוּבָא בְּמַאֲמַר חֲכְמֵינוּ ז"ל הַנַּ"ל, אֲשֶׁר בֶּאֱמֶת בְּוַדַּאי אֵין שַׁיָּךְ כְּלָל חָרְטָה אֵצֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הַמַּגִּיד מֵרֵאשִׁית אַחֲרִית, וּמְקֻדָּם יוֹדֵעַ מַה שֶּׁיִּהְיֶה וּבְוַדַּאי לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ נִגְלֶה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִהְיוֹת בְּלֹא זֶה, וְכַמּוּבָא בְּשִׂיחוֹת אַדְמוֹ"ר ז"ל בְּסוֹף הַלִּקּוּטֵי תְּנִינָא סִימָן מ"ט שֶׁמַּעֲלָה גְּדוֹלָה כְּשֶׁיֵּשׁ יֵצֶר הָרָע וְכוּ' עַיֵּן שָׁם וְגַם עַיֵּן הֵיטֵב בְּלִקּוּטֵי תְּפִלּוֹת חֵלֶק א סִימָן צ"ב, וְכָל חָרְטַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל הַיֵּצֶר הָרָע, הַאֱמֶנֶם שֶׁיֵּשׁ בָּכָל זֶה תַּעֲלוּמוֹת עֲמֻקוֹת עַד אֵין חֵקֶר, אַף גַּם זֹאת הוּא כְּדֵי שֶׁיַּגִּיעַ מִזֶּה חָרְטָה וְהִתְעוֹרְרוּת לְכָל אָדָם שֶׁבָּעוֹלָם, כַּמּוּבָן שָׁם בְּסִימָן יו"ד הַנַּ"ל לְעַנְיַן רֹאשׁ חֹדֶשׁ. וּבָזֹאת יִתְבָּאֵר לְךָ בְּיוֹתֵר גַּם דִּבְרֵי מוֹהֲרַנַ"ת זַ"ל בְּהִלְכוֹת תְּפִלִּין הַנַּ"ל, שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁלְּכְאוֹרָה נִרְאֶה מִדִּבְרֵי חֲכָמֵינוּ זַ"ל שֶׁרַק בְּעֵת בְּרִיאַת הָעוֹלָם הָיָה הַמְשָׁכַת מִדַּת הַדִּין וְהַחָרְטָה, כִּבְיָכוֹל בְּחִינַת 'רְאֵה שֶׁאֵין הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם עָמַד וְשִׁתֵּף מִדַּת הָרַחֲמִים בְּמִדַּת הַדִּין', אֲבָל בֶּאֱמֶת גַּם בְּכָל יוֹם וְיוֹם נַעֲשֶׂה מֵעֵין זֶה. כִּי בֶּאֱמֶת שְׁנֵיהֶם דְּיֵקָא הֶכְרֵחִיִּים לְתִקּוּן הַנְּשָׁמוֹת. כִּי מִתְּחִלַּת הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁשָּׁם תִּקֶּף מִדַּת הַדִּין, מִזֶּה נִשְׁתַּלְשֵׁל בְּכָל יוֹם הִתְגַּבְּרוּת הַיֵּצֶר הָרָע (שֶׁבָּזֶה כָּלוּל כָּל מִינֵי מְנִיעוֹת וּפְתָיִים וַהֲסָתוֹת וְעַקְמִימִיּוּת שֶׁבַּלֵּב וּשְׁאָר מִינֵי הִתְגַּבְּרוּת קְלִפַּת עֲמָלֵק שֶׁמִּתְגַּבֵּר עַל הָאָדָם עַד "כִּי כָּל יֵצֶר מַחְשְׁבוֹת לִבּוֹ רַ"ק רַ"ע כָּ"ל הַיּוֹ"ם"), וְכַמְבֹאָר בְּלִקּוּטֵי א' סִימָן ע"ב שֶׁמִּדַּת הַדִּין הוּא כִּבְיָכוֹל הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁמִּזֶּה נִשְׁתַּלְשֵׁל כָּל מִינֵי יְצָרִים רָעִים שֶׁבָּעוֹלָם, וּמִבְּחִינַת רְאֵה שֶׁאֵין הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם עָמַד וְשִׁתֵּף מִדַּת הָרַחֲמִים וְכוּ', שֶׁזֶּה בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת חָרְטַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל הַיֵּצֶר הָרָע, הַמּוּבָא בְּמַאֲמַר חֲכְמֵינוּ זַ"ל הַנַּ"ל מֶזֶּה נִמְשָׁךְ בְּכָל יוֹם הָעֵזֶר וְהַסִּיּוּעַ מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּהְיֶה בִּיכֹלֶת לְהִתְגַּבֵּר עָלָיו, שֶׁזֶּה בְּחִינַת מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק, שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ כִּבְיָכוֹל לוֹחֵם עִמּוֹ בְּכָל עֵת כַּמּוּבָא בְּסִפְרֵי אֱמֶת [עַיֵּן זֹהַר חֵלֶק א' צ.]: (וְעַיֵּן עוֹד כָּל הַשַּׁיָּךְ לָזֶה בְּהִלְכוֹת תְּפִלִּין הַנַּ"ל מֵעֵנְיַן גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם "גִּבּוֹרֵי כֹּחַ עוֹשֵׂי דְבָרוֹ" שֶׁמִּתְגַּבְּרִים בְּכָל יוֹם נֶגֶד הִתְגַּבְּרוּת הַיֵּצֶר הַנִּמְשָׁךְ מִתְּחִלַּת הַמַּחֲשָׁבָה בְּעַצְמוֹ, וְאַף בָּזֶה זוֹכִים לְמַה שֶּׁזּוֹכִים לְתַכְלִית הַמַּעֲלָה וְהַשְׁלֵמוּת אַשְׁרֵי לָהֶם! וְגַם עַיֵּן בִּשְׁאָר מְקוֹמוֹת בִּדְבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים מֵעֵנְיַן הַחִלּוּקִים שֶׁיֵּשׁ גַּם בֵּין כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּהִתְקַבְּלוּת הָעֵזֶר וְהַסִּיּוּעַ הַנַּ"ל, כִּי אֵינָהּ נִשְׁפַּעַת עַל כָּל אֶחָד רַק כְּפִי הָאִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא

שֶׁל הָאָדָם בְּעַצְמוֹ, שֶׁזֶּה כָּל עִנְיַן הַבְּחִירָה שֶׁל כָּל אֶחָד. גַּם עַיֵּן בְּהַתְּפִלָּה צ"ב הַנַּ"ל שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ מְחַיֶּה אֶת כָּל הַדִּינִים מִתַּכְלִית שֹׂרֶשׁ הָעֶלְיוֹן שֶׁל מִדַּת הַדִּין הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא עַד וְכוּ' כָּל הַיְצָרִין רָעִים וְכוּ' אַף עַל פִּי כֵן הוּא מְרוֹמָם וּמְנֻשָּׂא מִזֶּה בְּתַכְלִית הַהִתְרוֹמְמוּת וְהַהֶבְדֵּל בְּדֶרֶךְ נִפְלָא וְנוֹרָא אֲשֶׁר אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגוֹ עַיֵּן שָׁם. בָּזֶה יֵשׁ לִמְצֹא קְצָת טַעַם וְרֶמֶז עַל שֶׁלֹּא הִתְיַחֲסוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל רַק הָעֵזֶר אַחַר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְלֹא הַהִתְגַּבְּרוּת).

ה

כִּי אִם אֲפִלּוּ אִם עָשָׂה הָאָדָם מַה שֶּׁעָשָׂה וְעָבַר מַה שֶּׁעָבַר, שֶׁאָז כִּבְיָכוֹל הוּא יִתְבָּרַךְ מוֹסִיף לְרַחֵקוֹ [כַּמּוּבָא בְּרַשִׁ"י (דִּבְרִים י"א) בְּשֵׁם חֲכָמֵינוּ זַ"ל 'אִם תַּעַזְבֵנִי יוֹם יוֹמַיִם אֶעֱזָבֶךָּ', וְעַיֵּן שָׁם בְּשִׁפְתֵי חֲכָמִים שֶׁמֵּבִיא בְּשֵׁם הַיְרוּשַׁלְמִי הַמָּשָׁל מִשְּׁנֵי בְּנֵי אָדָם שֶׁנִּפְטָרִים זֶה מִזֶּה עַיֵּן שָׁם] בִּבְחִינַת "וַיְחַזֵּק ה' אֶת לֵב פַּרְעֹה", כִּי הָרָע שֶׁבַּמְּדָמֶה שֶׁבְּלֵב כָּל אֶחָד הִיא בִּבְחִינַת פַּרְעֹה כַּמּוּבָא בְּלִקּוּטֵי הֲלָכוֹת הִלְכוֹת שְׁלוּחִין הֲלָכָה ה', אֲבָל בֶּאֱמֶת גַּם אָז מְצַמְצֵם אֶת עַצְמוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מֵאֵין סוֹף עַד אֵין תַּכְלִית, וּמְרַמֵּז לוֹ רְמָזִים שֶׁיִּתְקָרֵב אֵלָיו בְּסִבּוֹת מְסֻבּוֹת שׁוֹנוֹת אֲשֶׁר מְסַבֵּב בְּכָל זֶה מִתַּעֲלוּמוֹתָיו הַנִּשְׂגָּבוֹת. כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ חוֹשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת לְבַל יִדַּח מִמֶּנּוּ נִדָּח, אֲבָל כָּל רְמִיזוֹתָיו יִתְבָּרַךְ הָאֵלֶּה וְכָל קְרִיאָתוֹ אוֹתָנוּ הוּא עַל יְדֵי נְבִיאָיו וְצַדִּיקָיו הָאֱמִתִּיִּים שֶׁנִּשּׁוּב אֵלָיו מִכָּל מִינֵי פִּתּוּיִים וְהַסָּתוֹת וּמְנִיעוֹת אֲשֶׁר הִגְבִּיר וְיִגְבִּיר עָלֵינוּ בִּכְלָלִיּוּת וּבִפְרָטִיּוּת וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵי אַדְמוֹ"ר זַ"ל עַל פָּסוּק: "וּמֹשֶׁה נִגַּשׁ אֶל הָעֲרָפֶל אֲשֶׁר שָׁם הוּא הָאֱלֹקִים" עַיֵּן שָׁם.

ו

וְעוֹד לֶאֱלוֹהַּ מִלִּין לְבָאֵר קְצָת בְּכָל זֶה, כִּי זֶה כְּלָל גָּדוֹל שֶׁכָּל מַה דְּעָבִיד רַחֲמָנָא לְטָב עָבִיד. כִּי אַף עַל פִּי שֶׁבַּדּוֹרוֹת הָאֵלֶּה עֵת צָרָה הִיא לְיַעֲקֹב אֲשֶׁר כְּמוֹהוּ לֹא נִהְיְתָה, כִּי רֻבָּם כְּכֻלָּם נִכְשָׁלִים וְנִתְרַחֲקִים עַל יְדֵי כָּל הַפִּתּוּיִים וְהַהֶסָּתוֹת וְכָל הַסִּבּוֹת לָזֶה וְכָמוֹ אֲשֶׁר סִבֵּב לָזֶה אֶת הַמְּקוֹמוֹת רַבּוֹת לְטָעוֹת בְּטָעוּתִים מְטָעוּתִים שׁוֹנוֹת אֲשֶׁר הֵכִין וְהִזְמִין גַּם בְּדִבְרֵי תּוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה וּבְכָל דִּבְרֵי הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ הַפּוֹשְׁעִים וְהַלֹּא־זוֹכִים נִכְשָׁלִים בָּהֶם, וְשֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה לָהֶם מִכָּל זֶה סַם הַמָּוֶת מַמָּשׁ חַס וְשָׁלוֹם (כז)] אֲשֶׁר הִגְבִּיר עָלֵינוּ וּמִטַּמְאַת הַחֲטָאִים אֲשֶׁר נִתּוֹסֵף עֲלֵיהֶם יִהְיוּ מֻכְרָחִים לְהִזְדַּכֵּךְ אַחַר כָּךְ בָּעֲנָשִׁים קָשִׁים וּמָרִים יוֹתֵר וְיוֹתֵר רַחֲמָנָא לִצְלַן, אֲבָל עַל יְדֵי כָּל שַׁעֲרָה וְשַׁעֲרָה שֶׁל הָאִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא שֶׁנִּמְצָא גַּם בָּהֶם, שֶׁמֵּחֲמַת זֶה מַגִּיעַ גַּם עֲלֵיהֶם רַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ לְעָזְרָם וּלְסִיְּעָם לַחֲטֹף וְלַעֲשׂוֹת אֵיזֶה נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת מִכָּל עִצָּם הַהִתְגַּבְּרוּת וְהַהִתְגַּבְּרוּת שֶׁעוֹבֵר עֲלֵיהֶם, אַךְ בְּזֹאת יָבֹאוּ אֶל הַקֹּדֶשׁ סוֹף כָּל סוֹף לְהִתְדַּבֵּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ לָעַד וְלָנֶצַח שֶׁכָּל הָעֲנָשִׁים

יִהְיוּ כְּדַאי וּכְדַאי נֶגֶד זֶה(כח), כִּי אִי אֶפְשָׁר לְכָל נֶפֶשׁ וָנֶפֶשׁ לִזְכּוֹת וְלָבֹא לָנֶצַח בְּשַׁעֲרֵי הַשָּׂגַת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ אַךְ וְרַק עַל יְדֵי כָּל שַׁעֲרָה וְשַׁעֲרָה שֶׁל סוּר מֵרַע וַעֲשֵׂה טוֹב אֲשֶׁר מִתְגַּבֵּר לָזֶה בְּכָל הַהַנְהָגוֹת אֲשֶׁר יִתְנַהֵג עִמּוֹ הוּא יִתְבָּרַךְ(כט) מִתְּחִלָּתוֹ וְעַד תַּכְלִיתוֹ. (וְאַלְפֵי אֲלָפִים וְרִבֵּי רְבָבוֹת קַל וָחֹמֶר, הָאֶחָד בְּעִיר וּשְׁנַיִם בְּמִשְׁפָּחָה הַמִּתְגַּבְּרִים גַּם הַיּוֹם לִהְיוֹת כִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ כָּרָאוּי, מִלְּבַד אֲשֶׁר לָעַד וְלָנֶצַח יִרְוִיוּן מִדֶּשֶׁן בֵּיתוֹ וְהַשָּׂגַת אֱלֹקוּתוֹ בְּכָפֶל כְּפָלַיִם יוֹתֵר וְיוֹתֵר, אַף גַּם נִזְדַּכְּכִים וְנִטְהָרִים וְנִפְטָרִים אַחַר מוֹתָם מֵהָעֲנָשִׁים בְּעַד הַחֲטָאִים שֶׁבִּגְלָגוּלִים הַקּוֹדְמִים. וְעַיֵּן עוֹד כָּל הַשַּׁיָּךְ לִדְבָרָיו הַנַּ"ל בְּלִקּוּטֵי א' סִימָן נ"ו, וּבְלִקּוּטֵי הֲלָכוֹת הִלְכוֹת בִּרְכַּת הַשַּׁחַר הֲלָכָה ה') כִּי הָעִנְיָן הַזֶּה שֶׁל הַצְלָחַת הַנֶּפֶשׁ לָעַד וְלָנֶצַח בְּהִתְגַּבְּרוּת בְּקִיּוּם הַמִּצְוֹת (אוֹ עַל כָּל פָּנִים בְּהִשְׁתַּדְּלוּת הִתְּשׁוּבָה) עַל כָּל מִינֵי תַּאֲוֹת וּמְנִיעוֹת(ל), וּבְהֶעְדֵּר כָּל הָעֲנָשִׁים שׁוֹנִים אֲשֶׁר יַעֲנְשֶׁהּ(לא) אִם לֹא הִתְגַּבְּרָה זֶה כְּבָיְכוֹל לְחִיּוּב דַּיְּעוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁנֵי הֲפָכִים בְּנוֹשֵׂא אֶחָד(לב). וְכָל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי אֲשֶׁר יִזְכֶּה לָעַד וְלָנֶצַח לְהָבִין וּלְהַשִּׂיג אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, כֵּן יִזְכֶּה לְהָבִין וּלְהַשִּׂיג רְצוֹנוֹ וְחִיּוּב דַּיְּעוּתוֹ יִתְבָּרַךְ גַּם בָּזֶה וּבְשְׁאָר תַּעֲלוּמוֹתָיו הַנִּשְׂגָּבוֹת.

ז

עַל אוֹדוֹת מַה שֶּׁמּוֹעִיל תְּפִלָּה לְהַנָּצֵל מֵהַיֵּצֶר הָרָע, אַף עַל פִּי שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רוֹצֶה שֶׁיִּהְיֶה הָאָדָם בַּעַל בְּחִירָה, וְשֶׁבִּבְחִירָתוֹ יִתְגַּבֵּר עַל כָּל הַתַּאֲוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים וְהַמְּנִיעוֹת, עַיֵּן בְּלִקּוּטֵי הֲלָכוֹת הִלְכוֹת פִּקָּדוֹן הֲלָכָה ג' בְּאוֹת ז' וּבְאוֹת ט', מַה שֶּׁכָּתַב שָׁם בְּזֶה הַלָּשׁוֹן: וּבֶאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין זֹאת, כִּי הוּא גַּם כֵּן מֵהַקְּשָׁיוֹת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְתָרְצָם בְּשׁוּם אֹפֶן כִּי אִם בֶּאֱמוּנָה לְבַד וְכוּ', עַל כֵּן צְרִיכִין לִסְמֹךְ רַק עַל אֱמוּנָה לְהַאֲמִין בַּהֶכְמֵינוּ זַ"ל שֶׁכֻּלָּם הָלְכוּ בַּדֶּרֶךְ הַזֶּה וְכוּ'. וּבֶאֱמֶת זֶהוּ עִקַּר הַבְּחִירָה, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁכּוֹפֶה בְּחִירָתוֹ לְבַטֵּל שִׂכְלוֹ לְגַמְרֵי וְלִסְמֹךְ עַל אֱמוּנָה לְבַד וּלְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה וְתַחֲנוּנִים, כִּי הַבַּעַל דָּבָר מְעַקֵּם לֵב הָאָדָם עַד שֶׁגַּם זֶה קָשֶׁה וְכוּ'. וְעַל כֵּן מִי שֶׁזּוֹכֶה לְהַרְגִּיל עַצְמוֹ בָּזֶה לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה וְשִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ שֶׁיְּזַכֵּהוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְיַעֲזְרֵהוּ לְקָרְבוֹ לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, בָּזֶה בְּעַצְמוֹ הוּא בַּעַל בְּחִירָה בָּזֶה שֶׁזָּכָה לִבְחֹר בְּחַיִּים אֲמִתִּיִּים בְּדֶרֶךְ אֱמוּנָה וּתְפִלָּה עַיֵּן שָׁם(לג):

ח

וְאַף שֶׁאֵינוֹ מְדַבֵּר שָׁם כָּל זֶה רַק לְעִנְיַן תְּפִלָּה (שֶׁהִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה וְיסוֹד כָּל הַמִּצְוֹת עַיֵּן שָׁם), אֲבָל בֶּאֱמֶת גַּם לְעִנְיַן שְׁאַר הָעֲצוֹת הַמּוּבָאִים בְּדִבְרֵי אַדְמוֹ"ר זַ"ל נֶאֱמַר כָּל זֶה. כִּי בְּכֻלָּם רְצוֹן הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ וְכֻלָּם בִּכְלַל קִיּוּם הַמִּצְוֹת (הַנִּכְלָלִים בִּיסוֹד הָאֱמוּנָה) וַעֲלֵיהֶם בְּעַצְמָם גָּדְלוּ וְעָצְמוּ מְנִיעוֹת וּבִלְבּוּלִים(לד), וְכָל אֲשֶׁר יִתְגַּבֵּר לַעֲשׂוֹתָם וּלְהַרְבּוֹת

בָּהֶם כָּרָאוּי, אֲזַי יֵחָשֵׁב זֶה בְּעַצְמוֹ לְאִתְעָרוּתָא דִלְתַתָּא בִּשְׁלֵמוּת כָּרָאוּי, וּכְאִלּוּ פָּעַל כָּל הַהִתְגַּבְּרוּת הַזֶּה בְּהָעֲבוֹדָה בְּעַצְמָהּ אֲשֶׁר זָכָה עַל יָדָהּ.

ט

וְעִנְיַן הַתְּפִלָּה עַל צָרְכֵי הַגּוּף עַיֵּן בְּהִלְכוֹת עֲרוּבֵי תְּחוּמִין הֲלָכָה ג' וּבְהִלְכוֹת מִילָה הֲלָכָה ה' אוֹת ד', וְאוֹת ה'. וְהַמּוּבָן מִדְּבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים בְּדֶרֶךְ כְּלָל, שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁכָּל הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִים אֲשֶׁר יִשְׁלַח הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל הָאָדָם, הַכֹּל הוּא כְּפִי אֲשֶׁר יֵיטִיב לְנִשְׁמָתוֹ לָעַד וְלָנֶצַח, אֲבָל עַל פִּי רֹב יְכוֹל לִהְיוֹת שֶׁכָּל זֶה הוּא כְּפִי שֶׁלֹּא הִתְפַּלֵּל עוֹד עַל זֶה (אוֹ שֶׁלֹּא הִרְבָּה עַל זֶה בִּתְפִלָּה), אֲבָל בְּעֹצֶם הַתִּקּוּנִים הַנַּעֲשִׂים עַל יְדֵי תְּפִלָּתוֹ יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁיִּתְהַוֶּה אֶצְלוֹ כְּלִי עַד שֶׁיִּהְיֶה בִּיכָלְתּוֹ לְקַבֵּל מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ גֹּדֶל חַסְדּוֹ וְרַחֲמָיו הַמְרֻבִּים, עַד שֶׁלֹּא יַזִּיק לוֹ עוֹד יְשׁוּעָתוֹ בְּגַשְׁמִיּוּת לְהַצָּלָחַת נַפְשׁוֹ בְּרוּחָנִיּוּת, וְלֹא יִהְיוּ נֶחְשָׁבִים עוֹד לִשְׁנֵי הֶפְכִּיִּים גַּם לְחִיּוּב דַּעְתּוֹ יִתְבָּרַךְ. כִּי אֶת שְׁנֵיהֶם יִהְיֶה בִּיכָלְתּוֹ לְקַבֵּל אַחַר כָּךְ כְּפִי הַתִּקּוּנִים שֶׁיִּהְיוּ נַעֲשִׂים עַל יְדֵי תְּפִלָּתוֹ אוֹ עַל יְדֵי הַשִּׂמְחָה וְהַמְחָאַת כַּף וְרִקּוּדִין, אוֹ עַל יְדֵי הִתְקַשְּׁרוּת לְצַדִּיקִים וּתְפִלַּת הַצַּדִּיקִים וּשְׁאָר הַמְתָּקוֹתֵיהֶם (לְכַפֵּר לְהָעֲוֹנוֹת וּלְהוֹשִׁיעֵנוּ בְּכָל הַיְשׁוּעוֹת) אוֹ עַל יְדֵי שְׁאָר הָעֲצוֹת הַמּוּבָאִים בְּדִבְרֵי אַדְמוֹ"ר זַ"ל, אֲשֶׁרֵי שֶׁיֹּאחֲזוּ בָּהֶם: (וְלִפְעָמִים אֵינוֹ תָּלוּי בְּכָל זֶה, וְלָכֵן אֵין מַה לְהַרְהֵר חַס וְשָׁלוֹם עַל אֵיזֶה צָרָה שֶׁלֹּא תָּבֹא אֲפִלּוּ אִם הִרְבָּה בִּתְפִלָּה וְכַיּוֹצֵא. כִּי בְּוַדַּאי הַכֹּל לְטוֹבָתוֹ וְהַצָּלָחָתוֹ הַנִּצְחִיּוֹת, אֲשֶׁר סוֹף כָּל סוֹף יֹאמַר עַל כָּל זֶה "אוֹדְךָ ה' כִּי אָנַפְתָּ בִּי" וְכוּ' וְכַמּוּבָא בְּלִקּוּטֵי הֲלָכוֹת נְשִׂיאַת כַּפַּיִם הֲלָכָה ד' עַיֵּן שָׁם):

י

וְהִנֵּה בְּכָל אֲשֶׁר כָּתַבְתִּי עַד הֵנָּה יֵשׁ בָּזֶה הַרְבֵּה לְדַבֵּר וּלְרַמֵּז וּלְבָאֵר, אֲבָל הַהֶכְרֵחַ לְשׁוּם קִנְצֵי לְמִלִּין כְּדֵי שֶׁלֹּא לְכַנֵּס בַּחֲקִירוֹת חַס וְשָׁלוֹם. כִּי כָּל אֲשֶׁר חָלַק לוֹ ה' בְּבִינָה וְהַשְׂכָּלָה אֲמִתִּית לְהַשְׂכִּיל שֶׁרְחוֹק מִמֶּנּוּ הַחָכְמָה (עַיֵּן בְּלִקּוּטֵי תְּנָיְנָא סִימָן פ"ג) וּלְהַבִין מִדַּעְתּוֹ גֹּדֶל וְעֹצֶם הַחֶסְרוֹן וְקַטְנוּת דַּעְתּוֹ הָאֱנוֹשִׁי וְהַקָּצָרָה וְהַמְּעוּטָה הָאֱנוּשָׁה וְהַחֲלוּשָׁה, וּכְאַיִן מַמָּשׁ הִיא חֲשׁוּבָה נֶגְדּוֹ יִתְבָּרַךְ אֲשֶׁר אֵין סוֹף וְאֵין תַּכְלִית לְרוֹמְמוּת וְתַעֲלוּמוֹת תְּבוּנָתוֹ וְדַעְתּוֹ יִתְבָּרַךְ, יִרְאֶה בְּעֵינָיו אֶת עֹצֶם הַפְּתָיוּת וְהַכְּסִילוּת שֶׁל הַנִּבּוֹכִים וְהַמִּתְעִים וּמַטְעִים לַחֲקֹר בְּדַרְכָיו יִתְבָּרַךְ בִּשְׁפָלוּת וְקַטְנוּת דַּעְתָּם הָאֱנוּשָׁה, אֲשֶׁר כְּעֵוֶר בָּאֲפֵלָה מַמָּשׁ יְמַשְׁמְשׁוּ וְיִגַּשְׁשׁוּ בְּהַשְׂכָּלָתָם בְּכָל זֶה. כִּי כַּאֲשֶׁר גָּבְהוּ שָׁמַיִם מֵאָרֶץ כֵּן גָּבְהוּ דְּרָכָיו מִדְּרָכֵינוּ וּמַחְשְׁבוֹתָיו מִמַּחְשְׁבוֹתֵינוּ. יֵשׁ אֲשֶׁר בְּשִׁפְלוּת דַּעְתֵּנוּ שְׁנֵי הֶפְכִּים בְּנוֹשֵׂא אֶחָד, וּלְאַיִן סוֹף עֹמֶק וְהֶעְלֵם תְּבוּנָתוֹ יִתְבָּרַךְ לְבִלְתִּי הֶפְכִּיִּים יֵחָשֵׁב, (עַיֵּן בְּחֵיי מוֹהַר"ן לְהִתְרַחֵק מֵחֲקִירוֹת בַּהַשְׂמָטוֹת שֶׁהִשְׂמִיטוּ בְּעֵת הַדִּפּוּס מַה שֶּׁאָמַר אַדְמוֹ"ר זַ"ל, אֲנִי מַאֲמִין שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יָכוֹל לַעֲשׂוֹת

מֵהַמְשֻׁלָּשׁ מְרֻבָּע וְגַם עַיִן בְּלִקּוּטֵי תְּפִלּוֹת סִימָן ס"ד מַה שֶּׁאָמַר מוֹהֲרַנ"ת זַ"ל שָׁם בִּלְשׁוֹן תְּפִלָּה כִּי אַתָּה עוֹשֶׂה נִפְלָאוֹת גְּדוֹלוֹת לְבַדֶּךָ, הַנִּרְאִין לְדַעְתֵּנוּ הָאֱנוֹשִׁיּוֹת כְּמוֹ שְׁנֵי הֲפָכִים בְּנוֹשֵׂא אֶחָד). וְיֵשׁ אֲשֶׁר כִּבְיָכוֹל לְדַעְתּוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁנֵי הֲפָכִים בְּנוֹשֵׂא אֶחָד, וּמִקְצֶר וּמִצְעָר תְּבוּנָתֵנוּ נֶעְלָם וְנִסְתָּר גַּם זֹאת בְּהַעֲלָמָה וְהַסְתָּרָה עַד בְּלִי תַּכְלִית.

יא

וְעַיֵּן בְּלִקּוּטֵי הֲלָכוֹת הִלְכוֹת מַשְׂא וּמַתָּן הֲלָכָה ד' אוֹת ג' מֵעִנְיַן הַמְחַקְּרִים שֶׁהֵם מַטְעִים אֶת עַצְמָם כְּאִלּוּ הֵם מַגְדִּילִים וּמַגְבִּיהִים אֶת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ בְּאָמְרָם שֶׁאֵין רָאוּי כְּלָל שֶׁיִּשְׁגִּיחַ עַל הָאָדָם שֶׁבָּעוֹלָם הַשָּׁפָל הַזֶּה. עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב וְתָבִין מֵרָחוֹק עַמְקוּת דְּבָרָיו הַנִּפְלָאִים אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מִשְּׁאֵלָתָם בְּעַצְמוֹ תְּשׁוּבָה לְדִבְרֵיהֶם. כִּי כָּל יְסוֹד שְׁאֵלָתָם הוּא שִׁפְלוּת הָעוֹלָם וְהָאָדָם אֲשֶׁר בּוֹ, וְזֶה בְּעַצְמוֹ הַתְּשׁוּבָה לְדִבְרֵיהֶם כִּי מֵחֲמַת זֶה בְּעַצְמוֹ מֵעִצָּם שִׁפְלוּתָם וְשִׁפְלוּת דַּעְתָּם (שֶׁל הַמְחַקְּרִים) נִדְמֶה לָהֶם הַסְּבָרָא הַזֹּאת וּמֵעִצָּם גְּדֻלָּתוֹ וְרוֹמְמוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא מְרוֹמָם וְנִשְׂגָּב לְמַעְלָה מִתְּפִיסַת דַּעַת הָאָדָם, יְחַיֵּב הַהֶפֶךְ מִזֶּה, שֶׁדַּיְקָא בִּמְקוֹם גְּדֻלָּתוֹ עַד אֵין סוֹף נִמְצָא עַנְוָתָנוּתוֹ עַד אֵין תַּכְלִית לְהִתְעַסֵּק וּלְהַשְׁגִּיחַ עַל הָעוֹלָם הַשָּׁפָל הַזֶּה וּלְהַנְהִיגָהּ בְּכָל פְּרָט וּפְרָט בְּמַחֲשָׁבָה דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה.

יב

עַל אוֹדוֹת הַמּוּבָא בְּלִקּוּטֵי א' סִימָן ר"נ עַל פָּסוּק קֵץ בָּא הַקֵּץ וְכוּ' שֶׁכָּל הַרְגָּשַׁת הַיִּסּוּרִים וְהַמַּכְאוֹבִים הַכֹּל מֵחֲמַת שֶׁתּוֹלִים בְּדֶרֶךְ הַטֶּבַע, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וְהַהֶכְרֵחַ לְבָאֵר קְצָת בָּזֶה כִּי בֶּאֱמֶת גַּם כָּל הַיִּסּוּרִים הַבָּאִים עַל יְדֵי אֵיזֶה אָדָם שֶׁזֶּה שַׁיָּךְ בְּיוֹתֵר לְתוֹלוֹת בְּדֶרֶךְ הַטֶּבַע אֲשֶׁר בִּבְחִירָתוֹ וּרְצוֹנוֹ הָרַע הִזִּיק לַחֲבֵרוֹ, אֲבָל בֶּאֱמֶת גַּם זֶה מֵהַשְׁגָּחָתוֹ וּגְזֵרָתוֹ יִתְבָּרַךְ אֲשֶׁר גָּזַר עַל הַנִּזּוֹק אֶת הַיִּסּוּרִים וְהַמַּכְאוֹבִים הָאֵלֶּה, וְאִם לֹא הָיוּ בָּאִים הַיִּסּוּרִים עַל יְדֵי הָאָדָם הַזֶּה, הָרְבֵּה שְׁלוּחִים לַמָּקוֹם לִשְׁלֹחַ עָלָיו אֶת הַיִּסּוּרִים הָאֵלֶּה מִמָּקוֹם אַחֵר. וְעַיֵּן בְּלִקּוּטֵי הֲלָכוֹת אֹרַח חַיִּים הִלְכוֹת רֹאשׁ חֹדֶשׁ הֲלָכָה ו' אוֹת י"ט בְּעִנְיַן מְבוּכַת הַמְחַקְּרִים בְּמַאֲמַר הַמִּשְׁנָה שֶׁל 'דְּאַטְפּוּתְּ אַטְפּוּהּ' וְכוּ', וְהַכְּלָל הַיּוֹצֵא שָׁם מִדְּבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁהָרוֹצֵחַ חַיָּב לְהִתְעַנֵּשׁ מֵחֲמַת שֶׁהָיָה בִּיכָלְתּוֹ וּבְכֹחַ בְּחִירָתוֹ לִבְלִי לִרְצֹחַ אֶת חֲבֵרוֹ, אַף עַל פִּי כֵן הֲרִיגַת הַנִּרְצָח הָיָה בִּגְזֵרָתוֹ יִתְבָּרַךְ, רַק שֶׁהוּא לֹא הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת הַשָּׁלִיחַ מִזֶּה, כִּי מְגַלְגְּלִין זְכוּת עַל יְדֵי זַכַּאי וְחוֹבָה עַל יְדֵי חַיָּב.

יג

עַל אוֹדוֹת הַמּוּבָא בְּחַיֵּי מוֹהַר"ן בְּהַסְפּוּר שֶׁל גְּדֻלַּת הַשְׂגָּתוֹ אוֹת ה' [סִימָן רמ"ג] בְּעִנְיַן מִלֵּי דְּעָלְמָא וְכוּ' עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וְנִרְאֶה לְפִי עֲנִיּוּת דַּעְתִּי הַקָּלוּשָׁה שֶׁשַּׁיָּךְ קְצָת כָּל זֶה לְמַה שֶּׁמּוּבָא שָׁם לְהַלָּן בְּסִפּוּר מַעֲלַת הַמִּתְקָרְבִים אוֹת כ"ז [סִימָן שיז]. שֶׁמִּכָּל הָאֵילָנוֹת

וְהָעֲשָׂבִים וּמִכָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם הוֹלְכִים שְׁלוּחִים מֵאֶחָד לַחֲבֵרוֹ וְכוּ', עַד שֶׁמִּתְגַּלְגֵּל וּמַגִּיעַ הַדָּבָר לְאָזֶן הַצַּדִּיק וְכוּ', כִּי בְּכָל דָּבָר וְדָבָר שֶׁבָּעוֹלָם יֵשׁ בָּהֶם נִיצוֹצֵי חִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְכַמּוּבָן בְּסִפְרֵי אֱמֶת שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַשִּׁירָה שֶׁאוֹמְרִים, וּמִכָּל שֶׁכֵּן הָאָדָם הַמְדַבֵּר הַגָּדוֹל וְנִפְלָא בְּמַעֲלָתוֹ עַל כֻּלָּם, שֶׁבְּוַדַּאי יֵשׁ בּוֹ יוֹתֵר נִיצוֹצֵי חִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְכָל דִּבּוּרָיו וְסִפּוּרָיו יְכוֹלִים הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים לְהַעֲלוֹת אוֹתָם וְלֵידַע וּלְהַשִּׂיג וּלְגַלּוֹת מֵעֵין זֶה תּוֹרָה נִפְלָאָה וְחִדּוּשִׁים נִפְלָאִים וְנוֹרָאִים. וּבָזֶה תָּבִין אַלְפֵי אֲלָפִים וְרִבֵּי רִבָּבוֹת קַל וָחֹמֶר גָּדֵל וְעֹצֶם רוֹמְמוּת נוֹרָאוֹת דִּבְרֵי הַצַּדִּיקִים הַקְּדוֹשִׁים בְּעַצְמָם, אֲשֶׁר זְכוּ לְהָסִיר מֵעַצְמָם כָּל הַקְּלִפּוֹת הַחוֹפְים וְסוֹבְבִים אֶת הַפְּרִי שֶׁהוּא הַחֵלֶק אֱלֹקֵי מִמַּעַל אֲשֶׁר בְּקִרְבָּם, וְטִהֲרוּ וְזִכְּכוּ וְקִדְּשׁוּ אֶת עַצְמָם בְּכָל כֹּחָם וִיכָלְתָּם עַד שֶׁזָּכוּ כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי מַעֲלָתוֹ לְאֵיזֶה בְּחִינָה שֶׁל 'שְׁכִינָה מְדַבֶּרֶת מִתּוֹךְ גְּרוֹנוֹ' כַּיָּדוּעַ, עַד שֶׁכְּפַטִּישׁ יְפוֹצֵץ סֶלַע וְכוּ', וְכֵן כָּל דִּבּוּר וְדִבּוּר מִדִּבְרֵי תּוֹרָתָם הַמִּתְפָּרֵשׁ וּמִתְבָּאֵר כַּמָּה וְכַמָּה פָּנִים מִפָּנִים שׁוֹנִים שֶׁאֵין הַפֶּה יָכוֹל לְדַבֵּר וְהַלֵּב לַחְשֹׁב: וְעַיֵּן לְעֵיל בְּחֵלֶק א' בְּהַדִּבּוּרִים שֶׁל מוֹהֲרַנ"ת זַ"ל בְּאוֹת ז' וּבְאוֹת י"ב וְתָבִין וְתֵדַע פְּחוֹת מִטִּפָּה מִן הַיָּם הַגָּדוֹל מֵאֲשֶׁר לֹא נֵדַע.

יד

עוֹד אָמַרְתִּי לְהַצִּיעַ לִפְנֵי הַמְעַיֵּן מַה שֶּׁנִּרְמַז לְפִי עֲנִיּוּת דַּעְתִּי בְּעִנְיַן הַבֶּן מֶלֶךְ שֶׁנָּפַל לְאֶפִּיקוֹרְסוּת הַמּוּבָא בִּתְחִלַּת הַמַּעֲשֶׂה שֶׁל הַשִּׁבְעָה בָּטְלָנִים שֶׁסִּפֵּר אַדְמוֹ"ר זַ"ל, כִּי בְּכֹחוֹ וַעֲנָוָתָנוּתוֹ שֶׁל אַדְמוֹ"ר זַ"ל גַּם אֲנִי נִשְׁעַנְתִּי לְהָכְנִיס אֶת רֹאשִׁי בְּדִבְרֵי תּוֹרוֹתָיו וְשִׂיחוֹתָיו וּמַעֲשִׂיּוֹתָיו הַקְּדוֹשׁוֹת כִּי בְּנִשְׁגְּבוֹת נוֹרָאוֹת רוֹמְמוּתוֹ שֶׁל אַדְמוֹ"ר זַ"ל, וּבְכֹחַ תַּלְמִידוֹ הַקָּדוֹשׁ אֲשֶׁר גְּדוֹלִים צַדִּיקִים בְּמִיתָתָם יוֹתֵר מִבְּחַיֵּיהֶם (חֻלִּין ז:) יַפְלִיאוּ וְיַעֲשׂוּ כְּלִי נִפְלָאָה הַמְבָרֶרֶת וּמַעֲלָה אֶת הַשִּׁיר וְהַנִּגּוּן הַנִּפְלָא דַּיְקָא מִבְּהֵמוֹת וְחַיּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת הַשְׁפָלִים כְּמוֹנוּ.

טו

וְלָכֵן לוּלֵא דְּמִסְתַּפִּינָא הָיִיתִי אוֹמֵר אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא סִפֵּר אַדְמוֹ"ר זַ"ל אֶת כָּל הַמַּעֲשֶׂה שֶׁל הַבָּטְלָנִים הַשִּׁבְיעִי, אֲבָל הַסִּפּוּר הַזֶּה מֵהַבֶּן מֶלֶךְ זֶה בְּעַצְמוֹ הוּא קְצָת מֵהַסִּפּוּרִים הַנֶּעֱלָמִים שֶׁל הַמַּעֲשֶׂה מֵהַבָּטְלָנִים הַשִּׁבְיעִי(לה), כִּי כְּפִי אֲשֶׁר יְסַפֵּר אַדְמוֹ"ר זַ"ל בְּעִנְיַן הִתְפָּאֲרוּתָם הַקָּדוֹשׁ שֶׁהֶעֱקִם בְּצַוָּארוֹ מְתַקֵּן בְּקוֹלוֹ דַּיְקָא אֶת הַזּוּג וְכוּ' וְהַבַּעַל חֶטוֹטָרוֹת מְתַקֵּן וּמַעֲלֶה בְּכְתֵפָיו דַּוְקָא אֶת אַנְשֵׁי הַכַּת וְכוּ' וְכֵן כֻּלָּם(לו), וּכְפִי הַמְבֹאָר בִּדְבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן פ"א שֶׁבְּרִקּוּד הָרַגְלַיִן מֵחֶמַת שִׂמְחָה שֶׁל מִצְוָה(לז) מַעֲלִין אֶת הָאֱמוּנָה עֵיֵּן שָׁם. וּכְפִי הַנִּרְאֶה בְּכָל סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹתָיו הַקְּדוֹשִׁים שֶׁנֶּאֱמַר כָּל סִפּוּר הַמַּתְחִיל 'וַיְהִי הַיּוֹם' סוֹבֵב וְהוֹלֵךְ לְהַסִּפּוּר שֶׁמִּקֹּדֶם, מִכָּל זֶה יֵשׁ לְרַמֵּז לְפִי עֲנִיּוּת דַּעְתִּי גַּם בְּהַמַּעֲשֶׂה הַזֹּאת

שֶׁנֶּאֱמַר הַמַּתְחִיל 'וַיְהִי הַיּוֹם' שֶׁהוּא הַמַּעֲשֶׂה שֶׁל זֶה שֶׁבִּלְאָ רַגְלַיִם סוֹבֵב וְהוֹלֵךְ לְגָמַר הַסִּפּוּר שֶׁמִּקֹּדֶם, שֶׁהוּא הַמַּעֲשֶׂה שֶׁל הַבֶּן מֶלֶךְ שֶׁנָּפַל מֵהֶאֱמוּנָה, שֶׁהַשָּׁנִי דְּבָרִים הָאֵלֶּה לֹא גָּמַר אַדְמוֹ"ר זַ"ל כִּי זֶה וְזֶה סִפּוּר אֶחָד הוּא. כִּי זֶה שֶׁבִּלְאָ יָדַיִם בְּנִגּוּן יָדָיו הַקְּדוֹשׁוֹת מְתַקֵּן וּמְרַפֵּא אֶת הַבַּת מַלְכָּה, וְזֶה שֶׁבִּלְאָ רַגְלַיִם בְּמָחוֹל וְרִקּוּד רַגְלָיו הַקְּדוֹשִׁים מְתַקֵּן וּמַעֲלֶה אֶת הַבֶּן מֶלֶךְ שֶׁנָּפַל מֵהֶאֱמוּנָה, וְזֶה כָּל הַמִּלְחָמָה עַתָּה(לח) בְּעִקְ'ב'ו'ת מְשִׁיחָא(לט) אֲשֶׁר הָאֶפִּיקוֹרְסוּת יוֹרֵד מִן הַשָּׁמַיִם וְהוֹלֵךְ וּמִתְגַּבֵּר בְּכָל עֵת וָעֵת, וּמֵמֵילָא מִתְגַּבֵּר עַל יְדֵי זֶה גַּם שְׁאָר כָּל הַחֲטָאִים וַעֲוֹנוֹת וּפְשָׁעִים. וְהַבֶּן מֶלֶךְ (שֶׁהֵם כְּלַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרָאִים בְּנֵי מְלָכִים) מֻחֲמָת שֶׁנּוֹלָד עִם טוֹב (כִּי נִמְשְׁכוּ מִמַּחֲשָׁבָה עֶלְיוֹנָה דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא) קוֹל דּוֹדִי דּוֹפֵק וְנוֹקֵשׁ בְּקִרְבּוֹ בְּכָל עֵת וָעֵת שֶׁעַל כֵּן הוּא זוֹכֵר אֶת עַצְמוֹ בְּכָל פַּעַם הֵיכָן אֲנִי בָּעוֹלָם וּמַה נַּעֲשֶׂה עִמִּי וְכוּ', אֲבָל תֵּכֶף וּמִיָּד כְּשֶׁמַּתְחִיל לְהִשְׁתַּמֵּשׁ עִם שִׂכְלוֹ חוֹזֵר וְנִתְחַזֵּק אֶצְלוֹ הַחָכְמוֹת שֶׁל אֶפִּיקוֹרְסוּת, וּבִשְׁבִיל זֶה הַסּוֹף שֶׁיֵּרֵד גַּם מִמַּלְכוּתוֹ וּמֶמְשַׁלְתּוֹ כַּמּוּבָן שָׁם כִּי מַלְכוּת הוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה, וְהֵם תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה כַּיָּדוּעַ. וְאָבִיו שֶׁל הַבֶּן מֶלֶךְ כְּשֶׁצָּפָה וְרָאָה כָּל זֶה הִזְהִיר אוֹתוֹ הָעִקָּר עַל שִׂמְחָה, שֶׁיִּתְחַזֵּק עַצְמוֹ בְּשִׂמְחָה גַּם בְּעֹמֶק נְפִילָתוֹ וִירִידָתוֹ מִמַּלְכוּתוֹ וֶאֱמוּנָתוֹ- מנוקד עם באר היטב, כִּי זֶה כָּל תִּקּוּנוֹ. כִּי זֶה הוּא אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא שֶׁיִּתְעוֹרֵר עָלָיו בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר שִׂמְחַת הַמָּחוֹל וְרִקּוּד הָרַגְלַיִן שֶׁל הַבֶּעטְלֶיר הַשְּׁבִיעִי, שֶׁעַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ יַחֲזֹר לְמַלְכוּתוֹ וֶאֱמוּנָתוֹ בְּיֶתֶר שְׂאֵת וְיֶתֶר עֹז(מא). (וְעַיֵּן לְקַמָּן בְּחֵלֶק ד' מַה שֶּׁלִּקַּטְתִּי וְהוֹצֵאתִי גַּם מִשְּׁאָר דִּבְרֵי אַדְמוֹ"ר זַ"ל וְתַלְמִידָיו הַקְּדוֹשִׁים מֵעִנְיַן גְּדֻלַּת מַעֲלַת הַשִּׂמְחָה עַיֵּן שָׁם).

טז

מַאֲמַר הַכָּתוּב "מִי אֵלָּה כָּעָב תָּעוּפֶינָה" (יְשַׁעְיָה ס) נִרְאֶה לְפִי עֲנִיּוּת דַּעְתִּי שֶׁכַּוָּנַת הַכָּתוּב עַל הַמְצָאַת מְסִלַּת הָאֲוִיר (לוּפְט בַּלָאן [כַּדּוּר פּוֹרְחָן]) שֶׁנִּתְגַּלָּה בָּעִתִּים הָאֵלֶּה, כִּי כְּפִי הַשִּׂכְלִיּוֹת אֲשֶׁר עוֹד יִתּוֹסְפוּ בְּעִנְיָן זֶה יִהְיֶה בִּיכֹלֶת כָּל אֶחָד וְאֶחָד לִפְרֹחַ וְלָשׁוּט בְּכָל מָקוֹם חֶפְצוֹ. אַף עַל פִּי שֶׁהַקְּלִפָּה קְדָמָה לַפְּרִי שֶׁכְּעֵת נִתּוֹסֵף עַל יְדֵי הַמְצָאוֹתֵיהֶם בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר הַסְּתָרַת הָאֱמֶת כַּנּוֹדָע, אֲבָל גַּם זֹאת מֵאֵת ה' צְבָאוֹת יָצָא בְּרָצוֹן הַנֶּעְלָם "וְאַתֶּם חֲשַׁבְתֶּם לָרָעָה וֵאלֹקִים חֲשָׁבָהּ לְטוֹבָה", וְסוֹף כָּל סוֹף יִתְהַפֵּךְ הַכֹּל אֶל הַקְּדֻשָּׁה וְאָז יָשִׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּכָפְלֵי כְּפָלַיִם רִבְבוֹת פְּעָמִים "אָשִׁירָה לַה' כִּי גָּאֹה גָּאָה סוּס וְרוֹכְבוֹ רָמָה בַיָּם" דָּא ס"ם וְנוּקְבֵהּ דִּילֵהּ (פִּרְי עֵץ חַיִּים שַׁעַר הַזְּמִירוֹת פֶּרֶק ו), וְהֵן הֵמָּה קְלִשְׁוֹתֵיהֶם וּמַבּוּכוֹתֵיהֶם שְׁחוֹקֵיהֶם וְלֵצָנֵיהֶם כְּבוֹדֵיהֶם וְנַאֲוֹתֵיהֶם וְהִתְדַּמּוּתָם בְּנַפְשָׁם לַחֲכָמִים מְחֻכְמִים וּלְרוֹדְפִים אַחַר הָאֱמֶת וְתִגְבֹּרֶת יָדָם הַחֲזָקָה גַּם בְּרֹב חַיִל וְאֹמֶץ הַקְּנָאָה וְהַתַּאֲוָה וְהַכָּבוֹד וְהַנִּצָּחוֹן וְהָאֱמוּנוֹת הַכְּזִבִּיּוֹת הַבָּאִים לְעֶזְרָתָם(מב) לִרְדֹּף וּלְהַשִּׂיג וּלְחַלֵּק שָׁלָל, אֲבָל "מִי כָמוֹךָ

בָּאֵלִים ה'" לְהַאֲלִים וּלְהַאֲמִיץ אֶת כֹּחַ הַתֹּם וְהַבַּעַל שֵׁם הַקְּדוֹשִׁים, עַד שֶׁסּוֹף כָּל סוֹף יִתְגַּבְּרוּ לְהַעֲלוֹת וּלְהוֹצִיא גַּם אֶת כָּל הַנְּפָשׁוֹת שֶׁנָּפְלוּ לְתוֹךְ הַזֻּהֲמוֹת וּלְהַטֻּמְאוֹת הָאֵלֶּה שֶׁהֵם הֵם עֶצֶם קְלִפַּת עֲמָלֵק(מג), אֲשֶׁר כִּבְיָכוֹל אֵין הַשֵּׁם שָׁלֵם וְאֵין הַכִּסֵּא שָׁלֵם עַד כִּי מָחֹה אֶמְחֶה אֶת זִכְרָם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם. וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יִפָּלֵא בְּעֵינֵי שְׁאֵרִית הָעָם הַזֶּה בַּיָּמִים הָהֵם גַּם בְּעֵינַי יִפָּלֵא נְאוּם ה' צְבָאוֹת (זְכַרְיָה ח).

יז

כִּי סוֹף כָּל סוֹף יִגְמֹר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֶת שֶׁלּוֹ שֶׁיִּהְיֶה בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא לְכִסֵּף וּלְהִשְׁתּוֹקֵק בֶּאֱמֶת אֶל הָאֱמֶת(מד) בְּכָל לֵב וָנֶפֶשׁ מַה שֶּׁלֹּא הָיָה עוֹד אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא כָּזֶה מֵעוֹלָם. וְאַף עַל פִּי שֶׁמֵּעֹצֶם הָאֶפִּיקוֹרְסוּת וְהַחֹשֶׁךְ וַאֲפֵלָה שֶׁיִּהְיֶה בַּיָּמִים הָהֵם כִּמְעַט שֶׁלֹּא יֵדְעוּ עוֹד כְּלָל מַהוּ הָאֱמֶת, אֲבָל 'רַחֲמָנָא לִבָּא בָּעֵי' (סַנְהֶדְרִין קו) וּמִיָּד בְּהַגִּיעַ הָעֵת וְהַשָּׁעָה הַזֹּאת יַמְשִׁיךְ בְּרַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ עֵזֶר וְסִיּוּעַ נִפְלָאָה וְנוֹרָאָה שֶׁלֹּא הָיְתָה עוֹד כָּזֹאת מֵעוֹלָם(מה). אָז יִקַּיֵּם "וְיָדוּ אוֹחֶזֶת בַּעֲקֵב עֵשָׂו" שֶׁלֹּא יַסְפִּיק זֶה לִגְמֹר מַלְכוּתוֹ, עַד שֶׁיָּקוּם זֶה וְנוֹטְלָהּ הֵימֶנּוּ. וּפִתְאֹם יָבֹא אֶל הֵיכָלוֹ הָאָדוֹן אֲשֶׁר אַתֶּם מְבַקְּשִׁים, אִישׁ אֲשֶׁר בְּרֹב חָכְמָתוֹ הָעֲצוּמָה וְהַנִּשְׂגָּבָה יַכְנִיס בְּלֵב כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְבַל יָשִׁית אֶת לְבָבוֹ לְכָל הַמְּבוּכוֹת וְהַשְׁאֵלוֹת וְהַלֵּצָנוּת אֲשֶׁר הִתְגַּבֵּר בָּעוֹלָם כְּמֵעַט עַד אֵין תַּכְלִית. אֲבָל יִתְגַּבֵּר וְיִתְחַזֵּק וְיִתְאַמֵּץ בִּתְפִלָּה וּצְעָקָה וּשְׁאָר הָעֲצוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת, עַד שֶׁיִּתְקַיֵּם אֶת אֲשֶׁר הִבְטִיחָנוּ עַל יְדֵי הַחוֹזֶה "וְעָשִׂיתִי אֶת אֲשֶׁר בְּחֻקַּי תֵּלֵכוּ וּמִשְׁפָּטַי תִּשְׁמְרוּ וַעֲשִׂיתֶם". עַד שֶׁיִּשְׁלַם רְצוֹנוֹ וְחֶפְצוֹ וְכוּנָתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּבְרִיאַת עוֹלָמוֹ בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת שֶׁאֵין שְׁלֵמוּת אַחֲרָיו.

כוכבי אור חלק ג' חכמה ובינה

הקדמה

לְחֵלֶק שְׁלִישִׁי הַנִּקְרָא בְּשֵׁם חָכְמָה וּבִינָה

מוּדַעַת זֹאת בְּכָל הָאָרֶץ, כִּי אָמְנָם לֹא קָם נָבִיא עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה (דְּבָרִים ל"ד), אֲבָל הוּא בְּעַצְמוֹ עוֹד יָקוּם לָנֶאֱלֹנוּ גַּם מֵהַגְּלוּת הַזֶּה. כִּי מָשִׁיחַ דִּא מֹשֶׁה(מו). וּמַה שֶּׁהָיָה הוּא בְּעַצְמוֹ שֶׁיִּהְיֶה בְּיֶתֶר שְׂאֵת וְיֶתֶר עָז, כִּי בֹּא יָבֹא בְּרִנָּה גַּם בְּשַׁעַר הַחֲמִשִּׁים, וְיַשִּׂיג אוֹתוֹ בִּשְׁלֵמוּת עָצוּם וְנִשְׂגָּב עַד שֶׁלֹּא יֵרֵד עוֹד מֵאִתּוֹ(מז) כִּי לְעוֹלְמֵי עַד וּלְנֶצַח נְצָחִים יַעֲלֶה וְיִתְעַנֵּג בּוֹ בְּמִדְרֵגָה אַחַר מַדְרֵגָה עַד אֵין חֵקֶר.

וְעַתָּה כְּפִי אֲשֶׁר נוֹדַע הַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבֶּר רַבֵּנוּ זַ"ל בְּעֵת אֲשֶׁר גִּלָּה אֶת הַמַּאֲמָר הַמּוּבָא בְּלִקּוּטֵי מוֹהַר"ן תִּנְיָנָא סִימָן כ"ח, דַּע שֶׁיֵּשׁ חִלּוּקִים בֵּין הַתּוֹרוֹת וְכוּ', וּמוֹרֵנוּ רַבִּי נָתָן זַצַ"ל מֵעֶצֶם הֶרְגֵּשׁוֹ בְּזַכּוּת לְבָבוֹ אֶת עֹמֶק נוֹרְאוֹת דְּבָרָיו עַד כִּי בָּעֲרוּ בְּקִרְבּוֹ כְּלַהֶבֶת שַׁלְהֶבֶת מַמָּשׁ,

לֹא יָכֹל לְהִתְאַפֵּק, וְנָתַן אֶת קוֹלוֹ בִּפְנֵי כָּל הַנִּצָּבִים עָלָיו, אוּלַי כָּךְ הוּא הַפֵּרוּשׁ מַה שֶּׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זַ"ל (סַנְהֶדְרִין צז.) 'אֵין בֶּן דָּוִד בָּא אֶלָּא בְּהֶסַח הַדַּעַת', הַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה בָּעוֹלָם וְלֹא יֵדְעוּ כִּי כְּבָר הוּא וְכוּ' וְרַבֵּנוּ זַ"ל גִּלָּה אֶת עֵינָיו וְהֶרְאָה לוֹ 'רַב נַחְמָן אָמַר כֵּן אִי מִן חַיֵּי – אֲנָא'(מח).

וְעַתָּה מֵאֵלֵינוּ נֵדַע וְנָבִין פְּחוֹת מִטִּפָּה מִן הַיָּם בַּמֶּה שֶׁנִּקְרָא בְּשֵׁם נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה(מט), שֶׁזֶּה הוּא הַשֵּׁם שֶׁל מִדַּת הַבִּינָה כַּיָּדוּעַ לְיוֹדְעֵי חֵן. כִּי אִם "רַבּוֹת בָּנוֹת עָשׂוּ חַיִל" לְהַשִּׂיג הַשָּׂגוֹת הַנִּמְשָׁכוֹת מֵאִתָּהּ וּמִמִּדַּת הַחָכְמָה וְכוּ', אֲבָל לְהִדָּבֵק וּלְהִכָּלֵל בָּהּ בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת שֶׁאֵין שְׁלֵמוּת אַחֲרָיו, לֹא יָקוּם עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל זוּלַת "הֶעָלִית עַל כֻּלָּנָה", כַּיָּדוּעַ וּמוּבָן כָּל זֶה בִּסְפָרֵי אֱמֶת.

וְאָנֹכִי הֶעָנִי בְּדַעַת בְּשָׁמְעִי וּבַהֲבִינוֹתִי בְּכָל זֶה, תָּמַכְתִּי יְתֵדוֹתַי בִּפְקֻדַּת רַבֵּנוּ זַ"ל אֲשֶׁר פָּקַד וְצִוָּה עַל כָּל אֶחָד לְחַדֵּשׁ בַּתּוֹרָה עַד מָקוֹם שֶׁיַּד שִׂכְלוֹ מַגַּעַת, וְסַבּוֹתִי אֶת לִבִּי לָתוּר וּלְחַפֵּשׂ בְּכָל הַדְּבָרִים הָרוֹמְזִים עַל בִּינָה עִלָּאָה, וְנָשָׂאתִי אֶת עֵינַי וָאֶרְאֶה כִּי בְּרֻבָּם כְּכֻלָּם מְרֻמָּז וְנִסְתָּר כְּבוֹד שְׁמוֹ (שֶׁל רַבֵּנוּ זַ"ל) הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא(נ) בְּדֶרֶךְ מִסְפָּר וּמִנְיָן, כַּאֲשֶׁר הִצַּבְתִּי אוֹתָם לְעֵינֶיךָ זֶה אַחַר זֶה.

חָכְמָה וּבִינָה

א

כִּי בָּרִאשׁוֹנָה נָבוֹא בְּחֶשְׁבּוֹן תֵּבַת בִּינָה אֲשֶׁר הִשִּׂיג אוֹתָהּ בִּשְׁלֵמוּתָהּ וּבִמְלוֹאָהּ, וְתַבִּיט וְתִרְאֶה רֶמֶז נִפְלָא, כִּי עַל כֵּן בְּמִלּוּא כָּזֶה – "בֵּית יוּד נוּן הֵי" (553) – מְכֻוָּן בְּמִסְפָּר "נַחְמָן בֶּן שִׂמְחָה" – מְכֻוָּן מַמָּשׁ.

ב

גַּם בִּינָה הִיא בְּסוֹד "נְשָׁמָה" כִּי עַל כֵּן גַּם תֵּבַת נְשָׁמָה בְּמִלּוּאָהּ כָּזֶה – "נוּן שִׁין מֵם הֵא" – (נא) עִם הַכּוֹלֵל בְּמִסְפָּר "נַחְמָן בֶּן שִׂמְחָה" (553).

ג

גַּם בִּינָה הוּא בְּסוֹד "הַמְּנֹרָה" (נב) כִּי עַל כֵּן גַּם תֵּבַת מְנֹרָה בְּמִלּוּאָהּ כָּזֶה – "מֵם נוּן רֵישׁ הֵי" – בְּמִסְפַּר שְׁמוֹ בְּמִלּוּאוֹ כָּזֶה – "נוּן חֵית מֵם נוּן" – עִם הַכּוֹלֵל (711).

וְזֶה אֲשֶׁר גַּם תֵּבוֹת "מְנֹרַת זָהָב" עִם הָאוֹתִיּוֹת כַּמִּסְפָּר הַזֶּה.

וְזֶה אֲשֶׁר גַּם תֵּבוֹת "מְנֹרָה בְּדָרוֹם" עִם הָאוֹתִיּוֹת כְּמִסְפַּר "נַחְמָן בֶּן שִׂמְחָה" עִם הַשָּׁלֹשׁ תֵּבוֹת (556).

וְזֶה אֲשֶׁר גַּם "נֵר תָּמִיד"(נג) עִם הָאוֹתִיּוֹת כְּמִסְפַּר שְׁמוֹ בְּמִלּוּאוֹ כָּזֶה – "נוּן חֵית מֵם נוּן" (710).

וְזֶה אֲשֶׁר גַּם תֵּבוֹת – "שֶׁמֶן זַיִת זָךְ כָּתִית" – גִּימַטְרִיָּא שְׁמוֹ בְּאַרְבָּעָה פָּנִים הֵלֹא הַמָּה: "נַחְמָן", "נַחְמָן בֶּן שִׂמְחָה עִם הָאוֹתִיּוֹת וְהַתֵּבוֹת". "נַחְמָן בֶּן פֵּיגָא עִם הָאוֹתִיּוֹת וְהַתֵּבוֹת"(נד). "נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה עִם הָאוֹתִיּוֹת" (1664).

ד

בְּיִנָה הוּא בְּסוֹד "קֵן"(נה). עַל כֵּן קֵן עִם הָאוֹתִיּוֹת בְּמִסְפַּר "נַחְמָן" עִם הָאוֹתִיּוֹת (152).

ה

בְּיִנָה הוּא לִפְעָמִים בְּסוֹד "תְּבוּנָה" כִּי עַל כֵּן גַּם "תָּיו בֵּית וָאו נוּן הֵא" עִם הַכּוֹלֵל, כְּמִסְפַּר שְׁמוֹ בִּשְׁנֵי פָּנִים הֵלֹא הֵמָּה:
"נַחְמָן בֶּן פֵּיגָא" – "נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה" עִם הָאוֹתִיּוֹת וְהַתֵּבוֹת (954).

ו

בְּיִנָה הִוא בְּסוֹד "לֵב", וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר הַלֵּב מֵבִין, כִּי עַל כֵּן הַתֵּבוֹת "הַלֵּב מֵבִין" עִם הָאוֹתִיּוֹת וְהַתֵּבוֹת, בְּמִסְפַּר "נַחְמָן" (148).

ז

בְּיִנָה הִוא בְּסוֹד "נְדָרִים" – כִּי עַל כֵּן גַּם זֶה בְּמִסְפַּר "נַחְמָן בֶּן פֵּיגָא" עִם הָאוֹתִיּוֹת (304). (נו).

ח.

בְּיִנָה הִוא בְּסוֹד "תְּפִלִּין", כִּי עַל כֵּן "אוֹת עַל יָדְךָ" – עִם הָאוֹתִיּוֹת וְהַתֵּבוֹת וְהַכּוֹלֵל בְּמִסְפַּר "נַחְמָן בֶּן שִׂמְחָה" (553).
וְזֶה אֲשֶׁר גַּם "טֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ"(נז) עִם הַכּוֹלֵל בְּגִימַטְרִיָּא שְׁמוֹ בְּמִלּוּאוֹ עִם אוֹתִיּוֹת הַמִּלּוּי (721).
וְזֶה אֲשֶׁר גַּם הַשֵּׁם "תְּפִלִּין" אֲשֶׁר בְּדִבְרֵי חֲכָמֵינוּ ז"ל בְּמִלּוּאָם "תָּיו. פֵּא. לָמֶד. יוּד. נוּן". עִם אוֹתִיּוֹת הַמִּלּוּי בְּמִסְפַּר שְׁמוֹ בְּמִלּוּאוֹ עִם הַכּוֹלֵל (711).
וְזֶה אֲשֶׁר גַּם הַשֵּׁם – "פְּאֵר" – אֲשֶׁר לָהֶם, אִם תְּמַלְּאֵנוּ כָּזֶה "פֵּא, אָלֶף, רֵישׁ", עִם אוֹתִיּוֹת הַמִּלּוּי בְּמִסְפַּר שְׁמוֹ בְּמִלּוּאוֹ (710).

ט

בְּיִנָה הִוא בְּסוֹד "קְדֻשִׁים" כִּי עַל כֵּן גַּם זֶה בְּמִסְפַּר – "נַחְמָן בֶּן שִׂמְחָה, נַחְמָן בֶּן פֵּיגָא" – וְאֶחָד מֵהֶם עִם הָאוֹתִיּוֹת וְהַכּוֹלֵל (858).

י

בְּיִנָה הוּא בְּסוֹד "הוּא" כִּי עַל כֵּן הֵי וָיו(נח) אָלֶף בְּמִסְפַּר נַחְמָן (148).

יא

גַּם נֶפֶשׁ "בִּנְיָמִן" נִמְשָׁכָה מִבִּינָה, כִּי עַל כֵּן גַּם בִּנְיָמִן בְּמִסְפַּר נַחְמָן עִם הָאוֹתִיּוֹת (152).

יב

בִּינָה הִוא בְּסוֹד "אֵם הַבָּנִים" כְּמִסְפַּר נַחְמָן (148).

יג

בִּינָה כְּלוּלָה וְיִחוּדָה בְּחָכְמָה, כִּי עַל כֵּן יַעֲלוּ גַּם שְׁנֵיהֶם "חָכְמָה בִּינָה" עִם הָאוֹתִיּוֹת כְּמִסְפַּר נַחְמָן (148).

וְזֶה אֲשֶׁר גַּם "אֶלֶף בֵּית, אֶלֶף מֵם" (כִּי חָכְמָה בִּינָה הֵם בְּסוֹד אָב וְאֵם) בְּמִסְפַּר שְׁמוֹ בְּמִלּוּאוֹ "נוּן חֵית, מֵם נוּן" עִם הָאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת (714). וְזֶה אֲשֶׁר גַּם הַשֵּׁם "נִסְתָּר" אֲשֶׁר לָהֶם בְּגִימַטְרִיָּא שְׁמוֹ בְּמִלּוּאוֹ (710).

יד

בִּינָה הִיא אֲשֶׁר בָּאָה בְּסוֹד "מִי" אֲשֶׁר נֶאֱמַר עַל זֶה (יְשַׁעְיָה י"ד) "ה' צְבָאוֹת יָעַץ וּ"מִי" יָפֵר, "מִי" יְרִפֶּא לָךְ(נט), וּמֵאֲשֶׁר הִשִּׂיג זֹאת רַבֵּנוּ זַ"ל(ס) בְּמִלּוּאוֹ דְּמִלּוּאוֹ שֶׁאֵין לְמַעְלָה מִזֶּה, כִּי עַל כֵּן מִלּוּאוֹ דְּמִלּוּאוֹ כָּזֶה "מֵם, מֵם, יוּד, וָאו, דָּלֶת" עִם הַתֵּבוֹת וְהַכּוֹלֵל בְּמִסְפַּר "נַחַל נֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה" עִם הַתֵּבוֹת. וְעִם שְׁנֵי כּוֹלְלִים הוּא כְּמִסְפַּר "נַחַל נֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה" (629). וְזֶה אֲשֶׁר גַּם כְּתִיבָתוֹ פְּשׁוּט וּמָלֵא כָּזֶה "מִי, מֵם יוּד" בְּמִסְפַּר שְׁמוֹ הַקָּדוֹשׁ נַחְמָן עִם הָאוֹתִיּוֹת (152).

טו

וְלָכֵן מַה שֶּׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זַ"ל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא גּוֹזֵר וְהַצַּדִּיק מְבַטֵּל, נֶאֱמַר עָלָיו בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר, כִּי הוּא אֲשֶׁר נֶאֱמַר בּוֹ, וּ"מִי" יָפֵר וְהוּא הוּא רֹאשׁ לְכָל הַצַּדִּיקִים וְכוּ'... כְּפִי הַנִּרְאֶה שֶׁגַּם מֵחֲמַת זֶה הוּא אָסוּר קְצָת בְּמוֹפְתִים(סא) כִּי הוּא זַ"ל אִם הָיָה מֵתָּר בְּמוֹפְתִים כְּמוֹ וְכוּ' הָיָה מִתְבַּטֵּל הַבְּחִירָה לְגַמְרֵי.

טז

וּבְדָבָר רוֹמְמוּת מִדַּת הַבִּינָה יָבִין הַמַּשְׂכִּיל מֵאֲלָיו, כִּי אִלּוּ כָּל הַיַּמִּים דְּיוֹ וְכוּ' לֹא יַסְפִּיקוּ לְבָאֵר חֵלֶק מֵרִבֵּי רְבָבוֹת, כִּי הִיא אֲשֶׁר עַל יָדָהּ כָּל רְפוּאַת מַחֲלָתֵנוּ אֲשֶׁר נֶחֱלִינוּ וְנִשְׁבַּרְנוּ בְּמַחֲלָה אַחַר מַחֲלָה בְּשֶׁבֶר אַחַר שֶׁבֶר עַד כִּי גָּדַל כַּ"יָם" שִׁבְרֵנוּ(סב).

וְזֹאת אֲשֶׁר בָּאָה מִדַּת הַבִּינָה גַּם בְּסוֹד "קְטֹרֶת" הַמַּעֲלִית נִיצוֹצוֹת [נִשְׁמוֹת הַפּוֹשְׁעִים] מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת – וְזֹאת אֲשֶׁר בִּינָה גַּם בְּסוֹד תְּשׁוּבָה, תִּקְוַת הַפּוֹשֵׁעַ שֶׁבַּפּוֹשְׁעִים, כִּי אֵין לְךָ דָּבָר שֶׁעוֹמֵד בְּפָנֶיהָ.

וְזֹאת אֲשֶׁר בִּינָה גַּם בְּסוֹד "מִקְוֶה" אֲשֶׁר כָּל הַטְּמֵאִים אִי אֶפְשָׁר לָהֶם לַעֲלוֹת מִטֻּמְאָתָם כִּי אִם עַל יָדָהּ.

וְזֹאת אֲשֶׁר בִּינָה, גַּם בְּסוֹד "הַשְּׁנֵי בַּדֵּי עֲרָבוֹת" שֶׁבַּלּוּלָב, אֲשֶׁר גַּם הַפּוֹשְׁעִים מְרֻמָּזִים בָּהֶם, כִּי כָּל חִיּוּתָם וְתִקְוָתָם רַק עַל יָדָהּ.

וְזֹאת אֲשֶׁר בִּינָה גַּם בְּסוֹד "יוֹבֵל וְשׁוֹפָר" שֶׁתּוֹקְעִין בּוֹ לִקְרֹא דְּרוֹר גַּם לְהָעֲבָדִים שֶׁנִּתְחַיְּבוּ לְהֵרָצַע(סג) כִּי הִיא הָאֵם הַמְרַחֶמֶת עַל בָּנֶיהָ, וְהוֹלֶכֶת אַחֲרֵיהֶם גַּם לִמְקוֹם הַטִּנּוֹפֶת לְהוֹצִיאָם מִשָּׁם (כִּי הִיא הָאֵם גַּם לִבְחִינַת מַלְכוּת הַמּוּבָא בְּסִימָן ע"ח בְּלִקּוּטֵי מוֹהַר"ן חֵלֶק א', הַשּׁוֹכֶנֶת עִם בָּנֶיהָ בְּלִי הֶפְסֵק), כִּי כָּל כֹּחַ הַמַּלְכוּת לְהוֹצִיא וּלְהַעֲלוֹת אֶת הַנּוֹפְלִים הִיא מַאֲתָהּ, בְּסוֹד 'אִמָּא אוֹזְפִית מָנַהָא לִבְרַתָּא' (כַּמּוּבָא מִזֶּה בְּלִקּוּטֵי מוֹהַר"ן חֵלֶק א' סִימָן מ"ט בְּאוֹת ז' עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב).

יז

וְכָל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה תִּמְצָא רָמוּז וְנִסְתָּר גַּם בְּמִסְפַּר שְׁמוֹ הַקָּדוֹשׁ וְהַנֶּעְלָם: כִּי "קְטֹרֶת" עִם הַכּוֹלֵל בְּמִסְפַּר שְׁמוֹ בְּמִלּוּאוֹ (710).

תְּשׁוּבָה עִם הַכּוֹלֵל בְּמִסְפַּר שְׁמוֹ בְּמִלּוּאוֹ עִם הָאוֹתִיּוֹת (714).

"מִקְוֶה" עִם הַכּוֹלֵל בְּמִסְפַּר שְׁמוֹ עִם הָאוֹתִיּוֹת (152).

ב' פְּעָמִים "עֲרָבָה"(סד) בְּמִנְיַן שְׁמוֹ עִם שֵׁם אָבִיו נַחְמָן בֶּן שִׂמְחָה עִם הַכּוֹלֵל (554).

"יוֹבֵל שׁוֹפָר" בְּמִסְפַּר "נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה" עִם הַתֵּבוֹת וְהַכּוֹלֵל (634).

"אֵם הַבָּנִים" בְּמִסְפַּר שְׁמוֹ כַּנִּזְכָּר לְעֵיל (148).

יח

וְעַתָּה נַחֲזֹר וְנָשׁוּב לְדִבְרֵינוּ הַנַּ"ל בְּדִבֵּר רוֹמְמוּת הַמִּדָּה הַזֹּאת, כִּי הִיא הָאֵם הַקְּדוֹשָׁה אֲשֶׁר עָלֶיהָ אָמַר שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם אֶת כָּל דִּבְרֵי הַשֶּׁבַח שֶׁבְּסֵדֶר הָא"ב שֶׁאוֹמְרִים אוֹתָם בְּלֵיל שַׁבָּת עֵת קַבָּלַת הַמַּלְכוּת מֵאוֹרָהּ הַנִּפְלָא, לִהְיוֹת מְכֻנֶּה עַל יְדֵי זֶה בְּשֵׁם "שְׁדֵה תַּפּוּחִים", אֲשֶׁר גַּם זֹאת בְּמִסְפַּר שְׁמוֹ בִּשְׁנֵי פְּנִים "נַחְמָן בֶּן שִׂמְחָה" עִם הַשָּׁלֹשׁ תֵּבוֹת – "נַחְמָן בֶּן פֵּיגָא" עִם הַשָּׁלֹשׁ תֵּבוֹת (853).

יט

וְכָל אֲשֶׁר יְשִׂים אֶת לִבּוֹ לְהַשִּׂיר הַזֶּה יִרְאֶה בְּעֵינָיו כִּי מִבֹּאר שָׁם בָּרֻמָז נִפְלָא הִתְגַּלּוּת הָאוֹר הַזֶּה בְּעוֹד גָּבְרָה לֵיל חֲשֹׁכוּת גָּלֻיּוֹתֵינוּ, לִתֵּן גַּם הַיּוֹם טָרֶף אֲמָרָיו הַנּוֹרָאִים לְאַנְשֵׁי בֵּיתוֹ וּמְקֹרְבָיו, וְחֹק הַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה (שֻׁלְחָן עָרוּךְ וְהִתְבּוֹדְדוּת) לְבִלְתִּי נַעֲבֹר אֶת הַחֹק הַהוּא כָּל יְמֵי חַיֵּינוּ(סה).

כ

וְאֶת אֲשֶׁר זָמַם וְלִקַּח בִּרְשׁוּתוֹ הַשְּׂדֶה הַקְּדוֹשָׁה(סו) לְהַשְׁקוֹת וּלְגַדֵּל אֶת הָאֵילָנוֹת שֶׁהֵם נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרָאִים בְּשֵׁם שָׂדֶה וָכֶרֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה ה) "כִּי כֶּרֶם ה' צְבָאוֹת בֵּית יִשְׂרָאֵל" וְכוּ', וְאֶת אֲשֶׁר בְּ'ע'ו'ז'(סז) חָגַר מָתְנָיו(סח) וְאָמַץ זְרוֹעוֹתָיו(סט) לִגְמֹר אֶת כָּל הַתִּקּוּנִים הַצְּרִיכִים לָזֶה, אַף אִם עָבַר עָלָיו מַה שֶּׁעָבַר, וְאֶת אֲשֶׁר לֹא יְכָבֶּה נֵרוֹ אֲשֶׁר יַזְרִיחַ עָלֵינוּ בְּלֵיל גָּלֻיּוֹתֵינוּ(ע).

כא

גַּם אֲשֶׁר יִשְׁתַּדֵּל בְּנִפְלָאוֹת אַרְבָּעָה כֹּחוֹת שֶׁנִּמְצָא בְּיָדָיו הַנּוֹרָאִים, לְהַצִּיל וּלְרַפֵּא לְכָל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וּבִפְרָט וּבִפְרָט לְכָל אֲשֶׁר יְעוֹרֵרם בְּאִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא בְּדִבּוּר וּבְמַעֲשֶׂה, שֶׁהִיא נְתִינַת הַצְּדָקָה וַאֲמִירַת הָעֲשָׂרָה מְזְמוֹרֵי תְּהִלִּים בְּבֵית צִיּוּנוֹ הַקָּדוֹשׁ(עא) נִרְאֶה לְפִי עֲנִיּוּת דַּעְתִּי שֶׁמִּרֻמָּז כָּל זֶה בְּהָאַרְבָּעָה פְּעָמִים יָד הַכְּתוּבִים שָׁם, הֲלֹא הֵמָּה: "יֶדֶיהָ" – שִׂלְחָה בַּ'כ'י'ש'ו'ר(עב) "וְכַפֶּיהָ" – תָּמְכוּ פָּ'לְ'ד(עג) "כַּפָּהּ" – פָּרְשָׂה לֶעָנִי(עד), "וְיָדֶיהָ" – שִׂלְחָה לָאֶבְיוֹן(עה), וְעַל יְדֵי כָּל זֶה "לֹא תִירָא לְבֵיתָהּ מִשֶּׁלֶג הַגִּיהִנָּם" (כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם) כִּי כָל בֵּיתָהּ לָבוּשׁ שָׁנִ'י'ם'(עו), וְגַם שְׁאָר דִּבְרֵי הַשֶּׁבַח הַזֶּה. כֻּלָּם יְבֹאֲרוּ עַל זֶה לְמַשְׂכִּיל בְּצֵרוּף שְׁאָר הַקְּדָמוֹת וְכַמּוּבָא בְּלִקּוּטֵי הֲלָכוֹת הִלְכוֹת הַשְׂכָּמַת הַבֹּקֶר הֲלָכָה ד' עַיֵּן שָׁם. וְהַמַּעְיֵן יָבִין מֵאֵלָיו, שֶׁמַּה שֶּׁלֹּא יַזְכִּירֵנוּ שָׁם (וְכֵן בִּשְׁאָר מְקוֹמוֹת בִּדְבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים) כִּי אִם בְּדֶרֶךְ כְּלָל בְּשֵׁם צַדִּיק, הוּא מִפְּנֵי דַּרְכֵי שָׁלוֹם וּכְבוֹד אֱלֹקִים הַסְתֵּר דָּבָר, וְגַם כִּי אָמְנָם שֶׁגַּם זֶה אֱמֶת, כִּי כָּל צַדִּיק הַדּוֹר יֵשׁ בּוֹ בְּחִינַת מֹשֶׁה מְשִׁיחַ כְּמוּבָא בִּדְבָרָיו זַ"ל, אֲבָל בְּוַדַּאי הָעִקָּר הוּא "הֶ"עְלִית עַל כֻּלָּנָה", שֶׁהוּא מֹשֶׁה מָשִׁיחַ בְּעַצְמוֹ, כַּנִּשְׁמַע כַּמָּה פְּעָמִים מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ בְּפֵרוּשׁ. וְכַאֲשֶׁר גַּם זֹאת מְבֹאָר בְּדִבְרֵי הַשֶּׁבַח הַזֶּה, כִּי "קָמוּ בָּ'נָ'י'הָ'" רָאשֵׁי תֵּבוֹת בֶּ'ן נַ'פְתָּ'לִי הֹ'יִרְץ, וְגַם נַ'פְתָּ'לִי הֹ'יִרְץ בֶּ'ן יְ'הוּדָ'א(עז); "וַיְאַשְּׁרוּהָ", וְיֹאמְרוּ, "רַבּוֹת בָּנוֹת עָשׂוּ חַיִל וְאַתְּ עָלִית עַל כֻּלָּנָה"(עח), וְעַל כֵּן גַּם אִם תָּבֹא בְּחֶשְׁבּוֹן הַשֶּׁלֶשׁ תֵּבוֹת הָאֵלֶּה – "עָלִית עַל כֻּלָּנָה" נַבִּיט וְנִרְאֶה שֶׁגַּם הֵם בְּמִסְפַּר שְׁמוֹ בְּמִלּוּאוֹ "נוּן, חֵית, מֵם, נוּן" עִם הָאוֹתִיּוֹת וְהַכּוֹלֵל (721).

כב

גַּם "יִרְאַת ה'" הַמּוּבָא שָׁם עִם הָאוֹתִיּוֹת וְהַתֵּבוֹת בְּמִנְיַן "נַחַל נֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה" עִם הָאוֹתִיּוֹת וְהַתֵּבוֹת, כִּי הוּא הוּא אוֹצַר הַיִּרְאָה (647)(עט) וְעַל כֵּן גַּם יִרְאָה בְּמִלּוּאוֹ "יוּד, רֵישׁ, אָלֶף, הֵא" בְּמִסְפַּר "נַחַל נֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה" עִם הָאוֹתִיּוֹת וְהַתֵּבוֹת (647).
וְלָכֵן "תְּנוּ לָהּ מִפְּרִי יָדֶיהָ וִיהַלְלוּהָ בַּשְּׁעָרִים מַעֲשֶׂיהָ" – הַמַּעֲשִׂיּוֹת שֶׁסִּפֵּר.

כג

וּבְכָל הַשָּׁבַח הַזֶּה קמ"ט תֵּבוֹת, כְּמִסְפַּר "נַחְמָן" עִם הַכּוֹלֵל.

כד

וְכָל זֶה שַׁיָּךְ לְקִדֻּשַׁת שַׁבָּת כַּנַ"ל, וְעַל כֵּן "שַׁבָּת" בְּמִסְפַּר שְׁמוֹ בִּשְׁנֵי פָּנִים "נַחְמָן" עִם הַכּוֹלֵל, – "נַחְמָן בֶּן שִׂמְחָה" (702). (אָמַר הַמַּעְתִּיק וְעַל כֵּן שַׁבָּת עִם הַכּוֹלֵל בְּמִסְפַּר נַחְמָן בַּ"ר שִׂמְחָה) (703).

וְזֶה אֲשֶׁר גַּם "יוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבַּת שַׁבָּתוֹן קֹדֶשׁ" (שְׁמוֹת ל"א) עִם הָאוֹתִיּוֹת וְהַתֵּבוֹת (2342) בְּמִסְפַּר שְׁמוֹ בַּחֲמִשָּׁה פָּנִים: "נַחְמָן" "נַחְמָן בֶּן שִׂמְחָה" עִם הַשָּׁלֹשׁ תֵּבוֹת – "נַחְמָן בֶּן פִּינָא" "נוּן חֵית מֵם נוּן", "נַחַל נֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה". וְעַל כֵּן גַּם שַׁבָּת עִם הָאוֹתִיּוֹת בְּמִסְפַּר רַבִּי נַחְמָן בֶּן שִׂמְחָה (765).

כה

גַּם כָּל מוֹעֲדֵי ה' אֲשֶׁר קְדֻשָּׁתָם נִמְשָׁךְ מִשַּׁבָּת, וְכֻלָּם בָּאוּ בְּסוֹד הַבִּינָה כַּנּוֹדָע בְּסִפְרֵי אֱמֶת וְעַל כֵּן:

"פֶּסַח" בְּמִסְפַּר "נַחְמָן" (148).

"חַג הַמַּצּוֹת" עִם הַכּוֹלֵל בְּמִסְפַּר "נַחְמָן בֶּן שִׂמְחָה" (553).

"חַג הַשָּׁבֻעוֹת" עִם הַכּוֹלֵל בְּמִסְפַּר, "נַחְמָן", – נַחַל נֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה עִם הָאוֹתִיּוֹת (795).

"שַׁבָּתוֹן זִכְרוֹן תְּרוּעָה" (וַיִּקְרָא כ"ג) עִם הַשָּׁלֹשׁ תֵּבוֹת בְּמִסְפַּר שְׁמוֹ (1725) בְּאַרְבָּעָה פָּנִים הֲלֹא הֵם:

"נַחְמָן" – "נוּן, חֵית, מֵם, נוּן"

"נַחְמָן בֶּן שִׂמְחָה" עִם הָאוֹתִיּוֹת – "נַחְמָן בֶּן פִּינָא" עִם הָאוֹתִיּוֹת.

וּבְדִבְרֵי חֲכָמֵינוּ זַ"ל יִקָּרֵא בְּשֵׁם רֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי עַל כֵּן גַּם "רֹאשׁ הַשָּׁנָה" בְּמִסְפַּר "נַחְמָן בֶּן שִׂמְחָה" "נַחְמָן בֶּן פִּינָא" וְאֶחָד מֵהֶם עִם הָאוֹתִיּוֹת וְהַתֵּבוֹת וְהַכּוֹלֵל (861).

כִּי גַּם כָּל בִּנְיַן הַמַּלְכוּת שֶׁנִּתְעַלָּה וְנִתְגַּלָּה בּוֹ לָדוּן וְלִשְׁפֹּט וּלְשָׁקֵל אֶת כָּל אֶחָד בְּמֹאזְנַיִם, אִם לְמָוֶת אִם לְחַיִּים (אֲשֶׁר עַל זֶה מְרַמֵּז גַּם הַמִּזְבֵּל מֹאזְנַיִם שֶׁל הַחֹדֶשׁ הַזֶּה) הַכֹּל עַל יְדֵי בִּינָה עִלָּאָה, כַּיָּדוּעַ לְיוֹדְעֵי חֵן שֶׁכָּל שֹׂרֶשׁ וְתִקּוּן הַמַּלְכוּת וְהַמִּשְׁפָּט הַכֹּל מֵאִתָּהּ, וְכַמּוּבָא לְעֵיל מִזֶּה. וְעַל כֵּן גַּם "מֹאזְנַיִם" בְּמִסְפַּר "נַחְמָן". "מֹאזְנֵי צֶדֶק" עִם הַשִּׁתִּי תֵּבוֹת בְּמִסְפַּר "נַחְמָן בֶּן פִּינָא" עִם הָאוֹתִיּוֹת (304).

וְזֶה אֲשֶׁר גַּם "קוֹל שׁוֹפָר" שֶׁמִּצְוָה לִשְׁמֹעַ בּוֹ (וְגַם זֶה בְּסוֹד בִּינָה כַּיָּדוּעַ) בְּמִסְפַּר "נוּן, חֵית, מֵם, נוּן" עִם אוֹתִיּוֹת הַמִּלּוּי וְהַכּוֹלֵל (722).

"יוֹם כִּפֻּרִים הוּא לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם" (וַיִּקְרָא כ"ג) עִם הַחֲמִשָּׁה תֵּבוֹת בְּמִסְפַּר "נַחְמָן בֶּן פֵּיגָא", – "נַחַל נֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה" (923).

וְזֶה אֲשֶׁר גַּם יוֹם כִּפֻּרִים בְּמִלּוּאוֹ כָּזֶה, "יוּד, וָאו, מֵם, כָּף, פֵּא, רֵישׁ, יוּד, מֵם" עִם אוֹתִיּוֹת הַמִּלּוּי מְכֻוָּן לְמִסְפָּר הַזֶּה עִם הַכּוֹלֵל (924).

"חַג הַסֻּכּוֹת וְיוֹם שְׁמִינִי עֲצֶרֶת" עִם הַכּוֹלֵל בְּמִנְיַן שְׁמוֹ בְּאַרְבָּעָה פְּעָמִים (1740), הֲלֹא הֵם: "נַחְמָן"... עִם הָאוֹתִיּוֹת, – "נַחְמָן בֶּן פֵּיגָא" עִם הָאוֹתִיּוֹת. – "נַחְמָן בֶּן שִׂמְחָה עִם הָאוֹתִיּוֹת, – "נוּן, חֵית, מֵם, נוּן" עִם הָאוֹתִיּוֹת.

גַּם תֵּבַת סֻכּוֹת בְּמִלּוּאוֹ כָּזֶה: "סָמֶךְ, כָּף, וָו, תָּיו" בְּמִסְפַּר "נַחַל נֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה" עִם הָאוֹתִיּוֹת וְהַתֵּבוֹת וְהַכּוֹלֵל (648). וְכֻלָּם בִּכְלָל נִקְרָאִים בְּשֵׁם "מֵעֲדֵי ה'"(פ), כִּי עַל כֵּן גַּם זֹאת עִם הַשִּׁתִּי תֵּבוֹת בְּמִסְפַּר "נַחְמָן" עִם הָאוֹתִיּוֹת (152).

אָמַר הַמַּעְתִּיק:

וְעַל כֵּן "כָּל זְכוּרְךָ אֶל פְּנֵי הָאָדוֹן ה'" הַנֶּאֱמָר בְּפָסוּק "שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה" וְכוּ' שֵׁשׁ תֵּבוֹת אֵלּוּ בְּמִסְפַּר נַחְמָן בֶּן שִׂמְחָה עִם הָאוֹתִיּוֹת וְהַתֵּבוֹת) (566).

כו

וְאַף חֲנֻכָּה וּפוּרִים בָּאוּ וְנִתּוֹסְפוּ עַל מוֹעֲדֵי ה' לִהְיוֹת בְּכְלַל בִּינָה. וְלָכֵן חֲנֻכָּה בְּמִלּוּאוֹ כָּזֶה: "חֵית, נוּן, וָאו, כָּף הֵא" בְּמִסְפַּר "נַחַל נֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה" עִם הָאוֹתִיּוֹת (643).

פּוּרִים בְּמִלּוּאוֹ כָּזֶה: "פֵּא, וָאו, רֵישׁ, יוּד, מֵם" עִם הַתֵּבוֹת וְהַכּוֹלֵל בְּמִסְפַּר "נוּן, חֵית, מֵם, נוּן" (710).

וְרַבֵּנוּ זַ"ל בְּאָמְרוֹ אֶת הַמַּאֲמָר הַמּוּבָא בְּלִקּוּטֵי מוֹהַר"ן תִּנְיָנָא סִימָן ב' פָּתַח וְאָמַר "יְמֵי חֲנֻכָּה הֵם יְמֵי הוֹדָאָה" וּמֵאֲשֶׁר שֶׁיֵּשׁ לְדַקְדֵּק בִּדְבָרָיו אֲשֶׁר יָצְאוּ מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ כְּמוֹ בִּדְבָרֵי מִקְרָא – דִּקְדַּקְתִּי וְחִשַּׁבְתִּי גַּם אֶת זֹאת וּמָצָאתִי וְרָאִיתִי כִּי "יְמֵי חֲנֻכָּה" בְּמִסְפַּר "נַחְמָן" עִם הַכּוֹלֵל (149).

וְזֶה אֲשֶׁר גַּם "סְלַח נָא" שֶׁמִּזֶּה נִמְשָׁךְ קְדֻשַּׁת חֲנֻכָּה כַּמּבֹאָר בִּדְבָרָיו זַ"ל בְּלִקּוּטֵי מוֹהַר"ן תִּנְיָנָא סִימָן ז', כִּי עַל כֵּן יַעֲלֶה גַּם זֶה בְּמִנְיַן "נַחְמָן" עִם הַכּוֹלֵל (149).

כז

גַּם תְּהִלִּים מְסֻגָּל לִתְשׁוּבָה וְיֵשׁ בָּהּ שַׁיְכוּת לְמִדַּת הַבִּינָה כַּמּוּבָא בְּלִקּוּטֵי מוֹהַר"ן תִּנְיָנָא סִימָן ע"ג (וְעַיֵּן גַּם לְעֵיל בְּאוֹת ט"ז) וְיֵשׁ לְרַמֵּז כִּי עַל כֵּן נִמְצָא בּוֹ קמ"ט מִזְמוֹרִים (כִּי הַשֵּׁנִי מִזְמוֹרִים הָרִאשׁוֹנִים נֶחְשָׁבִים כְּאַחַת כַּמְּבֹאָר בְּמַסֶּכֶת בְּרָכוֹת דַּף ט: בְּסוֹפוֹ) כְּמִסְפַּר "נַחְמָן" עִם הַכּוֹלֵל (149).

כח

גַּם בִּינָה הִיא בְּסוֹד "יְרוּשָׁלַיִם שֶׁלְּמַעְלָה" כִּי עַל כֵּן גַּם זֶה בְּמִנְיַן שְׁמוֹ בִּשְׁלֹשָׁה פָּנִים הֵלֹא הֵם: "נַחְמָן", "נַחְמָן בֶּן פֵּיגָא", "נַחַל נֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה" (1071).

כט

בִּינָה: הִיא בְּסוֹד אֱלֹקִים(פא) כִּי עַל כֵּן "נַחְמָן בֶּן פֵּיגָא" עִם הָאוֹתִיּוֹת וְהַכּוֹלֵל בְּמִסְפַּר "אָלֶף, לָמֶד, הֵי, יוּד, מֵם", עִם הֶחָמֵשׁ אוֹתִיּוֹת (305).

ל

בִּינָה: הִיא בְּסוֹד כִּסֵּא כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר נֶאֱמַר עָלֶיהָ בְּדִבְרֵי הַחוֹזֶה (יְחֶזְקֵאל א) "אֶבֶן סַפִּיר דְּמוּת כִּסֵּא" וְעַל כֵּן יַעֲלֶה גַּם זֶה בְּמִסְפַּר שְׁמוֹ בִּשְׁנֵי פָּנִים "נַחְמָן בֶּן פֵּיגָא" עִם הָאוֹתִיּוֹת וְהַכּוֹלֵל – "נַחַל נֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה" (934).

כִּי הוּא אֲשֶׁר נֶאֱמַר עָלָיו מַה שֶּׁהָיָה הוּא שֶׁיִּהְיֶה, וּמָשִׁיחַ דָּא מֹשֶׁה, אֲשֶׁר זָכָה לֶאֱחֹז וּלְהִתְאַחֵד בְּהַכִּסֵּא הַנּוֹרָאָה אֲשֶׁר תְּשִׁיר(פב) אֶת שִׁיר נְעִימוּת הַשָּׁגַת אֱלֹקוּתוֹ עַל שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם נִימִין, פָּשׁוּט, כָּפוּל, שָׁלוּשׁ, רָבוּעַ, שֶׁהוּא "הויה" בָּאֲחוֹרַיִם שֶׁעוֹלֶה שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם, לְעַנֵּג לָנֶצַח אֶת כָּל אֲשֶׁר יִזְכּוּ לָזֶה, וְלָכֵן מִסְפַּר שְׁמוֹ הַקָּדוֹשׁ "נַחְמָן" כְּמִסְפַּר מִלּוּי "הויה" בָּאֲחוֹרַיִם כָּזֶה: "יוּד, יוּד, הא, יוּד הה וו, יוּד הה וו הא" עִם הָאַרְבָּעָה כּוֹלְלִים (148).

וְזֶה אֲשֶׁר גַּם "מַה שֶּׁהָיָה הוּא שֶׁיִּהְיֶה" עִם הָאַרְבַּע תֵּבוֹת בְּמִסְפַּר שְׁמוֹ בְּמִלּוּאוֹ "נוּן, חֵית, מֵם, נוּן" עִם הַכּוֹלֵל (711).

וְזֶה אֲשֶׁר גַּם "מֹשֶׁה מָשִׁיחַ" עִם הַשֶּׁבַע אוֹתִיּוֹת בְּמִסְפַּר שְׁמוֹ בְּמִלּוּאוֹ. וְזֶה אֲשֶׁר גַּם "צֶמַח דָּוִד" בְּמִסְפַּר שְׁמוֹ "נַחְמָן" עִם הָאוֹתִיּוֹת (710).

גַּם מַה שֶּׁיִּכָּנֶה הַגּוֹאֵל צֶדֶק בְּדָנִיֵּאל ז' בְּשֵׁם "בַּר אֱנָשׁ" בְּמִסְפַּר "נַחְמָן בֶּן שִׁמְחָה" (553).

גַּם מַה שֶּׁיִּכָּנֶה שֵׁם בְּדָנִיֵּאל קַפִּיטֶל ב' בְּשֵׁם אֶבֶן, כִּי עַל כֵּן גַּם אֶבֶן בְּמִלּוּאוֹ "אָלֶף, בֵּית, נוּן" בְּמִסְפַּר "נַחַל נֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה" (629).

לא

גַּם מַה שֶּׁכָּתוּב עַל אוֹדוֹת הַגּוֹאֵל צֶדֶק (לְדַעַת הָאֲר"י זַ"ל) בְּפָרָשַׁת שׁוֹפְטִים "נָבִיא מִקִּרְבְּךָ מֵאַחֶיךָ כָּמֹנִי יָקִים לְךָ" עִם הָאוֹתִיּוֹת בְּמִסְפַּר "נַחְמָן בֶּן שִׁמְחָה" "נַחְמָן בֶּן פֵּיגָא" וְאֶחָד מֵהֶם עִם הָאוֹתִיּוֹת וְהַכּוֹלֵל (858).

גַּם הַשְּׁלֹשָׁה תֵּבוֹת "מִקֶּרֶב אַחֶיהֶם כָּמוֹךָ" הַכְּתוּבִים שָׁם מִקֹּדֶם, אֲשֶׁר יִתְבָּאֵר בְּקִצּוּר נִמְרָץ (לְדַעַת הָאֲר"י זַ"ל הַנַּ"ל) שֶׁמִּקֶּרֶב אַחֵיהֶם יַעֲמֹד אֶחָד שֶׁיִּהְיֶה כָּמוֹךָ, כִּי עַל כֵּן יַעֲלֶה מִסְפָּרָם עִם הַשְּׁלֹשׁ תֵּבוֹת בְּמִסְפַּר שְׁמוֹתֵיהֶם הַקְּדוֹשִׁים "מֹשֶׁה, נַחְמָן" (495).

לב

וְעַיִן בַּתַּרְגּוּם יְרוּשַׁלְמִי עַל הַפָּסוּק "כְּעֵת יֵאָמֵר לְיַעֲקֹב וּלְיִשְׂרָאֵל מַה פָּעַל אֵל" שֶׁבְּזֶה הַפָּסוּק מְרֻמָּז הַתַּכְלִית הָאַחֲרוֹן וְהָעוֹלָם הַבָּא שֶׁיִּזְכּוּ נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל כַּיָּדוּעַ, וְעַל כֵּן יְתַרְגֵּם שָׁם הַתַּרְגּוּם בְּזֶה הַלָּשׁוֹן – וְ'נַ'חֲ'מָ'ן דַּ'ה' (בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ כְּמוֹ מֵאֵת ה') עָתִיד לְמִתַּנְיֵיא עֲלֵיכוֹן דְּבֵית יַעֲקֹב(פג). גַּם עַיִן בַּשְּׂלָ"ה פָּרָשַׁת וָאֶתְחַנַּן מַה שֶּׁכָּתַב שָׁם בְּשֵׁם מוֹרֵנוּ הָרַב חַיִּים וִיטָאל עַל פָּסוּק "לָכֵן אֶחַלֵּק לוֹ בָּרַבִּים וְאֶת עֲצוּמִים יְחַלֵּק שָׁלָל"(פד), שֶׁהַפָּסוּק הַזֶּה נֶאֱמַר עַל נִשְׁמוֹת מֹשֶׁה מָשִׁיחַ אֲשֶׁר יְקַבֵּל אֶת חֵלֶק הָעוֹלָם הַבָּא שֶׁלּוֹ מֵהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מִמָּשׁ וּשְׁאָר הַצַּדִּיקִים יְקַבְּלוּ עַל יָדוֹ.

לג

וְכָל זֶה הוּא מֻחְלָט שֶׁהַשִּׂיג בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת מִדַּת הַבִּינָה שֶׁהִיא הָעוֹלָם הַבָּא כַּיָּדוּעַ, וְכַמּוּבָן בְּסִפְרֵי אֱמֶת, שֶׁכָּל עוֹלַם הַתִּקּוּן וּתְחִיַּת הַמֵּתִים וְעִנְּג הַנְּשָׁמוֹת לָעָנָ֫ד הוּא מִבִּינָה אִמָּא עִלָּאָה, בְּסוֹד הַכָּתוּב "כְּאִישׁ אֲשֶׁר אִמּוֹ תְּנַ'חֲ'מֶ'נּ'וּ'" – וְיֵשׁ בָּזֶה אוֹתִיּוֹת "נַ'חְ'מָ'ן'", כִּי הוּא הָאוֹר הַנֶּעְלָם אֲשֶׁר עָלָיו יְסוֹבְבוּ כָּל הַדְּבָרִים הָאֱלֹהָ֫ה, וְהוּא אֲשֶׁר נֶאֱמַר עָלָיו "וַיַּרְא אֱלֹקִים אֶת הָ'א'וֹ'ר כִּי ט'וֹ'ב", כִּי טוֹב לִגְנֹז כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זַ"ל (בְּרֵאשִׁית רַבָּה ג).

לד

וְזֶה אֲשֶׁר גַּם "אוֹר" בְּמִלּוּאוֹ כָּזֶה "אָלֶף, וָאו, רֵישׁ" בְּמִסְפַּר "נַחַל נֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה" עִם הַתֵּבוֹת וְהַכּוֹלֵל (634).

וְזֶה אֲשֶׁר גַּם – "טוֹב" בְּמִלּוּאוֹ כָּזֶה: טֵית, וָאו, בֵּי"ת עִם הַשָּׁלֹשׁ תֵּבוֹת בְּמִסְפַּר "נַחְמָן בֶּן שִׂמְחָה" – "נַחְמָן בֶּן פִּיגָא" (847).

וְזֶה אֲשֶׁר גַּם – "עֵדֶן" – "נָהָר" – "גַּן"(פה) עִם הָאוֹתִיּוֹת וְהַתֵּבוֹת בְּמִסְפַּר שְׁמוֹ בִּשְׁנֵי פָּנִים "נַחְמָן" עִם הַכּוֹלֵל – "נַחְמָן בֶּן פִּיגָא" (443).

וְזֶה אֲשֶׁר גַּם – "עֹלָם הַבָּא"(פו) בְּמִסְפַּר "נַחְמָן" (148).

וְזֶה אֲשֶׁר גַּם – "עֹלַם הַתִּקּוּן"(פז) בְּמִסְפַּר שְׁמוֹ בְּמִלּוּאוֹ "נוּן, חֵית, מֵם, נוּן" עִם הַכּוֹלֵל (711).

וְזֶה אֲשֶׁר גַּם – "אֶחַלֵּק לוֹ בָּרַבִּים"(פח) עִם הָאוֹתִיּוֹת וְהַתֵּבוֹת בְּמִסְפַּר שְׁמוֹ בִּשְׁנֵי פָּנִים: "נַחְמָן עִם הַכּוֹלֵל" – "נַחְמָן בֶּן פִּיגָא" (443).

וְזֶה אֲשֶׁר גַּם – "מָה רַב טּוּבְךָ"(פט) עִם הָאוֹתִיּוֹת וְהַתֵּבוֹת בְּמִסְפַּר "נַחְמָן בֶּן פִּיגָא" עִם הַכּוֹלֵל (295).

וְזֶה אֲשֶׁר גַּם – "יַיִן הַמְשֻׁמָּר בַּעֲנָבָיו"(צ) בְּמִסְפַּר שְׁמוֹ בִּשְׁנֵי פָּנִים: "נַחְמָן" עִם הָאוֹתִיּוֹת וְהַכּוֹלֵל – נַ'חַל נֹ'בֵעַ מְ'קוֹר חָ'כְמָה עִם הָאוֹתִיּוֹת וְהַתֵּבוֹת וְהַכּוֹלֵל (801).

וְזֶה אֲשֶׁר גַּם – "נְעִמוֹת בִּימִינְךָ" עִם הָאוֹתִיּוֹת וְהַתֵּבוֹת בְּמִסְפַּר שְׁמוֹ בְּמִלּוּאוֹ "נוּן, חֵית, מֵם, נוּן" עִם הַכּוֹלֵל (711).

וְזֶה אֲשֶׁר גַּם – נְעִמוֹת בְּמִסְפַּר "נַחְמָן בֶּן שִׂמְחָה" עִם הָאוֹתִיּוֹת וְהַתֵּבוֹת (566).

וְזֶה אֲשֶׁר גַּם – "אוֹר זָרֻעַ לַצַּדִּיק" עִם הַתֵּבוֹת בְּמִסְפַּר. "נוּן, חֵית, מֵם, נוּן" עִם אוֹתִיּוֹת הַמִּלּוּי (721).

וְזֶה אֲשֶׁר גַּם – "מֵי מְנוּחוֹת"(צא) בְּמִסְפַּר "נַחְמָן בֶּן שִׂמְחָה" עִם הַכּוֹלֵל (554).

וְזֶה אֲשֶׁר גַּם – "מְחַיֶּה מֵתִים" בְּמִסְפַּר "נַחְמָן בֶּן שִׂמְחָה" (553).

וְזֶה אֲשֶׁר גַּם – "צְרוֹר הַחַיִּים"(צב) בְּמִסְפַּר "נַחְמָן בֶּן שִׂמְחָה" עִם הָאוֹתִיּוֹת וְהַכּוֹלֵל (564).

לה

וְזֶה אֲשֶׁר גַּם כָּל שְׁנוֹתָיו הָיוּ בְּעֵרֶךְ אַרְבָּעִים שָׁנָה כִּי בֶּן אַרְבָּעִים לַבִּינָה עַיִן בְּרֵשׁ"י פָּרָשַׁת כִּי תִשָּׂא שֶׁשְּׁנוֹת הָאֲנָשִׁים מְכֻוָּן לְמִנְיַן שְׁנוֹת עוֹלָם הַמַּתְחִילִין מִתִּשְׁרֵי וְנִמְצָא לְפִי זֶה כְּשֶׁנּוֹלַד בְּנִיסָן בִּשְׁנַת תקל"ב (שֶׁעַל זֹאת הַגְּרָסָא כָּתַב מוֹהַרַנ"ת ז"ל שֶׁכְּפִי הַנִּרְאֶה שֶׁכָּךְ הוּא הָאֱמֶת) וְהִסְתַּלְּקוּתוֹ הָיָה בְּחַ"י יָמִים בְּתִשְׁרֵי בִּשְׁנַת תקע"א מְכֻוָּן מַמָּשׁ אַרְבָּעִים שָׁנָה. וְזֶה אֲשֶׁר צְרוּף שְׁמוֹ נַחְמָן מ'ו'ח נ'ו'ן כִּי הוּא הִשִּׂיג מֹחַ הַנּוּן מִשַּׁעֲרֵי בִּינָה.

וְזֶה אֲשֶׁר גַּם – יוֹם הִסְתַּלְּקוּתוֹ וַעֲלִיָּתוֹ לְגָבְהֵי מְרוֹמִים הוּא מְכֻוָּן מַמָּשׁ בְּיוֹם הֶאָרַת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ(צג) וּבְפָרָשַׁת הַשָּׁבוּעַ שֶׁל הִסְתַּלְּקוּת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם. וְזֶה אֲשֶׁר בְּיוֹם שֵׁחֶל בּוֹ ז' אֲדָר פְּטִירַת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, יָחוּל לְעוֹלָם יוֹם שֵׁנִי דְּחֹל הַמּוֹעֵד סֻכּוֹת יוֹם הִסְתַּלְּקוּתוֹ.

לו

וְהִנֵּה בְּכָל הַמְבֹאָר עַד הִנֵּה נִרְאֶה לְפִי עֲנִיּוּת דַּעְתִּי לְרַמֵּז בְּמַאֲמָרוֹ הַקָּדוֹשׁ שֶׁלְּאַחַר הַתּוֹרָה 'אַחֲוֵי לָן מָנָא' בְּלִקּוּטֵי מוֹהַר"ן סִימָן כ"ה, שֶׁצְּרִיכִין לְכַוֵּנוֹת לְהַיֵּצֶר הָרָע שֵׁם אַחֵר, שֶׁלֹּא לְקָרוֹתוֹ עוֹד בְּשֵׁם יֵצֶר הָרָע רַק בְּשֵׁם כֹּחַ הַמְדַמֶּה עַיִן שָׁם עַל פִּי מַה שֶּׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ ז"ל שִׁבְעָה שֵׁמוֹת יֵשׁ לוֹ לַיֵּצֶר הָרָע כוּ'. וְיָדוּעַ לְיוֹדְעֵי חֵן שֶׁהֵם כְּנֶגֶד הַשָּׁבַע מִדּוֹת דְּסִטְרָא אָחֳרָא, כִּי זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה אֱלֹקִים כְּנֶגֶד שֶׁבַע מִדּוֹת הַנִּמְצָאִים בְּהַקְדֻּשָּׁה כַּמּוּבָן כָּל זֶה בְּסִפְרֵי אֱמֶת. וְהִנֵּה עַד הֵנָּה לֹא הָיָה בָּעוֹלָם כִּי אִם הֶאָרַת הַשֵּׁבַע מִדּוֹת הָאֵלֶּה שֶׁהִשִּׂיגוּ אוֹתָם הַשִּׁבְעָה רוֹעִים לְהַמְשִׁיכָם וּלְהַאִירָם עָלֵינוּ. עַל כֵּן לֹא הָיָה כְּנֶגֶד זֶה כִּי אִם שִׁבְעָה כֹּחוֹת הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעָה שֵׁמוֹת שֶׁיֵּשׁ לוֹ – אֲבָל מִשֶּׁבָּא אַדְמוּ"ר ז"ל לָעוֹלָם, וְהִתְחִיל לְהָאִיר וּלְהוֹפִיעַ עָלֵינוּ הַמִּדָּה הַשְּׁמִינִית שֶׁהִיא בִּינָה עִלָּאָה, שֶׁהִשִּׂיגָה בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת שֶׁאֵין שְׁלֵמוּת אַחֲרָיו וְכוּ', עַל כֵּן זֶה לְעֻמַּת זֶה גְּבָרָה וְעָצְמָה מְאֹד גַּם הַמִּדָּה

הַשְּׁמִינִית שֶׁל הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהִיא בְּחִינַת מְדַמֶּה, כִּי בִּינָה דִּקְדֻשָּׁה הִוא בְּחִינַת מֵבִין דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר, וְזֶה לְעֻמַּת זֶה בִּינָה דְּסִטְרָא אָחֳרָא הוּא בְּחִינַת מְדַמֶּה דָּבָר לְדָבָר בְּשָׁוְא וְהֶבֶל.

לז

אֲבָל עַל כָּל זֹאת מִדָּה טוֹבָה מְרֻבָּה, וּלְעוֹלָם יָדוֹ עַל הָעֶלְיוֹנָה. כִּי אַף עַל פִּי שֶׁמַּרְבֶּה הַמִּלְחָמָה(צד) הֶכְרַח לְהִתְכַּסּוֹת וּלְהִסְתַּלֵּק מֵאִתָּנוּ, וְגַם אָרְכוּ יְמֵי הִסְתַּלְקוּת בְּעֶרֶךְ כְּפָלַיִם מֵהַמִּסְפָּר מ"ה שָׁנִים שֶׁאָמְרוּ הַצּוֹפִים עַל הַהִתְכַּסּוּת הַזֹּאת(צה), אֲבָל לֹא לְעוֹלָם יִזְנַח ה' וְלֹא לָנֶצַח יִקְצֹף, וְגַם אָמְנָם בְּכֹחוֹ כִּי עַז וּגְבוּרָתוֹ (מִשֹּׁרֶשׁ הַגְּבוּרוֹת שֶׁבַּבִּינָה) כִּי קָשָׁתָה, לֹא נִתְעַלֵּם מֵאִתָּנוּ מִכֹּל וָכֹל כְּמֵאָז וּמִקֶּדֶם, לְבַל יֵדַע אִישׁ אֶת מְקוֹם קְבוּרָתוֹ אֲשֶׁר גְּאָלָתָנוּ תְּלוּיָה בּוֹ(צו). וְלָכֵן גַּם אִם יַעֲלֶה לַשָּׁמַיִם שִׂיאַת מֶלֶךְ הַגָּדֵל וּכְסִיל, מִשָּׁם יוֹרִידוֹ וְיַפִּילוֹ, כִּי לֹא יִשְׁקֹט הָאִישׁ עַד אִם כִּלָּה הַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבֵּר, לְגָאֳלֵנוּ וּלְרַפְּאֵנוּ מִתַּחֲלוּאֵינוּ הָעֲצוּמִים (אֶת כָּל הָאוֹת הַזֶּה הוֹצֵאתִי מִדִּבְרֵי מוֹהַרַנ"ת זַ"ל, שָׁמַעְתִּי מֵאָבִי הֲרִינִי כַּפָּרַת מִשְׁכָּבוֹ וְעַתָּה נָשׁוּב לְדִבְרֵינוּ הָרִאשׁוֹנִים כִּי עוֹד לְאֵל מִלִּין):

לח

כְּפִי הַמְבֹאָר בְּבַעַל הַטּוּרִים עַל הַפָּסוּק "נָבִיא מִקִּרְבְּךָ" וְכוּ' (שֶׁהֵבֵאתִי לְעֵיל עַיִן שָׁם) שֶׁמַּה שֶּׁהַפָּסוּק מַתְחִיל בְּנוּן, וּמְסַיֵּם בְּנוּן, מְרַמֵּז שֶׁיְּשׁוּעַ "נוּן שַׁעֲרֵי בִינָה" וּכְפִי הַמּוּבָא בְּסִפְרֵי אֱמֶת שֶׁהַשֵּׁמוֹת שַׁיָּכִים לְהַפְּסוּקִים שֶׁהַתְחָלָתָם וְסִיּוּמָם כְּמוֹתָם, נִרְאֶה מְבֹאָר שֶׁעַל כֵּן גַּם שְׁמוֹ הַקָּדוֹשׁ מַתְחִיל בְּנוּן וּמְסַיֵּם בְּנוּן:

לט

וּמֵחֲמַת שֶׁגַּם עִקַּר שְׁלֵמוּת כָּל הַתִּקּוּנִים שֶׁל הָרַב הוּא עַל יְדֵי הַתַּלְמִיד כַּמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה קְרָא אֶת יְהוֹשֻׁעַ בְּסִימָן ו' לְקוּטֵי מוֹהַר"ן חֵלֶק א', בְּעִנְיַן הַסּוֹד שֶׁל תְּמוּנַת אָלֶף וְהָאָדָם הַיּוֹשֵׁב עַל הַכִּסֵּא. וְעַיֵּן שָׁם הֵיטֵב מַה שֶּׁמּוּבָא שָׁם בְּעִנְיַן מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק, שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁגַּם הִיא עִקָּרָהּ נַעֲשֵׂית עַל יְדֵי מֹשֶׁה בְּעַצְמוֹ, אֲבָל בְּאִתְגַּלְיָא תְּלוּיָה הַמִּלְחָמָה רַק בְּהַתַּלְמִיד שֶׁהוּא בְּחִינַת יְהוֹשֻׁעַ עַיֵּן שָׁם. וְיָדוּעַ שֶׁהָעִקָּר שֶׁל כָּל תַּלְמִידָיו הַקְּדוֹשִׁים הָיָה מוֹהַרַנ"ת זַ"ל, וְלָכֵן נִרְאֶה בְּחוּשׁ כִּי בְּאִתְגַּלְיָא הָיְתָה עָלָיו הַמִּלְחָמָה פָּנִים וְאָחוֹר יוֹתֵר מֵעַל רַבֵּנוּ זַ"ל, כִּי בְּכָל מִינֵי מְסִירוֹת מְסָרוּהוּ וּבְכָל מִינֵי חֲרוּפִים מְקוֹלוֹת וְקָלָלוֹת בְּפָנָיו וּבְפָנֵי עֵינָיו חֵרְפוּהוּ וְקִלְלוּהוּ – בְּתִפְיסָה תְּפָסוּהוּ – וּמְבִיתוֹ גֵּרְשׁוּהוּ, וְגַם רָצוּ וְהִשְׁתַּדְּלוּ לְהָרְגוֹ וְלַהֲמִיתוֹ, אוֹתוֹ וְאֶת כָּל אֲשֶׁר הִכִּיר אֲמִתָּתוֹ, כַּנּוֹדָע וּמְפֹרָסָם מֵהָאִגְּרוֹת שֶׁנִּשְׁלַח מֵהַצּוֹרֵר לְהַשְׁמִידָם וּלְהָרְגָם וּלְאַבְּדָם(צז), כִּי הוּא הָיָה הַתַּלְמִיד הָאֲמִתִּי אֲשֶׁר נָאֱכַל וְנִתְהַפֵּךְ לְמַהוּת רַבּוֹ מַמָּשׁ כִּבְיָכוֹל. וְתֵכֶף בְּעֵת הִתְקָרְבוּתוֹ גִּלָּה אַדְמוֹ"ר זַ"ל אֶת הַתּוֹרָה קְרָא אֶת יְהוֹשֻׁעַ, לְמַעַן הוֹדִיעַ עַל יָדוֹ אֶת הַבָּקִי בְּשׁוּב לְכָל הַמֻּנָּחִים בִּשְׁאוֹל תַּחְתִּית וּמִתַּחְתִּיו, וְכַמּוּבָן לְמַשְׂכִּיל גַּם

בְּהַתּוֹרָה 'כִּי מְרַחֲמָם יְנַהֲגֵם' לִקּוּטֵי מוֹהַר"ן חֵלֶק ב' סִימָן ז' שֶׁאָמְרָה קֹדֶם הִסְתַּלְקוּתוֹ, וְרִמֵּז בָּהּ סְמִיכָה לְמוֹהַרַנַ"ת זַ"ל(צח) שֶׁכָּל הָאָרֹת הַתַּלְמִיד יְ'ה'וֹ'שֻׁ'עַ הִוא בְּסוֹד "יְ'קוּמוּן, הָ'קִיצוּ וְר'נְנוּ שׁ'וֹכְנֵי עָ'פָר" (יְשַׁעְיָה כ"ו). וְכַאֲשֶׁר נִרְאֶה וְנוֹדָע לְכָל מַבִּיט וּמִסְתַּכֵּל בִּסְפָרָיו הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁמַּרְבֶּה לְדַבֵּר מִכָּל הַמִּדּוֹת טוֹבוֹת וְיִשָּׁרוֹת, אֲבָל עִקַּר וְרֹב דְּבָרָיו יְסוֹבְבוּ עַל עִנְיַן הִתְחַזְּקוּת לְחַזֵּק וּלְאַמֵּץ כָּל הַנֶּחֱשָׁלִים וְהָעֲיֵפִים וְהַיְגֵעִים, אֲשֶׁר עֲמָלֵק רוֹדֵף אַחֲרֵיהֶם, לְבַל יִתְיָאֲשׁוּ עַצְמָם מִן הָרַחֲמִים, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ חַנּוּן וְרַב לִסְלֹחַ. וְכַאֲשֶׁר נִשְׁמַע וְנִרְאֶה גַּם בְּעֵת יְצִיאַת נִשְׁמָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה שֶׁעַד נְשִׁימָה הָאַחֲרוֹנָה, כְּפַל וְשִׁלֵּשׁ, "חַנּוּן הַמַּרְבֶּה לִסְלֹחַ" פְּעָמִים אֵין מִסְפָּר(צט). וְהַמַּגִּיד מֵרֵאשִׁית אַחֲרִית סָבִב גַּם אֵלָיו קְרִיאַת הַשֵּׁם בְּסוֹדוֹת נִשְׂגָּבוֹת וַעֲצוּמוֹת, וְעַל כֵּן בַּעֲנִיּוּת דַּעְתִּי חִשַּׁבְתִּי גַּם שְׁמוֹ הַקָּדוֹשׁ זַ"ל וְרָאִיתִי כִּי הוּא בְּמִסְפַּר "חַנּוּן הַמַּרְבֶּה לִסְלֹחַ" (500)(ק) מִכָּוָן מַמָּשׁ. וְגַם הוּא מַתְחִיל וּמְסַיֵּם בְּנוּן, כִּי עַל יְדֵי רַבֵּנוּ זַ"ל זָכָה גַּם הוּא לְמַה שֶּׁזָּכָה. וְכַאֲשֶׁר אָנוּ רוֹאִים שֶׁרַבֵּנוּ זַ"ל בְּעַצְמוֹ צֵרֵף אוֹתוֹ בְּמַאֲמָרוֹ הַקָּדוֹשׁ (יְמֵי מוֹהַרַנַ"ת חֵלֶק ב' סִימָן ל"ב) – נַחְמָן נָתָן, לַאכְט אוֹיס דֶּער גַאנְצֶער וועלְט [נַחְמָן נָתָן, שׂוֹחֲקִים מִכָּל הָעוֹלָם].

מ

וְזֶה אֲשֶׁר גַּם "נַחַל נֹבַע מְקוֹר חָכְמָה" עִם הָאוֹתִיּוֹת וְהַתֵּבוֹת וְהַכּוֹלֵל מִכָּוָן מַמָּשׁ מִסְפַּר "נַחְמָן נָתָן" (648), כִּי הַתַּלְמִיד עִם הָרַב הֵם מִשֹּׁרֶשׁ אֶחָד, כַּמּוּבָא כָּל זֶה בְּהַתּוֹרָה "וִיהִי נָא פִּי שְׁנַיִם בְּרוּחֲךָ אֵלָי", בְּלִקּוּטֵי מוֹהַר"ן חֵלֶק א' סִימָן ס"ו עַיֵּן שָׁם:

מא

כִּי הוּא הָרַב וְהַתַּלְמִיד שֶׁהִבִּיטוּ וְהִסְתַּכְּלוּ עֲלֵיהֶם מִיּוֹם בְּרִיאַת הָעוֹלָם עַד הֵנָּה, וְעַל יָדָם יִהְיֶה נִפְעָל וְנִגְמָר הַתִּקּוּן שֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת בְּתַכְלִית תַּכְלִית הַשְּׁלֵמוּת, שֶׁגַּם אִם לֹא הָיָה אוֹכֵל הָאָדָם אֶת עֵץ הַדַּעַת לֹא הָיָה תִּקּוּן עוֹלָמוֹת כָּזֶה. וְעַל כֵּן יִתְהַפֵּךְ עַל יְדֵי זֶה חֶטְאוֹ לְזְכוּת, וְיֵקַיִם: "אַתָּה תָקוּם תְּרַחֵם צִיּוֹן כִּי עֵת לְחָנְנָהּ כִּי בָא מוֹעֵד" וְזֶה אֲשֶׁר גַּם "תְּרַחֵם" מִכָּוָן לַמִּסְפָּר הַנַ"ל (648).

כִּי נִ'חַ'ם ה' צִיּוֹן' נִ'חַ'ם כָּל חָ'רְב'וֹתֶיהָ וַיָּשֶׂם מִ'דְּבָרָהּ כְּעֵדֶן', וְעַרְבָתָהּ כְּגַן' ה' שָׂשׂוֹן' וְ'שִׂ'מְ'ח'ה יִמָּצֵא בָּהּ תּוֹדָה וְקוֹל זִמְרָה:

מב

גַּם רְאֵה זֶה מַה שֶּׁמָּצָא אֶחָד מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ בְּרֵאשִׁית דַּף כ"ח ע"א שׁוּרָה ט' לְעִנְיַן זֶה, וּלְעִנְיַן הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁעָלָיו מְבֹאָר שָׁם בְּזֶה הַלָּשׁוֹן וּבְגִין דָּא מֹשֶׁה לָא מִית וְאָדָם אִתְקְרֵי אִיהוּ, וּבְגִינֵהּ אִתְמַר בְּגָלוּתָא בָּתְרָאָה וְלָאָדָם לֹא מָצָא עֵזֶר אֶלָּא כֻּלְּהוּ כְּנֶגְדּוֹ:

מג

עוֹד הֵאִיר ה' אֶת עֵינַי בָּעִנְיָן מַה שֶּׁהֵבֵאתִי לְעֵיל בְּאוֹת ט"ז וּבְאוֹת כ"ה שֶׁכָּל כֹּחַ הַמַּלְכוּת וְכָל בְּנְיַן הַמַּלְכוּת הַכֹּל מִמִּדַּת הַבִּינָה, בְּסוֹד "אִמָּא אוֹזְפִית מָנָהָא לִבְרַתָּא" עַיֵּן שָׁם, וְעַל כֵּן גַּם "בִּינָה מַלְכוּת" בְּמִסְפַּר "נַחְמָן בֶּן שִׁמְחָה" (563):

וְזֶה אֲשֶׁר גַּם "נַחְמָן" עִם הָאוֹתִיּוֹת הוּא בְּמִסְפַּר הַשֵּׁמוֹת הַשַּׁיְכִים לָהֶם שֶׁהֵם שֵׁם אַדְנִי–אֱלֹקִים עִם הַכּוֹלֵל (152). (וְעַיֵּן לְעֵיל בְּהַהַקְדָּמָה מַה שֶּׁהֵבֵאתִי כַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה גַּם מִשְּׁאָר סִפְרֵי אֱמֶת, גַּם עַיֵּן בְּמַסֶּכֶת בָּבָא בַּתְרָא דַּף ע"ה שֶׁשְּׁלִשָּׁה נִקְרְאוּ בְּשֵׁם ה': צַדִּיקִים וּמָשִׁיחַ וִירוּשָׁלַיִם וְכוּ' עַיֵּן שָׁם):

וְזֶה אֲשֶׁר גַּם שְׁמוֹ עַל שֵׁם אִמּוֹ עִם הָאוֹתִיּוֹת וְהַכּוֹלֵל בְּמִסְפַּר אָלֶף, לָמֶד, הֵי, יוּד, מֵם, עִם הֶחָמֵשׁ אוֹתִיּוֹת (305):

מד

וְהִנֵּה כְּפִי הַמּוּבָן מִדִּבְרֵי אַדְמוֹ"ר זַ"ל שֶׁגַּם הָ'עִיר וְ'קַדִּישׁ מִ'ן שְׁ'מַיָּא נְ'חִית שֶׁהוּא רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי וְכוּ'... נִרְאֶה לְפִי עֲנִיּוּת דַּעְתִּי יֵשׁ לָזֶה שַׁיְכוּת לְמַה שֶּׁשָּׁמוּבָא בְּסִפְרֵי אֱמֶת שֶׁבִּינָה עַד הוֹד אִתְפַּשְׁטַת, וְהַהוֹד הוּא עֲנַף הַבִּינָה, וְיָדוּעַ שֶׁרַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי נִסְתַּלֵּק בְּסִפִּירַת הוֹד שֶׁבְּהוֹד, וּבְוַדַּאי גַּם מִשֹּׁרֶשׁ מִדָּתוֹ הָיָה שַׁיָּךְ לָזֶה. וְעַל כֵּן גַּם רַבִּי "שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי" בְּמִסְפַּר רַבִּי "נַחְמָן בֶּן שִׁמְחָה" (553) (זֶה הָרֶמֶז שָׁמַעְתִּי בְּשֵׁם אֲחֵרִים):

מה

בִּינָה הִוא בְּסוֹד נֶשֶׁר וְעַל כֵּן "נֶשֶׁר" עִם הָאוֹתִיּוֹת בְּמִסְפַּר "נַחְמָן בֶּן שִׁמְחָה" (553):

מו

גַּם בִּינָה, הִוא בְּסוֹד עֲנָוָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מֹחִין דְּגַדְלוּת כַּמּוּבָא בְּלִקּוּטֵי הֲלָכוֹת, הִלְכוֹת תְּפִלִּין הֲלָכָה וְאוֹ בְּאוֹת י"ב, וּבְהִלְכוֹת תְּפִלַּת הַמִּנְחָה הֲלָכָה ה' בְּאוֹת א' שֶׁהָעֲנָוָה וְהַגַּדְלוּת דִּקְדֻשָּׁה הַכֹּל אֶחָד לְגַמְרֵי, וְעִקַּר הַמֹּחִין גְּדֻלוּת דְּגַדְלוּת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֲנָוָה שֶׁבַּעֲנָוָה, אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת כִּי אִם עַל יְדֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כַּמּוּבָן בְּחַיֵּי מוֹהַר"ן בְּסִפּוּר נְסִיעָתוֹ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּאוֹת י"ב. עַיֵּן שָׁם שֶׁמַּחֲמַת זֶה מָסַר כָּל כָּךְ אֶת נַפְשׁוֹ לָבוֹא לְשָׁם, כִּי תִּקּוּן כָּל הָעוֹלָמוֹת לָנֶצַח הָיָה תְּלוּי בָּזֶה. וְעַל כֵּן הִתְפָּאֵר אֶת עַצְמוֹ בִּגְדוֹלוֹת כָּאֵלֶּה – כִּי כָּל זֶה הוּא בְּסוֹד בִּינָה עִלָּאָה שֶׁהִוא בְּסוֹד פּוּם מְמַלֵּל רַבְרְבָן, וְעַל כֵּן גַּם "פּוּם מְמַלֵּל רַבְרְבָן" עִם הַכּוֹלֵל בְּמִסְפַּר "נוּן, חֵית, מֵם, נוּן", עִם הָאוֹתִיּוֹת (721):

וּבִלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ "פֶּה מְדַבֵּר גְּדוֹלוֹת" עִם הָאוֹתִיּוֹת וְהַתֵּבוֹת בְּמִסְפַּר "נַחְמָן" "נַחַל נֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה" עִם הָאוֹתִיּוֹת (795).

וְזֶה אֲשֶׁר גַּם "עֲנָוָה שֶׁבַּעֲנָוָה" עִם הַשָּׁתֵי תֵּבוֹת בְּמִסְפַּר "נַחְמָן בֶּן שִׂמְחָה" עִם הָאוֹתִיּוֹת וְהַתֵּבוֹת (566): אָמַר הַמַּעְתִּיק: וְזֶה אֲשֶׁר גַּם אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עִם הַתֵּבוֹת וְאוֹתִיּוֹת הַמִּלּוּי כָּזֶה, "אֶלֶף רֵישׁ צַדִּיק יוּד שִׁין רֵישׁ אֶלֶף לָמֶד" בְּמִסְפַּר נַחְמָן עִם הַכּוֹלֵל נוּן חֵית מֵם נוּן (859):

מז

גַּם בֵּינָה הִוא בְּסוֹד שִׂמְחָה. וְעַל כֵּן יִתְעַלֶּה עַל יָדוֹ הַשִּׂמְחָה לָנֶצַח בִּשְׁלֵמוּתָהּ וּבְמִלּוּאָהּ וְכַנַּ"ל, וְעַל כֵּן "שִׂמְחָה" בְּמִלּוּאָהּ כָּזֶה: "שִׁין, מֵם, חֵית, הֵא", עִם הָאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת בְּמִסְפַּר שְׁמוֹ הַקָּדוֹשׁ עַל שֵׁם אֲבִיו וְאִמּוֹ, כָּזֶה: "נַחְמָן בֶּן שִׂמְחָה" עִם הָאוֹתִיּוֹת "נַחְמָן בֶּן פֵּיגָא" עִם הָאוֹתִיּוֹת, וְאֶחָד מֵהֶם עִם הַכּוֹלֵל (868).

גְּאֻלָּה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁהָיְתָה בְּפֶסַח בְּחִפָּזוֹן בְּלִי שְׁלֵמוּת הָאִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, נִתְקַלְקְלָה קִלְקוּל אַחַר קִלְקוּל עַד שֶׁנִּתְהַוָּה זֶה לְעֻמַּת זֶה הַחֲרָבָן שֶׁחָל תָּמִיד בְּזֶה הַיּוֹם כַּמּוּבָא בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ הַסִּימָן אַ"ת בַּ"שׁ וְכוּ'. וְעַכְשָׁו כָּל תִּקָּוְתֵנוּ עַל הַגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה שֶׁמִּזֶּה בְּעַצְמוֹ יִהְיֶה גַּם תִּקּוּן הַגְּאֻלָּה הָרִאשׁוֹנָה, אַךְ עַכְשָׁו יִהְיֶה כָּל הַהִתְחָלָה מִפּוּרִים שֶׁהוּא בְּחִינַת מְחִיַּת עֲמָלֵק כַּמּוּבָן בִּדְבָרָיו זַ"ל (לִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ע"ד), וְהָעִקָּר בְּכֹחַ הָאִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא שֶׁל רָאשֵׁי יְחִידֵי הַדּוֹרוֹת שֶׁהוּא אַדְמוֹ"ר זַ"ל, וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי זַ"ל, שֶׁמְּקַבֵּל מֵאִתּוֹ כַּנַּ"ל. וּבִפְרָט עַל יְדֵי עֹצֶם הַתִּקּוּנִים שֶׁנִּתְקַנּוּ בְּיוֹם הִסְתַּלְקוּתָם (כַּמּוּבָן מִדְּבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים) שֶׁשְּׁנֵי הַיָּמִים שֶׁל הִסְתַּלְקוּתָם מְכֻוָּנִים לִהְיוֹת חָל בְּיוֹם שֶׁחָל בּוֹ פּוּרִים (כַּמּוּבָא בִּכְתַב יָד שֶׁל הָרַב מִטְשֶׁעֲרִין זַ"ל הַמּוּבָא לְהַלָּן) וּבִשְׁנֵיהֶם הַגְּדֻלַּת הַהִלּוּלָא (יוֹם לַ"ג בָּעֹמֶר הִלּוּלָא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי זַ"ל) וּזְמַן שִׂמְחָתֵנוּ (יוֹם הִסְתַּלְקוּת אַדְמוֹ"ר יוֹם ד' שֶׁל חַג הַסֻּכּוֹת זְמַן שִׂמְחָתֵנוּ – כְּמוֹ בְּפוּרִים שֶׁהוּא יוֹם שִׂמְחָה) כִּי בְּכֹחָם הַקָּדוֹשׁ וְהַנִּשְׂגָּב נֵצֵא מִבֵּין שֵׁ"ן הָאֲרִיּוֹת דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא זֶה לְעֻמַּת זֶה, וְנִזְכֶּה לִבְחִינַת שֵׁ"ן הַמּוּבָא בְּדִבְרָיו הַקְּדוֹשִׁים לִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן פ"ה, שֶׁהוּא רָאשֵׁי תֵּבוֹת שַׂ'בַּת נַ'חֲמוּ (נֶחָמַת הַגְּאֻלָּה) הַמְכֻוָּן גַּם לְרָאשֵׁי תֵּבוֹת שֶׁל שְׁמוֹתֵיהֶם הַקְּדוֹשִׁים שִׂ'מְעוֹן נַ'חְמָן זְכוּתָם יָגֵן עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל אָמֵן:

וְכָעֵת הִנְנִי לְהַעְתִּיק דָּבָר נִפְלָא מִכְּתַב הַיָּד הָרַב וְכוּ' מוֹרֵנוּ רַבִּי נַחְמָן זַ"ל אַב בֵּית דִּין קָדֵשׁ דִּקְהִלַּת קֹדֶשׁ טְשֶׁעְהִרִין הַשַּׁיָּךְ לְעִנְיַן הַנַּ"ל, וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: עִנְיַן סְפִירַת הָעֹמֶר בִּבְחִינַת עִגּוּלִים, שֶׁכָּל סְפִירָה וּסְפִירָה מְשֻׁלֶּבֶת בַּחֲבֶרְתָּהּ וּמְסֻבֶּבֶת אוֹתָהּ, וְחוֹזְרִין חֲלִילָה. וְהִנֵּה יָדוּעַ עִנְיַן הָעִגּוּלִים, שֶׁכָּל הָעִגּוּלִים מְסַבְּבִין וּמְעַגְּלִין סָבִיב נְקֻדַּת הַמֶּרְכָּז, וְהַמֶּרְכָּז שֶׁבִּסְפִירַת הָעֹמֶר הוּא הַסְּפִירָה נֶצַח שֶׁבְּנֶצַח שֶׁהִיא מְאִירָה בְּיוֹם כ"ה לַסְּפִירָה. וְהִנֵּה בְּלַ"ג בָּעֹמֶר יוֹם הִסְתַּלְקוּת רַשְׁבִּ"י זַ"ל מְאִירָה הַסְּפִירָה הוֹד שֶׁבְּהוֹד וְהֵבֵן כִּי בְּיוֹם שֶׁחָל לַ"ג בָּעֹמֶר הִסְתַּלְקוּת רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי זַ"ל, יָחוּל לְעוֹלָם יוֹם שֵׁנִי דְּחֹל הַמּוֹעֵד סֻכּוֹת, יוֹם הִסְתַּלְקוּת רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ רַבִּי נַחְמָן זללה"ה אֲשֶׁר מִדָּתוֹ נֶצַח כַּיָּדוּעַ מִדְּבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים, וּשְׁמוֹ

בְּגִימַטְרִיָּא נֶצַח. וְכֵן פּוּרִים שֶׁעָבַר הוּא גַּם כֵּן בְּיוֹם שֶׁחָל לַ"ג בָּעֹמֶר כַּאֲשֶׁר נָתְנוּ הַקַּדְמוֹנִים הַסִּימָן פֶּ"ל (שֶׁלְחָן עָרוּךְ אוֹרַח חַיִּים סִימָן תכח), וּמְבֹאָר בַּכְּתָבִים (פְּרִי עֵץ חַיִּים שַׁעַר י"ט) דִּימֵי חֲנֻכָּה נֶגֶד הוֹד וִימֵי פּוּרִים נֶגֶד נֶצַח. וּכְמוֹ כֵן לַ"ג בָּעֹמֶר הוּא תְּמִיד בְּיוֹם חַ"י אִיָּר, וְיוֹם ב דְּחֹל הַמּוֹעֵד סֻכּוֹת גַּם כֵּן בְּיוֹם חַ"י תִּשְׁרֵי: וּכְשֶׁחָל יוֹם כ"ה בַּסְּפִירָה בְּיוֹם שַׁבָּת אָז הִיא נְקֻדַּת הַמֶּרְכָּז לִימֵי הַסְּפִירָה גַּם לַשַּׁבָּתוֹת. לְפָנָיו שָׁלֹשׁ שַׁבָּתוֹת, וּלְאַחֲרָיו שָׁלֹשׁ שַׁבָּתוֹת כִּי כָּל הַסְּפִירוֹת, וּבְתוֹכָם גַּם הַסְּפִירָה הוֹד שֶׁבְּהוֹד שֶׁמְּאִירָה בְּיוֹם הִסְתַּלְּקוּת רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי זַ"ל, מְסֻבָּבִין וּמְעֻגָּלִין סְבִיב נְקֻדַּת הַמֶּרְכָּז שֶׁל יְמֵי הַסְּפִירָה שֶׁהִיא נֶצַח שֶׁבְּנֶצַח אֲשֶׁר הִיא מִדָּתוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ זללה"ה. וּמִכָּל הַנַּ"ל תָּבִין מַה שֶּׁסִּיֵּם רַבֵּנוּ זַ"ל בִּתְחִלַּת הַסֵּפֶר וְעַכְשָׁו וְכוּ'. וְגַם בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ע"ד גַּם כֵּן סִיֵּם וְעַכְשָׁו וְכוּ' וְדַי לְחַכִּימָא: עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ (אָמַר הַמַּעְתִּיק וְעַיֵּן לְעֵיל בְּחֵלֶק זֶה אוֹת מ"ד עַיֵּן שָׁם). אָמַר הַמּוֹצִיא לָאוֹר לְהוֹדִיעַ בָּרַבִּים שֶׁהַנֵּס שֶׁעָשָׂה לִי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְהוֹצִיאֵנִי לְחֵרוּת מִסַּכָּנַת מָוֶת לְשַׁלְּחֵנִי לְאֶרֶץ הַקֹּדֶשׁ הָיָה בְּיוֹם נֶצַח שֶׁבְּנֶצַח סְפִירַת רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ אָמֵן, שְׁנַת תרצ"ב לפ"ק:

כוכבי אור חלק ד' ששון ושמחה

פתיחה

לְחֵלֶק ד' הַנִּקְרָא בְּשֵׁם שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה

רַבֵּנוּ הַנּוֹרָא וְתַלְמִידוֹ הַקָּדוֹשׁ מוֹהַרַנַ"ת זַ"ל בְּדַרְכֵיהֶם הַנֶּעֱלָמִים אֲשֶׁר צַדִּיקִים מִתְדַּמִּים לְיוֹצְרָם, הִנִּיחוּ לָנוּ מָקוֹם לְהִתְגַּדֵּר בּוֹ שֶׁנִּהְיֶה צְרִיכִים בַּקָּשָׁה וְחִפּוּשׂ אַחַר רוּחַ קָדְשָׁם (עַיֵּן לִקּוּטֵי הֲלָכוֹת הִלְכוֹת שְׁלוּחִין הֲלָכָה ה' בְּאוֹת י"ב וְגַם בִּשְׁאָר מְקוֹמוֹת) הַנִּמְצָא בְּסִפְרֵיהֶם הַקְּדוֹשִׁים. וְלָכֵן גַּם אֲנִי הֶעָנִי בְּדַעַת, וְהַגָּרוּעַ מִכָּל הַכִּנּוּיִים לִגְנַאי, יָגַעְתִּי וּבִקַּשְׁתִּי אֶת שֶׁאֲהֻבָה נַפְשִׁי בְּסִפְרֵיהֶם הַקְּדוֹשִׁים וּבְדִבְרֵיהֶם הַנּוֹרָאִים שֶׁשָּׁמַעְתִּי בְּעַל פֶּה. וּבְאֶת כָּל אֲשֶׁר חָנַנִי ה' לְהַעֲמִיק מַחְשְׁבוֹתַי בְּעֹמֶק וּבְאוּר דִּבְרֵיהֶם מִזֶּה עַל זֶה, עַד שֶׁגַּם אָנֹכִי בְּקַטְנוּת וְדַכְאוּת עֶרְכִּי וּמַצְבִי הַדַּלָּה וְהַשְּׁפָלָה, מָצָאתִי וְהוֹצֵאתִי מֵהֶם אֶת כָּל דִּבְרֵי הָאֱלֹה שֶׁכָּתַבְתִּי בַּחֵלֶק הַזֶּה פֹּה בְּלָשׁוֹן תְּפִלָּה (וְגַם לְמַטָּה בַּמַּהֲדוּרָא) עַל אוֹדוֹת הַשִּׂמְחָה בַּה' וְצַדִּיקָיו הָאֲמִתִּיִּים. כִּי מֵעֹצֶם רוֹמְמוּת וְנוֹרְאוֹת הַמַּצָּוָה הַזֹּאת אֲשֶׁר זֶה עִקַּר רְפוּאוֹת הַנְּפָשׁוֹת מִכָּל מִינֵי חִצִּים וְסַמִּים שֶׁבָּעוֹלָם, (עַיֵּן בְּלִקּוּטֵי הֲלָכוֹת הִלְכוֹת פְּרִיָּה וּרְבִיָּה הֲלָכָה ג') וְהִיא הַהַצָּלָה מֵרָאשֵׁי הַתֵּאָוֹת מָמוֹן וְנָאוּף (אֲשֶׁר מִמֵּילָא קַל יוֹתֵר אַחַר כָּךְ לְשַׁבֵּר גַּם שְׁאָר הַתֵּאָוֹת וּמִדּוֹת הָרָעוֹת כַּמּוּבָן בְּדִבְרֵיהֶם בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת וְעַיֵּן בְּהַתּוֹרָה צִוִּיתָ צֶדֶק בְּסִמָּן כ"ג וּבְהַתּוֹרָה "וְהָיָה עֵקֶב תִּשְׁמְעוּן" בְּסִימָן קס"ט שֶׁשִּׂמְחָה הִוא הַהֵפֶךְ מִתֵּאָוֹת מָמוֹן וְגַם עַיֵּן בְּהַתְּפִלָּה שֶׁמַּרְבֶּה לְבַקֵּשׁ עַל שִׂמְחָה כִּי בָּהּ תְּלוּי שְׁמִירַת הַבְּרִית שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִמֵּילָא

אֵין נוֹפְלִים לְתַאֲוַת מָמוֹן עַיִן שָׁם), וְהִיא שְׁמ"ח ה' תִּמְחֶה אֶת עֲמָלֵק מִקּוֹר כָּל הַטֻּמְאוֹת שֶׁבָּעוֹלָם (עַיֵן בְּלִקּוּטֵי הֲלָכוֹת הִלְכוֹת נְפִילַת אַפַּיִם הֲלָכָה ב') וְהִיא אֲשֶׁר עַל יָדָהּ יִגְאֲלֵנוּ הַגּוֹאֵל צֶדֶק גַּם מֵהַגְּלוּת הַנַּשְׁמִי, וּמִכָּל מִינֵי צָרוֹת וּמְצוּקוֹת גַּם בְּנַשְׁמִיּוּת. (עַיֵן בְּהַתּוֹרָה 'אֶמְצָעִיתָא דְּעָלְמָא' בְּסִימָן כ"ד, וּבְהַתּוֹרָה 'אָנֹכִי אֶשְׁמַח בַּה'' בְּסִימָן צ"ו, וְעַיֵן בְּלִקּוּטֵי הֲלָכוֹת מַה שֶּׁכָּתוּב שָׁם בְּשֵׁם הָאֲר"י זַ"ל, שֶׁכָּל הַקְּלָלוֹת וְהַתּוֹכָחוֹת הוּא "תַּחַת אֲשֶׁר לֹא עָבַדְתָּ אֶת ה' בְּשִׂמְחָה" (וְאַף עַל פִּי שֶׁכְּפִי פְּשׁוּטוֹ יְסוֹבְבוּ הַדְּבָרִים עַל שְׁמָסַיִם שָׁם "מֵרֹב כֹּל", אֲבָל דִּבְרֵי תוֹרָה כְּפַטִּישׁ יְפוֹצֵץ סֶלַע) וְהִיא אֲשֶׁר בְּכֹחָהּ לְהַכְנִיעַ וּלְשַׁבֵּר כָּל מִינֵי קְלִפּוֹת הַמִּתְגַּבְּרִים מֵחָדָשׁ בְּכָל מַדְרֵגָה (וְעַיֵן בְּהַתּוֹרָה 'אַחֲוֵי לָן מָנָא' סִימָן כ"ה) וּמַדְרֵגָה, וְהִיא הַנֶּחֱשָׁק הַקָּמִיץ וְהַסָּתוּם שֶׁיֵּשׁ לְהָבִין עִקָּם גָּבְהוֹ וְתִפְאַרְתּוֹ עַל יְדֵי עִקָּם הַמְּנִיעוֹת שֶׁיֵּשׁ עַל זֶה. כִּי הַשֵּׁנִי מִינֵי מְנִיעוֹת הַמּוּבָאִים בְּחֵיֵי מוֹהֲר"ן בְּהַשִּׂיחוֹת הַנִּקְרָאִים בְּשֵׁם עֲבוֹדַת ה' בְּסִימָן נ"ה תַּרְוַיְהוּ אִיתְנְהוּ בּוֹ בְּהִתְגַּבְּרוּת עָצוּם מְאֹד, כִּי זוֹלַת אֲשֶׁר תִּתְגַּבֵּר עַל הָאָדָם כְּבֵדוּת הַדָּבָר הַזֶּה מֵעִקָּם הַהַרְפַּתְקָאוֹת הָעוֹבְרִים עַל כָּל אֶחָד בְּגוּף וָנֶפֶשׁ, וְהַהִתְגַּבְּרוּת גָּדוֹל וְעָצוּם כָּל כָּךְ עַד שֶׁצְּרִיכִים לְהִשְׁתַּדֵּל בָּזֶה בִּמְסִירַת נֶפֶשׁ מַמָּשׁ, אַף גַּם זֹאת אֲשֶׁר תִּתְגַּבֵּר מְאֹד מְאֹד עַל הָאָדָם הַקַּלּוּת, שֶׁנִּקַּל וְקַטָּן בְּעֵינָיו מְאֹד הַדָּבָר הַזֶּה, עַד שֶׁאֵינוֹ נֶחְשָׁב בְּעֵינָיו לְמַצָּוָה כְּלָל. וּמִכָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה נִתְעוֹרַרְתִּי עַד מְאֹד לְהַעֲמִיק בְּעִנְיָן זֶה כִּי אֵין לָנוּ אֶלָּא דִּבְרֵי בֶּן שִׂמְחָה הַנִּכְלָל בְּמִקּוֹר הַשִּׂמְחָה הָעוֹסֵק לְקַשְּׁרֵנוּ עַל יְדֵי הַשִּׂמְחָה בַּה' וּבְצַדִּיקָיו הָאֱמִתִּיִּים. וּבִפְרָט בְּרֹאשׁ כָּל צַדִּיקָיו הוּא הוּא בְּעַצְמוֹ זֶכֶר צַדִּיק וְקָדוֹשׁ לִבְרָכָה: וְהִנֵּה כַּאֲשֶׁר נוֹדַע בְּסִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל שֶׁהָעֲצָה שֶׁל תְּפִלָּה עוֹלָה עַל כָּל הָעֵצוֹת (כַּמּוּבָא בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן כ"ה), וְעַל יָדָהּ יְכוֹלִים בְּיוֹתֵר לִזְכּוֹת לְהַשִּׂמְחָה בַּה', (שֶׁזֶּה הַתַּכְלִית מִכָּל הַתַּכְלִיתִים לִשְׂמֹחַ בַּה' וּלְדָבְקָה בּוֹ, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִכְלָלִים בּוֹ לָדַעַת וּלְהַשִּׂיג אוֹתוֹ שֶׁזֶּה יִהְיֶה הָעוֹלָם הַבָּא שֶׁל כָּל הַצַּדִּיקִים וַחֲסִידִים וְכַמּוּבָא לְקַמָּן בְּמַהֲדוּרָא בָּאוֹת ג') עַל כֵּן חִבַּרְתִּי עַל זֶה אֶת כָּל דִּבְרֵי (מִלְבַד הַמַּהֲדוּרָא וְהַהַגָּהוֹת) בִּלְשׁוֹן תְּפִלָּה, (וְגַם קְצָת כָּתַבְתִּי בַּלָּשׁוֹן הַמְּרֻגָּל בְּמִדְרָנֵתֵנוּ מֵחֲמַת שֶׁהַלֵּב נִמְשָׁךְ אַחַר זֶה בְּיוֹתֵר כַּמּוּבָא בִּדְבָרָיו זַ"ל) כִּי בְּהַתְּבוֹת הָאֵלֶּה לְבַד נִתְצַמְצְמוּ (לְמִי שֶׁזּוֹכֶה) הַשֵּׂכֶל הָעֶלְיוֹן שֶׁל הַשִּׂמְחָה, מַה שֶּׁאֵין הַפֶּה יָכוֹל לְדַבֵּר וְהַלֵּב לַחְשֹׁב.

שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה

תפלה א:

רִבּוֹן כָּל הָעוֹלָמִים מְקוֹר כָּל הַתַּעֲנוּגִים וְהַשִּׂמְחוֹת שֶׁבְּכָל הָעוֹלָמִים(קא), הֱיֵה בְּעֶזְרִי לִשְׁמֹר הֵיטֵב אֶת הַזִּכָּרוֹן בְּכָל נְקֻדָּה וּנְקֻדָּה שֶׁל סוּר מֵרַע וַעֲשֵׂה טוֹב בְּמַחֲשָׁבָה דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה, שֶׁהִיא הַמְקֻשֶּׁרֶת אֶת נִשְׁמָתִי בְּדַעַת אֱלֹקוּתְךָ(קב) בְּדַעַת לְמַעְלָה מִדַּעַת וּבְעֹנֶג לְמַעְלָה מֵעֹנֶג

עַד בִּלְתִּי תַּכְלִית(קג) עָזְרֵנִי לְהַעֲמִיק מְאֹד בָּזֶה אֶת זִכְרוֹנִי וְכָל פְּנִימִיּוּת רַעְיוֹנַי, בְּאֹפֶן שֶׁאֶזְכֶּה לִשְׂמֹחַ בְּכָל נְקֻדָּה וּנְקֻדָּה כָּרָאוּי לִשְׂמֹחַ בָּזֶה, כִּי אַתָּה הוּא עֶצֶם הַטּוֹב דְּטוֹב וְהָעֹנֶג דְּעֹנֶג וְהַשִּׂמְחָה דְּשִׂמְחָה עַד בִּלְתִּי תַּכְלִית, וְאֵין סוֹף וּגְבוּל לְאַהֲבַת וְחֶמְדַּת שִׂמְךָ וּכְבוֹדְךָ בְּאַהֲבָה דְּאַהֲבָה וְחֶמְדָּה דְּחֶמְדָּה וְכוּ', כִּי אַתָּה הוּא אַהֲבַת נְעִימַת חִיּוּתִי אֵיךְ שֶׁעוֹבֵר עָלַי בְּגוּף וְנֶפֶשׁ (יִפָּרֵשׁ כָּאן כָּל מַה שֶׁעוֹבֵר עָלָיו) כִּי אֲנִי מַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁכָּל מִינֵי יִסּוּרִים וְכָל מִינֵי עֲנִיּוּת וְכָל מִינֵי מַחֲלָה וְכָל מִינֵי מַכְאוֹבִים וְכָל מִינֵי עוֹנָשִׁים שֶׁבָּעוֹלָם הַזֶּה וְשֶׁבָּעוֹלָם הַבָּא, כֻּלָּם כְּאֶפֶס וְאַיִן מַמָּשׁ הֵם נֶחְשָׁבִים נֶגֶד הַתַּעֲנוּג הַנִּפְלָא שֶׁל הַדְּבֵקוּת בֶּאֱלֹהוּתְךָ, וּבְהַנְּעִימוּת דְּנְעִימוּת שֶׁל תּוֹרָתְךָ וְדִבְרֵי צַדִּיקֶיךָ שֶׁיִּזְכֶּה כָּל אֶחָד: תַּעֲנִיגוּעֶר פּוּן תַּעֲנִיגֶער בִּיז אָן אַיין עֶק, פְּרֵיילִיכְקַיְיטֶער פּוּן פְּרֵיילִיכְקַיְיט בִּיז אָן אַיין עֶק, גִּילִיבְּטֶער פּוּן גְּלִיבְּטְקַייט בִּיז אָן אַ עֶק, גְּלוּסְטִיגֶער פּוּן גְּלוּסְטִיקַייט בִּיז אָן אַיין עֶק, דִּי בִּיסְט מַיין לִיב חִיּוּת, מַיין זִיס חִיּוּת, וויא אַזוֹי עֶס גֵייט אוֹף מִיר אִיבֶּער בְּגוּף וּבְנֶפֶשׁ. מַיִן הַאֹרְץ גֵייט מִיר אוֹישׁ נָאךְ דִּיר, מַיין חִיּוּת גֵייט מִיר אוֹישׁ נָאךְ דִּיר, כִּי אֲנִי מַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה אַז אַלֶע מִינֵי יִסּוּרִים, אַלֶע מִינֵי אַרוּמְקֵייְטָן, אַלֶע מִינֵי שְׁלֵאפְקֵייְטָן, אַלֶע מִינֵי וַויטְקֵעָן, אַלֶע מִינֵי טוֹיט, אַלֶע מִינֵי גֵיהִנֹּם בַּאטֶרֶעפְּט אַלְדִינְג וְוִיא גָאר נִיט, אַקְעָנִין דֶעם תַּעֲנוּג פּוּן דְּבֵקוּת אֱלֹקוּתְךָ וְואס יֶעדֶער נְשָׁמָה וֶועט זוֹכֶה זַיין: [הַתַּעֲנוּג הָאֱלֹקִי הַזֶּה שֶׁל עוֹלָם הַבָּא הוּא גָּדוֹל וְעָמֹק יוֹתֵר מִכָּל מִינֵי תַּעֲנוּג עַד אֵין סוֹף, הַשִּׂמְחָה הָאֱלֹקִית הַזֹּאת הִיא גְּדוֹלָה וַעֲמֻקָּה יוֹתֵר מִכָּל מִינֵי שִׂמְחָה עַד אֵין קֵץ, אָהוּב יוֹתֵר מִכָּל מִינֵי אַהֲבָה עַד אֵין קֵץ, אַתָּה הוּא אֱלֹקֵי חִיּוּתִי הָאָהוּב, חִיּוּתִי הֶעָרֵב. עִם כָּל מַה שֶׁעוֹבֵר עָלַי בְּגוּף וָנֶפֶשׁ, תְּשׁוּקַת לְבָבִי כָּלְתָה אַחֲרֶיךָ, חִיּוּת נַפְשִׁי כָּלְתָה אַחֲרֶיךָ. אֲנִי מַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁכָּל מִינֵי יִסּוּרִים שֶׁבָּעוֹלָם, כָּל מִינֵי עֲנִיּוּת שֶׁבָּעוֹלָם, כָּל מִינֵי מַחֲלוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, כָּל מִינֵי כְּאֵבִים וּמַחוּשִׁים שֶׁבָּעוֹלָם, כָּל מִינֵי מִיתוֹת, כָּל מִינֵי יִסּוּרֵי גֵּהִנֹּם, כְּאֶפֶס וּכְאַיִן נֶחְשָׁבוּ נֶגֶד הַתַּעֲנוּג הָרוּחָנִי שֶׁל דְּבֵקוּת אֱלֹקוּתְךָ שֶׁיִּזְכֶּה לָזֶה לְעָתִיד כָּל נְשָׁמָה יְהוּדִית]: עָזְרֵנִי וְזַכֵּנִי לְאַקְדְּמָא אֶת הַיִּרְאָה וּלְהִתְיָרֵא וְלִפְחֹד מִמְּךָ תָּמִיד בְּיִרְאַת הָעֹנֶשׁ וְיִרְאַת הָרוֹמְמוּת, בְּיִרְאָה עִלָּאָה דְּעִלָּאָה בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת כִּי הֲלֹא גַּם לְפַחְדְּךָ וְיִרְאָתְךָ אֵין תַּכְלִית וּגְבוּל (פָּארְכְטִיגֶער פּוּן פָּארְכְטִיג בִּיז אָן אַיין עֶק שֶׁרֶעקְינְדִיקֶיר וְכוּ' [אַתָּה יָרֵאוּי יוֹתֵר מִכָּל מִינֵי יִרְאוֹת עַד אֵין קֵץ פַּחְדְּךָ גָּדוֹל מִכָּל מִינֵי פַּחַד עַד אֵין קֵץ]) (לֶאֶחז הַחוּטְרָא בִּתְרֵין רֵאשִׁין כַּנַ"ל וּלְהַמְשִׁיךְ אֶת עַצְמִי לְתַכְלִית הַמַּעֲלָה וְלִקְבֹּעַ עַל זֶה אֵיזֶה שָׁעוֹת וְעִם כָּל זֶה לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה כַּנַ"ל), עָזְרֵנִי שֶׁתִּהְיֶה יִרְאָתְךָ עַל פָּנַי לְבִלְתִּי אֶחֱטָא וּלְבִלְתִּי אָסוּר מִמִּצְוֹתֶיךָ מֵעַתָּה עַל כָּל פָּנִים, וּמִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן מֵהַמִּצְוָה הַגְּדוֹלָה לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד, אֲשֶׁר צִוִּיתָנוּ עַל יְדֵי צַדִּיקֶיךָ הָאֲמִתִּיִּים שֶׁאֶזְכֶּה בְּכָל עֵת וָעֵת לְהִתְעוֹרֵר וּלְהִתְקַשֵּׁר לִפְנִימִיּוּת הַטּוֹב שֶׁבִּלְבָבִי לִפְנִימִיּוּת

הַחֵלֶק אֱלֹהֵי שִׂבְקִרְבִּי. אֲשֶׁר בִּפְנִימִיּוּת הַטּוֹב הַזֶּה תּוּקַד וְתִבְעַר בִּי הַשָּׂשׂוֹן וְהַשִּׂמְחָה בְּדִ(קד) בְּכָל מִינֵי מוֹקֵד וְתַבְעֶרָה. (הַמְעַיֵּן יָבִין מֵאֲלֵיו שֶׁיְּסַדְתִּי תְּפִלָּתִי הַזֹּאת עַל דִּבְרֵי מוֹהַרַנ"ת זַ"ל בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת, וּבִפְרָט בְּהִלְכוֹת פֶּסַח הֲלָכָה ט' שֶׁדִּיְּקָא עַל יְדֵי הַיִּרְאָה בָּאִים לְשִׂמְחָה, וַאֲפִלּוּ עַל יְדֵי יִרְאַת הָעֹנֶשׁ. וְכַמְּרֻמָּז בְּמַאֲמַר חֲכָמֵינוּ זַ"ל מֵעֲנִין לִישְׁרֵי לָן מַר, אָמַר לֵיה וַי לָן דְּמִיתְנָן וְכוּ' שֶׁהוּא תְּמוּהַּ מְאֹד וְכוּ', אַךְ עַל פִּי הַנַּ"ל יוּבְנוּ הַדְּבָרִים הֵיטֵב. כִּי הָיָה בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה כָּל כָּךְ, עַד שֶׁאֵימַת מָוֶת שֶׁהוּא יִרְאַת הָעֹנֶשׁ, לֹא הָיָה לוֹ כֹּחַ לְהַפִּיל אוֹתוֹ לְעַצְבוּת חַס וְשָׁלוֹם, רַק אַדְרַבָּה וְכוּ' מִגֹּדֶל הָאֵימָה וְהַיִּרְאָה מֵהַמָּוֶת וְכוּ' הִתְחַזֵּק לְקַיֵּם דִּבְרֵי חֲכָמֵינוּ זַ"ל לְשַׂמֵּחַ אֶת עַצְמוֹ וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. וּמֵחֲמַת שֶׁמּוּבָא בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן יוד שֶׁגַּם עַל יְדֵי הַשִּׂמְחָה זוֹכִים לְיִשּׁוּב הַדַּעַת לְיַשֵּׁב עַצְמוֹ מָה הַתַּכְלִית וְכוּ' שֶׁזֶּה בְּחִינַת זִכָּרוֹן יוֹם הַמָּוֶת. וְכַמּוּבָא בְּלִקּוּטֵי תְּפִלּוֹת חֵלֶק ב' סִימָן י' בְּהַתְּפִלָּה שֶׁעַל זֶה עַיֵּן שָׁם, וְנִמְצָא לְפִי זֶה שֶׁאֶחָד תָּלוּי בַּחֲבֵרוֹ, עַל כֵּן צָרַפְתִּי לְזֶה הָאוֹת שֶׁאַחַר זֶה שֶׁבּוֹ יְדֻבַּר הַרְבֵּה מֵעִנְיַן הַזִּכָּרוֹן הַזֶּה.

תפלה ב:

וְעָזְרֵנִי אָבִי שֶׁכְּשֶׁמַּיִם לְהִתְדַּבֵּק כָּל כָּךְ בְּהַשִּׂמְחָה הַקְּדוֹשָׁה, עַד שֶׁתְּהֵא דַּעְתִּי נוֹחָה וּמְיֻשֶּׁבֶת בְּכָל עֵת, וַאֲחַשֵּׁב אֶת נַפְשִׁי תָּמִיד אֶת גֹּדֶל וְעֹצֶם שְׁטוּת וְשִׁגְעוֹן תַּאֲוֹת עוֹלָם הַזֶּה וַהֲבָלָיו, אַחֲרֵי אֲשֶׁר יוֹדְעִים בְּבֵרוּר בְּלִי שׁוּם סָפֵק שֶׁפִּתְאֹם פִּתְאֹם יִהְיוּ נִלְכָּדִים בְּמִצּוּדַת הַמָּוֶת, וְלֹא יִהְיֶה מִי שֶׁיּוּכַל לְפַדּוֹת וּלְהוֹשִׁיעַ מִזֶּה. וְאָז יִהְיוּ מֻכְרָחִים לְהָקִיא וּלְהַחֲזִיר כָּל הַתַּאֲוֹת שֶׁהִכְנִיסוּ לַגּוּף, וְלֹא יִהְיֶה מֵהֶם שׁוּם יִתְרוֹן וְרֶוַח כְּלָל וּכְלָל. וְאָז יִהְיוּ מֻכְרָחִים לְהִתְחַבֵּר עִם הַמַּלְאַךְ הַמָּוֶת בְּלִי שׁוּם טַעֲנָה, וּלְהוֹשִׁיט לוֹ הַצַּוָּאר בְּלִי שׁוּם תֵּרוּץ, וְלִטְעוֹם טַעַם הַגְּסִיסָה וְהַמָּוֶת שֶׁהוּא מַר וּמָרוֹר מִכָּל מִינֵי מְרִירוּת שֶׁבָּעוֹלָם. וְאֶסְתַּכֵּל בְּעֵינַי לְכָל צַד אוּלַי נִמְצָא אֶחָד שֶׁיּוּכַל לְהַצִּילֵנִי מִזֶּה וְכָל אוֹהֲבַי וְרֵעַי מְנֻגָּד נִגְעֵי יַעַמְדוּ, וְלֹא יִרְצוּ לְהַבִּיט וּלְהִסְתַּכֵּל כְּלָל עַל זֶה. וְכָל הַגּוּף שֶׁהִלְעִיטוּ אוֹתוֹ בְּהַתַּאֲוֹת, יִהְיֶה מֻכְרָח לְהִתְבַּלּוֹת בֶּעָפָר וּבְבֶטֶן הַתּוֹלָעִים וְלֹא יִהְיֶה מָקוֹם לְהִתְחַבֵּא וּלְהִטָּמֵן מִכָּל זֶה בְּשׁוּם אֹפֶן. וְאִם אֲפִלּוּ אֶהְיֶה מֻכְטָח בְּכָל הַשָּׁמוֹנִים שָׁנָה גַּם הֵם יִפְרְחוּ כְּהֶרֶף עַיִן, וְגַם הָרִבְּה מֵהֶם כְּבָר חָלְפוּ וְעָבְרוּ, וְכֵן יַעֲבֹר וְיִפְרַח גַּם הַשְּׁאָר. וּמִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁגַּם עִם זֶה הַמְּעַט שֶׁעַד שִׁמּוֹנִים שָׁנָה אֵינָם מֻכְטָחִים כְּלָל, כִּי אֵינָם מֻכְטָחִים בְּהַחַיִּים אֲפִלּוּ רֶגַע אַחַת, וּבְכָל רֶגַע וָרֶגַע מוּכָנִים וּמְזֻמָּנִים לִהְיוֹת נִצּוֹדִים בְּהַמְּצוּדָה הַפְּרוּסָה עַל כָּל הַחַיִּים. וְעַתָּה עַל מִי בָּטַחְתִּי כִּי מָרַדְתִּי, וְגַם מָה אֲנִי רוֹצֶה לְהַרְוִיחַ, הַאִם אֵינִי יוֹדֵעַ שֶׁהַכֹּל הֶבֶל הֲבָלִים וְגָרוּעַ מֵהֶבֶל אֲלָפִים פְּעָמִים, כִּי גַּם הֶעָשִׁיר הַגָּדוֹל שֶׁבַּגְּדוֹלִים, וְהַמְמַלֵּא כְּרֵסוֹ בְּהַהֶרֶף עַיִן הַזֶּה בְּכָל הַתַּאֲוֹת הַמְדֻמּוֹת, גַּם הוּא מֻכְרָח לֵירֵד לְהַבּוֹר וְלִלְבּשׁ תַּכְרִיכִים וְלִשְׁכַּב בְּרַגְלָיו אֶל הַדֶּלֶת, וְלַעֲטֹף

אֶת עַצְמוֹ בְּהַצּוּרָה הַיְרֵקָה וּפָנֵי הַמָּוֶת בְּלִי שׂוּם סָפֵק. וְכָל אֵבֶר וְאֵבֶר יִהְיֶה מָכְרָח לְהִתְרַקֵּב וּלְהִתְעַפֵּשׁ וּלְהִתְאַכֵּל לְשִׁנֵּי הַתּוֹלָעִים, וּלְהִתְעַכֵּל בְּבִטְנָם הַמְזֹהָם וְהַמְשֻׁקָּץ וְלֹא יוֹעִיל לוֹ לֹא כֶּסֶף וְלֹא זָהָב וְכוּ'. וְעַתָּה מַה יֵּשׁ לִי לְאַבֵּד וּלְהַפְסִיד בְּעוֹלָם הַמְּבוּכוֹת הַזֶּה כְּשֶׁאֲחַזֵּק עַצְמִי בְּתוֹרָתְךָ וּמִצְוֹתֶיךָ.

(וְהִנֵּה מֵחֲמַת שֶׁאַדְמוֹ"ר זַ"ל הִזְהִיר מְאֹד לִשְׁמֹר אֶת הַזְּכָרוֹן הַזֶּה בְּכָל יוֹם כַּמּוּבָא בְּלִקּוּטֵי א' סִימָן נ"ד, וּבְלִקּוּטֵי הֲלָכוֹת הִלְכוֹת בִּרְכַּת הֲרֵיחַ וּבִרְכַּת הַפֵּרוֹת הֲלָכָה ה' אוֹת יוּד, מוּבָא שָׁם שֶׁעִקַּר שְׁמִירַת הַזְּכָרוֹן הוּא עַל יְדֵי הַדִּבּוּר שֶׁצְּרִיכִין לְדַבֵּר בָּזֶה הַרְבֵּה, אוּלַי נִזְכֶּה לְהַזְכִּיר אֶת עַצְמֵנוּ שֶׁלֹּא יַטְעֶה אוֹתָנוּ הַהַעְלָמָה שֶׁנִּתְּנָה עַל זֶה בְּלֵב כָּל אֶחָד כַּמּוּבָא מִזֶּה מִדְּבָרָיו בְּהִלְכוֹת שְׁחִיטָה הֲלָכָה ה' אוֹת ה', שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁנִּדְמֶה לְכְאוֹרָה שֶׁכֻּלָּם יוֹדְעִים מִזֶּה אֲבָל בֶּאֱמֶת זְעִירִין אִינּוּן שֶׁזּוֹכִים לָדַעַת מִזֶּה עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן הָיוּ רְגִילִים אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ לְדַבֵּר בְּעִנְיָן זֶה הַרְבֵּה מְאֹד בְּכָל מִינֵי לְשׁוֹנוֹת. וְעַתָּה מֵחֲמַת שֶׁאַנְשֵׁי אֱמֶנָה אָבְדוּ וּבְכָל יוֹם אָנוּ הוֹלְכִים וְדַלִּים, עַל כֵּן אָמַרְתִּי לִרְשֹׁם עַל כָּל פָּנִים וּלְהַעְתִּיק עִנְיַן הַזְּכָרוֹן הַזֶּה גַּם בִּלְשׁוֹן אַשְׁכְּנַז מִטַּעַם הַמּוּבָא בְּהַפְתִּיחָה עַיֵּן שָׁם).

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם פַּאר דִּיר אִיז אַנְטְפֶּלְעקְט וָואס פַּאר אַ הַעֲלָמָה דִּיא הָאסְט גִּיגֶיבִּין אִין הָאֹרֶץ פּוּן יֶעדֶער מֶענְטְשִׁין אַז כִּמְעַט מֶע וֶויסְט נָאר נִיט צִי מֶע וָועט אַמְאל שְׁטַארְבִּין, הֶעלְף מִיר אִיךְ זָאל עֶס וויסִין קְלָאר בְּלִי שׂוּם סָפֵק אַז מֶע וָועט פְּלוּצְלוּנְג מוּזִין וָועְרִין אַ מַת, סָע וָועט נָאר קֵיינֶער נִיט קֶענֶען הֶעלְפִין. אִין בְּשָׁעַת גְּסִיסָה וָועט מֶען מוּזֶען אוֹיְסמַייקֶען אַלֶע תַּאֲוֹת, סָע וָועט פּוּן זֵיי אֲקוֹרַאט אֲקוֹרַאט גָאר נִיט אַרוֹיס קוּמֶען. אוּן מֶע וָועט זִיךְ מוּזֶען בַּאגֵייגֶענען מִיט דֶעם מַלְאַךְ הַמָּוֶת בְּלִי שׂוּם טַעֲנָה, אוּן מֶע וָועט אוּם מוּזֶען אוֹסְשְׁטָרֶקִין דֶעם הָאלְדְז בְּלִי שׂוּם תֵּרוּץ, אִין מֶע וָועט מִיזֶען פַּאר זִיכֶען דֶעם טַעַם פּוּן דֶער גְּסִיסָה וָואס עֶר אִיז טוֹיזֶנְטֶער מָאל עֶרְגֶער פִּין בִּיטֶער אִין פִּין שְׁלֶעכְט אִין פִּין אַלֶע מִינֵי פַּאסְקוּדְנְקֵייט אִין דֶער וָועלְט, מֶע וָועט וַוארְפֶּען דִּי אוֹיְגֶען אוֹיף אַלֶע זַייטֶען טָאמֶער קֶען אֵיימִיצֶער אָפּ רַאטֶוועט, אִין אַלֶע פְּרִינְד וָועלִין אוֹיס דְּרַיֶיען דֶעם קָאפּ אוּן וָועלִין גָאר נִיט וָועלִין קוּקֶען. אִין דֶער גַאנְצֶער גּוּף וָואס מֶע הָאט אִיהֶם אָנְגֶעשְׁטָאפְּט מִיט דִּי תַּאֲוֹת וָועט עֶר מוּזֶען אִיבֶּער גֶעפּוֹילְט וָוערִין אִין דֶער עֶרד אִין בָּא דִּי וָוערִים אִין בּוֹיךְ, אוּן מֶע וָועט זִיךְ פּוּן דֶעם אַלִיימֶען נִיט אוֹיס דְּרַיֶיען אוּן נִיט אוֹיס בַּאהַאלְטִין בְּשׂוּם אֹפֶן. אוּן וָועט אִיךְ זָאל זַיין פַּאר זִיכֶערְט מִיט אַלֶע אַכְצִיג יָאהְר, פְּלִיעֶן זֵיי זִיךְ אוֹיךְ אִיבֶּער כְּהֶרֶף עַיִן אִין אַסַאךְ פּוּן זֵיי אִיז שׁוֹין אִיבֶּער גֶעלָאפִין פּוּנְקְט אַזוֹי וִוי זֵיי זָענֶען גָאר נִיט גִּיוָוען, אוּן זֵיי וָועלִין זִיךְ שׁוֹין צוּ מִיר גֶעווִיס נִיט אוּם קֶערִין. אוּן אַזוֹי וֶוייס אִיךְ גֶעווִיס אַז דָאס אִיבֶּערְיגֶע וָועט אוֹיךְ אִיבֶּער לוֹיפֶן כְּצֵל עוֹבֵר, מֶע וָועט אַזוֹי לַאנְג הָאנְדְלִין בִּיז

סָע וָועט וָועלן אוֹיס טָעג מיט אוֹיס נָעכט מיט אוֹיס יָארין. ובְּפָרָט, ובְּפָרָט, אַז אַפִּלוּ מיט דָּעם בֵּיסָעל יָאהָרין וָויֵיס אִיךְ נָאךְ אוֹיךְ נִישְׁט בַּא וָואס אִיךְ אַלְט אַז מָע איז ניט זִיכֶער מיט דָּעם לָעבּין אֲפִלּוּ איין רֶגַע, אין בְּכָל רֶגַע וָרֶגַע איז מָען מוּכָן וּמְזֻמָּן אוֹיךְ צוּ וָועלן אַ בַּר מִינָן. הַייְנְט אוֹף וָועמִיס תַּקִּיפוּת טְרֵייט אִיךְ אָפּ פּוּן דִּיר וָועלִיכְס וָועל אִיךְ דָּא גָּעווִינָען, וָויֵיס אִיךְ דָּען ניט אַז סָע איז אין גַּאנְצִין בְּלָאטָע מיט בְּלָאטָע. דָּער גְּרֶעסְטֶער גְּבִיר דָּער גְּרֶעסְטֶער עוֹלָם־הַזֶּה־נִיק מוּז קָרִיכָּען אין גְּרוּב אוּן מוּז אָן טוּאין תַּכְרִיכִים אוּן מוּז בַּאקוּמָען דָּעם גָּעלִין פַּאטָרָעט מיט דָּער גֶּעשְׁטַאלְטְבִּינָער צוּרָה, אין יֶעדֶער אֵבֶר וָועט מוּזָען פַּאר שְׁטִינְקָען וָועלן אין אִיבֶּער גֶּיעֶסִין וָועלן צוּ דִּי צֵיין פּוּן דִּי וָועלִים אין נִתְעַכֵּל וָועלן אין זֵייעֶר מִיסָען אוּן פַּאסְקוּדָנָעם בּוֹיךְ. סָע הֶעלְפְּט אִיהֶם ניט קֵיין גָּעלְט אין קֵיין שׁוּם זַאךְ. הַייְנְט וָואס הָאבּ אִיךְ דָּא וָואס אָן צוּ וָועלן אין דָּער נַאלִישְׁע וָועלְט אין דָּער פֶּעפִּירְטֶער וָועלְט אַז אִיךְ וָועל מִיךְ הַאלְטָען אין דַּיינָע תּוֹרָה וּמִצְוֹת.

תפלה ג:

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם אַתָּה יוֹדֵעַ שֶׁכַּאֲשֶׁר אֲנִי מְיַשֵּׁב לְפָעָמִים אֶת דַּעְתִּי אֵינִי יוֹדֵעַ בְּעַצְמִי אֵיזֶה פֵּרוּשׁ לְהַגִּיד עָלַי (וָויֵיס אִיךְ אַלֶיין ניט וָואס פַּאר אַ פֵּרוּשׁ צִי זָאגִין אוֹיף זִיךְ). כִּי הֲלֹא הוֹדַעְתָּנוּ, אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם, שֶׁאָנוּ נִקְרָאִים וְנֶחֱשָׁבִים אֲצִלְךָ כְּמוֹ בָּנִים מַמָּשׁ כִּבְיָכוֹל, וְכָל צַעֲרָךְ וְיִסּוּרֶיךָ כְּבְיָכוֹל הוּא עַל שֶׁאֵין אָנוּ רוֹצִים לְקַבֵּל מֵאִתְּךָ הַתַּעֲנוּגִים הַבִּלְתִּי תַּכְלִיּוֹת שֶׁאַתָּה מְתַעֵנֵג בְּתַעֲנוּג עַד אֵין סוֹף בְּהַשְׁפִּיעֲךָ אוֹתָם עָלֵינוּ, וְעַתָּה הַיְאַמַּן כִּי יְסֻפַּר סִכְלוּת וְשִׁגָּעוֹן עָצוּם וְנִשְׂגָּב כָּזֶה, לְהָמִיר וּלְהַחֲלִיף מְקוֹר הַחַיִּים מְקוֹר הַתַּעֲנוּגִים, הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ(קה), בְּעַד מְקוֹר הַמְּרִירוּת וְהַמַּכְאוֹבִים מְקוֹר הַגְּסִיסָה וְהַמָּוֶת קְלִפַּת עֲמָלֵק יִמַּח שְׁמוֹ(קו). אֶן שִׂכְלִי אֶן חָכְמָתִי אֶן דַּעְתִּי עַד מָתַי, עַד מָתַי אֶהְיֶה מְשֻׁקָּע בְּחֹשֶׁךְ וַאֲפֵלָה כָּזֶה בְּדִמְיוֹנוֹת וּטֵרוּפֵי הַדַּעַת כָּאֵלֶּה (אוֹיף וָועלְן לֵייג אִיךְ אָפּ, אַז אָט וָועלְט טָאג אָט וָועלְט נַאכְט, אין מָע זָעט מיט דִּיא אוֹיגִין אַז דִּי וָועלְט איז עֶרֶגֶער פִּין גָּארְנִיט – לְמָתַי אֲנִי דּוֹחֶה, הִנֵּה יוֹם הִנֵּה לַיְלָה, וְרוֹאִים בָּעֵינַיִם שֶׁהָעוֹלָם הַזֶּה גָּרוּעַ מֵאֶפֶס). עָזְרֵנִי וְהוֹשִׁיעֵנִי מֵעַתָּה אָבִי שֶׁבַּשָּׁמַיִם לְהִתְבּוֹדֵד בַּשָּׂדֶה בְּכָל לַיְלָה וְלַיְלָה וְלִצְעֹק לְפָנֶיךָ מֵעֹמֶק הַלֵּב עַל כָּל אֲשֶׁר עוֹבֵר עָלַי, וּלְפָרֵשׁ הֵיטֵב אֶת שִׂיחָתִי לְפָנֶיךָ עַל כָּל מִינֵי מְנִיעוֹת הַמּוֹנְעִים אוֹתִי מִלִּהְיוֹת כִּרְצוֹנְךָ בֶּאֱמֶת. וּבְכָל זֹאת אֶתְחַזֵּק עַצְמִי אַחַר כָּךְ בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה וְנִשְׂגָּבָה בְּךָ וּבְצַדִּיקֶיךָ הָאֲמִתִּיִּים, בְּשִׂמְחָה שֶׁאֵין לָהּ קֵץ וְתַכְלִית עַד שֶׁיִּשָּׂא לִבִּי אֶת יָדַי וְרַגְלַי לְהַמְחָאַת כַּף וְרִקּוּדִים הָרִבֵּה כִּרְצוֹנְךָ הַטּוֹב. וְעָזְרֵנִי וְהוֹשִׁיעֵנִי לְהַתְחִיל בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ, וּלְהִתְגַּבֵּר בְּעַזּוּת גָּדוֹל מְאֹד נֶגֶד כָּל הַמַּלְעִיגִים מִזֶּה, כִּי גָּלוּי וְיָדוּעַ לְפָנֶיךָ שֶׁבְּיָמֵינוּ הָאֵלֶּה נִתְכַּפֵּל הַחֹשֶׁךְ הַמַּחֲשִׁיךְ אַנְפֵּי בְּרִיָּתָא בְּכִפְלֵי כִּפְלַיִם קֹדֶם אוֹר יוֹם אֲשֶׁר נִקְוָה אֵלָיו, וְהִתְגַּבֵּר

וְהִתְפַּשֵּׁט בְּכַמָּה וְכַמָּה דְּרָכִים וּנְתִיבוֹת חֲדָשִׁים וְגַם יְשָׁנִים מַה שֶּׁאֵין הַפֶּה יָכוֹל לְדַבֵּר וְהַלֵּב לַחְשֹׁב, כַּאֲשֶׁר אַתָּה יָדֵעְתָּ גֹּדֶל הַחִלּוּל הַשֵּׁם מֵהַסְּפָרִי הָאֶפִּיקוֹרְסוּת שֶׁנִּתְרַבּוּ בָּעִתִּים הָאֵלֶּה בְּכָל פִּנָּה וּפִנָּה לַאֲלָפִים וְלִרְבָבוֹת – הֵן בִּלְשׁוֹן עִבְרִי וְהֵן בִּלְשׁוֹן אַשְׁכְּנַז – וּבְרֹב תַּעֲלוּמוֹת דְּרָכֶיךָ נָתַתָּ לִמְחַבְּרֵיהֶם חָכְמַת הָעַכְבִּישׁ לְהוֹצִיא לַחָה מִפִּיהֶם וְלַעֲשׂוֹת מִזֶּה מְצוּדוֹת וַחֲרָמִים לָצוּד וְלִלְכֹּד בָּהֶם נַפְשׁוֹת הַזְּבוּבִים הָעוֹבְרִים בָּהֶם לִמְצֹא אֶת רֹאשָׁם וּלְאָכְלָם וּלְהַבְלִיעָם עַד שֶׁיִּתְהַפְּכוּ לְמַהוּתָם(קז). וְהֵם מַרְבִּים לְהַלְעִיז וּלְהִתְלוֹצֵץ מִכָּל מְצָוָה וּמִצְוָה וּמִכָּל עֲבוֹדָה וַעֲבוֹדָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וּמִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן מִמְּצָוָה שֶׁאָדָם דָּשׁ בָּעֶקֶב כְּזֹאת(קח) אֲשֶׁר הַבַּעַל דָּבָר מִתְלַבֵּשׁ עַצְמוֹ בְּמִצְוַת הַיִּרְאָה, וּמַכְנִיס וּמֵבִיא גַּם בְּלֵב הַכְּשֵׁרִים שֶׁחָלִילָה לְבַלּוֹת זְמַן עַל הַמְּחָאַת כַּף וְרִקּוּדִין וְשִׂמְחָה בַּה'. הַצִּילֵנִי בְּרַחֲמֶיךָ מִכָּל מִינֵי מְבוּכוֹת וְטָעֲיוֹת שֶׁבָּעוֹלָם וֶהֱיֵה בְּעֶזְרִי שֶׁגַּם בְּעֵת שֶׁלִּבִּי אָטוּם וּמְבֻלְבָּל מִלְּהַרְגִּישׁ הֵיטֵב אֶת הַשִּׂמְחָה הָאֲמִתִּית, הֱיֵה בְּעֶזְרִי שֶׁאֶמְשִׁיכָה עָלַי עַל יְדֵי מִלֵּי דְּשִׁטּוּתָא(קט) וְעַל יְדֵי רְקוּדִין וּשְׁאָר תְּנוּעוֹת בַּגּוּף(קי), וְעַל יְדֵי שֶׁאֶעֱשֶׂה עַצְמִי כְּאִלּוּ אֲנִי שָׂמֵח(קיא). וְעַל יְדֵי קוֹל הַנְּגִינָה הַמְּבִיאָה אֶת הַשִּׂמְחָה בַּלֵּב, וְעַל יְדֵי דִּבּוּר שֶׁאֲדַבֵּר הַרְבֵּה אֶת דִּבְרֵי הַשִּׂמְחָה בַּפֶּה, שֶׁגַּם זֶה מֵבִיא אֶת זִכְרוֹן הַשִּׂמְחָה בַּלֵּב תָּמִיד(קיב), עַד שֶׁאֶזְכֶּה בַּחַיִּים חִיּוּתִי לְכָל אֲשֶׁר אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי צָרִיךְ לִזְכּוֹת וּלְמַלְּאוֹת כַּוָּנָתְךָ בִּבְרִיאַת עוֹלָמְךָ בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת כָּרָאוּי, וְלֹא אִיעוֹל בְּכִסּוּפָא קַמָּךְ עַד שֶׁאֶזְכֶּה גַּם אֲנִי בְּתוֹךְ כְּלַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל לְתִקְוַת חוּט זָהָרְךָ הָאֵין סוֹף, בְּדַעַת לְמַעְלָה מִדַּעַת, וּבְעֹנֶג לְמַעְלָה מֵעֹנֶג עַד בְּלִי תַּכְלִית:

תפלה ד:

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם אָבִי שֶׁבַּשָּׁמַיִם חֶמְדַּת לִבְבִי חִיּוּתִי וְתַעֲנוּגִי הַנִּצְחִי, לְפָנֶיךָ נִגְלֶה אֶת כָּל הַתְּלָאָה אֲשֶׁר מְצָאַתְנוּ, וְאֶת כָּל הַשֶּׁטֶף מַיִם רַבִּים הָעוֹבֵר עָלַי בְּכָל עֵת וָעֵת, עַד שֶׁכַּמָּה וְכַמָּה פְּעָמִים קָשֶׁה וְכָבֵד עָלַי מְאֹד אֲפִלּוּ לְבַקֵּשׁ עַל שִׂמְחָה, כִּי כַּמָּה וְכַמָּה פְּעָמִים מַר וּמָרוֹר לִי בְּמְרִירוּת דְּמְרִירוּת כֵּן, עַד שֶׁבָּאֱמֶת גַּם בְּשֵׁם מְרִירוּת אִי אֶפְשָׁר לְכַנּוֹת זֹאת, רַק בְּשֵׁם הַמָּשְׁאָל. כִּי אֵין מַכָּה לְמַכּוֹתַי לְדַמּוֹת, אֵין מַכְאוֹב לְמַכְאוֹבַי לְהַשְׁווֹת, וּמַחֲלוֹתַי וּמְצוּקוֹתַי כָּבְדוּ וְרַבּוּ אֲלָפִים פְּעָמִים מִקִּינוֹתַי וְזַעֲקוֹתַי, אֲבָל עִם כָּל זֹאת, עִם כָּל זֹאת גָּדְלוּ וְעָצְמוּ וְשָׁגְבוּ רוֹמְמוּתֶיךָ עַל כָּל בְּרָכָה וּתְהִלָּה. כִּי הֵן כָּל תּוּכַל וְלֹא יִבָּצֵר מִמְּךָ מְזִמָּה, וּבְיָדְךָ וְכֹחֲךָ עַתָּה גַּם עַתָּה לְחַכְּמֵנוּ וְלַהֲבִינֵנוּ וּלְהוֹדִיעֵנוּ עֵצוֹת אֲמִתִּיּוֹת, עֵצוֹת עֲמֻקּוֹת מִתּוֹךְ עֹמֶק עֹמֶק הַחֹשֶׁךְ שֶׁנִּלְכַּדְתִּי בּוֹ, בְּאֹפֶן שֶׁיִּהְיֶה בִּיכָלְתִּי גַּם עַתָּה לַהֲפֹךְ כָּל הַיְגוֹנוֹת וַאֲנָחוֹת שֶׁהִמְשַׁכְתִּי עָלַי וְעַל אֲחֵרִים, אֶת כֻּלָּם אֲהֻפַּךְ בְּכֹחַ מְקוֹר הַהִתְקַשְּׁרוּת בְּךָ לְשָׂשׂוֹן וּלְשִׂמְחָה, לְגִילָה רִנָּה דִּיצָה וְחֶדְוָה. כִּי בֶּאֱמֶת כָּל אֲשֶׁר גָּדְלוּ וְרַבּוּ בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר מִכּוֹתַי וּמַכְאוֹבַי, כֵּן כֵּן יַגְדִּילוּ וְיַאְדִּירוּ בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר בְּכַפְלֵי כְפָלַיִם הַהִתְדַּבְּקוּת וְהַהִתְקַשְּׁרוּת בְּךָ

לָעַד וְלָנֶצַח, עַד שֶׁכָּל מִינֵי צַעַר וּמַכָּה וּמַכְאוֹב כְּאַיִן יֵחָשְׁבוּ נֶגֶד הַשָּׂשׂוֹן וְהַשִּׂמְחָה שֶׁיִּהְיֶה מִכָּל אֵלֶּה לָנוּ בְּשִׂמְךָ –וּלְעוֹלְמֵי עַד וּלְנֶצַח נְצָחִים נוֹדֶה וְנֹאמַר כָּל אֶחָד, "אוֹדְךָ ה' כִּי אָנַפְתָּ בִּי יָשׁוּב אַפְּךָ וּתְנַחֵמֵנִי":

תפלה ה:

וּבָהּ נִשְׁנֶה בְּקִצָּרָה מִכָּל הַנִּזְכָּר וְעוֹד נִתְחַדֵּשׁ בָּהּ אֵיזֶה דְּבָרִים

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם עָזְרֵנִי לְקַשֵּׁר אֶת לִבִּי לַדַּעַת שֶׁיִּהְיֶה נִרְגָּשׁ תָּמִיד בְּעֹמֶק עֹמֶק לְבָבִי עַד תַּכְלִיתָהּ, נִיצוֹץ הַדַּעַת הַמִּתְנוֹצֵץ בִּי לִפְעָמִים מֵעֹצֶם טוּבְךָ הַגָּנוּז וְהַצָּפוּן לְכָל אֲשֶׁר יִזְכּוּ לְזֶה. כִּי הֱיֵשׁ אַהֲבָה כַּאֲהוּבַת הַמַּמְצִיא מֵאַיִן לְיֵשׁ כָּל הַנֶּאֱהָבִים וְהָאֲהֻבוֹת שֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת. הֱיֵשׁ תַּאֲוָה וְחֶמְדָּה כִּתְאוּבַת וַחֲמוּדַת הַמַּמְצִיא מֵאַיִן לְיֵשׁ כָּל הַנִּתְאָוִים וְהַנֶּחֱמָדִים הַגַּשְׁמִיִּים וְהָרוּחָנִיִּים שֶׁבָּעוֹלָם, הֱיֵשׁ שִׂמְחָה וּמְתִיקוּת וְנֹעַם וְטוּב וְתַעֲנוּג כְּתַעֲנוּג הַדְּבֵקוּת וְהַהִתְאַחֲדוּת עַד בִּלְתִּי דַּי וּגְבוּל: הַאֵין כְּדַאי לְהַמְתִּין עַל זֶה כָּל יְמֵי חַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה הַפּוֹרְחִים כְּרֶגַע כְּצֵל עוֹף הַפּוֹרֵחַ מִמָּשׁ, (כַּנִּרְאֶה זֹאת עַיִן לַאֲמִתַּת עֹמֶק הַמַּחֲשָׁבָה בִּפְרִיחַת הַזְּמַן שֶׁל כָּל אֶחָד בְּהִזָּכְרוֹ מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה עִמּוֹ בִּימֵי נְעָרוּתוֹ שֶׁנִּחְשָׁב לוֹ כְּמוֹ שֶׁנַּעֲשָׂה עִמּוֹ זֹאת בְּיוֹם אֶתְמוֹל). הַאֵין כְּדַאי לְסַבֵּל בְּשָׁבִיל זֶה כָּל מִינֵי אוֹי שֶׁל הֱיוֹצֵר וְהֱיֵצֶר. הֱיֵשׁ שִׁגָּעוֹן כְּשִׁגָּעוֹן הַבִּלְתִּי מִתְרַצֶּה לְהַמְתָּנָה וְהַסְבָּלָה הַזֹּאת, וּמַחֲלִיף כָּל זֶה בְּחֶמְדַּת צוֹאַת הֶחָבִיּוֹת (הוּא הַגּוּף) הַמָּלֵא צוֹאָה וְטִנּוּף וְתוֹלָעִים וְשִׁקּוּצִים וְסִרְחוֹן, וְעוֹמֵד וּמוּכָן בְּכָל עֵת לְהִתְפַּשְּׁטוּת הַסִּרְחוֹן גַּם בַּדָּפְנוֹת שֶׁבַּחוּץ מִפֶּגַע הַמַּחֲלָה וְהַגְּסִיסָה וְהַמָּוֶת שֶׁיִּפְגַּע בְּפֶתַע פִּתְאֹם בְּלִי סָפֵק. וְזוֹלַת מַה שֶּׁעַל יְדֵי הַחִלּוּף הַנַּ"ל נִתְרַבֶּה וְנִתְגַּדֵּל עַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ סִבְילַת הָאוֹי הַנַּ"ל אֲלָפִים וְרִבְבוֹת פְּעָמִים: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם עָזְרֵנִי לְבַל יִתְגַּבֵּר עָלַי מִדּוֹר הַקְּלִפּוֹת וְהַיְמֵי רַע שֶׁנִּשְׁקַעְתִּי בָּהֶם לְעַקֵּם אֶת לִבָּבִי בִּמְבוּכוֹת לַעֲקֹר חַס וְשָׁלוֹם מִדַּעְתִּי גַּם הִתְנוֹצְצוּת הַנַּ"ל. (כִּי אֵין אוֹנָאָה כְּאוֹנָאוֹת הַמְּבוּכוֹת וְהָאֶפִּיקוֹרְסוּת) עָזְרֵנִי לְהִתְקַשֵּׁר בְּכָל לְבָבִי וְנַפְשִׁי בְּתוֹרָתְךָ וְצַדִּיקֶיךָ הָאֱמִתִּיִּים, הָעוֹסְקִים לְהָבִיא וּלְהַכְנִיס כָּל הִתְנוֹצְצוּת הַזֶּה בְּלִבֵּנוּ וְדַעְתֵּנוּ. עָזְרֵנִי לְבַל יַזִּקִינוּ בְּעֵינֵי כָּל הַנַּ"ל וּשְׁאָר דִּבְרֵיהֶם הַנּוֹרָאִים. עָזְרֵנִי לְבַל יְרַשִּׁילֵנִי הַיֵּצֶר הָרָע מִלְּבַקֵּשׁ עַל זֶה עַל כָּל פָּנִים בְּכָל יוֹם וְיוֹם, כַּאֲשֶׁר הוֹדַעְתָּנוּ עַל יְדֵי צַדִּיקֶיךָ הָאֱמִתִּיִּים שֶׁכָּל הַקִּיּוּם וְהַמַּעֲמָד בְּיֵוֶן מְצוּיָּלַת הָעוֹלָם הַזֶּה הוּא עַל יְדֵי הִתְחַזְּקוּת בְּלִי גְּבוּל בִּתְפִלָּה וְתַחֲנוּנִים אֵיךְ שֶׁעוֹבֵר, כִּי אֵין דָּבָר הַמַּצִּיל מֵאוֹנָאַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא כְּמוֹ הָאֱמוּנָה וְהַתְּפִלָּה לְמִי שֶׁחָזָק בָּזֶה. עָזְרֵנִי לְזָעוֹק וְלִזְעוֹק לְפָנֶיךָ בְּכָל יוֹם מֵעוֹמֶק לֵב כָּרָאוּי לִי לִצְעֹק. הוֹשִׁיעֵנוּ לְמַעַנְךָ אֱלֹהֵינוּ הוֹשִׁיעֵנוּ, הוֹשִׁיעֵנוּ לְמַעַן צַדִּיקֶיךָ הָאֱמִתִּיִּים הוֹשִׁיעֵנוּ. הוֹשִׁיעֵנוּ לְמַעַן רֹאשׁ צַדִּיקֶיךָ הָאֱמִתִּיִּים הוֹשִׁיעֵנוּ, הוֹשִׁיעֵנוּ וְהוֹשִׁיעָה נָּא שֶׁיִּתְהַפֵּךְ מֵעָתָּה עַל כָּל פָּנִים כָּל הַתְּאוֹת וַחֲמֻדוֹת שֶׁבְּטִבְעִי אֶל הַקְּדֻשָּׁה. חוּס וַחֲמֹל

וְרַחֵם עָלַי מֵעַתָּה עַל כָּל פָּנִים, וְצַוֵּה לְמַלְאָכֶיךָ הַקְּדוֹשִׁים שֶׁיְּסִירוּ מֵעָלַי כָּל הַבְּגָדִים הַצוֹאִים וְהַמְטֻנָּפִים(קיג) הַמְעַקְּמִים אֶת לְבָבִי בַּתַּאֲוֹת הַגּוּפָנִיִּים וְחָמְרִיּוּתָיו הָעֲכוּרִים, וְיַלְבִּישׁוּ אוֹתִי מַחֲלָצוֹת בְּבָגְדִים נְקִיִּים וְזַכִּים, בְּטִבְעִיּוֹת מְזֻכָּכוֹת וּטְהוֹרוֹת בְּאֹפֶן שֶׁלֹּא אֶחְמֹד וְאֶתְאַוֶּה רַק לִשְׁמְךָ וּלְזִכְרְךָ, לְשִׂמְחָתְךָ וְחֶדְוָתְךָ, לְהַשְׂגַּת תּוֹרָתְךָ וְדִבְרֵי צַדִּיקֶיךָ הָאֲמִתִּיִּים שֶׁהֵם אַחְדוּתְךָ. רַחֵם עָלַי וְעָזְרֵנִי לְקַבֵּל אֶת תְּפִלָּתִי וּבַקָּשָׁתִי גַּם בְּעֵצֶם מֵעוּטָם וְקָטְנָם בְּכַמּוּת וְאֵיכוּת, כִּי הַיֵּשׁ תְּפִלָּה מְעוּטָה בְּתַכְלִית הַמְּעוּט בָּעוֹלָם שֶׁלֹּא יִהְיֶה בְּיכָלְתְּךָ לְקַבֵּל אוֹתָהּ, וּלְהַוּוֹת גַּם מֵאִתָּהּ כֵּלִים לְהַשְׁפָּעַת יְשׁוּעָתְךָ(קיד). הֲיֵשׁ לֵב אֶבֶן בָּעוֹלָם שֶׁלֹּא יִהְיֶה בְּיכָלְתְּךָ לְהַפְּכוֹ לְלֵב בָּשָׂר: הֲיֵשׁ לֵב נָבוֹךְ בָּעוֹלָם שֶׁלֹּא יִהְיֶה בְּיכָלְתְּךָ לַעֲקֹר מֵאִתָּהּ כָּל הַמְּבוּכוֹת, וּלְהַפְכָהּ לְלֵב יָשָׁר. וְגַם הֲלֹא כְּבָר הוֹדַעְתָּנוּ עַל יְדֵי צַדִּיקֶיךָ הָאֲמִתִּיִּים שֶׁכָּל אֲשֶׁר נִשְׁקַעְתִּי בְּיוֹתֵר בְּמִקּוֹמוֹת הַמְטֻנָּפִים, מִשָּׁם דַּיְקָא אִם הָיִיתִי זוֹכֶה לְהִטָּהֵר וּלְהִזְדַּכֵּךְ בְּתַכְלִית הַזִּכּוּךְ וּלְהִתְעַלּוֹת בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה, הָיִיתִי גּוֹרֵם עַל יְדֵי זֶה טָהֳרָה וְזִכּוּךְ גַּם לְכָל יוֹשְׁבֵי תֵּבֵל(קטו) שֶׁתַּעֲבֹר גַּם מֵהֶם רוּחַ הַטֻּמְאָה וְהַצוֹאָה, שֶׁיְּסִיר וְיִתְעַקֵּר גַּם מֵהֶם טִבְעִיּוֹת קַטְנוּת מֹחַ לְהִתְגָּאוֹת(קטז) וּלְהִתְעַקֵּשׁ מִלְּהִתְבַּטֵּל נֶגֶד דַּעַת הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת, מִלְּהַשְׂכִּיל וּלְהִתְבּוֹנֵן שֶׁכָּל הָעוֹלָם הַזֶּה אֵינוֹ רַק מַעֲבָר וְדֶרֶךְ לְפִי שָׁעָה לִסְחֹר בּוֹ הַסְּחוֹרוֹת אֲשֶׁר נִצְלִיחַ בָּהֶם לָנֶצַח בַּתַּעֲנוּג הַנִּצְחִי עֲדֵי עַד, וְכָל אֲשֶׁר יַעֲמֹל בּוֹ בְּהַחֲקִירוֹת הַהַמְצָאוֹת אֲשֶׁר בּוֹ, אֵין סָכָל וָפֶתִי כְּמוֹהוּ(קיז). עָזְרֵנִי לְהִתְעוֹרֵר וְלַחֲשֹׁק אֵלֶיךָ בְּכָל מִינֵי חֵשֶׁק וְרָצוֹן כְּמוֹ שֶׁאַתָּה רוֹצֶה שֶׁאֶרְצֶה, וְלֹא שֶׁאַטְעֶה אֶת עַצְמִי לִהְיוֹת נִדְמֶה לִי שֶׁכְּבָר אֲנִי רוֹצֶה בֶּאֱמֶת, כִּי רַק אַתָּה יוֹדֵעַ כָּל מַצְפוּנֵי לְבָבִי עַד הַסּוֹף יוֹתֵר מִמֶּנִּי, כִּי בֶּאֱמֶת אֵינִי יוֹדֵעַ כְּלָל הֵיכָן אֲנִי בָּעוֹלָם, וְכַמָּה פְּעָמִים נִדְמֶה לִי שֶׁכְּבָר אֲנִי מִשְׁתּוֹקֵק בְּכָל לֵב לִהְיוֹת כִּרְצוֹנְךָ וּבֶאֱמֶת אֵין זֶה רַק דִּמְיוֹן. עָזְרֵנִי לִזְכֹּר וְלֹא לִשְׁכֹּחַ שֶׁאֵינִי מַטְעֶה בָּזֶה כִּי אִם אֶת עַצְמִי וְלֹא אוֹתְךָ חַס וְשָׁלוֹם. רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם לְפָנֶיךָ נִגְלֶה שֶׁמֵּעֵצֶם תַּעֲלוּמוֹת דְּרָכֶיךָ בְּהַנְהָגוֹת שׁוֹנוֹת בְּאָדָם וּמָקוֹם וּזְמַן, אִי אֶפְשָׁר לְבָרֵר בְּשׁוּם אֹפֶן אֶת הַיִּתְרוֹן וְהַתּוֹעֶלֶת שֶׁל הַתְּפִלָּה וְהַבַּקָּשָׁה (עַיֵּן לְעֵיל בְּחֵלֶק ב'), אֲבָל בְּכָל זֹאת אֲנוּ מַאֲמִינִים בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁבֶּאֱמֶת אֵין שׁוּם דִּבּוּר לְרִיק חַס וְשָׁלוֹם, וְכָל דִּבּוּר וְדִבּוּר עוֹשֶׂה רֹשֶׁם לְטוֹבָה. עָזְרֵנִי לְהִתְחַזֵּק בָּזֶה בְּלִי שִׁעוּר וַעֲרֹךְ עַל כָּל תְּנוּעָה וּתְנוּעָה, כִּי כְּבָר הוֹדַעְתָּנוּ שֶׁכְּמוֹ שֶׁאֵין רֵעַ בְּלֹא פֶּגַע, כֵּן צָרִיךְ לְקַיֵּם אֵין רֵעַ בְּלֹא פֶּגַע וּבַקָּשָׁה. וּבִפְרָט בְּעִנְיַן רְפוּאַת הַשִּׂמְחָה אֲשֶׁר אֵין רְפוּאָה טוֹבָה וּמְתוּקָה כְּמוֹהָ, רְפוּאָה נוֹחָה וְקַלָּה גַּם לְחוֹלֶה וּמַחְלָשׁ כָּמוֹנִי. עָזְרֵנִי לִהְיוֹת בָּקִי בְּכָל מִינֵי שׁוֹב וִירִידָה חַס וְשָׁלוֹם שֶׁבְּגוּף וָנֶפֶשׁ לְבִלִּי לְהִתְרַחֵק עַל יָדָם מֵהַשִּׂמְחָה הַזֹּאת(קיח). לֵבָב עִקֵּשׁ וְעָצֵב הָסֵר מִמֶּנִּי רַע לֹא אֵדָע, שַׂבְּעֵנִי מִטּוּבֶךָ וְשַׂמַּח נַפְשִׁי בִּישׁוּעָתְךָ וְטַהֵר לְבָבִי לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת. יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ ה' צוּרִי וְגוֹאֲלִי אָמֵן וְאָמֵן. (וְהִנֵּה יַעַן כִּי הַשִּׂמְחָה הִיא

כְּלָלִיּוּת דִּכְלָלִיּוּת שֶׁל כָּל הַמִּדּוֹת כַּמּוּבָן מִדִּבְרֵי אַדְמוֹ"ר וּמוֹהֲרַנ"ת זַ"ל שֶׁהֵבֵאתִי לְעֵיל, עַל כֵּן אֲמַרְתִּי לְכָלֵל עוֹד כַּמָּה מִדּוֹת בַּתְּפִלָּה הַזֹּאת):

תפלה ו':

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם גָּלוּי וְיָדוּעַ לְפָנֶיךָ כִּי כָּלְתָה נַפְשִׁי לִהְיוֹת כִּרְצוֹנְךָ וְאַף עַל פִּי כֵן אֵינִי יוֹדֵעַ שׁוּם אֹפֶן, שׁוּם אֹפֶן אֵיךְ לִזְכּוֹת לִתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה וַאֲמִתִּיִּת בְּאֹפֶן שֶׁיִּתְהַפְּכוּ לִזְכוּת וּלְתִקּוּנִים כָּל מַה שֶּׁעָבַרְתִּי וְקִלְקַלְתִּי בְּגִלְגּוּל זֶה אוֹ בְּגִלְגּוּלִים אֲחֵרִים. אֲהָהּ! אֲהָהּ! אֲהָהּ! רִבּוֹן כָּל עוֹלָמִים בּוֹרֵא כָּל הַנְּשָׁמוֹת וְהָרוּחוֹת וְהַנְּפָשׁוֹת וְהַגּוּפוֹת, הַמְהַוֶּה וְהַמַּמְצִיא בִּי וּבְכָל הַנְּפָשׁוֹת שֶׁהָיוּ וְשֶׁיִּהְיוּ כָּל תְּנוּעָתֵנוּ וַהֲוָיָתֵנוּ, כַּאֲשֶׁר הוֹדַעְתָּנוּ עַל יְדֵי צַדִּיקֶיךָ הָאֲמִתִּיִּים מֵהֶעְדֵּר תַּכְלִית תַּעֲלוּמוֹת הַנֶּהֱגוֹתֶיךָ בְּכָל נֶפֶשׁ וְנֶפֶשׁ, בִּפְעֻלּוֹת וְהַמְצָאוֹת נֶעְלָמוֹת וּמְכֻסּוֹת, הַנִּרְאוֹת לְדַעְתֵּנוּ הָאֱנוּשָׁה כִּשְׁנֵי הֶפְכִּיִּים בְּנוֹשֵׂא אֶחָד. כִּי בֶּאֱמֶת אַף עַל פִּי שֶׁמְּסַרְתָּ הַבְּחִירָה בְּיָדֵינוּ וּבְכֹחֵנוּ וְיִכָלְתֵּנוּ לָסוּר מֵרַע וְלִהְיוֹת כִּרְצוֹנְךָ בְּכָל מַחֲשָׁבָה דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה, אַף עַל פִּי כֵן גַּם זֶה בְּיָדְךָ כִּי אֵין עוֹד מִבַּלְעָדֶיךָ. וּבִלְתִּי כֹּחֲךָ הַמְהַוֶּה וְהַמַּפְעִיל אֶת כֹּל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ, אֶת מְצִיאוּתֵיהֶם וְקִיּוּמֵיהֶם וְהַנְהָגוֹתֵיהֶם, לֹא יָזִיז בְּתוֹכֵנוּ לֹא רַעְיוֹן וְלֹא מַחֲשָׁבָה לֹא כֶּסֶל וְלֹא כִּלְיָה. וּמִי יָבִין דַּרְכֵי פִּלְאוֹתֶיךָ, וּמִי יַעֲצֹר כֹּחַ לָדַעַת וּלְהַשִּׂיג בִּלְתִּי נוֹדָע וּמֻשָּׂג כָּזֶה הַנִּמְשָׁךְ מֵהֶחְלֵל הַפָּנוּי, אֲשֶׁר פִּנִּיתָ וְהֶעֱבַרְתָּ מִשָּׁם כְּבִיכוֹל גַּם מִדַּת חָכְמַת אֱלֹקוּתְךָ הַנִּמְשֶׁכֶת בְּתוֹךְ כָּל הָעוֹלָמוֹת שֶׁנִּבְרְאוּ בוֹ. (עַיֵּן הֵיטֵב בְּלִקּוּטֵי א' סִימָן ס"ד) אֲבָל אֵין לָנוּ רַק דִּבְרֵי הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים אֲשֶׁר הוֹדִיעוּנִי מִכָּל זֶה, וּמִתַּעֲלוּמוֹת רְצוֹנְךָ לְבַקֵּשׁ וּלְהִתְחַנֵּן מִמְּךָ עַל כָּל תְּנוּעָה וּתְנוּעָה. עַל כֵּן הֲרִימוֹתִי קוֹלִי וָאֶקְרָא בְּקוֹל מַר וְנִמְהָר, אֲהָהּ! אֲהָהּ! אֲהָהּ! לִבִּי נָמַס בְּקִרְבִּי, כָּל אֵיבָרַי וְעַצְמוֹתַי רוֹעֲשִׁים וּמַרְעִישִׁים בְּקִרְבִּי, גִּיוַואלְד, גִּיוַואלְד, אֲהוּבִי אָבִי שֶׁבַּשָּׁמַיִם חֶמְדַּת לִבָּבִי אֲשֶׁר אֵין סוֹף לִיכָלְתְּךָ וּלְרַחֲמֶיךָ וּלְאַהֲבָתְךָ לְכָל נֶפֶשׁ וְנֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל הַנִּקְרָאִים אֶצְלְךָ בָּנִים, כְּבִיכוֹל, אֵיכָכָה תִּתְאַפֵּק לְרְאוֹת וּלְהַבִּיט בְּצַעֲרָם וּמְרִירוּתָם, אֲפִלּוּ בְּצַעֲרָם וּמְרִירוּתָם שֶׁבַּגּוּף, וְכָל שֶׁכֵּן וְקַל וְחוֹמֶר בְּצַעֲרָם וּמְרִירוּתָם שֶׁבַּנֶּפֶשׁ. הֲלֹא אֲפִלּוּ בְּמִדַּת הָרַחֲמִים שֶׁנִּטַּעְתָּ בְּתוֹכֵנוּ גַּם כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְהַבִּיט וְלִרְאוֹת בְּהַמְּרִירוּת שֶׁל כַּמָּה וְכַמָּה עוֹנָשִׁים, וְכָל הָעוֹמֵד עֲלֵיהֶם מֻכְרָח לְאַמֵּץ וּלְהַקְשׁוֹת אֶת לִבּוֹ בְּכָל מִינֵי קֹשִׁי וֶרֶצַח כִּי גַּם הוּא הָיָה נֶחְלָשׁ וְנִגְוָע מֵהַהַבָּטָה לְבַד שֶׁהוּא מַבִּיט וְרוֹאֶה בָּהֶם. וְעַתָּה אֲהָהּ אָבִי שֶׁבַּשָּׁמַיִם, הֱיֵשׁ סוֹף לִיכָלְתְּךָ לְהַחֲזִיר גַּם אוֹתִי בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה כָּזֹאת, בְּאֹפֶן שֶׁלֹּא יִהְיֶה עָלַי שׁוּם דִּין וּמִשְׁפָּט לֹא בָּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא בָּעוֹלָם הַבָּא. הֱיֵשׁ סוֹף לִיכָלְתְּךָ לְהָבִיא גַּם בִּלְבָבִי חָכְמָה וּתְבוּנָה וְדַעַת אֲמִתִּי, הִתְעוֹרְרוּת אֵלֶיךָ כִּרְצוֹנְךָ הַטּוֹב, זְרִיזוּת וְשִׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה כִּרְצוֹנְךָ הַטּוֹב, אֱמוּנָה וּבִטָּחוֹן וַעֲנָוָה וּתְמִימוּת וּפְשִׁיטוּת וְיִשְׁרוּת לֵב וְרַחֲמִים עַל הַבְּרִיּוֹת וְעֵצוֹת אֲמִתִּיּוֹת בְּכָל תְּנוּעָה, וְהַסְכָּמוֹת מֻחְלָטוֹת בִּלְבָבִי עֲלֵיהֶם,

וְהִתְחַזְקוּת וְהִתְאַמְּצוּת לִבְלִי לָסוּר מֵהֶם, וּשְׁאָר כָּל מִינֵי יְשׁוּעוֹת בְּגוּף וָנֶפֶשׁ הַמְכֻרָחִים לְתַכְלִית שְׁלֵמוּת תְּשׁוּבָתִי: הֱיֵשׁ סוֹף לְטַעֲנוֹתֶיךָ עֲבוּר כָּל יְשׁוּעוֹתַי הָאֵלֶּה, כִּי הֲלֹא הוֹדַעְתַּנִי עַל יְדֵי צַדִּיקֶיךָ הָאֱמִתִּיִּים מִמִּשְׁפָּטֶיךָ הַנֶּעֱלָם וּבִלְתִּי נִגְלֶה רַק לְךָ וְלֹא לְזוּלָתְךָ(קיט). הֱיֵשׁ יְשׁוּעָה בָּעוֹלָם בְּגוּף וָנֶפֶשׁ שֶׁלֹּא יַסְפִּיק עָלֶיהָ זְכוּת צַדִּיקֶיךָ הָאֲמִתִּיִּים. עָזְרֵנִי לְהִתְעוֹרֵר וְלִתֵּן אִתְעָרוּתָא דִלְתַתָּא בְּתַכְלִית הַשְׁלֵמוּת לִזְכוּתָם הַקָּדוֹשָׁה, בְּאֹפֶן שֶׁאֲוַשַּׁע מֵעַתָּה בְּכָל אֲשֶׁר אֲנִי צָרִיךְ לְהִוָּשַׁע: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם לְפָנֶיךָ נִגְלֶה גֹּדֶל וְעֹצֶם הַקִּלְקֻלִּים הַחֲזָקִים הַקָּשִׁים וְהַמָּרִים הַמַּשְׁרֶשֶׁת בְּקִרְבִּי, אֶת זְדוֹן לִבִּי וְעִוְּוּת גּוּפִי בְּתַאֲוֹתָיו וּמִדּוֹתָיו הָרָעוֹת, בְּמִדַּת הַכַּעַס, בְּמִדַּת הָעִקְּשׁוּת, בְּמִדַּת הָעַצְבוּת, בְּמִדַּת הָעַצְלוּת, בְּמִדַּת הַנְּפִילָה וַחֲלִישַׁת הַדַּעַת מִכָּל זֶה, וְכֵן בִּשְׁאָר תַּאֲוֹת וּמִדּוֹת רָעוֹת אֵין מִסְפָּר, וְעַתָּה ה' עַד מָתַי, עַד אָנָה תַּסְתִּיר אֶת פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי, מָתַי תִּתְעוֹרֵר לְעוֹרֵר גַּם יֶשֶׁן כָּמוֹנִי, לְהָקִיץ גַּם נִרְדָּף וְנִתְעַלֵּף כָּמוֹנִי, לְהָסִיר גַּם מֵאִתִּי קְשָׁיוּת עָרְפִּי, לְטַהֵר גַּם אוֹתִי מִקִּלְקֻלֹּתַי וְזֵהֲמָתִי, לְנַקּוֹת וּלְזַכֵּךְ גַּם אֶת לְבָבִי מִכָּל מִינֵי רַע וְזָדוֹן, מִכָּל מִינֵי עַוּוֹת וְעַקְּשָׁנוּת, מִכָּל מִינֵי כַּעַס וְחֵמָה, מִכָּל מִינֵי שִׂכְחָה וְעַצְלוּת, מִכָּל מִינֵי נְפִילוֹת וַחֲלִישׁוּת הַדַּעַת, מִכָּל מִינֵי זִקְנָה דְּסִטְרָא אָחֳרָא וּכְסִילוּת, מִכָּל מִינֵי יְרָאוֹת חִיצוֹנִיּוֹת וְחֶסְרוֹן בְּטָחוֹן, מִכָּל מִינֵי תַּאֲוֹת מָמוֹן וּמִשְׁגָּל, מִכָּל מִינֵי רִבּוּי אוֹר וְקִלְקוּל הַצְּמָצוּם דְּקְדֻשָּׁה, מִכָּל מִינֵי גַּאֲוָה, וּמִכָּל מִינֵי עֲצוּת רָעוֹת אֲשֶׁר כֻּלָּם יִתְקַבְּצוּ וְיִתְאַסְּפוּ עָלַי יַחַד לְהַדִּיחֵנִי וּלְהַטּוֹת אֶת אֲשׁוּרַי מִמַּעְגְּלֵי הַשִּׂמְחָה וְהַחֶדְוָה בְּכָל עֵת, מִנְּתִיבוֹת הַגִּילָה וְהַשָּׂשׂוֹן כִּרְצוֹנְךָ הַטּוֹב. מָתַי תָּקוּם וּתְרַחֵם עָלַי לִשְׁמֹעַ אֲנָקַת וְזַעֲקַת פְּנִימִיּוּת לְבָבֵנוּ עַל כָּל מְדוֹתַי הָרָעוֹת, מָתַי תַּבִּיט וְתַשְׁגִּיחַ עָלַי בְּרֹב רַחֲמֶיךָ וְיכָלְתְּךָ הַמַּסְפִּיקִים גַּם עָלַי, לְהַדְרִיךְ גַּם אוֹתִי בְּכָל רֶגַע וָרֶגַע בַּמְּסִלָּה הַיְשָׁרָה וְהַנְּכוֹנָה, בְּלִי שׁוּם פַּחַד וְאֵימָה מֵהָרוֹדְפִים הַנִּמְצָאִים בְּהַגַּן הַקָּדוֹשׁ אֲשֶׁר דַּיְקָא מִסִּבַּת הַפַּחַד נוֹפְלִים וְנִשְׁבָּרִים בְּמַכּוֹת וְתַחֲלוּאִים. מָתַי תְּלַמְּדֵנוּ וְתִהְיֶה בְּעֶזְרֵנוּ לְהִתְקַשֵּׁר וּלְהִתְדַּבֵּק בָּהָאָדָם הַקָּדוֹשׁ הָעוֹמֵד אֵצֶל הַגַּן, בְּאֹפֶן שֶׁנִּנָּצֵל מֵעַתָּה מִכָּל מִינֵי הַרְפַּתְקָאוֹת בְּגוּף וָנֶפֶשׁ בְּאֹפֶן שֶׁלֹּא אֶתְגָּרֵשׁ מֵעַתָּה מֵהַגַּן הַקָּדוֹשׁ, בְּאֹפֶן שֶׁלֹּא אֶתְרַחֵק מֵעַתָּה מֵעֲבוֹדָתְךָ הָאֲמִתִּיּוֹת כַּאֲשֶׁר הוֹדַעְתָּנוּ עַל יְדֵי צַדִּיקֶיךָ הָאֲמִתִּיִּים. רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם! לְפָנֶיךָ נִגְלֶה כְּבִישַׁת נִשְׁמָתִי תַּחַת יְדֵי הָרוֹצֵחַ בְּכָל מִינֵי מֵימוֹת הַזִּידוֹנִים שֶׁמַּעֲבִיר אוֹתִי בָּהֶם, וּמַפְחִידֵנוּ וּמְעַכְּבֵנוּ אֲפִלּוּ מִלְּצַעֵק אֵלֶיךָ כִּרְצוֹנִי בֶּאֱמֶת. לַמְּדֵנִי וְהוֹרֵנִי בְּעֵת צָרָה וּמְצוּקָה כָּזֹאת אֵיךְ לְרַמֵּז וְלִשְׁאֹל אֵלֶיךָ גַּם עַתָּה אֶת עֵינַי וְנַפְשִׁי, בְּאֹפֶן שֶׁתֹּאמַר דַּי לְמְרִירוּתִי מָמֻּת כָּזֹאת, בְּאֹפֶן שֶׁתְּמַלֵּט נַפְשִׁי מֵעַתָּה מֵעֲנָשֶׁיךָ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא. אֲהָהּ אֲהָהּ, אֲבִי אֲבִי אָבִי, אַל תֶּאֱטֹם אָזְנֶיךָ מִזַּעֲקַת עוֹלָלֶיךָ, אַל תְּאַמֵּץ אֶת לְבָבְךָ מֵעֹמֶק דְּעֹמֶק צַעֲקָתֵנוּ, מֵרְתִיחַת דִּרְתִיחַת דִּמְעָתֵנוּ וְצַעֲרֵנוּ. וַאֲנִי מוֹסֵר עַצְמִי אֵלֶיךָ עִם כָּל אֵיבָרַי וְגִידַי בְּנַפְשִׁי וְרוּחִי וְנִשְׁמָתִי וְחַיָּתִי וִיחִידָתִי, בְּכָל מַחְשְׁבוֹתַי

וְרַעְיוֹנַי, בְּכָל קִרְבַי וּכְסָלַי וְכִלְיוֹתַי, בְּכָל תַּעֲלוּמוֹת לִבָּבִי וְכָל מוֹרְשֵׁי מְזִמּוֹתֶיהָ, בְּכָל חוּשַׁי וְכֹחוֹתַי הַחִיצוֹנִים וְהַפְּנִימִיִּים, בְּכָל כֹּחוֹת הָרָצוֹן וְהַמַּאוּן אֲשֶׁר בְּקִרְבִּי שֶׁתַּעֲשֶׂה וְתַנְהִיג עִמָּהֶם כַּאֲמִתִּיּוּת רְצוֹנְךָ, בְּכָל תְּנוּעָה וּתְנוּעָה בְּאֹפֶן שֶׁאֲמָאֵן בָּרָע בְּתַכְלִית הַמַּאוּן, בְּאֹפֶן שֶׁאֲמָאֵן בְּזֶהֳמַת תַּאֲוֹת גּוּפִי וּמִדּוֹתַי הָרָעוֹת בְּכָל מִינֵי מַאוּן, בְּאֹפֶן שֶׁאֶבְחֹר בַּטּוֹב בְּרָצוֹן וְהִשְׁתּוֹקְקוּת וְכִסּוּפִין כִּרְצוֹנְךָ הַטּוֹב בְּתַכְלִית הַשְׁלֵמוּת, בְּאֹפֶן שֶׁלֹּא יִהְיֶה עָלַי מַעֲתָּה שׁוּם חֵטְא וְעָוֹן וָפֶשַׁע חַס וְשָׁלוֹם, בְּאֹפֶן שֶׁיִּתְהַפְּכוּ מַעֲתָּה לִזְכֻיּוֹת וְתִקּוּנִים כָּל מַה שֶׁחָטָאתִי וְקִלְקַלְתִּי בְּמַעֲשֶׂה וְדִבּוּר וּבְמַחֲשָׁבָה וּבְהַעְדָּרָם וְהִתְרַשְּׁלוּתָם הֵן בְּגַלְגּוּל זֶה וְהֵן בְּגִלְגּוּלִים אֲחֵרִים, בְּאֹפֶן שֶׁלֹּא יִהְיֶה עָלַי מַעֲתָּה שׁוּם דִּין וּמִשְׁפָּט חַס וְשָׁלוֹם לֹא בָּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא בָּעוֹלָם הַבָּא, בְּאֹפֶן שֶׁיְּזַכֵּךְ דַּעְתִּי וּלְבָבִי לְהַרְגָּשַׁת הַשִּׂמְחָה בְּךָ וּבְצַדִּיקֶיךָ הָאֲמִתִּיִּים בְּהַרְגָּשָׁה עֲצוּמָה וְנִשְׂגָּבָה וּתְמִידִיּוּת, בְּאֹפֶן שֶׁגַּם בַּחַיִּים חַיּוּתִי אֶזְכֶּה לִהְיוֹת נִכְלָל בְּךָ בְּרָצוֹא וְשׁוֹב כִּרְצוֹנְךָ הַטּוֹב מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

(הוֹסָפָה לְהַתְפִּלָּה הַנַּ"ל)

תפלה ז':

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם רַחֵם עָלַי וַעֲשֵׂה כַּאֲשֶׁר נָאֶה לְךָ לִפְעֹל וּלְהַוּוֹת כְּלִי שֶׁל אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא בְּתַכְלִית הַשְׁלֵמוּת גַּם מִתְּפִלָּה קַלָּה וּשְׁפָלָה שֶׁל מַנָּח בְּעֶשֶׂר כִּתְרִין דִּמְסָאֲבוּתָא כְּמוֹנִי, שֶׁל כֶּלֶב שָׁב עַל קִיאוֹ כְּמוֹנִי, שֶׁל מְשַׁלֵּם רָעָה תַּחַת טוֹבָה כְּמוֹנִי, בְּאֹפֶן שֶׁתּוֹשִׁיעַ גַּם אוֹתִי בְּכָל מִינֵי יְשׁוּעוֹת בְּגַשְׁמִיּוּת וּרוּחָנִיּוּת, בְּאֹפֶן שֶׁאֶזְכֶּה גַּם אֲנִי בַּחַיִּים חַיּוּתִי לִתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, לִתְשׁוּבָה שֶׁל שַׁבָּת, לִתְשׁוּבָה שֶׁל אַהֲבָה וְשִׂמְחָה בְּךָ בְּתַכְלִית הַשְׁלֵמוּת שֶׁאֵין שְׁלֵמוּת אַחֲרָיו, בְּאֹפֶן שֶׁלֹּא יִהְיֶה עָלַי שׁוּם דִּין וּמִשְׁפָּט אַחַר כָּךְ חַס וְשָׁלוֹם. כִּי הֲלֹא הוֹדַעְתָּנוּ אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם שֶׁבְּכָל צָרוֹתֵינוּ לְךָ צָר כִּבְיָכוֹל, וּבֵין כָּךְ וּבֵין כָּךְ אָנוּ קְרוּאִים לְךָ בָּנִים. וְעַתָּה אֵיכָכָה תּוּכַל וְרֵאִיתָ בְּאָבְדַן יְלָדֶיךָ חַס וְשָׁלוֹם, וְאֵיכָכָה תִּתְאַפֵּק בְּרַחֲמֶיךָ וּבְטוּב לְבָבְךָ עַד אֵין תַּכְלִית לַעֲמֹד עַל דַּם עוֹלָלֶיךָ הַמְּחֻלָּאִים וְהַמְּחֻלָּשִׁים הַמְּכָאֲבִים וְהַמְסֻכָּנִים כָּל כָּךְ: אָנָּא ה' רַחֵם עָלֶיךָ(קכ) וְעָלֵינוּ, וֶאֱמֹר דַּי לְדִמְעוֹתֶיךָ כְּבִיָכוֹל וּלְדִמְעוֹתֵינוּ, לְמִצּוּקוֹתֶיךָ כְּבִיָכוֹל וְלִמְצוּקוֹתֵינוּ. וַחֲמֹל נָא וְחוּס נָא וְרַחֵם נָא גַּם עַל מֻטְבָּע בְּעִמְּקָ קְלִפַּת הָמָן עֲמָלֵק כְּמוֹנִי, עַל מֻבְלָע בְּבֶטֶן הַס"מ כְּמוֹנִי, עַל נֶהֱפַּךְ לְמַהוּת הַנָּחָשׁ כְּמוֹנִי, עַל גָּרוּעַ מִכָּל הַכִּנּוּיִים לִגְנַאי. וְתֵן בְּלֵב רֹאשׁ צַדִּיקֶיךָ הָאֲמִתִּיִּים רַבֵּנוּ נַחְמָן בֶּן שִׂמְחָה זֶכֶר צַדִּיק וְקָדוֹשׁ לִבְרָכָה, וּבְלֵב תַּלְמִידוֹ הַקָּדוֹשׁ מוֹהֲרַנַ"ת זַ"ל, וּבְלֵב כָּל הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁהָיוּ מֵעוֹלָם הַכְּלוּלִים בּוֹ, שֶׁיִּתְפַּלְּלוּ גַּם בַּעֲדִי תָּמִיד, וְיעוֹרְרוּ בְּכֹחָם הַגָּדוֹל רַחֲמִים רַבִּים וַעֲצוּמִים וְנִשְׂגָּבִים כָּאֵלֶּה שֶׁהֵם מַסְפִּיקִים גַּם עָלַי שֶׁתּוֹשִׁיעַ אוֹתִי בְּכָל מִינֵי יְשׁוּעוֹת בְּגַשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת, שֶׁתּוֹשִׁיעַ גַּם לְחוֹטֵא וּמַחֲטִיא אֶת הָרַבִּים כְּמוֹנִי, בְּאֹפֶן שֶׁאָשׁוּב לְפָנֶיךָ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה כָּרָאוּי, בְּאֹפֶן

שֶׁיִּתְהַפְּכוּ בַּחַיִּים חִיּוּתִי כָּל חֲטָאַי וַעֲוֹנוֹתַי וּפְשָׁעַי – לִזְכֻיּוֹת, וְכָל חֲטָאַי אֶת הָרַבִּים – לִזְכוּתֵי הָרַבִּים, וְכָל חִלּוּל הַשֵּׁם – לְקִדּוּשׁ הַשֵּׁם, וְכָל יְגוֹנוֹתַי וְאַנְחוֹתַי – לִשְׂשׂוֹנוֹת וּשְׂמָחוֹת בְּךָ, תִּתְבָּרֵךְ לָעַד לָנֶצַח. כִּי הֲלֹא דַּיְקָא עַל יְדֵי זֶה יִתְגַּלֶּה לָנֶצַח רוֹמְמוּתֶיךָ עַל כָּל שְׁמוֹתֶיךָ, רוֹמְמוּתֶיךָ עַל כָּל הַשִּׂכְלִיּוֹת שֶׁבְּכָל הָעוֹלָמוֹת, רוֹמְמוּתֶיךָ עַל כָּל הַשְּׁבָחִים וְהַתְּהִלּוֹת עַד בְּלִי דַי. וְדַיְקָא עַל יְדֵי זֶה יִהְיֶה נִגְמָר כַּוָּנָתְךָ בִּבְרִיאַת עוֹלָמְךָ כִּרְצוֹנְךָ הַטּוֹב:

תפלה ח':

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם עְזָרֵנִי מֵעַתָּה לָגִיל וְלִשְׂמֹחַ בְּךָ תָּמִיד. וּמִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן בְּשִׂמְחַת תּוֹרָה בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב, אֲזָכֶה לְהוֹסִיף שִׂמְחָה עַל שִׂמְחָתִי, עַד שֶׁאַמְשִׁיךְ מֵהֶם הַשִּׂמְחָה גַּם עַל יְמֵי הַחֹל, שֶׁאֲזָכֶה גַּם בִּימֵי הַחֹל לָגִיל וְלִשְׂמֹחַ בְּךָ וּבְתוֹרָתְךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ וּבְצַדִּיקֶיךָ הָאֲמִתִּיִּים בְּכָל מִינֵי גִּילָה וְשָׂשׂוֹן, בְּכָל מִינֵי דִּיצָה וְשִׂמְחָה, בְּכָל מִינֵי חֶדְוָה וְעִלָּצוֹן. עְזָרֵנִי לְהִתְחַזֵּק וּלְהִתְגַּבֵּר בְּכָל זֶה בְּכָל נַפְשִׁי וּלְבָבִי מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם כִּרְצוֹנְךָ הַטּוֹב אָמֵן וְאָמֵן:

א

עַד כָּאן כָּתַבְתִּי בִּלְשׁוֹן תְּפִלָּה, וְהִנֵּה מִפַּחַד הָאוֹרֵב בְּמִסְתָּר כְּאַרְיֵה בְּסֻכֹּה בְּכָל פִּנָּה וּפִנָּה וּבְכָל מְסִלָּה וּמְסִלָּה, כִּי בָּאַרְח זוּ אֲהַלֵּךְ טָמְנוּ פַּח לִי, מְחֻיָּב אֲנֹכִי לְהַזְכִּיר אֶת הַקּוֹרֵא בִּדְבָרַי מֵעֵצֶם יִקְרַת הַסַּם הַמְרַפֵּא הַזֶּה, לְבַל יִתְלַבֵּשׁ לְפָנָיו הַמַּסִּית בְּטַלִּית שֶׁל מְצָוָה לְמָשְׁךְ בְּיֵין אֶת בְּשָׂרוֹ, כִּי מְאֹד מְאֹד הִזְהִירוּ אַדְמוֹ"ר זַ"ל וּמוֹהֲרַנ"ת זַ"ל עַל הַדָּבָר הַזֶּה בְּאַזְהָרָה כְּפוּלָה וּמְכֻפֶּלֶת עַד מְאֹד, כִּי כְּאֶבֶן מוֹשֵׁךְ (מַאגְנֶעט) הוּא הַדָּבָר הַזֶּה, וְלֵךְ לֵךְ אָמְרִינָן נְזִירָא סְחוֹר סְחוֹר לְכַרְמָא לָא תִּקְרַב. (שַׁבָּת יג) כִּי אַף עַל פִּי שֶׁמַּעַט הַשְׁתִּיָּה טוֹבָה לְהַרְחִיב הַדַּעַת, אֲבָל דַּיְקָא מְעַט (נָאר אַבִּיסֶעל – כַּאֲשֶׁר בְּזֶה הַלָּשׁוֹן אָמַר אַדְמוֹ"ר זַ"ל בְּעֵת שֶׁכִּבֵּד לְמוֹהֲרַנ"ת זַ"ל וְרַבִּי נַפְתָּלִי זַ"ל בְּמַעַט יַיִן יָשָׁן בְּכוֹס קָטָן וְרָחָב כְּאֶצְבַּע שֶׁיִּשְׁתּוּ שְׁנֵיהֶם מֵאִתּוֹ). כִּי מְאֹד צְרִיכִין לִזָּהֵר לְמַעַט בִּשְׁתִיַּת מַשְׁקִין הַמְשַׁכְּרִין בְּכָל הָאֶפְשָׁרוּת גַּם בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב, [וַאֲפִלּוּ בְּשִׂמְחַת תּוֹרָה(קכא) וְלֹא כַּטּוֹעִים בָּזֶה] וּמִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן בִּימֵי הַחֹל כִּי לֹא עַל שִׂמְחָה כָּזֹאת הִזְהִיר אוֹתָנוּ אַדְמוֹ"ר זַ"ל. כִּי עַל זֶה נֶאֱמַר, "וּלְשִׂמְחָה מַה זּוֹ עוֹשָׂה", כִּי אֵין זֶה שִׂמְחָה רַק הוֹלְלוּת וְסִכְלוּת:

ב

וְאַיְידִי דְּאָתָא לִידָן עִנְיַן הַזֶּה שֶׁל שְׁתִיַּת הַיַּיִן, נֵימָא בֵּהּ גַּם מִלְּתָא חַדְתָּא מַה שֶׁהֵאִיר ה' אֶת עֵינַי בְּהַמַּעֲשֶׂה רְאשׁוֹנָה מֵהַסִּפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת מֵהַשֵּׁנִי לַמֶּלֶךְ שֶׁנִּכְשַׁל בִּשְׁתִיַּת הַיַּיִן, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב כָּל הַמַּעֲשֶׂה מֵרֹאשָׁהּ וְעַד סוֹפָהּ:

ג

כִּי הִנֵּה עֵינָתִי בְּהַמִּקְרָא(קכב) "פְּתַח פִּיךָ לְאִלֵּם אֶל דִּין כָּל בְּנֵי חֲלוֹף", שֶׁמַּבִּיא אַדְמוֹ"ר זַ"ל בְּהַתּוֹרָה פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן סִימָן ס', שֶׁהִיא פֵּרוּשׁ עַל הַמַּעֲשֶׂה הַזֹּאת, וְרָאִיתִי שֶׁזֶּה הַמִּקְרָא נֶאֱמַר בְּצַעֲקַת בַּ'ת שֶׁ'בַ'ע(קכג) עַל שְׁ'ל'מ'ה(קכד) עַל שֶׁשָּׁתָה מֵהַיַּיִן וְנִשְׁתַּקַּע בְּשִׁנָּה, וְנָשָׂא בַּת הַמֶּלֶךְ פַּרְעֹה שֶׁהִיא בַּת מֶלֶךְ דְּסִטְרָא אָחֳרָא (שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְעַלֵּם מֵאִתּוֹ בְּיוֹתֵר הַבַּת מֶלֶךְ דִּקְדֻשָּׁה כִּי כְּשֶׁזֶּה קָם זֶה נוֹפֵל כַּיָּדוּעַ), וְהוּא תֶּכֶף נִתְעוֹרֵר וְנִתְחָרֵט אַחַר כָּךְ וְצָעַק וְאָמַר "אֵשֶׁת חַיִל(קכה) מִי יִמְצָא". הַיְנוּ כִּי מִי הוּא זֶה שֶׁיָּכוֹל לִמְצֹא אוֹתָהּ עַתָּה, אַחֲרֵי אֲשֶׁר "וְרָחוֹק מִפְּנִינִים(קכו) מִכְרָהּ" אֲבָל עַל יְדֵי "בָּטַח בָּהּ לֵב בַּעְלָהּ וְשָׁלָל לֹא יֶחְסָר"(קכז), גַּם הַיּוֹם יֵשׁ תִּקְוָה לִמְצֹא אוֹתָהּ. כִּי זֶה הַמִּקְרָא מְרַמֵּז עַל הַבְּטָחוֹן דִּקְדֻשָּׁה, כַּמּוּבָא שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁהִיא בְּחִינַת הַהִתְקַשְּׁרוּת בְּבַת יִשְׂרָאֵל הַנִּמְשֶׁכֶת בְּשָׁרְשָׁהּ מִבְּחִינַת הַבַּת מֶלֶךְ שֶׁהִיא הַשְׁכִּינָה. כִּי גַּם קְצָת מִשְּׁאָר הַבְּחִינוֹת הַמּוּבָאִים שָׁם בִּדְבָרֵי אַדְמוֹ"ר זַ"ל, כֻּלָּם הֵם בִּבְחִינַת הַבַּת מֶלֶךְ, וְעַל כֵּן עַל יָדָם זוֹכִים לִמְצֹא אוֹתָהּ כְּמוֹ הַבְּחִינָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁמַּבִּיא שָׁם אַדְמוֹ"ר זַ"ל בִּתְחִלַּת הַמַּאֲמָר מֵעִנְיַן הַהִתְבּוֹנְנוּת בְּהַתּוֹרָה, וְהִיא בִּבְחִינַת הָאֵשֶׁת חַיִל. כַּמּוּבָא שֶׁהַתּוֹרָה הִיא בְּחִינַת בִּתּוֹ שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁהִשְׁתַּעֲשַׁע בָּהּ עוֹד אֵלְפַּיִם שָׁנָה קֹדֶם בְּרִיאַת הָעוֹלָם, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי חֲכָמֵינוּ זַ"ל עַל פָּסוּק "וַאֲהִיֶה אֶצְלוֹ שַׁעֲשׁוּעַ יוֹם יוֹם". (וּבָזֶה תָּבִין בְּיוֹתֵר גַּם מַה שֶּׁמּוּבָא שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל אוֹת ד' שֶׁהַשְּׁלִישׁ שֶׁבְּקִרְקַע הוּא כְּנֶגֶד הָעֲשִׁירוּת שֶׁנִּזְכָּר אֵצֶל רָחֵל וְלֵאָה וְכוּ', כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר הָעֲשִׁירוּת הוּא רַק בִּשְׁבִיל הַהִתְבּוֹנְנוּת אֲבָל בְּלֹא זֶה הָעֲשִׁירוּת הוּא רַק בִּשְׁבִיל נָשִׁים וּקְטַנֵּי הַדַּעַת וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. הַיְנוּ שֶׁמִּזֶּה בְּעַצְמוֹ שֶׁבְּקִדֻּשָּׁה עִקַּר הָעֲשִׁירוּת הִיא בִּשְׁבִיל הַהִתְבּוֹנְנוּת בַּתּוֹרָה שֶׁהִיא בְּסוֹד אִשָּׁה כַּנַּ"ל, מִזֶּה בְּעַצְמוֹ נִשְׁתַּלְשֵׁל וְנִמְשַׁךְ גַּם הָעֲשִׁירוּת שֶׁבִּשְׁבִיל הַנָּשִׁים וְכוּ' שֶׁעַל זֶה אָמְרוּ "כִּי כָּל הָעֹשֶׁר אֲשֶׁר הִצִּיל אֱלֹהִים מֵאָבִינוּ לָנוּ הוּא וּלְבָנֵינוּ" וְכוּ' עַיֵּן שָׁם).

ד

וְכֵן מִדַּת הַיִּרְאָה הַמּוּבָא שָׁם הִיא בְּסוֹד הַבַּת מֶלֶךְ שֶׁהִיא הָאֵשֶׁת חַיִל הַנַּ"ל שֶׁנֶּאֱמַר עָלֶיהָ אִשָּׁה יִרְאַת ה'(קכח) הִיא בְּסוֹד חַוָּה, שֶׁנֶּאֱמַר עָלֶיהָ "אֶעֱשֶׂה כְּאוֹצָר" שֶׁהוּא בְּחִינַת יִרְאָה בְּחִינַת "יִרְאַת ה' הִיא אוֹצָרוֹ" כַּמּוּבָא שָׁם. וּבְסוֹד שְׁ'ר'ה' שֶׁנִּלְקְחָה לְבֵית הַמֶּלֶךְ דְּסִטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּלִפּוֹת מֵעֹצֶם הִתְגַּבְּרוּתָם בְּהַהֶפְךְ שֶׁל מִדַּת הַיִּרְאָה בִּבְחִינַת "רַק אֵין יִרְאַת אֱלֹהִים בַּמָּקוֹם הַזֶּה", וְאָז דַּיְקָא כְּשֶׁנִּתְגַּבֵּר אַבְרָהָם "זֶה לְעֻמַּת זֶה" וְהִמְשִׁיךְ לְשָׁם יִרְאָה וַאֲרִיכוּת יָמִים אָז דַּיְקָא נִפְקְדָה שָׂרָה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה בִּבְחִינַת "וַה' פָּקַד אֶת שָׂרָה" הַנִּסְמָךְ לָזֶה(קכט). וְאָז נִתְהַוָּה עַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ בְּיוֹתֵר שְׁלֵמוּת הַיִּרְאָה שֶׁהִיא בִּבְחִינַת שָׁלֹשׁ קַוִּין

כִּי מִקֹּדֶם לֹא הָיָה לָהֶם תַּלְמִידִים וְאַחַר כָּךְ שֶׁזָּכוּ לְבֵן הֶגְיוֹן כָּזֶה, אָז דַּיְקָא נִשְׁלְמָה הַיְרָאָה בִּבְחִינַת שָׁלֹשׁ קְוִין הַמּוּבָא שָׁם.

ה

וּמַה שֶּׁכָּתַב מוֹהֲרַנ"ת זַ"ל בְּהַהַקְדָּמָה שֶׁל סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁהַר שֶׁל זָהָב וּמִבְצָר שֶׁל מַרְגָּלִיּוֹת מְרֻמָּז, עַל הָעֲשִׂירוּת שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְבּוֹנְנוּת הַתּוֹרָה, עַיֵּן שָׁם, נִרְאֶה לְפִי עֲנִיּוּת דַּעְתִּי לְבָאֵר עוֹד בָּזֶה, כִּי עִקַּר הָעֲשִׂירוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל יִשְׂרָאֵל הָיָה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ (כַּמּוּבָא בְּלִקּוּטֵי הֲלָכוֹת פֶּטֶר חֲמוֹר הֲלָכָה ב' אוֹת ד') שֶׁנִּבְנָה עַל הָהָר, שֶׁזֶּה בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת הַר הַזָּהָב וּמִבְצָר שֶׁל מַרְגָּלִיּוֹת, וְעַל כֵּן בְּקָדְשֵׁי קָדָשִׁים שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּנִינִים (כַּמּוּבָן בְּדִבְרֵי חֲכָמֵינוּ זַ"ל עַל פָּסוּק "יְקָרָה הִיא מִפְּנִינִים"), עַל כֵּן הָיוּ מֻנָּחִים לוּחוֹת הָעֵדוּת, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַהִתְבּוֹנְנוּת שֶׁל הַתּוֹרָה. כַּמּוּבָא שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל אוֹת א' עַיֵּן שָׁם.

ו

כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁכָּל בְּחִינָה כְּלוּלָה מִכָּל הַבְּחִינוֹת, וְכֻלָּם הֵם בְּכְלָלִיּוּת וּבִפְרָטִיּוּת וּבְכָל דּוֹר וְדוֹר וּבְכָל אָדָם וְאָדָם וְגַם בְּעֵת הַחִפּוּשׂ אַחַר הַר שֶׁל זָהָב וּמִבְצָר שֶׁל מַרְגָּלִיּוֹת, צְרִיכִים לְהִזָּהֵר וּלְהִשָּׁמֵר מִתַּאֲוַת אֲכִילָה, וּמִכָּל שֶׁכֵּן מִשְׁתִּיַּת הַיַּיִן וּמִלְּהִשְׁתַּכֵּעַ בְּשֵׁנָה כַּמּוּבָן כָּל זֶה בִּדְבָרָיו בְּמָקוֹם אַחֵר. וְכָל צַדִּיק לְפִי בְּחִינָתוֹ כֵּן הוּא מוֹצֵא אוֹתָהּ, וְדָוִד (שָׁחֵי שִׁבְעִים שָׁנָה) שֶׁמִּמֶּנּוּ יֵצֵא מָשִׁיחַ (שֶׁהוּא יִהְיֶה גְּמַר הַתִּקּוּן שֶׁל מְצִיאָתָהּ כַּמּוּבָא שָׁם בַּהַקְדָּמָה שֶׁל הַסִּפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת) עַל כֵּן הוּא אֲשֶׁר זָכָה לִמְצֹא אֶת מָקוֹם הַר בֵּית ה' דַּוְקָא עַל יְדֵי נִדּוּד הַשָּׁנָה, בִּבְחִינַת "נִשְׁבַּע" וְכוּ'(קל) "אִם אֶתֵּן שְׁנַת לְעֵינַי לְעַפְעַפַּי תְּנוּמָה עַד אֶמְצָא מָקוֹם לַה'" וְכוּ', וְגַם צִוָּה וְהִזְהִיר אֶת שְׁלֹמֹה בְּנוֹ שֶׁיִּבְנֶה וִיתַקֵּן אוֹתוֹ בִּשְׁלֵמוּת. וְעַל כֵּן דַּיְקָא בְּעֵת שֶׁבָּנָה שְׁלֹמֹה אֶת הַבַּיִת שֶׁאָז הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת גְּמַר הַתִּקּוּן שֶׁל מְצִיאָתָהּ, אָז דַּיְקָא נִתְגַּבֵּר עָלָיו הַשָּׂטָן "זֶה לְעֻמַּת זֶה", עַד שֶׁנִּשָּׂא אָז דַּיְקָא אֶת בַּת פַּרְעֹה שֶׁזֶּה גָּרַם חֻרְבַּן הַבַּיִת (כְּמַאֲמַר חֲכָמֵינוּ זַ"ל (וַיִּקְרָא רַבָּה פֶּרֶק י"ב, ד) עַל פָּסוּק "כִּי עַל אַפִּי וְעַל חֲמָתִי" וְכוּ'). (אֲמַר הַמַּעְתִּיק: וְעַל כֵּן כְּשֶׁנִּשָּׂא אֶת בַּת פַּרְעֹה הָיָה יָשֵׁן שְׁלֹמֹה עַד אַרְבַּע שָׁעוֹת בַּיּוֹם כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זַ"ל (שָׁם). כִּי אָז הִתְגַּבֵּר הַשָּׂטָן לְהַכְשִׁילוֹ בְּשֵׁנָה דַּיְקָא). וְעַל כֵּן גַּם יַעֲקֹב אָבִינוּ כְּשֶׁהָלַךְ אַחַר זִוּוּגוֹ – "וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם" הַזֶּה, וְאָז אָמַר "מַה נּוֹרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה" (בְּרֵאשִׁית כ"ח). וְאַחַר כָּךְ נִסְתַּכֵּל עַל חֻרְבָּנוֹ וַיֹּאמֶר, "אֵין זֶה כִּי אִם בֵּית אֱלֹהִים", (וְעַיֵּן בַּמִּדְרָשׁ (בְּרֵאשִׁית רַבָּה פֶּרֶק ס"ט) שֶׁתִּבּוֹת אֵלּוּ מְרַמְּזִים עַל הַבַּיִת שֶׁיִּבָּנֶה לֶעָתִיד) שֶׁשָּׁם יִמָּצֵא בִּשְׁלֵמוּת וְעָלָיו נֶאֱמַר: "מִקְדָּשׁ ה' כּוֹנְנוּ יָדֶיךָ" שֶׁלֹּא יֵחָרֵב עוֹד לְעוֹלָם.

ז

וְהִנֵּה מֵחֲמַת שֶׁעִקַּר שִׂמְחוּת וְהַגְדָּלַת הַשִּׂמְחָה הוּא עַל יְדֵי שָׁלוֹם וְאַהֲבַת חֲבֵרִים כַּמּוּבָא בְּלִקּוּטֵי הֲלָכוֹת הִלְכוֹת בִּרְכַּת הוֹדָאָה הֲלָכָה ו' אוֹת מ"ב וְאוֹת ס"א עַיֵּן שָׁם, עַל כֵּן אָמַרְתִּי לְצָרֵף לַחֵלֶק הַזֶּה אֵיזֶה דְּבָרִים שֶׁשָּׁמַעְתִּי מֵאָבִי הֲרִינִי כַּפָּרַת מִשְׁכָּבוֹ עַל אוֹדוֹת הַמִּקְרָא שֶׁבִּישַׁעְיָה ט' "וַיִּקְרָא שְׁמוֹ פֶּלֶא יוֹעֵץ אֵל גִּבּוֹר אֲבִי עַד שַׂר שָׁלוֹם", שֶׁפֵּרוּשׁ הַמִּקְרָא הוּא שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא "פֶּלֶא יוֹעֵץ אֵל גִּבּוֹר אֲבִי עַד" יִקְרָא שְׁמוֹ שֶׁל מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ "שַׂר שָׁלוֹם". (כֵּן מוּבָן בְּסִפְרֵי אֱמֶת, כִּי גַּם לְפִי הַפֵּרוּשׁ שֶׁסּוֹבְבִים הַדְּבָרִים עַל חִזְקִיָּהוּ, הוּא מֵחֲמַת שֶׁגַּם בּוֹ הָיָה מִבְּחִינַת מָשִׁיחַ, כַּמּוּבָן בְּדִבְרֵי חֲכָמֵינוּ ז"ל וּבְפֵרוּשׁ רַשִׁ"י שָׁם עַיֵּן שָׁם). וְהָיָה רָגִיל לְדַבֵּר מִזֶּה כַּמָּה פְּעָמִים. וְהַכְּלָל הַיּוֹצֵא בְּקִצָּרָה מִדְּבָרָיו (הַנּוֹבְעִים מִדִּבְרֵי מוֹהַרַנַ"ת ז"ל הַקְּדוֹשִׁים בְּתַכְלִית הַקְּדֻשָּׁה), שֶׁלְּכְאוֹרָה יֵשׁ לְתָמֹהַּ עַל זֶה כִּי הֲלֹא מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ לֹא בִּלְבַד עִנְיַן הַשָּׁלוֹם יְתַקֵּן וְיַכְנִיס בְּכָל אֶחָד, כִּי גַּם יַכְנִיס בְּכָל אֶחָד שְׁאָר מִדּוֹת טוֹבוֹת כְּמוֹ אֱמֶת וֶאֱמוּנָה וְכוּ', וְלָמָּה זֶה יִהְיֶה נִקְרָא שְׁמוֹ הַקָּדוֹשׁ רַק עַל עִנְיַן הַשָּׁלוֹם, אֲבָל מִכָּל זֶה אָנוּ רוֹאִין רוֹמְמוּת הַדָּבָר הַזֶּה. כִּי בֶּאֱמֶת כָּל גְּלֻיּוֹתֵינוּ זֶה הוּא רַק מֵחֲמַת שִׂנְאַת חִנָּם, וְעַל כֵּן נִתְאָרֵךְ וְנִמְשָׁךְ כָּל כָּךְ. כִּי גָּלוּת בָּבֶל שֶׁאַחַר חָרְבַּן הָרִאשׁוֹן שֶׁהָיָה מֵחֲמַת עֲבוֹדָה זָרָה וְכוּ' לֹא נִתְאָרֵךְ רַק עַד שִׁבְעִים שָׁנָה, וְגָלוּת הָאַחֲרוֹן הַזֶּה שֶׁנִּתְהַוָּה מֵחֲמַת שִׂנְאַת חִנָּם נִתְאָרֵךְ וְנִמְשָׁךְ בִּרְבוּי עָצוּם וּמֻפְלָג בְּלִי שִׁעוּר וְעֵרֶךְ כָּל כָּךְ. כִּי הָעִנְיָן הַזֶּה שֶׁל שִׂנְאַת חִנָּם וְכֵן שְׁאָר דְּבָרִים שֶׁבֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ, אֲפִלּוּ יוֹם כִּפּוּר וְיוֹם הַמִּיתָה אֵינוֹ מְכַפֵּר (עַד שֶׁיְּרַצֶּה אֶת חֲבֵרוֹ), וּמִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן עַל הֶעָוֹן הֶחָמוּר שֶׁל לָשׁוֹן הָרָע שֶׁהוּא גָּרוּעַ בְּיוֹתֵר. וְכַמּוּבָן לְכָל מַשְׂכִּיל בְּעֹמֶק פֵּרוּשׁ הַמַּאֲמָרִי חֲכָמֵינוּ ז"ל (יְרוּשַׁלְמִי פֵּאָה א) שֶׁאָמְרוּ עַל לָשׁוֹן הָרָע שֶׁהוּא שְׁקוּל כְּנֶגֶד עֲבוֹדָה זָרָה וְגִלּוּי עֲרָיוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים. אֲבָל עִכָּם וְתוֹקֶף הַהִתְגַּבְּרוּת דְּהִתְגַּבְּרוּת שֶׁעַל זֶה גָּדוֹל וְנִשְׂגָּב בְּלִי שִׁעוּר וְעֵרֶךְ, עַד שֶׁגַּם הַכָּשֵׁר שֶׁבַּכְּשֵׁרִים וְהַצַּדִּיק שֶׁבַּצַּדִּיקִים אֲשֶׁר עָמַד בַּנִּסָּיוֹן בֶּאֱמֶת, וְהִטָּה שִׁכְמוֹ לִסְבֹּל עֹל תּוֹרָה וּשְׁבִירַת הַתַּאֲוֹת וְכוּ' וּבְעִנְיָן זֶה גַּם בָּהֶם נָפְלָה שַׁלְהֶבֶת.

ח

כִּי מִי לָנוּ גָּדוֹל מִשִּׁבְטֵי יְהּ רְאוּבֵן וְשִׁמְעוֹן וְכוּ' שֶׁהָיוּ צַדִּיקִים נוֹרָאִים כְּאֵלֶּה וַחֲזָקִים בְּהֶאֱמוּנָה כָּל כָּךְ כַּמּוּבָא בְּסִפְרֵי אֱמֶת, וְאַף עַל פִּי כֵן בְּעִנְיַן הַקִּנְאָה וְהַמַּחֲלֹקֶת וְלָשׁוֹן הָרָע וְשִׂנְאַת חִנָּם גַּם הֵם נִכְשְׁלוּ וְנִלְכְּדוּ, עַד שֶׁעָבַר עַל יְדֵי זֶה מַה שֶּׁעָבַר.

ט

גַּם מִי לָנוּ גָּדוֹל מִשָּׁאוּל הַמֶּלֶךְ שֶׁנֶּאֱמַר עָלָיו בְּעֵת מָלְכוֹ "בֶּן שָׁנָה" וְכוּ', וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל כְּבֶן שָׁנָה בְּלֹא חֵטְא, וְאַף עַל פִּי כֵן בְּעִנְיַן הַקִּנְאָה וְהַכַּעַס וְקַבָּלַת לָשׁוֹן הָרָע וְשִׂנְאַת חִנָּם,

נִכְשַׁל וְנִלְכַּד כָּל כָּךְ עַד שֶׁמּוּבָא בְּסִפְרֵי אֱמֶת עַל פָּסוּק עוֹד הַיּוֹם בְּנֹב לַעֲמֹד – עַד הַיּוֹם עוֹמֵד הַחֵטְא הַהוּא.

י

וְהִנֵּה לְהָבִיא לָזֶה דֻּגְמוֹת מִסִּפְרֵי אֱמֶת יִכְלוּ הֶמּוֹן יְרִיעוֹת, אֲבָל עַל זֶה דָּוֶה לִבֵּנוּ עַל אֵלֶּה חָשְׁכוּ עֵינֵינוּ, עַל שֶׁעֲדַיִן מְרַקֵּד בֵּינָן, עַד שֶׁגַּם בְּיָמֵינוּ אֵלֶּה וּבַדּוֹרוֹת הַסְּמוּכִים מִלְּבַד הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁהִרְבָּה וְהִגְדִּיל עַל יְחִידֵי הַדּוֹרוֹת בְּעַצְמָם, כְּמוֹ עַל הַבַּעַל שֵׁם טוֹב זַ"ל וּמִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן עַל אַדְמוֹ"ר זַ"ל כַּיָּדוּעַ, עוֹד לֹא נִתְקָרֵר דַּעְתּוֹ בְּכָל זֶה, כִּי עוֹד הִתְגַּבֵּר בְּכָל כֹּחוֹ לְהַגְדִּיל מַחֲלֹקֶת וּפֵרוּד לְבָבוֹת גַּם בֵּין אַנְשֵׁיהֶם בְּעַצְמָם כַּיָּדוּעַ (שֶׁבָּזֶה גָּמַר מַחֲשַׁבְתּוֹ וּרְצוֹנוֹ הָרָע בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר). וּכְמוֹ שֶׁסִּפֵּר מוֹהֲרַנ"ת זַ"ל שֶׁשָּׁמַע מֵחוֹתְנוֹ ר' דָּוִד צְבִי זַ"ל, שֶׁכָּל הִתְרַחֲקוּתוֹ מֵהַחֲבְרַיָּא הַקְּדוֹשָׁה שֶׁל תַּלְמִידֵי הַבַּעַל שֵׁם טוֹב וְהַמַּגִּיד זֵכֶר צַדִּיקִים לִבְרָכָה הוּא מֵחֲמַת שֶׁנִּסַּע פַּעַם אַחַת לִשְׁנֵי גְּדוֹלִים מֵהֶם וְרָאָה וְהִבִּיט עַל גֹּדֶל פֵּרוּד הַלְּבָבוֹת שֶׁהָיָה בֵּינֵיהֶם. אַז דָּעַר אִיז בַּא דֶּעם גִּיוֶועהֶין אָפּ גִּיפַּסְקִית מִיט אַלֶע זַיינֶע מָענְטְשֶׁין, אִין דֶּער אִיז בַּא דֶּעם גִּיוֶועהֶין אָפּ גִּיפַּסְקִית מִיט אַלֶע זַיינֶע מָענְטְשֶׁעין [שֶׁזֶּה הָיָה מַפְרִיךְ אֵצֶל זֶה הוּא וְכָל אֲנָשָׁיו, וְזֶה אֵצֶל זֶה הָיָה מַפְרִיךְ לְגַמְרֵי, הוּא וְכָל אֲנָשָׁיו]. וְעַל יְדֵי זֶה נִתְרַחֵק מֵהֶם לְגַמְרֵי כַּיָּדוּעַ.

יא

וְכֵן בֵּין תַּלְמִידֵי אַדְמוֹ"ר זַ"ל כַּנּוֹדָע לְמִי שֶׁבָּקִי בָּזֶה קְצָת, שֶׁר' שְׁמוּאֵל אַיְיזִיק זַ"ל הָיָה בֶּאֱמֶת אִישׁ כָּשֵׁר וְצַדִּיק, וְאַף עַל פִּי כֵן וְכוּ', וְכֵן הָרַב ר' יִצְחָק וְכוּ'. וּבְאָזְנַי שָׁמַעְתִּי מֵאָבִי הֲרֵינִי כַּפֶּרַת מִשְׁכָּבוֹ שֶׁשָּׁמַע מִמּוֹהֲרַנ"ת זַ"ל שֶׁרָצָה וְכוּ'. וּמִכָּל זֶה הֵבִיא לָנוּ רְאָיָה לְעִנְיַן מַה שֶּׁגַּם בְּיָמָיו הָיוּ מַעֲשִׂיּוֹת כָּאֵלֶּה כַּיָּדוּעַ לְבָקֵי בָּזֶה, כִּי זֶה כְּלָל גָּדוֹל שֶׁכָּל מִי שֶׁלּוֹמֵד תּוֹרָה נְבִיאִים וְכוּ' וְהוּא אוֹמֵר שֶׁרַק אָז הָיוּ מַעֲשִׂיּוֹת כָּאֵלֶּה, וְעַכְשָׁו לֹא, הוּא בְּהֵמָה מַמָּשׁ. כִּי כָּל הַקְּלִקּוּלִים הַמּוּבָאִים בָּהֶם כֻּלָּם נִמְצָאִים גַּם הַיּוֹם בְּכַמָּה בְּחִינוֹת בִּכְלָלִיּוּת וּבִפְרָטִיּוּת. כִּי גַּם בְּעֹצֶם שִׁפְלוּתֵנוּ בַּדּוֹר הַיָּתוֹם הַזֶּה, בְּגֹדֶל וְעֹמֶק תַּכְלִית תַּכְלִית דְּיוֹטָא הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁאָנוּ מֻנָּחִים כָּעֵת, עוֹד לֹא שָׁב חֲרוֹן אַף הַיֹּצֵר מֵאִתָּנוּ, וְעוֹד מִתְגָּרֶה בְּכָל אֶחָד בְּכַעַס וְחֵמָה בְּקִנְאָה וּרְדִיפַת הַכָּבוֹד, בְּלָשׁוֹן הָרָע וְשִׂנְאַת חִנָּם, וְכָל אֶחָד מְדַמֶּה בְּנַפְשׁוֹ שֶׁהוּא מֵבִין אֲמִתִּי עַל חֲבֵרוֹ, שֶׁחֲבֵרוֹ מַחֲרִיב עוֹלָמוֹת וְהוּא רוֹצֶה לִבְנוֹתָם, שֶׁחֲבֵרוֹ כֻּלּוֹ שֶׁקֶר וְהוּא כֻּלּוֹ אֱמֶת. וְזֶה הַדָּבָר בְּעוֹכְרֵינוּ לְהַרְחִיק מֵהָאֱמֶת יוֹתֵר מֵהַכֹּל, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַאֲרִיךְ כָּל כָּךְ בְּעִנְיַן זֶה כִּי בָּאֱמֶת כֻּלָּנוּ כַּצֹּאן תֹּעִינוּ וְכוּ'. וּלְמַאי נַפְקָא מִינָהּ – לְמִבְעֵי רַחֲמֵי. כִּי שׁוֹמֵעַ כָּל זֶה יִבְכֶּה וְיִשְׂמַח בִּבְכִי וְתַחֲנוּנִים, כְּלָבִיא יִשְׁאַג תְּפִלָּה וּצְעָקָה וְשִׂמְחָה יַרְבֶּה, אוּלַי אוּלַי

מִכָּל זֶה יֵחָבֵא (וְעַל כֵּן גַּם אַנְשֵׁי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה קָבְעוּ לָנוּ עַל זֶה לְבָרֵךְ שָׁלֹשׁ וּלְבָרֵךְ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּכָל יוֹם בִּרְכַּת שִׂים שָׁלוֹם אֲפִלּוּ בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב).

יב

גַּם מִזֶּה יָבִין וְיֵדַע כָּל אֶחָד אֵיךְ שֶׁיֵּשׁ לוֹ לְלַמֵּד זְכוּת וְלִבְלִי לְהִתְרַעֵם אֲפִלּוּ בְּלִבּוֹ עַל חֲבֵרוֹ שֶׁחָטָא כְּנֶגְדּוֹ, אֲפִלּוּ אִם עָשָׂה לוֹ מַה שֶּׁעָשָׂה, מֵאַחַר שֶׁהַהִתְגַּבְּרוּת גָּדוֹל וְעָצוּם עַל זֶה כָּל כָּךְ וְכַנַּ"ל, וְכִמּוּבָן בְּהַמַּאֲמָר חָכְמֵינוּ זַ"ל רַבָּן בְּגָוֵל וְכוּ' וְכֻלָּם וְכוּ' בַּאֲבַק לָשׁוֹן הָרַע. וְכָל אֶחָד צָרִיךְ לַחֲשֹׁב בְּעַצְמוֹ בֶּאֱמֶת בְּלִי שׁוּם הַטְעָאָה אִם הוּא יוֹצֵא נֶגְדּוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל הָעִנְיָנִים, וְאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ חַס וְשָׁלוֹם בַּעֲצַת הַיֵּצֶר בְּשׁוּם דָּבָר, אֲבָל מֵאַחַר שֶׁעַל כָּל אֶחָד עוֹבֵר מַה שֶּׁעוֹבֵר, אֵיכָכָה יִתְרַעֵם וְיִדִּין אֶת שֶׁכְּנֶגְדּוֹ אֲפִלּוּ אִם נִכְשַׁל גַּם בִּדְבָרִים שֶׁבֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ, מֵאַחַר שֶׁלֹּא הִגִּיעַ לִמְקוֹמוֹ. וּכְמַאֲמַר אַדְמוֹ"ר זַ"ל בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן א', וּמִי הוּא שֶׁיָּכוֹל לֵידַע וּלְהַגִּיעַ לִמְקוֹם חֲבֵרוֹ וְכוּ' עַיֵּן שָׁם.

יג

וְעַיֵּן בְּלִקּוּטֵי הֲלָכוֹת, הִלְכוֹת חוֹבֵל בַּחֲבֵרוֹ הֲלָכָה ג' אוֹת ב' מַה שֶּׁכָּתַב שָׁם מוֹהֲרַנַ"ת זַ"ל שֶׁכָּל מִי שֶׁפּוֹגֵם בִּכְבוֹד יִשְׂרָאֵל חֲבֵרוֹ – עַל יְדֵי זֶה פּוֹגֵם בִּכְבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי קְדֻשָּׁא בְּרִיךְ הוּא וְיִשְׂרָאֵל כֻּלָּא חַד וְכוּ' עַיֵּן שָׁם.

יד

גַּם עַיֵּן שָׁם בְּאוֹת ה' שֶׁכָּל מִי שֶׁהוּא גָּדוֹל בְּמַעֲלָה בְּיוֹתֵר, כְּשֶׁהוּא פּוֹגֵם בִּכְבוֹד יִשְׂרָאֵל אָז הַקִּלְקוּל גָּדוֹל בְּיוֹתֵר. עַיֵּן שָׁם.

טו

גַּם עַיֵּן בְּהִלְכוֹת נְזִיקִין הֲלָכָה ד' אוֹת ל"ב מֵעִנְיַן שֶׁלִּפְעָמִים נִדְמֶה לְהָאָדָם שֶׁחֲבֵרוֹ מִתְכַּוֵּן בְּמַעֲשָׂיו לְהַקְנִיטוֹ וְכוּ', וּבֶאֱמֶת חֲבֵרוֹ לֹא כִּוֵּן כְּלָל כְּנֶגְדּוֹ רַק הוּא עוֹשֶׂה דְּבָרָיו לְפִי תֻּמּוֹ לְצָרְךָ פַּרְנָסָתוֹ, וּמִי שֶׁהוּא קַפְדָּן נֹחַ לִכְעֹס חַס וְשָׁלוֹם אָז תֵּכֶף הוּא נוֹטֵר שִׂנְאָה עַל חֲבֵרוֹ וְכוּ' וְכַמִּים הַפָּנִים לַפָּנִים וְכוּ' וְאָז גַּם חֲבֵרוֹ עוֹמֵד נֶגְדּוֹ עַד שֶׁנִּתְעוֹרֵר מַחֲלֹקֶת בֵּין שְׁנֵיהֶם. וּבֶאֱמֶת הוּא בְּחִנָּם כִּי לֹא נִתְהַוָּה הַמַּחֲלֹקֶת כִּי אִם עַל יְדֵי שֶׁלֹּא הִשְׁתַּדֵּל כָּל אֶחָד לְדוֹן אֶת חֲבֵרוֹ לְכַף זְכוּת וְכוּ'. וְזֶה מְרֻמָּז בַּמִּשְׁנָה וְכוּ' וְלֹא יֹאמַר פְּלוֹנִי יְקַפַּח פַּרְנָסָתוֹ, כִּי לְזֶה רְשׁוּת לַעֲשׂוֹת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וּלְזֶה רְשׁוּת וְכוּ' עַיֵּן שָׁם.

טז

גַּם עַיֵּן בְּהִלְכוֹת שׁוֹמֵר שָׂכָר הֲלָכָה ב' אוֹת יוד שֶׁמִּיּוֹם בְּרִיאַת הָעוֹלָם לֹא הָיָה עֲדַיִן שְׁנֵי צַדִּיקִים וּכְשֶׁרִים שֶׁיִּהְיוּ שָׁוִים לְגַמְרֵי בְּכָל תְּנוּעוֹתֵיהֶם וְכוּ', וְעִקַּר הַמַּחֲלֹקֶת הוּא מֵחֲמַת שֶׁכָּל אֶחָד אֵינוֹ מַאֲמִין בַּחֲבֵרוֹ שֶׁגַּם כַּוָּנָתוֹ וּרְצוֹנוֹ לְשֵׁם שָׁמַיִם, אַף עַל פִּי שֶׁאֵין חֲבֵרוֹ

מִתְנַהֵג בְּדַרְכּוֹ וּרְצוֹנוֹ כִּי הַבַּעַל דָּבָר מַטְעֶה אֶת הַלֵּב וְכוּ'. כִּי בֶּאֱמֶת רָאוּי לָדַעַת שֶׁכָּל הָרְצוֹנוֹת שֶׁל כָּל בְּנֵי הָאָדָם וְכוּ' נִמְשָׁכִים מֵרָצוֹן הָעֶלְיוֹן וְכוּ' וּמִי שֶׁיּוֹדֵעַ וּמַאֲמִין בָּזֶה בִּשְׁלֵמוּת, בְּוַדַּאי לֹא יַחֲזִיק בְּמַחֲלֹקֶת כִּי יָדִין אֶת חֲבֵרוֹ לְכַף זְכוּת תָּמִיד. כִּי יֹאמַר בְּלִבּוֹ אַף עַל פִּי שֶׁאֲנִי יוֹדֵעַ בְּעַצְמִי שֶׁכַּוָּנָתִי לְשֵׁם שָׁמַיִם לִגְמֹר מִצְוָה הַזֹּאת וְחֶפְצִי לְשֵׁם שָׁמַיִם בֶּאֱמֶת, וַחֲבֵרִי מְעַכֵּב בָּזֶה, אַף עַל פִּי כֵן גַּם כַּוָּנָתוֹ לְשֵׁם שָׁמַיִם כִּי יֵשׁ לוֹ יְדִיעָה אַחֶרֶת וְנִדְמֶה לוֹ שֶׁאֵין זֶה מִצְוָה כְּלָל, אוֹ שֶׁצְּרִיכִין לַעֲסֹק בְּמִצְוָה אַחֶרֶת הַגְּדוֹלָה מִזֶּה לְפִי דַּעְתּוֹ. וְאַף עַל פִּי שֶׁאֲנִי חָזָק בְּדַעְתִּי מְאֹד, וְיֵשׁ לִי רְאָיוֹת וְהוֹכָחוֹת אֲמִתִּיּוֹת שֶׁצְּרִיכִין לְהַחֲזִיק בְּדַרְכִּי זֶה וּבְמִצְוָה הַזֹּאת, אַף עַל פִּי כֵן אֶפְלוּ אִם הָאֱמֶת הוּא כְּדַעְתִּי מִי יוֹדֵעַ לְאֵיזֶה שֹׁרֶשׁ נִמְשָׁךְ חֲבֵרִי וְכוּ'. עַיֵּן שָׁם וְיֵעָרֵב לְנַפְשְׁךָ מְאֹד.

יז

עַד כֹּה עָזָרַנִי ה' לְדַבֵּר וּלְרַמֵּז וּלְבָאֵר קְצָת בַּמֶּה שֶׁרָאִיתִי וְשָׁמַעְתִּי מִדִּבְרֵיהֶם הַקְּדוֹשִׁים. וְהֵן אֶמְנָם שֶׁהַלְוַאי שֶׁאֶבְיִן וְאֵדַע עַל כָּל פָּנִים עֶשֶׂרֶת אֲלָפִים שָׁנָה לְאַחַר הַתְּחִיָּה דְּבוּר אֶחָד מִדְּבָרָיו הַנּוֹרָאִים כְּפִי שֶׁיֵּדַע אוֹתוֹ אַדְמוֹ"ר זַ"ל עוֹד בְּזֶה הָעוֹלָם, אֲבָל עִם כָּל זֶה מֻחָלַת שֶׁאַדְמוֹ"ר זַ"ל בְּעַצְמוֹ הִזְהִיר לְכַמָּה וְכַמָּה שֶׁיִּשְׁתַּדְּלוּ לְחַדֵּשׁ בְּתוֹרָתוֹ (כַּמּוּבָא בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ק"ה וְעַיֵּן שָׁם מַה שֶּׁאָמַר לְאֶחָד בְּפֵרוּשׁ שֶׁאִם יִזְכֶּה לְכַוֵּן אֶל תֹּכֶן כַּוָּנָתוֹ בְּתוֹרָתוֹ מַה טּוֹב עַיֵּן שָׁם), מִזֶּה מוּבָן שֶׁהָיָה לוֹ גַּם כַּמָּה כַּוָּנוֹת בְּדִבָּרָיו הַנּוֹרָאִים שֶׁגַּם אֲנַחְנוּ נוּכַל לֵידַע וּלְהָבִין בָּהֶם קְצָת. כֵּן נִזְכֶּה לִלְמֹד וּלְלַמֵּד לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם אֶת כָּל דִּבְרֵי תּוֹרָתוֹ בְּאַהֲבָה וּבְשִׂמְחָה כִּרְצוֹנוֹ הַטּוֹב אָמֵן:

תַּם וְנִשְׁלַם שֶׁבַח לְבוֹרֵא עוֹלָם